

Totul este deșertăciune!

– 1:1-1:11 –

În mod cert în versetele 2 și 3 autorul anunță tema cărții:

„O deșertăciune a deșertăciunilor, zice Eccleziastul, o deșertăciune a deșertăciunilor! Totul este deșertăciune! Ce folos are omul din toată truda pe care și-o dă sub soare?”

Autorul ne prezintă de la bun început care este concluzia la care a ajuns după ani de cercetări cu privire la ceea ce se întâmplă sub soare. Concluzia este simplă și clară: totul este deșertăciune! Dar ce înseamnă deșertăciune? și deșertăciune cu privire la ce? Alte traduceri folosesc expresia: totul este fără sens, lipsit de sens. Totul sub soare pare a fi în van, în zadar, fără sens, o mare deșertăciune! Dar expresia TOTUL oare ce cuprinde? Cuprinde chiar totul? Am putea afirma că tot ce face Dumnezeu sub soare este o mare deșertăciune? După cum vom vedea nici Eccleziastul nu afirmă acest lucru. În versetul 3 el ne prezintă o întrebare care ne ajută să clarificăm semnificația versetului 2, și anume: *„Ce folos are omul din toată truda pe care și-o dă sub soare?”* Se pare că el leagă deșertăciune de truda omului sub soare. Cu alte cuvinte: tot ce face omul sub soare este o deșertăciune, toate acțiunile sale sunt întemnițate într-o cumplită lipsă de sens. Și explicația este simplă: omul se trudește, se trudește și totuși nu trage nici un folos din truda sa de sub soare. Și aceasta, după cum vom vedea mai târziu în carte, din pricina realității implacabile a morții. Moartea îl smulge pe om din lumea de sub soare, și el nu poate nici lua nimic cu el, nici dezvolta ce a început să facă sub soare. Moartea smulge cu brutalitate toate realizările omului de sub soare din brațele lui. Este un joc al existenței în care omul pierde întotdeauna. Deci, din această perspectivă, concluzia este simplă: toată truda omului sub soare este lipsită de sens. Însă această concluzie are la bază câteva premise. Aceste premise vizează trăsăturile fundamentale ale ființei umane.

Concluzia disperată a Eccleziastului, că totul este lipsit de sens, se poate naște doar dintr-o disperată nevoie de sens, de semnificație. Zbaterile existențiale ale Eccleziastului ne conduc spre adâncul ființei umane, și acolo descoperim o teribilă nevoie: **nevoie de sens, de semnificație**. De ce se frământă Eccleziastul așa de mult cu privire la rostul existenței? De ce nu poate pur și simplu să trăiască asemenea unui animal, și apoi să moară liniștit? Sau de ce îl tulbură așa de mult faptul că nu va putea nici lua, nici dezvolta după moarte tot ce a realizat în această viață? Sau de ce pur și simplu nu poate accepta sfârșitul brusc adus de moarte? Toate zbaterile lui trădează niște nevoi adânci, nevoi care nu se găseau doar în sufletul lui, ci și în sufletul fiecărui om de sub soare. Nevoia de semnificație se poate traduce ca și nevoie de a realiza ceva sub soare. Omul se trezește în existență, și simte că s-a născut pentru a realiza ceva. Fiind creat după chipul și

asemănarea lui Dumnezeu, el poartă în sine ideea că a fost creat cu un scop, că trebuie să schimbe ceva sub soare. El nu poate pur și simplu accepta să trăiască. El trebuie să trăiască cu un scop, și nu poate ocoli chinuitoarele întrebări: De ce trăiesc? De ce am trăit? Am trăit cumva degeaba? Omul se naște cu dorința de a realiza ceva, iar aceste realizări îi pot potoli setea după semnificație.

Dar din zbaterele Ecclesiastului mai descoperim ceva: aceste realizări trebuie să fie durabile pe de o parte, iar pe de altă parte, omul trebuie să se poată bucura necurmat și nemijlocit de ele. Omul nu are doar un dor mistuitor după sens și semnificație, el are un **dor mistuitor după un sens și o semnificație eternă**. El nu poate pur și simplu accepta că lucrurile se vor sfârși deodată. Rațiunea sa îi spune foarte clar că dacă lucrurile se sfârșesc la mormânt atunci totul este lipsit de sens. Viața nu poate avea sens dacă o reducem la ce se petrece sub soare. În inima omului deci sensul este soră cu ideea de continuitate, de veșnicie, de eternitate. Realitatea morții în schimb zdrobește cu brutalitate eforturile omului de a realiza ceva durabil sub soare și îl separă pe om de realizările sale. Setea după un sens etern nu poate fi împlinită, de aici drama Ecclesiastului.

Cartea Ecclesiastului este o carte pesimistă, tulburător de pesimistă. Ne putem sincer întreba: ce caută ea în Scriptură? Scriptura ne vorbește de înviere, de nădejde, de chemarea de a ne trăi fiecare clipă cu maximă intensitate, pentru că fiecare clipă poate să ne aducă greutatea veșnică de slavă. Cum se armonizează perspectiva Ecclesiastului asupra vieții și morții cu perspectiva glorioasă a învierii? Par două perspective antagonice. Unii citează pasaje din această carte pentru a susține faptul că după moarte numai este nimic. Iată câteva pasaje de acest gen:

1. *„Căci soarta omului și a dobitocului este aceeași; aceeași soartă au amândoi; cum moare unul, așa moare și celălalt, toți au aceeași suflare, și omul nu trece cu nimic pe dobitoc; căci totul este deșertăciune. Toate merg la un loc; toate au fost țărână, și toate se întorc în țărână. Cine știe dacă suflarea omului se suie în sus, și dacă suflarea dobitocului se pogoară în jos?” (3:19-21)*
2. *„Tot ce găsește mâna ta să faci, fă cu toată puterea! Căci, în locuința morților, în care mergi, nu mai este nici lucrare, nici chibzuială, nici știință, nici înțelepciune!” (9:10)*

Ecclesiastul pare să ne indice uneori că în fața morții nu poți decât să te resemnezi și apoi să alegi să îți trăiești clipa! El pare a ne îndemna să nu ne mai gândim la întunericul ce va veni după moarte, ci să încercăm să ne bucurăm de lucrurile frumoase ale vieții! El nu ne îndeamnă totuși să ne dedăm la plăcerile păcătoase, ci ne sugerează că bucuriile vieții se regăsesc în clipele în care ne bucurăm împreună cu cei dragi din agoniseala noastră de sub soare:

1. *„Du-te dar de mănâncă-ți pâinea cu bucurie și bea-ți vinul cu inimă bună; căci de*

mult a găsit Dumnezeu plăcere în ce faci acum. Hainele să îți fie albe în orice vreme și undeleumul să nu-ți lipsească de pe cap. Gustă viața cu nevasta, pe care o iubești, în tot timpul vieții tale deșarte, pe care ți-a dat-o Dumnezeu sub soare, în aceasta vreme trecătoare; căci aceasta îți este partea în viață, în mijlocul trudei cu care te ostenești sub soare.” (9:7-9)

2. *„Iată ce am văzut: este bine și frumos ca omul să mănânce și să bea, și să trăiască bine în mijlocul muncii lui, cu care se trudește sub soare, în toate zilele vieții lui, pe care i le-a dat Dumnezeu; căci aceasta este partea lui.” (5:18)*

Cred că este foarte important să înțelegem perspectiva din care scrie autorul. El scrie din perspectiva celui ce caută fericirea sub soare. El astfel își reduce orizontul la ce se petrece sub soare și analizează viața și ce este bine pentru om să facă sub soare. El scrie ca și cum lumea vizibilă ar fi singura realitate. Și într-adevăr din această perspectivă, din pricina morții, totul este deșertăciune. De-abia în capitolul 12 Ecleziaștul lărgeste cu claritate orizontul și deschide perspectiva vieții de după moarte, a întâlnirii sufletului cu Creatorul care va judeca orice faptă care se va fi făcut sub soare. Dar până în capitolul 12, cel mai adesea autorul scrie din perspectiva înțeleptului care se raportează doar la ce se întâmplă sub soare, ca și cum nimic nu ar mai urma după moarte. Este interesant că el nu scrie din perspectiva ateului sau a omului răzvrătit împotriva lui Dumnezeu. Nu, ci el recunoaște implicarea lui Dumnezeu în lucrurile de sub soare. Dumnezeu apare ca o prezență discretă dar fundamentală pe câmpia deșertăciunii. El rânduieste o vreme pentru fiecare lucru, El este Cel care dă bucurie oamenilor și pedepsește pe cei păcătoși, dar cu toate acestea, din pricina morții, totul ce face omul este o deșertăciune, căci și cel neprihănit și cel păcătos au parte de același sfârșit tragic.

Când analizează viața de sub soare, autorul observă de asemenea existența unui set de valori, pe care dacă îl respecti, obții o viață mai fericită. Înțelepciunea, neprihănirea, frica de Dumnezeu sunt lucruri vrednice de urmat care te feresc de multă durere și care aduc mari împliniri. Cu toate acestea, autorul observă că și înțeleptul și nebunul au aceeași soartă, și iarăși revine la concluzia sa: **totul este deșertăciune.**

Deci prima parte a cărții (primele 11 capitole) ne invită să analizăm viața doar din perspectiva a ceea ce se întâmplă sub soare, ca și cum aceasta este singura realitate. În cele din urmă este perspectiva asupra vieții împărtășită de majoritatea oamenilor care nu cred în Domnul. În ciuda faptului că descoperim lucruri vrednice de urmat și lucruri de evitat sub soare, din pricina morții implacabile și a disperatei nevoi de sens etern din noi, concluzia este zdrobitoare: dacă aceasta este singura realitate, orice ai face, totul este lipsit de sens și sortit nefericirii și dezamăgirii. Dacă nu există nimic dincolo de mormânt, atunci viața nu are absolut nici un sens, și altceva nu poți face decât să te resemnezi și să te agăți cu disperare de momentele frumoase ale vieții. Înțelegând lentila pe care o folosește Ecleziaștul, vom fi atenți în studierea cărții. Atunci când studiem un pasaj din carte să avem mare grijă la interpretarea acestuia, să cercetăm și să vedem dacă:

- concluzia acestui pasaj este valabilă **doar din perspectiva lentilei sub soare** (specifică primelor 11 capitole), sau este la fel de valabilă și din **perspectiva lentilei veșniciei** (specifică ultimului capitol: 12)? Aceasta va fi întrebarea fundamentală care ne va ghida în studierea acestei cărți din Biblie nu tocmai ușoare.

Mi se pare foarte interesant pasajul 1:4-11. După ce anunță tema cărții, autorul înainte de a ne împărtăși din experiențele sale de viață prin care a căutat fericirea, el așează înaintea noastră câteva aspecte ale realității. Acest pasaj pare a avea următoare structură:

1. Vremelnicia neamurilor

- o Ciclicitatea fenomenelor naturale*

- V.8: necurmata frământare de sub soare

- o Ciclicitatea din existența omului: nimic nou sub soare!*

2. Tema vremelnicii: ruptura dintre prezent și viitor

Înainte de a ne împărtăși din experiența sa de viață, autorul pare să zugrăvească câmpia deșertăciunii, sau locul unde totul este deșertăciune. El ne descrie sistemul de referință la care se raportează, adică ceea ce înseamnă **sub soare**. Acesta este locul în care neamurile sunt vremelnice în contrast cu pământul, care rămâne pururi sub picioare. Deși pământul a fost făcut pentru neamuri ca să locuiască în el și să-l stăpânească, în mod paradoxal, neamurile sunt trecătoare, iar pământul este cel ce rămâne la locul lui. Pe acest pământ fenomenele naturale sunt caracterizate de o ciclicitate: soarele, vântul, apa repetă la nesfârșit același traseu, aceleași mișcări. Autorul invocă ciclicitatea fenomenelor naturale pentru că ele reflectă dintr-o anumită perspectivă o lipsă de sens. De ce să repeți mereu același lucru fără să poți merge mai departe, fără să poți dezvolta și schimba ceva? Soarele nu poate zbura mai departe, vântul nu poate fi original, iar râurile nu reușesc niciodată să umple marea. De ce să te învârti la nesfârșit în jurul aceluiași munte? Care este sensul unei asemenea mișcări sub soare? Ciclicitatea fenomenelor naturale este ceva implacabil, hotărât de sus care nu se poate schimba. Cred că autorul invocă această ciclicitate pentru că ea oglindește ciclicitatea existenței umane. Versetul 8 pare a fi miezul acestui pasaj. Mai întâi autorul ne spune că: „*toate lucrurile sunt într-o necurmată frământare*”. Lucrurile de sub soare nu pot pur și simplu fi liniștite. În ele este o profundă căutare, frământare. Omul, după cum vom vedea, are în el o sete fără margini după fericire și după sens. De aici și frământările și zbatările sale de sub soare. Dar nu doar omul, ci și natura cunoaște o profundă frământare. Pavel ne explică în Romani 8 că întreaga creație suspină după răscumpărare. Toate lucrurile sub soare, atât omul cât și

creația, poartă în inimă dorul după Eden, după o lume mai bună, fără moarte și durere, după o lume plină de sens!

Este interesant faptul că a doua parte a versetului ne descoperă alt aspect al ființei umane. Omul nu doar că se află într-o permanentă căutare sub soare, dar în același timp, deși nu găsește ceea ce caută, ochiul lui nu se mai satură privind, iar urechea nu obosește auzind. În mod paradoxal, deși el vede și aude mereu aceeași câmpie a deșertăciune care nu îi poate împlini setea de sens, el nu se satură nici să privească, nici să audă. În om există în același timp o sete teribilă de a fi, de a exista în lume. Nevoile sale sunt infinite și niciodată nu vor putea fi împlinite, în sensul că ele trebuie în permanență împlinite. Nu se va ajunge la un moment de saturație. În cele din urmă, de aici și tulburătoarea frământare și căutare de sub soare. Câmpia deșertăciune aduce în inima omului deopotrivă apăsare și chemare. Apăsare din pricina durerilor, imperfecțiunilor și morții din ea, din pricina tensiunii dintre dorința de a fi în Eden și realitatea unei lumi decăzute, și chemare din pricina dorinței de a fi fericit, de găsi bucuria și fericirea. *Ochiul nu se satură privind, iar urechea nu obosește auzind.* Sufletul omului continuă să spere că va găsi ceea ce caută. El nu poate refuza momentele frumoase ale vieții. Acestea îl atrag în mod irezistibil și prin ele speranța fericirii reînvie. Ochiul nu se satură privind câmpia deșertăciunii și, fără să știe, speră că poate cândva va vedea pe Cel pe care Îl caută. Urechea de asemenea nu se mai satură auzind gălăgia de sub soare și nădăjduiește că într-o bună zi va auzi glasul Celui pe care Îl caută.

Dacă versetul 8 pune în lumină căutarea din sufletul omului, versetele 8-10 ilustrează ciclicitatea existenței umane, ciclicitate care face ca dorința de sens a omului să fie sortită pieirii. Oare la ce se referă Ecclziastul când spune că nimic nu este nou sub soare? Sunt multe lucruri noi sub soare. Ne putem gândi de exemplu la descoperirile științifice, sau la revelația progresivă a lui Dumnezeu. Sau ne putem gândi la unicitate lucrurilor: fiecare apus de soare este de fapt unic, și deci nou, fiecare om este unic, și deci ceva nou sub soare. Dar în mod cert Ecclziastul vizează altceva. El are în vedere experiențele umane în drumul spre fericire și sens. Ființa umană urmează același ciclu al experiențelor de sub soare: se naște, crește, suferă, se bucură, îmbătrânește și moare. Nu este nimic cu adevărat nou sub soare pe care omul să îl poată experimenta. Totuși oameni sunt închiși sub soare și urmează același ciclu al existenței. Tânărul care se îndrăgostește pentru prima dată poate spune: ce lucru frumos și nou! Dar acest lucru de mult a fost experimentat și în veacurile dinainte. Oamenii sunt supuși acelorași experiențe de sub soare. Ecclziastul știe din propria sa experiență atât de bogată că experiențele de sub soare nu pot potoli cu adevărat setea după fericire și sens din inima omului. Astfel faptul că nimic nu este nou sub soare, condamnă de fapt toată omenirea la zbatere fără sfârșit de sub soare. Sub soare nu există speranța acelui lucru nou care poate aduce cu adevărat împlinirea, și anume: oamenii dinainte nu au găsit fericirea, dar poate eu o voi găsi. Ecclziastul ne spune că sub soare așa ceva nu este posibil. La fel cum soarele repetă mereu același traseu, iar vântul aceleași rotituri, omul repetă mereu aceleași experiențe

limitate de sub soare. Dacă succesul este ceva nou pentru tine, mulți oameni au mai trăit acest lucru înaintea ta. Dacă durerea pierderii cuiva drag aduce în inima ta sentimente până atunci neexplorate, mulți oameni înainte de tine au trecut deja pe acolo. Ce a fost va mai fi, și ce se va mai face, a fost deja. Și pentru că ce a fost nu a adus omului fericirea, nici ce va fi nu o va putea aduce. Omul caută acel lucru NOU care încă nu s-a găsit sub soare. El tânjește de fapt după înnoirea tuturor lucrurilor. Ecleziastul îi dă o veste tristă: **nu este și nu va fi nimic nou sub soare**. Omul nu poate decât să repete experiențele nesatisfăcătoare ale strămoșilor lui.

Aici am putea include chiar experiențele cu Dumnezeu, chiar dacă poate Ecleziastul nu vrea să le includă în mod deliberat. Dar noi știm că ce experimentăm în relația cu Domnul, alți credincioși au experimentat deja înaintea noastră. Deși relația cu Dumnezeu aduce o împlinire unică și inconfundabilă în câmpia deșertăciunii, ea nu este acea fericire deplină pe care o caută omul. Omul în relația cu Domnul poate degusta fericirea și poate fi fericit în nădejdea împlinirii depline viitoare, în slavă. Relația prezentă cu Dumnezeu este suficient de intensă pentru a-ți oferi împlinire și certitudine, și în același timp suficient de palidă pentru a te face să aștepti cu ardoare o lume mai bună. Toți cei care au avut o relație profundă cu Dumnezeu, nu s-au putut mulțumi cu existența lor sub soare, ci au tânjit după lumea cea nouă. Noi nu putem decât să repetăm experiențele lor. Deci să nu sperăm că prin părtășia cu Domnul vom găsi acum și aici fericirea deplină. Nu, căci nimic nu este nou sub soare! Noi degustăm fericirea pe câmpia deșertăciunii, dar câmpia mereu ne va îmbia cu deșertăciunea ei pentru a nu ne mulțumi cu ce avem acum și pentru a ne motiva să ne dorim o lume mai bună. Deci nu te speria când sufletul tău va fi întristat de deșertăciune. Acest lucru e de la Domnul pentru ca nu cumva să îți lipești inima de acest pământ și să te mulțumești cu el, pentru ca să nu uiți să suspini după o lume nouă:

„De asemenea și firea așteaptă cu o dorință înfocată descoperirea fiilor lui Dumnezeu. Căci firea a fost supusă deșertăciunii – nu de bunăvoie, ci din pricina celui ce a supus-o – cu nădejdea însă, că și ea va izbăvită din robia stricăciunii, ca să aibă parte de slobozenia copiilor lui Dumnezeu. Dar știm că până în ziua de azi, toată firea suspină durerile nașterii. Și nu numai ea, dar și noi, care avem cele dintâi roade ale Duhului, suspinăm în noi, și așteptăm înfierea, adică răscumpărarea trupului nostru. Căci în nădejdea aceasta am fost mântuiți. Dar o nădejde care se vede, nu mai este nădejde: pentru că ce se vede, se mai poate nădăjdui?” (Rom.8:19-24).

Tendința noastră firească este să ne îndrăgostim și să ne mulțumim cu câmpia deșertăciunii. Menirea ei este însă să ne facă să dorim o lume mai bună. Paradoxul omului este că pe cât se teme de durerile de sub soare, pe atât are inima lipită de lumea de sub soare. Și dacă ai inima lipită de lumea de sub soare, cum vei putea renunța la ea pentru o lume mai bună? Cum îți vei putea pierde viața, pentru a o câștiga cu adevărat? Atunci când Domnul vede că inima noastră se lipește prea mult de această lume, îngăduie

un nou val de deșertăciune peste viața noastră pentru a ne trezi și pentru a suspina din nou după restaurarea finală. Cu toate acestea, Domnul vrea să ne implicăm cu toată tăria în lucrările din câmpia deșertăciunii și vrea să ne trăim fiecare clipă la intensitate maximă. În cuvintele Ecleeziastului: „*Tot ce găsește mâna ta, fă cu toată puterea!*” este un echilibru spiritual greu de atins și greu de păstrat. Dumnezeu nu ne vrea cu inima lipită de țărână, dar nici resemnați și așteptând pasiv lumea viitoare. El vrea ca inima să suspine după înnoirea tuturor lucrurilor, dar în același timp să ne implicăm cu toată puterea în această lume, care este tot a Lui! Ceea ce unește cele două perspective și le conferă coerență este faptul că prin implicarea noastră aici și acum noi grăbim venirea lumii viitoare și sporim și răsplătirea noastră în acea lume. Iată ce ne spune Pavel despre echilibru despre care vorbeam:

„Iată ce vreau să spun fraților: de acum vremea s-a scurtat. Spun lucrul acesta pentru ca cei ce au neveste să fie ca și cum n-ar avea; cei ce plâng ca și cum n-ar plânge, cei ce se bucură ca și cum nu s-ar bucura, cei ce cumpără ca și cum n-ar stăpâni, cei ce se folosesc de lumea aceasta, ca și cum nu s-ar folosi de ea; căci chipul lumii acesteia trece.” (1 Cor.7:29-31)

Pavel nu ne cere să fugim din lume și să nu ne mai folosim de ea, ci să rămânem în lume, dar să avem ca și cum nu am avea. Să fim gata oricând să renunțăm la tot și să plecăm acasă. Să nu fie nimic care să ne țină legați de această lume decât dorința de a împlini voia Lui spre slava Lui. Uneori se întâmplă ca dezamăgiți de lume, să devenim resemnați și mai puțin implicați. Nici așa nu este bine. Domnul are planuri acum și aici! El crede din toată inima în aceste planuri. Ele sunt pentru mântuirea sufletelor eterne și pentru întregirea și modelarea Miresei Mielului. El vrea să ne trăim clipa!

Revenind la Ecleeziastul, observăm că el își încheie în v.11 introducerea cu tema vremelniceii. Am comentat mai sus ciclicitatea existenței umane, și faptul că oamenii din toate veacurile repetă aceleași experiențe deșarte. Una din experiențele cele mai dureroase care se repetă sub soare este legată de ruptura dintre prezent și trecut:

„Nimeni nu-și mai aduce aminte de ce a fost mai înainte; și ce va mai fi, ce se va întâmpla mai pe urmă nu va lăsa nici o urmă de aducere aminte, la cei ce vor trăi mai târziu.” (1:11)

Autorul observă că din pricina morții existența omului sub soare este ca o fărâamă fără sens, fără trecut și fără viitor, fără continuitate, ci predestinată unui sfârșit tragic. Dar în ce sens nimeni nu-și va mai aduce aminte de ce a fost mai înainte? Oare cărțile de istorie nu tocmai pentru aceasta au fost scrise? Autorul are o perspectivă mult mai profundă asupra aducerii aminte. A-ți aduce aminte de un om presupune să fi interacționat cu acel om și să ai o amintire despre acest lucru. Noi aflăm prin scrieri despre ce s-a întâmplat înaintea noastră, dar nu ne putem **aduce aminte** ce a fost pentru că nu trăiam în acele vremuri. Astfel, noi mai degrabă ne folosim de imaginație pentru a cunoaște trecutul, dar nu avem nici o șansă să îl înțelegem așa cum a fost el. Dacă ne

referim la un personaj istoric celebru, noi nu ne aducem aminte de el așa cum a fost el, ci ni-l închipuim pe baza unor scrieri și de multe ori pe baza dorințelor noastre. De multe ori ne proiectăm propriile dorințe și aspirații în personajele istorice, și totuși ele erau cu siguranță altceva decât ne dorim noi să fi fost. Iată ce ne spune tot Ecleziastul:

„Cei vii, într-adevăr, măcar știi că vor muri; dar cei morți nu știu nimic, și nu mai au nici o răsplată, fiindcă și pomenirea li se uită. Și dragostea lor, și ura lor, și pizma lor de mult au pierit, și niciodată nu vor mai avea parte de tot ce se întâmplă sub soare.” (9:5-6)

De un om își poate aminti cu adevărat doar cel care l-a cunoscut cu adevărat. Restul e doar imaginație și presupuneri. Folosind un limbaj metaforic aș putea spune: nu ne putem aminti un străin. Deci Ecleziastul observă că orice om, nu doar că are sub soare un sfârșit tragic prin moarte, dar că nici nu poate lăsa cu adevărat o aducere aminte sub soare. El nu se amăgește cum o fac mulți în truda de a lăsa ceva important pentru omenire pentru ca să fie știut și amintit și de generațiile viitoare. Îmi aduc aminte de povestea uni om foarte bogat care la sfârșitul vieții donează toate averile lui orașului său, doar condiția ca acesta să îi poarte numele. Da, oamenii care vor trăi după el își vor aduce aminte de numele lui, dar nimeni nu își va putea aminti de el așa cum a fost. Nu putem avea amintiri despre străini.

Ciclicitatea naturii oglindește ciclicitatea existenței umane: omul se naște, repetă experiențele nesatisfăcătoare ale strămoșilor lui, și apoi moare fără să poată lăsa o aducere aminte reală celor ce vor veni după el. Această ciclicitate implacabilă a existenței condamnă totul de sub soare la deșertăciune. Această condamnare are la bază nevoia omului disperată de sens și fericire. Inima lui cunoaște o frământare atât de intensă iar simțurile sale nu încetează o clipă în a căuta fericirea. În v.2 Ecleziastul aduce în atenția noastră concluzia cu privire la lucrurile de sub soare: **totul este deșertăciune!** Apoi, în v. 3 ne explică din ce perspectivă totul este deșertăciune, și anume din perspectiva **folosului omului din toată truda sa de sub soare**. El pune întrebarea în v.3 și răspunde implicit prin v.4-11. Răspunsul este foarte clar: **din pricina ciclicității fără sens a existenței umane, omul nu are nici un folos din truda sa de sub soare**. Deci, de aceea, tot ce face el este deșertăciune.

În căutarea fericirii

– 1:12-2:26 –

Primul argument pe care autorul ni l-a oferit în sprijinul tezei sale: totul este deșertăciune a fost: ciclicitatea fără sens a existenței umane. Acest argument a fost zugrăvit în introducerea cărții. În următorul pasaj el ne prezintă un nou argument și anume argumentul propriei sale experiențe sub soare. Ecleziastul este cel mai probabil Solomon. Solomon și-a pus inima să înțeleagă ce se petrece sub ceruri și să descopere ce este bine să facă omul sub soare. Cu alte cuvinte, el s-a avântat în căutarea fericirii. Fiind împărat a putut posibilitatea să experimenteze o mulțime de lucruri sub soare, și a făcut acest lucru pentru a descoperi cum poate fi omul fericit sub soare. Experiența sa este unică, este diversă și ne ajută să distrugem o mulțime de mituri despre fericirea omului.

Omul se naște cu dorința de a fi fericit. Prin tot ce face, el caută de fapt fericirea. Lucrurile pe care nu le are sau pe care nu le-a experimentat îl atrag nespuse, căci tocmai ele par să promită fericirea pe care încă nu a găsit-o. Dorința de a fi fericit este așa de intensă, încât omul nu își pierde așa ușor speranța în căutarea fericirii. El caută și caută, și experimentează din nou. Secretul tentației se ascunde tocmai în **absența** obiectului acesteia. Lucrurile pe care nu le avem, ne atrag nespuse, căci dau frâu imaginației noastre și ne fac să credem că ne vor aduce o mare fericire. După ce le căpătăm însă, suntem dezamăgiți, dar începem să căutăm altceva. Viața este însă scurtă. Și căutând din experiență în experiență, ea se poate apropia de sfârșit fără ca tu să fi avut posibilitatea să experimentezi tot ce ți-ai dăruit. Tocmai de aceea este așa de relevantă pentru noi bogata experiență a lui Solomon. Din pricina poziției sale, el și-a putut permite tot ce i-a dorit inima, și a putut experimenta tot ce și-ar putea dori un om pe acest pământ:

• *Tot ce mi-au poftit ochii le-am dat; nu mi-am oprit inima de la nici o veselie... (2:10).*

Experiența lui Solomon este menită să ne ajute să nu ne irosim viața căutând fericirea în locuri în care ea nu se găsește. Toate lucrurile pe care noi ni le dorim ca oameni, Solomon le-a avut însutit, și totuși concluzia sa este simplă și clară: nu am găsit fericirea pe care o căutam. Vom explora domeniile în care a căutat Solomon fericirea, precum și concluziile experiențelor sale diverse.

Solomon observă mai întâi faptul că Dumnezeu supune oamenii la o îndeletnicire plină de trudă și anume: să cerceteze și să adâncească ce se petrece sub soare. Din pricina nevoii de sens, de a cunoaște, de a înțelege pe care Dumnezeu o așează adânc în inima omului, acesta nu poate trăi nepăsător sub soare. El încearcă să înțeleagă rostul existenței. Se întrebă, caută, analizează. Solomon ajunge la concluzia că această căutare la care supune Dumnezeu pe fiii oamenilor este plină de trudă. De ce este plină de trudă? Pentru

că viața și lumea sunt extrem de complexe, iar sensul acesteia pare că nu poate fi prins. Ca și cum Dumnezeu ar ascunde acul în carul cu fân și ar cere omului să îl găsească. Și totuși de ce supune Dumnezeu pe fiii oamenilor la această căutare? Răspunsul este simplu: pentru că Dumnezeu vrea ca să fie găsit de fiii oamenilor. El este singurul care poate da explicații și sens existenței umane. Omul mai întâi caută sensul în lumea creată de Dumnezeu și nu în Cel care a creat lumea. Prima căutare este plină de trudă și sortită falimentului. Dar acest faliment este spre viață și nu spre moarte. Dezamăgirea adusă de viață, îi va aținti omului privirea spre Cel ce a dăruit viața. Așa s-a întâmplat și cu Solomon. Solomon va ajunge să fie dezamăgit de viață și chiar să urască viața. Acest lucru pare rău, dar de fapt este locul în care Cel care supune pe fiii oamenilor la căutarea rostului existenței vrea să îi aducă pe aceștia. Acesta este locul de unde omul începe să privească spre ceruri ca la singura salvare. Dacă înainte de a căuta, acesta spera și credea că va găsi sensul și fericirea sub soare, după falimentul acestei căutări, își pune problema să o caute dincolo de soare.

Sunt mai multe motive care îl determină pe Solomon să afirme că sub soare totul este deșertăciune și goană după vânt. Unul din aceste motive este imperfecțiunea lumii:

„Ce este strâmb nu se poate îndrepta, și ce lipsește nu poate fi trecut la număr.”

Ecleziastul observă că trăiește într-o lume imperfectă, și că omul cu toată truda sa nu poate face cu adevărat ca lumea să fie mai bună. Da, sunt unele lucruri care pot fi îmbunătățite, dar dimensiunea răului din lume este prea mare pentru ca să se poată schimba ceva cu adevărat. Din această perspectivă toate acțiunile bine intenționate ale omului sunt sortite eșecului. Toate încercările de a face lumea mai bună se vor dovedi a fi în van. Imperfecțiunea și răul din lume până la urmă vor triumfa.

Solomon a avut o poziție de autoritate. A fost împărat și a avut multă putere, și a încercat să facă bine. Cu toate acestea, lumea a rămas la fel de rea și de imperfectă. Omul trăiește într-o lume decăzută. Sufletul lui știe că nu aceasta este lumea în care trebuia să trăiască. Ceva îi spune cu claritate că lumea nu ar trebui să fie așa, ci altfel. Deși nu a văzut niciodată o lume perfectă, el tânjește după această lume și și-o poate închipui. De aici apare o profundă tensiune existențială. Omul nu se simte în largul său în această lume, căci este o lume decăzută, imperfectă, rea, și nu lumea în care ar fi trebuit să trăiască, și lumea pe care și-o dorește cu adevărat. Alături de această tensiune, apare și sentimentul neputinței. Răul din lume nu poate fi eradicat, tocmai pentru că acest rău este în noi, și se propagă cu putere de la o generație la alta. În ciuda eforturilor de mii de ani a oamenilor să facă lumea mai bună, lumea a rămas imperfectă, rea, plină de dureri și nedreptăți.

Sunt unii creștini care speră că Evanghelia va transforma popoarele și lumea va deveni o lume mai bună. Este adevărat că Evanghelia a făcut minuni în transformarea unei societăți și a fost o stavilă împotriva înmulțirii răului. Cu toate acestea lumea în ansamblul și esența ei este la fel de rea. Ecleziastul ne invită să privim cu realism

impactul nostru asupra lumii. Da, putem schimba câte ceva, dar ce este strâmb nu se poate îndrepta, și ce lipsește nu poate fi trecut la număr. Noul testament ne învață că doar revenirea lui Isus în glorie va face lumea mai bună. Și în cele din urmă, înnoirea tuturor lucrurilor, și eradicarea răului definitivă din lume vor fi împlinite nu de lucrarea Bisericii pe pământ ci de Hristos care Se va arăta în slavă. Deci pentru că lumea este imperfectă și omul nu o poate schimba, și din această perspectivă tot ce face omul sub soare este goană după vânt.

Dacă lumea ar putea fi schimbată, omul și-ar putea fixa acest scop și va putea spera că ce a început el vor continua următoarele generații și că lumea va deveni mai bună, iar el va fi făcut parte din acest proces care pare să aibă sens. Această perspectivă este fragilă deoarece moartea nu-l lasă pe om să vadă ce va fi după el. Dar poate ar putea oferi omului iluzia sensului sub soare. El însă nu se poate bucura nici de această iluzie. Imperfecțiunea lumii sfidează eforturile tuturor generațiilor la un loc de a face lumea un loc mai bun. Chiar în secolul XX au apărut teorii sociale care sperau să facă lumea un loc mai bun. Toate au eșuat rând pe rând. După eșecul secolului XX, acum nimeni nu se mai îndoiește prea mult de spusesele Ecleziasului cu câteva mii de ani în urmă: Ce este strâmb nu se poate îndrepta, și ce lipsește nu poate fi trecut la număr. După secolul XX se pare că am devenit mai realiști. Idealismul naiv și infantil pare a fi abandonat.

Imperfecțiunea lumii în care trăim nu compromite doar calea acțiunilor bine intenționate, dar și calea înțelepciunii. Unii oameni se lasă fascinați de înțelepciune și cunoaștere. Ecleziasul observă următorul adevăr tragic:

„Căci unde este multă înțelepciune, este și mult necaz, și cine știe multe, are și multă durere.”

În carte vom descoperi două tipuri de înțelepciuni: înțelepciunea umană și cea care vine de la Dumnezeu. Prima se bazează pe efortul minții umane de a cerceta și descoperi ce este bine și rău sub soare. A doua înseamnă frica de Domnul și fără a se lipsi de căutarea din partea omului se bazează pe revelația ce vine de sus. Solomon laudă și înțelepciunea umană. Ea își are rostul și folosul ei sub soare. Cu toate acestea, ea este tot o goană după vânt. Primul argument pe care Solomon îl aduce pentru a sublinia deșertăciunea înțelepciunii și cunoașterii umane este amplificarea durerii. Obiectul de analiză al omului este bineînțeles lumea, sau părți din lume. Lumea fiind decăzută și imperfectă, efortul de a cunoaște mai bine și de a înțelege mai bine, nu-l va duce decât în punctul de a vedea și mai bine răul din lume, nedreptatea, ce lipsește, și neputința omului de a schimba ceva.

Cunoașterea umană are ca rezultat doar aprofundarea problemelor sub soare și conștientizarea falimentului și neputinței omului de a schimba ceva. Ea nu oferă soluții și deci nici speranță. Ea produce durere, deznădejde, pesimism. Și atunci la ce folos să fii înțelept și să cunoști mai mult, dacă acest lucru înseamnă mai multă durere, mai mult pesimism, mai multă depresie? Ecleziasul și nici ceilalți autori ai Scripturii nu ne

îndeamnă să ne resemnăm, să devenim pasivi, să nu ne opunem răului din lume. Suntem îndemnați să nu obosim în facerea lumii. Dar în același timp suntem chemați la realism. Binele făcut de noi nu va schimba lumea. Sa nu cădem cumva în această capcană. Acest lucru ne va lega de acest pământ și va fi o iluzie care până la urmă ne va aduce dezamăgire. Biserica poate pune anumite limite răului din lume și poate schimba ceva pe aici pe colea, dar lumea va rămâne așa cum ne spune Ecleeziastul că este. Domnul vrea ca inima noastră să tânjească după o lume nouă. El vrea ca speranțele noastre să fie legate de un pământ și un cer nou. Binele făcut pe acest pământ grăbește venirea momentului înnoirii tuturor lucrurilor, ne sporește răsplata în lumea cea nouă precum și numărul de prieteni (cei mântuiți prin mărturia noastră).

Deci, nici încercarea de a face lumea mai bună și nici înțeleptirea și cunoașterea nu pot oferi sens și împlinire omului, ne spune Ecleeziastul din propria sa experiență. Ecleeziastul a experimentat de asemenea veselia și plăcerea, realizarea unor lucruri mărețe sub soare, bogăția și faima, dragostea în relație cu mai multe femei. Și le-a experimentat la cote la care mai nici unul dintre noi nici măcar nu poate visa. Veselia și plăcerea nu au adus împlinirea pe care el o căuta. În inima sa a descoperit nevoi adânci cărora hedonismul nu le poate adresa nici măcar un cuvânt. Omul este creat după chipul lui Dumnezeu. El nu este un animal hedonic. Plăcerea nu este ceva rău. Ea este un dar de la Dumnezeu. Dar dacă cineva caută să își potolească setea interioară prin plăcere se înșeală amar. Plăcerea, râsul, veselia, petrecerea, distracția își au rolul lor în viață. Dar dacă rolul devine central, atunci ele vor aduce mai degrabă dezamăgire decât satisfacție. Nu putem cere din partea plăcerii ceea ce ea nu a fost menită să ne ofere. Este ca și cum a-i încerca să-ți potolești setea mâncând dulciuri. Desigur, dulciurile ne vor aduce satisfacție, dar nu ne vor putea potoli setea. Ele nu vor putea înlocui apa. La fel este și cu plăcerea și veselia. Ele fac parte din viață, colorează viața și ne aduc relaxare, dar nu pot reprezenta esența vieții.

Ecleeziastul se dedică apoi realizării unor lucruri mărețe. El face lucruri mari. El își împlinește mandatul cultural, acela de a stăpâni asupra lumii. El își pune amprenta asupra lumii în care trăiește, și își valorifică inteligența și potențialul. El schimbă ceva sub soare și își lasă ceva în urmă. Aceste realizări par a aduce mai mult decât simpla plăcere. Ele se adresează unor nevoi mai profunde: nevoie de sens, de a fi util și apreciat. Cu toate acestea, când își analizează realizările din perspectiva morții și a efemerității acestora, el ajunge la concluzia că și acestea nu sunt decât deșertăciune și goană după vânt. Nimic nu este trainic sub soare. Nevoia omului de sens etern nu poate fi împlinită. Omul rămâne gol și dezamăgit.

Același deznodământ este valabil și în ce privește sfera acumulărilor materiale și faima. Solomon a adunat bogății fără număr, a ajuns mai mare decât toți cei dinaintea lui și o celebritate în epoca sa. Moartea însă îi aduce aminte că toate acestea sunt trecătoare,

și deci deșarte. Setea din sufletul lui este prea mare ca toate aceste realizări și succese să o poată împlini.

Ecleziastul caută fericirea și în relații, și în special în cea mai intimă relație, cea de dragoste cu o femeie. El experimentează nu doar o astfel de relație, ci o mie. Cartea împăraților ni-l prezintă orbit și târât de iubire. Dar dincolo de anumite momente frumoase, sufletul lui rămâne la fel de gol. Iată că nici sexualitatea și nici dragostea romantică și intimitatea relațională nu umple golul din inima lui. Solomon a explorat toate domeniile vieții. Observăm că sunt aceleași domenii pe care tinerii vor să le exploreze în speranța că vor găsi fericirea. Tinerii visează la plăcere, la bogăție și faimă, la realizări unice, la o relație romantică cu un partener de sex opus. Oare ce șanse avem să-l ajungem pe Solomon? Aproape nici una. Și dacă el le-a experimentat pe toate la cote atât de mari și au rămas dezamăgit, de ce să repetăm naivi căutarea sa sortită deșertăciunii? Solomon ne împărtășește experiența sa tocmai cu acest scop: pentru a ne ajuta să nu fim naivi, și să nu fugim după himerele de sub soare. Aceasta nu înseamnă că ele nu ne vor face cu ochiul, nu ne vor atrage cu intensitate foarte mare, că nu ne vor promite marea și cu sarea. Da, ele ne vor hăitui mereu sperând că ne vor consuma energiile alergând după lucruri de nimic și că vom gusta și noi din amara dezamăgire solomonică.

Autorul revine din nou la înțelepciune. Este interesant că el își descrie căutarea de sub soare pornind de la înțelepciune și sfârșind tot cu înțelepciunea. Se pare că înțelepciunea a fost un lucru pe care Solomon l-a valorificat foarte mult, mai mult decât toate celelalte care au fost enumerate de el în acest capitol. Știm că lucrul pe care el l-a cerut de la Domnul a fost tocmai înțelepciunea. Aceasta a fost marea sa pasiune. Putem învăța ceva din acest lucru. La fel cum Solomon a avut o pasiune specială pentru înțelepciune, fiecare muritor are o pasiune deosebită pentru un domeniu al vieții de sub soare. Cu siguranță că nu pentru toți este înțelepciunea. Pentru fiecare este însă ceva anume. Solomon ne atrage atenția că pasiunile, deși sunt un lucru bun, ele se pot întoarce ca un bumerang împotriva noastră. Ele ne pot face să idolatrizăm un anumit domeniu al existenței, crezând că în sine, acel domeniu ne poate împlini. Astfel, vom fi tentați să excelăm și să perseverăm în explorarea acelui domeniu, și să ne dăm seama foarte târziu de minciuna pe care am crezut-o. Atenție deci la pasiunile noastre. Ele sunt călăuze esențiale în destinul nostru, dar idolatrizate devin indicatori falși care ne vor ajuta să ne risipim o bună parte din viață, dacă nu chiar toată viața. Pentru a întări ideea că înțelepciunea era marea pasiune a lui Solomon, să observăm cu atenție cum această temă străbate întreg pasajul care ne descrie căutarea fericirii din viața sa:

- 1:13 - *Mi-am pus inima să cercetezi și să adâncesc cu înțelepciune tot ce se întâmplă sub soare...*
- V1:16-v.18 – Prima căutare: înțelepciunea! cuvântul *înțelepciune* se repetă de 4 ori.

- 2:3 – *am hotărât în inima mea să-mi veselesc trupul cu vin, în timp ce inima mă va cârmui cu **înțelepciune**.*
- 2:9 – *mi-am păstrat chiar **înțelepciunea**...*
- 2:12-16 – Revenirea la prima căutare: *atunci mi-am întors privirile spre **înțelepciune**, prostie și nebunie – cuvântul înțelepciune/înțelept se repetă de 5 ori.*
- 2:19 - *Și cine știe dacă (omul care va veni după mine) va fi **înțelept** sau nebun?*
- 2:21 – *Căci este câte un om care a muncit cu **înțelepciune**, cu pricepere și izbândă, și lasă rodul muncii lui unui om care nu s-a ostenit deloc cu ea. Și aceasta este o deșertăciune și un mare rău.*
- *Căci El (Dumnezeu) dă omului plăcut Lui **înțelepciune**, știință și bucurie.*

În acest pasaj cuvântul **înțelept/înțelepciune** se repetă de cel puțin 16 ori. Nu mai încapе îndoială că aceasta a fost marea pasiune a vieții lui Solomon, și idolul în care a sperat că va dărui sens și împlinire vieții sale. Observăm că el nu insistă pe celelalte realizări sau experiențe. Experiența pe care insistă cel mai mult este căutarea înțelepciunii. El începe cu căutarea înțelepciunii și sfârșește tot cu aceeași căutare. Dezamăgit de toate celelalte, el se întoarce din nou la înțelepciune. Chiar când își propune să stăruie în nebunie, tot nu vrea să renunțe la înțelepciune! (vezi 2:3). După ce se lasă robit de dorințele inimii sale, Solomon nu uită să precizeze: Mi-am păstrat chiar și înțelepciunea! (2:8). Apoi, marele rău pe care el îl vede sub soare este ca un om înțelept să lase rodul muncii lui unui fiu neînțelept sau unuia care nu s-o ostenit deloc. Și nu în cele din urmă, atunci când pentru a doua oară apare Dumnezeu în discursul lui, El este descris ca Cel care dăruiește omului plăcut Lui înțelepciune!

Într-adevăr, dacă analizăm cu atenție căutarea lui Solomon, observăm că ultimul idol pe care a trebuit să-l recunoască ca deșertăciune a fost tocmai înțelepciunea. Încrederea în înțelepciune străbate întreaga căutare a lui Solomon, și ea reprezintă marea speranță a lui Solomon de care se agață cu disperare în cele mai dificile crize existențiale din viața lui. Dacă Solomon acceptă cu ușurință că toate celelalte domenii ale vieții nu sunt decât deșertăciune, în ce privește înțelepciunea, lucrurile stau altfel. El nu are nici un cuvânt de apreciere pentru celelalte experiențe ale sale și le ceartă și le declară răspicat ca fiind goană după vânt. Dar nu la fel stau lucrurile când vorbește despre înțelepciune. Este de fapt singura experiență pe care o laudă:

„Și am văzut că înțelepciunea este cu atât mai de folos decât nebunia cu cât este mai de folos lumina decât întunericul; înțeleptul își are ochii în cap, iar nebunul umblă în întuneric.”

Solomon nu se poate lepăda pur și simplu de înțelepciune. El subliniază că ea este atât de importantă în viața unui om. Ea este lumina care îl ajută să aleagă ce este bine pentru el și să-l ferească de necaz și de capcanele atât de numeroase ale vieții. Cu alte cuvinte, el nu este adeptul perspectivei: trăiește-ți viața cum vrei! Oricum vom muri cu toții! Nu, ci el observă **un mai bine** sub soare. Chiar această viață deșartă poate fi trăită mai bine și mai frumos, sau mai rău și mai dureros. Este adevărat că aceeași soartă o au toți, dar nu înseamnă că aceeași viață o au toți. Solomon laudă mai binele adus de înțelepciune. Dar realitatea morții privează de un sens etern însăși înțelepciunea. Este interesant că Solomon declară anumite lucruri deșarte fără să invoce realitatea morții. Dar când este vorba de înțelepciune, marea pasiune a vieții sale, doar moartea o poate pune sub tăcere:

„Dar am băgat de seamă că și unul și altul au aceeași soartă. Și am zis în inima mea: Dacă și eu voi avea aceeași soartă ca nebunul, atunci pentru ce am mai fost înțelept? Și am zis în inima mea: Și aceasta este o deșertăciune.”

Solomon leapădă în cele din urmă și înțelepciunea. O dă jos de pe pedestal. Solomon a cerut de la Dumnezeu înțelepciune în tinerețea lui și Domnul i-a dat-o. A primit un dar special de la Dumnezeu. Iată ce ne spune cartea Împăraților:

„Dumnezeu a dat lui Solomon înțelepciune, foarte mare pricepere, și cunoștințe multe ca nisipul de pe țărmul mării. Înțelepciunea lui Solomon întrecea înțelepciunea tuturor fiilor Răsăritului și toată înțelepciunea Egiptului. El era mai înțelept decât orice om, mai mult decât Etan Ezrahitul, mai mult decât Heman, Calcol, și Darda, fii lui Mahol; și faima lui se răspândise printre toate neamurile de primprejur. A rostit 3000 de pilde și a alcătuit 1005 cântări. A vorbit despre copaci, de la cedrul din Liban până la isopul care crește pe zid, a vorbit de asemenea despre dobitoace, despre păsări, despre târâtoare și despre pești. Veneau oameni din toate popoarele să asculte înțelepciunea lui Solomon, din partea tuturor împăraților pământului care auziseră vorbindu-se de înțelepciunea lui.” (1 Împ.4:29-34)

Iată ce s-a întâmplat la vizita împărătesei din Seba:

„Împărăteasa din Seba a auzit de faima lui Solomon în ce privește slava Domnului, și a venit să-l încerce prin întrebări grele. S-a dus la Solomon și i-a spus tot ce avea pe inimă. Solomon i-a răspuns la toate întrebările, și n-a fost nimic pe care împăratul să nu fi știut să i-l lămurească...Uimită a zis împăratului: Deci era adevărat ce am auzit în țara mea despre faptele și înțelepciunea ta! Dar nu credeam până n-am venit și n-am văzut cu ochii mei. Și iată că nici pe jumătate nu mi s-a spus. Tu ai mai multă înțelepciune și propășire decât am auzit mergându-ți faima. Ferice de oamenii tăi, ferice de slujitorii tăi care sunt necurmat înaintea ta, care aud înțelepciunea ta!” (vezi 1 Împ. Cap.10)

Nu e de mirare că Solomon a fost atât de legat de înțelepciunea lui, și-a pus nădejdea așa de mult în ea, și a dat-o jos de pe pedestal așa de greu. După ce citim aceste pasaje din împărați, aproape că nu ne vine să credem că același Solomon declară în cele din urmă și înțelepciunea ca fiind o deșertăciune. Deci mare atenție la darurile pe care ni le dă Domnul, la domeniile în care excelăm. Ele vor naște pasiuni adânci și ne vor aduce satisfacție, faimă și apreciere. Ele ne pot duce în idolatrie, și ne pot fura o bună parte din viață căutând fericirea prin urmarea pasiunii și valorificarea darului. Să privim la Solomon: ce dar a avut, ce mult a excelat în el, și de ce faimă s-a bucurat. Cu toate acestea, el însuși a spus: și înțelepciunea este o deșertăciune! Care sunt darurile de care te bucuri? Care sunt domeniile în care excelezi? Dar domeniile vieții care te atrag cel mai mult, în care ai investit cel mai mult, și în care ai investit cel mai mult? Unde caută inima ta în mod spontan și frecvent fericirea? Deci atenție la darurile pe care le avem deja, și atenție și la cele pe care nu le avem. Cele pe care le avem se cer valorificate. Cele pe care nu le avem se cer dobândite.

De multe ori secretul seducției stă tocmai în absența lucrului care ne seduce. Faptul că nu-l avem, iată ce ne atrage. Imaginația noastră avidă după împlinire ne va face să credem că atunci când îl vom avea vom fi fericiți. Deci mare atenție și la lucrurile pe care le avem și la cele pe care nu le avem. Privind la viața lui Solomon, putem pricepe deșertăciunea din ambele categorii.

Este interesant să observăm că Solomon nu a conștientizat atât de bine deșertăciunea propriilor realizări în timpul în care se trudea pentru acestea. În timpul trudei spera în acea împlinire minunată după îndeplinirea obiectivelor. El conștientizează goliciunea tuturor lucrurilor, după ce le-a realizat. Atunci are acel moment de reflecție:

„Apoi, când m-am uitat cu băgare de seamă la toate lucrările pe care le făcusem cu mâinile mele și la truda cu care le făcusem, am văzut că în toate este numai deșertăciune și goană după vânt”. (2:11)

De ce nu a văzut acest lucru mai dinainte? Pentru că s-a lăsat sedus de chemările vieții care îi promiteau mereu fericirea. Solomon s-a avântat pe calea realizărilor sperând că va găsi fericirea. Această speranță l-a dus mai departe fără să simtă în profunzime deșertăciunea tuturor lucrurilor. Deșertăciunea era acolo; în schimb era și speranța: după ce voi obține sau realiza cutare lucruri voi fi în sfârșit fericit! Această speranță naivă, credința în această iluzie l-a împiedicat pe Solomon să conștientizeze deșertăciunea tuturor lucrurilor. Împlinirea tuturor viselor și succesul au adus lui Solomon nu fericire, ci cea mai mare decepție a vieții sale:

„Atunci am urât viața, căci nu mi-a plăcut ce se petrece sub soare: totul este deșertăciune și goană după vânt. Mi-am urât până și toată munca pe care am făcut-o sub soare. , muncă pe care o las omului care vine după mine ca să se bucure de ea. Și cine știe dacă el va fi înțelept sau nebun”?

Experiența lui Solomon este una universală. Cei care au obținut succes, au gustat aceeași dezamăgire și aceeași cumplită criză a sensului. Atunci când cineva nu a obținut succesul, el speră că prin acel succes va găsi împlinirea pe care o caută. El mai poate gândi în termenii: dacă...atunci voi fi.... Această credință falsă îi dă totuși o speranță, o motivație de a trăi. Dar dacă ai deja succes, și ești dezamăgit, ce mai poți spera? Această criză a sensului explică multe din comportamentale deviante ale celebrităților. Unele se sinucid, altele caută noi și noi experiențe (devianțe sexuale, droguri etc.), și sfârșesc lamentabil.

Să ajungi să urăști viața, propria muncă și propriile realizări, nu este puțin lucru. Criza existențială trebuie să fie maximă. Solomon a avut curajul să rămână lucid și să recunoască deșertăciunea tuturor lucrurilor. Alții se refugiază în hedonism pentru a fugi de dureroasa confruntare cu lipsa de sens a vieții, și devin astfel dependenți de droguri, alcool, sex etc. Solomon are curajul să rămână lucid. În luciditatea sa el anticipează destinul tragic al realizărilor sale. Moartea îl desparte pe Solomon de propriile realizări, și de acestea se bucură fiul său Roboam care se dovedește a fi lipsit de înțelepciune și care pierde la începutul domniei 10 din semințiile lui Israel. Ce s-a ales de realizările lui Solomon pentru care s-a trudit atât de mult? Praf și pulbere! Iată nu doar că prin moartea sa Solomon s-a despărțit de propriile realizări. Dar nici acestea nu au fost trainice sub soare. În mod ironic astăzi cercetătorii nu găsesc (în afara Bibliei) alte documente, dovezi care să ateste existența istorică a lui Solomon și nici epoca de aur a lui Israel din timpul domniei sale. Se pare că Domnul istoriei a dorit în mod special ca toate realizările lui Solomon să fie date uitării. Propriile sale cuvinte s-au adevărat: nu este nimic trainic sub soare, și nimeni nu-și va mai aduce aminte ce a fost; totul este deșertăciune! Solomon a avut realizări atât de mari, și acum istoricii pun la îndoială chiar existența sa sub soare ca personaj istoric! Iată cât de frumos se adevăresc cuvintele Ecleziastului!

Ecleziastul revine la întrebarea cu care a început cartea: căci, drept vorbind, ce folos are omul din toată munca lui și din toată străduința inimii lui cu care se trudește sub soare? (2:22). Spuneam mai sus faptul că înainte de a-și îndeplini visele, omul se bucură și este purtat încă de speranță. Dar oare acest lucru înseamnă că procesul este minunat și că doar după final apare tristețea și deșertăciunea? Ecleziastul observă că însuși procesul este marcat de durere:

„Toate zilele lui sunt pline de durere, și truda lui nu este decât necaz: nici măcar noaptea nu are odihnă inima lui.”

Omul nu lucrează pur și simplu. El lucrează și obosește, el întâmpină obstacole și se zbate, se frământă, el întâmpină pericole și se îngrijorează și nu poate dormi noaptea, el suferă pierderi și conflicte. Procesul spre realizări nu este unul ușor. Dar omul se convinge că toate aceste dureri și sacrificii vor fi recompensate de un sfârșit strălucitor. Dar când ajunge la sfârșit, se simte dezamăgit. În loc de răsplată pentru toate suferințele acceptate de el primește o durere și mai mare. De aici drama și depresia.

În tot acest tablou sumbru al existenței, în care atât procesul cât și finalul sunt atât de întunecate, Solomon întrezărește o singură pată de lumină:

„Nu este altă fericire pentru om decât să mănânce și să bea, și să-și înveselească sufletul cu ce este bun din agoniseala lui.” (2:24).

Există și ceva frumos, există și o mângâiere, o oază. În mod cert această bucurie nu poate potoli setea sufletului, nu soluționează problema sensului și nu aduce acea împlinire profundă pe care o caută omul sub soare. Dar totuși este ceva frumos în mijlocul acestei imense câmpii cenușii a deșertăciunii! Cât de adevărată este observația Ecleziastului. Când privești la tine și la oamenii din jur, observi cât de mult se leagă de clipele de odihnă când mănâncă și beau din agoniseala lor alături de cei dragi. Acele momente de răgaz, când omul nu mai muncește, ci se bucură puțin din roadele trudei sale sub soare sunt atât de speciale. Și sunt atât de speciale, pentru că sunt unice. Sunt singurele clipe de liniște, bucurie, și ceva satisfacție. Dar apoi, din nou la truda de sub soare! În mod cert Ecleziastul ne vorbește despre bucuria pe care o poate experimenta **un om sub soare**, în acest orizont limitat, și fără să aibă orizontul etern pe care îl deschide o relație personală cu Creatorul. El nu pune acum în discuție fericirea care izvorăște din relația cu Domnul, relație care oferă speranța învierii și împlinește nevoia de sens etern a omului. Nu, ci acum Solomon analizează lucrurile de sub soare, din această perspectivă, fără să privească încă spre dimensiunea eternității.

Dar Solomon nu Îl exclude pe Creator din discuție, ci doar posibilitatea vreunei continuități a existenței după moarte. El ne vorbește despre omul de sub soare, ca și cum sub soare ar fi totul. Dar recunoaște implicarea lui Dumnezeu sub soare! Și din versetul 2:24b el ne prezintă implicarea lui Dumnezeu în lucrurile sub soare. Perspectiva din care privește Solomon viața nu este nici atee, nici deistă. Dumnezeu există, și nu este undeva departe de lucrurile de sub soare. Nu, El există și se implică în lucrurile sub soare. Solomon este foarte inteligent. El știe cum privesc oamenii viața, și o privește prin ochii lor, dar având curaj să articuleze concluziile tragice ale unei astfel de perspective înguste. Dar apoi, încetul cu încetul deschide noi ferestre și subiecte care să lărgească orizontul și să ofere cititorului raze de speranță, ca în final, să deschidă perspectiva eternității, singura care poate oferi sens lucrurilor de sub soare. Dar Solomon nu o face nici la început, nici brusc. El o va face doar atunci când va ști sigur că cititorul a fost convins că sub soare nu poate găsi ceea ce caută. Strategia lui Solomon pare să fie următoarea:

- **Pasul 1:** să analizăm viața de sub soare, ca și cum ar fi singura realitate, ca și cum ceea ce se vede ar fi totul! Unde ajungem?
- **Pasul 2:** să deschidem puțin perspectiva: să privim dincolo de cortină, dincolo de vizibil... și în cele din urmă și dincolo de moarte.

Toată cartea reprezintă un joc inteligent între pasul 1 și pasul 2. Mereu pasul 1 este înaintea pasului 2. Solomon știe din propria sa experiență că omul nu este deschis spre

pasul 2 (mai îndepărtat și mai puțin accesibil de altfel) deoarece este încă în primul pas. Conștientizarea deșertăciunii primului pas, va face ca al doilea pas să fie singura alternativă. Omul va fi deschis să-l exploreze deoarece va ști că nu are ce pierde, că este singura opțiune, că nu este alternativă! Dacă poate să găsească totuși fericirea, aceasta ar putea fi în al doilea pas, și nicidecum în cel dintâi!

Astfel, înțeleptul Solomon realizează pe parcursul cărții o fascinantă pendulare între pasul 1 și pasul 2, între perspectiva îngustă: *sub soare*, și perspectiva veșniciei. El vrea să îl deprime pe cititor cu adevărul dureros al deșertăciunii de sub soare, ca apoi să îl îmbie câte puțin cu speranța adusă de perspectiva nevăzută a veșniciei. Este ca și cum ar închide lumina într-o cameră până se face beznă, ca apoi să deschidă puțin fereastra ca să intre o rază de lumină. Apoi închide din nou fereastra și urmează un nou botez cu întuneric și deșertăciune, apoi deschide din nou fereastra și tot așa. Solomon nu deschide fereastra la început prea mult. El o deschide câte puțin. De-abia la sfârșitul cărții, în cap.12, el deschide larg fereastra pentru a intra lumina caldă și aducătoare de sens și speranță a veșniciei. Dar el face această mișcare doar după ce este sigur că cititorul a fost convins de deșertăciunea lucrurilor de sub soare, după ce acesta a fost scufundat suficient în nonsensul existenței. Din propria sa experiență el știe că omul se simte atras de această lume care îl seduce și îl cheamă să găsească fericirea într-un univers fără Dumnezeu. El știe că omul îl va căuta sincer pe Domnul doar după ce va fi convins că lumea fără El este o deșertăciune. De aceea, el vrea mai întâi să își deprime cititorii, pentru ca apoi, când sunt pregătiți să le ofere speranța.

La sfârșitul capitolului 2 el face pentru prima dată referire la Dumnezeu și introduce pentru prima dată o rază de lumină și speranță:

„Nu este altă fericire pentru om decât să mănânce și să bea și să-și veselească sufletul cu ce este bun din agoniseala lui! Dar am văzut că și aceasta vine din mâna lui Dumnezeu! Cine într-adevăr poate să mănânce și să se bucure fără El? Căci El dă omului plăcut Lui înțelepciune, știință și bucurie; dar celui păcătos îi dă grija să strânge și s-adune ca să dea celui plăcut lui Dumnezeu! Și aceasta este o deșertăciune și o goană după vânt!” (2:24-26).

Ecleziastul observă că de această mică bucurie a omului de a mânca și bea din agoniseala lui nu beneficiază toți oamenii! El observă că doar unii reușesc acest lucru. Unii însă sunt așa de robiți de îngrijorări și de dorința de a aduna, încât nici măcar această mică și singură bucurie nu o pot îmbrățișa cu adevărat. El consideră că Dumnezeu este Cel care dăruiește sau răpește această mică satisfacție de sub soare. El îl vede pe Dumnezeu ca fiind Sursa acestei fericiri solitare de sub soare. Ne întrebăm dacă El o dăruiește doar celor credincioși? Este adevărat că aceștia beneficiază cel mai mult de ea, iar pe cei păcătoși au mai mult parte de îngrijorări decât de oaze de bucurie în mijlocul trudei lor. Cu toate acestea Dumnezeu este generos. Soarele Lui luminează și pe cei neprihăniți și pe cei păcătoși, și ploaia din cer cade deopotrivă și peste unii și peste

ceilalți. Chiar și unii dintre necredincioși gustă din această bucurie de a mânca și bea din agoniseala lui. Dar și acest lucru este un dar din partea Celui în care ei nu cred. Îmi amintesc de cuvintele lui Pavel către Neamuri din faptele apostolilor:

„Dumnezeu, în veacurile trecute, a lăsat pe toate neamurile să umble în căile lor, măcar că, drept vorbind, nu s-a lăsat fără mărturie, întrucât v-a făcut bine, v-a trimis ploi din cer, și timpuri roditoare, v-a dat hrană din belșug, și v-a umplut inimile de bucurie.” (Fapte 14:16-17)

Există un har general al lui Dumnezeu care se revarsă peste întreaga omenire. Astfel, El dăruiește bucurie și celor necredincioși. Da, și ei au parte de bucuria de care ne vorbește Ecleziastul. Ecleziastul insistă însă că și acest lucru vine din partea lui Dumnezeu. El aduce două argumente: bucuria celui neprihănit și îngrijorarea celui păcătos. Atunci când compară pe cei neprihăniți cu cei păcătoși, el constată că primii sunt mai degrabă caracterizați de bucurie, și ceilalți de îngrijorare. El explică această realitate prin intervenția divină care este bineînțeles în favoarea celor neprihăniți și în defavoarea celor păcătoși.

Solomon nu dezvoltă această a temă a bucuriei din Dumnezeu și revine imediat la tema deșertăciunii. Privind la grija celui păcătos de a duna, și apoi la pierderile suferite de acesta în favoarea celui neprihănit, el conchide: și aceasta este o deșertăciune. Dar deși revine la tema deșertăciunii, El deja a introdus o rază de lumină, El deja ne-a momit cu gustul veșniciei. În mod inevitabil în mintea cititorului avid după fericire apar următoarele întrebări:

- Dacă Dumnezeu este Sursa singurei bucurii a omului de sub soare, oare nu la El și doar la El trebuie căutată fericirea?
- De ce dăruiește El oamenilor această bucurie? Dorește El ca ei să fie fericiți sau nefericiți?
- Deci totul nu se reduce doar la ce se vede. Este Cineva de dincolo care controlează și guvernează această realitate. Spune-ne mai mult despre El. Dacă totul este deșertăciune sub soare, de ce a mai creat lumea? Sau de ce se mai implică?
- Dacă El se implică în micile bucurii ale vieții, se implică și în alte lucruri, sau de obicei este distant și lasă deșertăciunea să meargă în voia ei?
- Există o ordine sub soare, sau totul este haos și hazard? Spune-ne mai mult despre acest moment?
- Acest Dumnezeu care este în spatele micilor (și singurelor) bucurii ale vieții, poate dărui mai multă bucurie?

- Când spui că celui neprihănit, El dăruiește înțelepciune, știință și **bucurie**, te referi la bucuria din 2:24, sau la ceva mai mult?

După ce Solomon ți-a împărtășit în primele două capitole experiența sa și ți-a desființat toate visele și toate speranțele, după ce te-a scufundat atât de mult în deșertăciunea vieții de sub soare, este aproape imposibil să te nu lași momit de raza de lumină pe care o introduce la sfârșitul capitolului 2 și să nu îți pui măcar o parte din întrebările de mai sus. Solomon știe că ești prins în capcană, și de aceea va continua în cap.3 să mai deschidă puțin fereastra și va răspunde la o parte din întrebările de mai sus, dar nu la toate.

Înainte de a studia capitolul trei m-aș opri puțin și aș medita la adevărul rostit de Ecleziastul la sfârșitul primului capitol: cine poate să mănânce și să se bucure fără El? Acest verset îmi aduce aminte că Creatorul nostru este un Dumnezeu al bucuriei și veseliei. Da, El este un Dumnezeu care Se bucură cu toată ființa Sa eternă. El trăiește cu adevărat! El este viața însăși! El nu este niciodată plictisit, fără chef, lipsit de tonus și veselie! El este viață și bucurie! El trăiește cu adevărat! El este pro viață și bucurie! El debordează de trăire! Și din preaplinul Lui El vrea să ne dea bucurie și veselie, pofta de a fi și de a trăi. Cum am putea căuta bucuria în altă parte? Dacă chiar și bucuria din viața celor necredincioși este un dar din partea Lui, cum am putea crede că ar putea exista bucurie fără El?

Bucuria lui Dumnezeu mă inspiră. Da, să gust viața, să mă bucur de ea, să o trăiesc din plin. Să trăiesc cu intensitate așa cum trăiește El. Îmi doresc acest lucru, dar zilnic deșertăciunea mă palmuiește și îmi taie elanul. Dar acest lucru este spre binele meu. Eu am mereu tendința firească de a mă bucura de viață dar fără El. Praful amar al deșertăciunii îmi aduce aminte de El, de dependența totală de El, de faptul că fără harul Lui, nu pot să mă bucur cu adevărat. Și astfel, încerc să trăiesc din plin, dar nu idolatru, ci păstrându-L pe El singura sursă a bucuriei.

Bucurați-vă neîncetat ne spune Pavel. Dar nu este porunca lui, ci a Celui de sus, și această poruncă trădează dorința Lui de a fi bucuroși și plini de viață! El știe că este greu sub soare. El știe că aici este necazul cel mare, că este dificil să trăiești prin credință fără să-I vedem chipul, fără să-I auzim glasul! El știe că răul din lume, soarta celor necredincioși, încercările vieții, cei care dau înapoi, ne întristează inima. Chiar El ne cere să plângem cu cei ce plâng și să ne întristăm necurmat pentru cei pierduți. Cu toate acestea, El vrea să ne bucurăm neîncetat. El este deci de partea bucuriei! El poate și vrea să ne dea bucurie în inimă, chiar în mijlocul furtunii. Să oglindești chipul Celui ce te-a creat înseamnă să fii și vesel, după cum este scris:

„Suntem privați ca niște înșelători, măcar că spunem adevărul; ca niște necunoscuți, măcar că suntem bine cunoscuți; ca unii care murim, și iată că trăim; ca niște pedepsiți, măcar că nu suntem omorâți; ca niște întristați, și totdeauna suntem veseli; ca niște

săraci, și totuși îmbogățim pe mulți; ca neavând nimic, și totuși stăpânind toate lucrurile.” (2 Cor.6:8-10)

Eclesiastul

– 3:1-15 –

După ce, prin împărtășirea experienței sale de viață, Solomon ne scufundă fără milă în marea deșertăciunii de sub soare, la sfârșitul capitolului 2, el deschide puțin fereastra existenței și lasă să intre o rază caldă de speranță. Raza aceasta după cum am văzut ridică o mulțime de întrebări și frământări în sufletul cititorului. Solomon știe acest lucru și astfel, în capitolul 3 el mai deschide puțin fereastra și în camera întunecată a deșertăciunii intră și mai multă lumină. El scrie unul din cele mai frumoase și binecunoscute pasaje din această carte: ***toate își au vremea lor***. Primul verset cunoaște mai multe variante de traducere:

- Toate își au vremea lor, și fiecare lucru de sub ceruri își are ceasul lui. (Cornilescu)
- Pentru orice lucru și pentru orice ocupație (plăcere) este un timp sub ceruri. (traducerea literală)
- Este un timp pentru orice lucru, și o vreme pentru orice activitate de sub soare. (NIV)

Pentru a ilustra această afirmație, Eclesiastul înșiruie 24 de tipuri de experiențe de sub soare. El așează aceste experiențe în 14 perechi. Fiecare pereche este formată din două experiențe opuse. De cele mai multe ori o astfel de pereche este formată dintr-o experiență a bucuriei și succesului și dintr-o experiență opusă - a durerii și eșecului. Primul lucru pe care îl observă Eclesiastul este diversitatea experiențelor umane de sub soare. Deși omul este închis în câmpia fără sens a deșertăciunii, el beneficiază aici de o multitudine de experiențe. Câmpia deșertăciunii pare a nu fi totuși atât de monotonă. Un om care trece prin viață se confruntă cu diferitele contexte din lista autorului. Dar nu doar atât. Autorul subliniază că fiecare experiență își are vremea ei. Această expresie poate fi interpretată în două moduri. **Prima interpretare** ar sugera că în complexitatea vieții se va găsi un timp pentru fiecare experiență din lista Eclesiastului. Cu alte cuvinte, accentul ar fi pus pe ***complexitatea vieții***. Viața de sub soare este atât de complexă încât în viața fiecărui muritor va fi un timp pentru fiecare experiență umană. Într-adevăr, viața sub soare este atât de complexă. Complexitatea ei vine parcă în contrast cu lipsa ei de sens. De ce oare un lucru lipsit de sens ar fi atât de complex? Dacă omul este condamnat la o viață fără semnificație, de ce totuși se confruntă cu o diversitate așa de mare de

experiențe? Dacă viața este un nonsens, de ce este atât de complicată? Deci viața deșartă de sub soare nu presupune doar repetarea aceleiași experiențe în fiecare zi. Da, există monotonie, există această trudă fără sens și această pâine deșartă de zi cu zi. Dar nu doar atât. Viața pare o aventură. Omul este provocat să acționeze și să reacționeze față de o sumedenie de contexte. Deși fundalul pare fie cenușiu și același, totuși piesele care se joacă acolo în fiecare zi sunt diferite! Viața de sub soare pare ciudată și plină de contradicții. Ecleziastul nu evidențiază doar diversitatea de experiențe de sub soare, dar și un anumit echilibru. Omul nu are parte doar de experiențe plăcute sau doar de experiențe neplăcute. Există un anumit echilibru: este o vreme și pentru naștere, sădit, tămăduire, zidire, răs, dans, strângerea pietrelor, îmbrățișare, căutare, păstrare, cusut, vorbit, iubit și pace, dar și pentru moarte, smulgerea celor sădite, ucidere, dărâmare, plâns, bocit, aruncarea pietrelor, despărțirea de îmbrățișări, pierdere, lepădare, rupt, tăcere, ură și război. Apar din nou întrebări tulburătoare:

- Dacă viața este un hazard, un haos fără sens al existenței, cum se explică diversitatea experiențelor cu care se confruntă *fiecare om*?
- Și cum se explică acest *echilibru fin* din viața muritorilor între suferință și necaz, între bucurie și încercare?
- Viața este hazard sau este *Cineva care din umbră* o dirijează și controlează?

A doua variantă de interpretare a expresiei *toate își au vremea lor* nu susține doar faptul că pentru fiecare tip de experiență umană se găsește un timp anume în viața unui muritor, ci că pentru fiecare experiență este *un timp special*, un timp anume hotărât tocmai pentru acea experiență. Să ne închipuim că o pagină albă de hârtie ar simboliza viața unui muritor. Putem să scriem pe această coală de hârtie la întâmplare cele 24 de experiențe din lista Ecleziastului. În această situație, singura noastră grijă ar fi ca fiecare cuvânt care reprezintă o experiență să își găsească un loc pe foaie. Ideea este ca toate cele 24 de cuvinte să apară pe foaie, nici unul să nu rămâne afară. Trebuie să fim atenți ca pe foaie să nu trecem mai multe experiențe pozitive decât negative. Nu, ci să fie toate: 12 dintr-o parte și 12 din cealaltă parte. Această abordare a foii ar ilustra prima variantă de interpretare propusă. Sau: fără să uităm să trecem toate cele 24 de cuvinte pe foaie, putem să ne gândim la o anumită ordine a acestora, la un anumit loc pe hârtie pentru fiecare în parte. Astfel: *iubitul*, unde să îl trecem? Să fie mai în prima parte a hârtiei sau mai pe la mijloc? *Depărtarea de îmbrățișări*, să o trecem în partea centrală a foii sau într-un colț? Astfel, fiecare din cele 24 de cuvinte, nu doar că se găsește pe foaie, dar se găsește într-un anumit loc al foii. Cel care a scris cuvintele pe foaie s-a gândit dinainte unde să treacă fiecare cuvânt, și fiecărui cuvânt i s-a dăruit un loc anume al foii cu anume rost. Oare Ecleziastul s-a gândit doar la prima variantă de interpretare propusă sau a avut-o în vedere și pe a doua?

Răspunsul îl găsim în 3:11: *orice lucru El îl face frumos la vremea lui*. În mod cert Ecleziastul s-a referit și la a doua variantă de interpretare, prima fiind inclusă și nu

exclusă. Perspectiva pe care ne-o propune el este amețitoare. În primele două capitole urâm viața, suntem dezamăgiți de deșertăciunea, monotonia și lipsa ei de sens. Dar la începutul capitolului trei descoperim o ordine sub soare. Descoperim că, din umbră, Creatorul se implică, intervine în viața de sub soare. Și nu o face doar pentru a da oamenilor micile lor bucurii, nu o face doar din când în când, nu o face doar în cazul evenimentelor mari ale vieții, ci El o face în ce privește fiecare amănunt și fiecare experiență. Viața este un puzzle de experiențe diverse care sunt așezate cu grijă de Creator. Deci, nu este haos, nu este hazard, ci o vreme hotărâtă de Dumnezeu pentru fiecare lucru! De ce se implică acest Creator? De ce hotărăște o vreme pentru fiecare lucru? De ce nu o hotărăște o vreme doar pentru cele 12 de experiențe plăcute din lista Ecleziastului?

În 3:1-15, autorul folosește metoda alternanței pentru a-și transmite mesajul. Alternanța are în vedere cele două perspective: **perspectiva îngustă sub soare**, și **perspectiva veșniciei** spre care deschide o primă fereastră:

- 3:1-8 Perspectiva veșniciei: *toate își au vremea lor.*
- 3:9-10 Revine la **perspectiva deșertăciunii**: *ce folos are cel ce muncește din truda lui?*
- 3:11 Perspectiva veșniciei: *orice lucru El îl face frumos la vremea lui...gândul veșniciei*
- 3:12-13 **Perspectiva deșertăciunii**: *singura bucurie: să mănânce și să bea*
- 3:14 Perspectiva veșniciei: *Ce face Dumnezeu dăinuiește în veci*
- 3:15 **Perspectiva deșertăciunii**: *Ce este a mai fost....*

Aparent discursul nu are logică. El rostește una după alta afirmații care par a se contrazice. Autorul însă în mod intenționat amestecă cele două perspective pentru a spori contrastul dintre ele. Acest amestec ciudat oglindește și o realitate atât de frecventă: zbaterea sufletului între cele două perspective. Solomon glisează între cele două perspective pentru a spori setea și căutarea cititorului după cea a eternității.

Astfel, după ce afirmă că fiecare lucru de sub soare își are vremea lui, revine la întrebarea fundamentală a cărții: ***Ce folos are cel ce muncește din truda lui?*** Și apoi răspunde: am văzut deja la ce îndeletnicire supune Dumnezeu pe fiii oamenilor. În 1:13, Solomon ne vorbea despre faptul că Dumnezeu pune în inima omului căutarea sensului existenței care însă nu poate fi găsit sub soare. Sub soare omul este condamnat deșertăciunii. Revenirea la concluzia primelor două capitole ne face să privim și cu mai mare atenție spre noua perspectivă asupra vieții pe care Ecleziastul începe să o creioneze în prima parte a cap.3. El ne amintește că **sub soare** totul este deșertăciune. Deci, dacă ar mai fi o speranță, aceasta ar fi legată de această nouă perspectivă. Contrastul izbitor

dintre cele două perspective ne face să valorificăm și mai mult perspectiva eternității. De fapt, realizează în capitolul 3, în primele 15 versete, trei contraste fundamentale între cele două perspective.

Contrastul/ Pasajul	Perspectiva eternității	Perspectiva sub soare
1	<i>Toate își au vremea lor și orice lucru de sub soare își are ceasul lui.</i>	<i>Ce folos are omul din truda lui? Am văzut la ce îndeletnicire supune Dumnezeu pe fiii oamenilor.</i>
2	<i>Orice lucru El îl face frumos la vremea lui...gândul veșniciei</i>	<i>Singura bucurie: să mănânce și să bea - și aceasta un dar de la Dumnezeu...</i>
3	<i>Tot ce face Dumnezeu dăinuiește în veci...ca lumea să se teamă de El.</i>	<i>Ce este a mai fost...și Dumnezeu aduce iarăși înapoi ce a trecut.</i>

Primul pasaj pune în contrast o viață în fiecare amănunt își are vremea lui și o viață lipsită de sens, în care omul nu are nici un folos din truda lui de sub soare. Viața poate fi văzut ca un rod al hazardului și total lipsită de sens sau poate fi văzută ca fiind complexă și însumând o diversitate de experiențe, fiecare cu rolul și timpul ei. Ce contrast izbitor! Perspectiva îngustă sub soare nu oferă nici un sens întregii trude a omului din toată viața lui, pe când noua perspectivă propusă de Solomon oferă sens și semnificație tuturor experiențelor de sub soare, inclusiv celor mai ciudate și celor care presupun suferință: plâns, bocit, pierdere etc. O viață lipsită de sens sau o viață în care fiecare amănunt are sens? Tu ce ai alege?

În al doilea pasaj antagonismul celor două perspective este construit prin prisma numărului de lucruri frumoase din viață. Din primele două capitole am descoperit că perspectiva **sub soare** ne oferă o singură bucurie: aceea de a mânca și bea din agoniseala noastră de sub soare. Oare noua perspectivă ne poate oferi ceva mai mult, mai multe lucruri frumoase sau se va limita tot la aceasta singură mângâiere de sub soare? Răspunsul lui Solomon la această întrebare este șocant: **Orice lucru El îl face frumos la vremea lui...** Dacă perspectiva îngustă a deșertăciunii reduce lucrurile frumoase la o singura experiență de sub soare, perspectiva eternității transformă toate experiențele de sub soare în lucruri frumoase! O schimbare radicală de paradigmă! Acum Ecleziastul nu ne explică cum reușește Domnul să transforme fiecare lucru de sub soare în ceva frumos, dar ne propune o perspectivă nouă, care ne copleșește. Iată că și moartea, bocitul, dărâmarea, despărțirea de îmbrățișări, pierderea și lepădarea, plânsul și războiul poate fi transformat în ceva frumos!

Cum spuneam autorul nu ne spune CUM face Domnul acest lucru, dar ne dă un indiciu: orice lucru El îl face frumos **la vremea lui**... Ne aducem aminte de Psalmul 139:

Trupul meu nu era ascuns de Tine, când am fost făcut într-un loc tainic, țesut în chip ciudat, ca în adâncimile pământului. Când nu eram decât un plod fără chip, ochii Tăi mă vedeau; și în cartea Ta erau scrise toate zilele care îmi erau rânduite, mai înainte să fi fost vreuna din ele. Cât de nepătrunse mi se par gândurile tale, Dumnezeule, și cât de mare este numărul lor! Dacă le număr, sunt mai multe decât boabele de nisip. Când mă trezesc, sunt tot cu tine! (Ps.139:15-18).

Psalmistul ne vorbește despre o carte, despre un plan pentru viața lui pe care Dumnezeu l-a conceput mai înainte ca el să se nască. În acel plan Domnul a orânduit o vreme pentru fiecare experiență de sub soare. Acel plan este desăvârșit. Orice lucru devine frumos atunci când se întâmplă la vremea lui, adică atunci când se sincronizează cu vremea orânduită de Domnul în planul pe care la conceput înainte de nașterea omului. Intenția lui Dumnezeu este ca să facă frumoasă fiecare experiență de sub soare. Ea este frumoasă dacă are loc la vremea ei. Apare întrebarea: noi ca oameni putem sfida planul ceresc pe care Dumnezeu îl are cu viața noastră? În mod cert, da! Toate lucrurile devin frumoase doar în măsura în care noi ne supunem planului ceresc, în măsura în care noi ne sincronizăm cu acesta, și în măsura în care primim toate lucrurile din mâna lui Dumnezeu. Acest verset din Ecleziastul ne aduce aminte de Rom.8:28: Toate lucrurile lucrează împreună spre binele celor ce îl iubesc pe Dumnezeu. În Romani condiția este subliniată cu claritate: doar cei ce îl iubesc pe Dumnezeu se bucură de împlinirea acestei promisiuni în viața lor. Ideea condiționării este sugerată indirect în Ecleziastul prin expresia la **vremea lui**. De multe ori noi avem propriul plan cu viața noastră și nu avem încredere în planul Celui de sus. De multe ori ne pierdem răbdarea și nu mai vrem să așteptăm anumite experiențe să vină din partea lui. Ne avântăm de unii singuri în aventura vieții. Ecleziastul ne îndeamnă la răbdare, încredere și sincronizare cu planul ceresc. Fiecare lucru din viața noastră devine frumos doar în măsura în care el se sincronizează cu planul ceresc.

Dar ce înseamnă frumos? Frumos în raport cu ce? Și cum poate fi ceva frumos bocitul, plânsul, pierderea, moartea? Ecleziastul nu ne dă un răspuns în acest capitol la această întrebare, însă ne mai oferă un indiciu:

- A pus în inima lor chiar și gândul veșniciei (alte traduceri: eternitatea, lumea, veacul sau infinitul), măcar că omul nu poate cuprinde, de la început până la sfârșit, lucrarea pe care a făcut-o Dumnezeu.

În inima omului Domnul a pus gândul veșniciei. Am vorbit deja despre nevoie de sens etern, despre un simț al eternității în sufletul omului. Acest simț îl ajută pe om să intuiască că viața este mai mult decât călătoria de sub soare, mai mult decât ce se vede. Măcar că omul nu poate cuprinde toată lucrarea lui Dumnezeu, acest simț al veșniciei îl ajută să o intuiască și să se încreadă în ea. Oare lucrurile nu sunt frumoase tocmai în

raport cu această măreață lucrare a lui Dumnezeu pe care omul nu poate să o cuprindă? În Noul Testament se dezleagă taina versetului 11 din cap.3. Dumnezeu ne-a ales înainte de întemeierea lumii pentru a zidi în noi chipul Fiului Său. Fiecare experiență de sub soare slujește acestui scop măreț. Pentru că acest chip este al Fiului Său, este un chip complex, și astfel, zidirea sa necesită o diversitate de experiențe. Acum înțelegem, de ce viața de sub soare este așa de complicată și complexă. În raport cu acest scop măreț, fiecare lucru de sub soare devine frumos la vremea lui. Acum înțelegem de ce și plânsul, bocitul pierderea sau lepădare pot deveni ceva frumos. Este interesant că Ecclziastul nu spune că lucrurile *sunt în sine* frumoase, ci că Dumnezeu *le face* frumoase. Suferința , în sine, nu este nici ceva frumos, nici ceva de dorit. Însă ea este instrumentul cheie în modelarea chipului Fiului Său în noi. Dumnezeu o face frumoasă în raport cu rodul pe care îl poate aduce în noi. Observăm că nici cele 14 experiențe luminoase de sub soare nu sunt în sine frumoase. Ele pot deveni cu adevărat frumoase doar dacă Dumnezeu le face frumoase! Vorbeam despre suferință. Observăm că din cele 14 perechi de experiențe luminoase și întunecate, mai multe încep cu experiența întunecată. Cu alte cuvinte mai des găsim ideea de: plâns – răs, decât de naștere – moarte. Ecclziastul observă vă parcă de mai multe ori plânsul precede bucuria decât invers. Mai întâi este încercarea și apoi rodul acesteia! După cum ne spunea psalmistul:

- Cei ce seamănă cu lacrimi vor secera cu cântări de veselie. Cel ce umblă plângând, când aruncă sămânța, se întoarce cu veselie, când își strânge snopii. (Ps.126:5-6).

Ecclziastul nu vorbește acum direct despre aceste lucruri. El doar stârnește în sufletul cititorului dorința de a explora această nouă perspectivă asupra vieții. El oferă anumite indicii și afirmații copleșitoare fără să le explice în amănunt. Prin lentila Noului testament noi putem explora profunzimea și adâncimea cuvintelor sale.

Al treilea contrast pe care îl realizează Ecclziastul în cap. 3 este între trăinicia lucrurilor făcute de Domnul și vremelnicia și ciclicitatea existenței umane. Prin versetul 15, Ecclziastul ne aduce aminte de primele 11 versete din cap. 1. Ciclicitatea fără sens a existenței trecătoare a omului sub soare este acum pusă în contrast cu eternitatea lucrurilor făcute de Domnul:

- Am ajuns la cunoștința că tot ce face Dumnezeu dăinuiește în veci, și la ceea ce face El nu mai este nimic de adăugat și nimic de scăzut.

Nu știu exact cum să interpretez acest verset. Nu știu dacă Ecclziastul avea în mod special în vedere creația, sau în general orice acțiune divină. Oricum, cele două interpretări nu se exclud, a doua fiind inclusă în prima. Este posibil ca la început Ecclziastul se fi contemplat creația. În 1:4 el ne-a spus deja că pământul rămâne veșnic în picioare. Deși creația este decăzută ea rămâne în picioare și în ea poți descoperi o anumită perfecțiune, desăvârșire. Astfel, privind creația făcute de Domnul, Ecclziastul

afirmă: tot ce face El este etern și desăvârșit. El știe să deslușească între splendoarea creației care vine de la Dumnezeu și imperfecțiunea ei care vine din pricina intrării păcatului în lume. El nu pune pe seama lui Dumnezeu lucrurile de sub soare care sunt strâmbe, care lipsesc și sunt fără număr (vezi 1:15). Este posibil ca Ecleziastul să fi pornit de la realitatea creației și apoi să fi generalizat concluzia la orice acțiune întreprinsă de Creator. Oricum, el vorbește de o realitate pe care oamenii o pot observa, deoarece, el încheie v.14 astfel: și că Dumnezeu face așa pentru ca lumea să se teamă de El.

Splendoarea creației care rămâne veșnic în picioare este o realitate accesibilă tuturor muritorilor, și este una din mărturiile fundamentale ale Creatorului pentru toți oamenii:

- *Fiindcă ce se poate cunoaște despre Dumnezeu le este descoperit în ei, căci le-a fost arătat de Dumnezeu. Într-adevăr, însușirile sale nevăzute, puterea Lui veșnică și dumnezeirea Lui se văd lămurit, de la facerea lumii, când te uiți cu băgare de seamă la ele în lucrurile făcute de El. Așa că nu se pot dezvinovăți. (Rom.1:19-20).*

Contemplând creația, Ecleziastul ajunge la concluzia că tot ce face Dumnezeu dăinuiește în veci și este desăvârșit. Dar rostind aceste lucruri el ne provoacă din nou. Oare nu tocmai vremelnicia existenței ne tulbură pe câmpia deșertăciunii? Oare nu tocmai lipsa dimensiunii eterne a existenței omului sub soare face ca viața să fie fără sens? În contrast cu aceasta, tot ce face Dumnezeu dăinuiește pentru totdeauna. Nu oare acest lucru căuta ecleziastul, și anume să realizeze ceva trainic sub soare? Autorul nu ne oferă răspunsuri directe, dar ne dă niște indicii importante care trezesc la viața următoarea întrebare:

- Dacă tot ce face Dumnezeu dăinuiește în veci, și dacă Dumnezeu l-a făcut pe om, nu ar trebui ca acesta să dăinuiască în veci?

Tot ce face omul este trecător și imperfect, dar tot ce face Dumnezeu este desăvârșit și etern. Între cele două realități pare o prăpastie de netrecut. Oare care este puntea care ar putea lega cele două realități? Oare cum ar putea omul să se înveșnicească? Pentru a răspunde la aceste întrebări, vom face o paralelă între v.1 și v.14:

3:11	3:14
<u>Toate</u> își au vremea lor: nașterea, moartea, plânsul, bocitul ...	<u>Tot</u> ce face Dumnezeu dăinuiește în veci și la ceea ce face El nu este nimic de adăugat și nimic de scăzut...
<u>Orice lucru</u> El il face frumos la vremea lui....	

Același verb este folosit în ambele verste. Deci dacă tot ce face Dumnezeu dăinuiește în veci și este desăvârșit, atunci înseamnă că și tot ce face Dumnezeu în viața omului este etern și perfect! Dumnezeu face ca fiecare experiență umană să fie frumoasă la vremea ei. Oare frumusețea nu se ascunde tocmai în eternitatea și perfecțiunea lucrurilor făcute de El? Dacă Dumnezeu Se implică în viața unui om, atunci înseamnă că El aduce acolo perfecțiunea și eternitatea! Este un lucru care ține de natura Dumnezeirii. El poate face doar lucruri desăvârșite și eterne! Pur și simplu așa e Dumnezeu! Acesta este caracterul Lui! Și nu poate fi altfel! Deducem deci faptul că omul este înveșnicit tocmai prin intervenția lui Dumnezeu în viața lui, tocmai prin lucrarea pe care o face Dumnezeu în El. Domnul face ca toate experiențele de sub soare să fie frumoase pentru omul plăcut Lui și să slujească modelării caracterului acestuia după chipul Fiului Său! Acest chip este etern și desăvârșit! Deci singura șansă de a se înveșnici a omului este să se detașeze de încercările sale deșarte de realiza lucruri trainice sub soare, și să accepte lucrarea Creatorului în viața lui! Pentru că tot ce face omul este efemer și imperfect, și tot ce face Dumnezeu este etern și desăvârșit, important nu este ce fac eu sub soare, ci ce face Dumnezeu în mine sub soare! Nu realizările mele, ci lucrarea Lui în viața mea! Nu cât adun eu din această lume, ci cât pune Dumnezeu din El în mine! Deși ecleziastul nu folosește deocamdată un limbaj direct, el ne oferă suficiente indicii pentru a intui calea prin care putem să ne eliberăm de deșertăciune și să descoperim adevăratul sens al existenței.

Cel care face orice lucru din viața noastră frumos la vremea lui, este Același cu Cel la ai căror lucrări nu mai este nimic de adăugat și nimic de scăzut! Ce veste bună! Mă gândesc la cele 14 tipuri de experiențe și la modul în care Dumnezeu le orânduiește în viața noastră. De câte ori nu înțelegem ce se întâmplă, decât ori nu ne dorim o altă vreme pentru anumite experiențe, de câte ori ne dorim anumite experiențe din listă și dorim să nu ne întâlnim niciodată cu alte experiențe. De câte ori nu am dori să schimbăm contextele din viața noastră, să adăugăm sau să scădem la experiențele care ne sunt dăruite de sus! Dar tot ce face Dumnezeu dăinuiește în veci, și la ceea ce face El nu mai este nimic de scăzut, și nimic de adăugat. Cu alte cuvinte, tot ce a orânduit în viața noastră este desăvârșit! Deci nu reprezintă doar lucruri bune pentru noi, ci ce este cel mai bine pentru noi. Dumnezeu nu operează doar cu lucruri bune, ci doar cu lucruri desăvârșite! Așa este Dumnezeu, și nu poate fi altfel! Cu alte cuvinte, niciodată nu vom putea spune: Da, Doamne planul tău cu viața mea este foarte bun, însă eu am găsit o variantă și mai bună! Nu, ci varianta lui Dumnezeu este cea mai bună, este perfectă! La planul lui Dumnezeu pentru viața noastră nu este nimic de adăugat, și nimic de scăzut! Cu alte cuvinte, toate lucrurile lucrează împreună spre *cel mai mare bine posibil* al celor ce îl iubesc pe Dumnezeu! Dacă era o altă cale mai bună, El ne-ar fi arătat-o! Dacă ar fi vreo experiență mai potrivită pentru noi decât cea de acum (decât cea din prezent), El ne-ar dăruia-o! Dacă ar fi un timp mai bun pentru o anumită experiență din lista de mai sus, El L-ar fi ales cu siguranță de mult. Nu există un mai bine, căci tot ce a gândit Dumnezeu

pentru viața noastră este desăvârșit! O, câte compromisuri, și energii consumăm, încercând să grăbim anumite vremuri, sau să îndepărtăm altele din viața noastră, sau pur și simplu doar să le înțelegem. Dar cât de ridicoli suntem noi atunci când credem că există un mai bine pentru viața noastră, că ar fi fost mai frumos ca ea să fi avut un alt curs. Noi, muritorii, care nu putem cuprinde de la început până la sfârșit lucrarea lui Dumnezeu, noi cei care putem face doar lucruri imperfecte și efemere, noi cei lipsiți de înțelepciune și perspectivă, încercăm să dăm lecții Celui care este Înțelepciunea și Veșnicia Însăși, Celui care face doar lucruri eterne și desăvârșite, Celui a cărui perspectivă este eternitatea! Este ca și cum o furnică ar dori să amenajeze un teren de 100.000 metri pătrați și ar da indicații unui om care analizează din avion această suprafață! Această furnică să suie pe un mușuroi și începe să se contrazică cu omul din avion, să-l certe, să-l învețe! Așa suntem și noi când ni se pare că avem o perspectivă „mai bună” decât cea cerească! Este adevărat că uneori este greu să accepți planul Tatălui și este nevoie de multă credință. Noi nu avem acces la perspectiva din avion și trebuie să trăim prin credință, să ne dăm total pe mâna lui Dumnezeu! Dar oare Domnul nu este vrednic de încredere? Căci tot ce face El dăinuiește în veci, și la tot ce face El nu este nimic de adăugat, și nimic de scăzut? Deci, suflete, de ce te zbați, de ce ești trist? Ce ai mai vrea să adaugi sau să scazi la experiențele din viața ta? Oh, chiar dacă și se pare că ar fi un mai bine, să știi lămurit că nu este! Nu adăuga și nu scadea nimic la lucrarea lui Dumnezeu din viața ta, că să nu semeni cu furnica de pe mușuroi care explică astronautului tainele Universului!

Într-un tabel mai sus, am scris în prima coloană trei caracteristici a noii perspective propuse de ecleziastul și pe a doua coloană trei caracteristici ale perspectivei înguste *sub soare*. Spre surpriza noastră Dumnezeu este prezent în toate cele trei caracteristici din a doua coloană:

Ce folos are omul din truda lui? Am văzut la ce îndeletnicire supune Dumnezeu pe fiii oamenilor.
Singura bucurie: să mănânce și să bea - și aceasta un dar de la Dumnezeu...
Ce este a mai fost...și Dumnezeu aduce iarăși înapoi ce a trecut.

Dacă este într-adevăr vorba despre descrierea unei perspective înguste a deșertăciunii, ce caută Dumnezeu aici? Nu doar că Dumnezeu apare aici, dar El pare Cel responsabil de deșertăciunea de sub soare. El supune oamenii la o trudă fără sens, l aduce înapoi ce a mai fost și tot El oferă oamenilor micile bucurii din viața lor deșartă! Într-adevăr, Dumnezeu nu pare a fi doar Cel care Se implică în sfera deșertăciunii, ci și Cel care o guvernează! Cu alte cuvinte, El este Cel care face ca viața de sub soare să fie deșartă, fără sens, și plină de trudă! Oare de ce ar face Dumnezeu ca viața să fie astfel? Foarte simplu: pentru ca omul să nu mai alerge la puțuri crăpate ci Să se întoarcă la

Domnul, Izvorul apelor vii. Dumnezeu ne pălmuiește cu deșertăciunea pentru a ne trezi din iluzia unei fericiri în afara Lui! Da, El supune oamenii la truda de sub soare, la o căutare fără finalitate a sensului, El face ca lucrările lui să fie efemere, El aduce ce a mai fost, El face ca truda omului să fie uitată sub soare, El orchestrează marile dezamăgiri din viața noastră. Cu toate acestea, tot El este Cel care este singura Sursă a micilor bucurii de sub soare. Prin acestea, El ne îmbie, El ne redă speranța, El ne cheamă spre El, spre o altă perspectivă, spre o altă viață! El știe că adevăratele căutări se nasc din marile dezamăgiri. Când deșertăciunea te dezamăgește, atunci încerci să îți lărgești orizontul și să privești dincolo de ea! Deci deșertăciunea de sub soare nu este ceva rău, ci tocmai instrumentul harului prin care Domnul ne cheamă spre Izvorul vieții. Într-adevăr, Dumnezeu, și nu altcineva supune oamenii la o îndeletnicire plină de trudă sub soare. Într-adevăr, El și nu altcineva aduce iarăși înapoi ce a trecut. El, și nu altcineva, ne-a închis pe toți n neascultare și deșertăciune, pentru a Se îndura de toți!

Nedreptatea și deșertăciunea – 3:16-4:4 –

În acest pasaj, Solomon abordează problema nedreptăților de sub soare. Se pare că la începutul cărții el face o prezentare a două posibile perspective asupra existenței, pentru ca apoi să abordeze diferite teme pe care să le analizeze când dintr-o perspectivă, când din cealaltă. Prima perspectivă este cea îngustă, sub soare, perspectiva deșertăciunii. A doua perspectivă este măreață, este cea a eternității și a Creatorului. Trebuie să menționăm că deși ambele perspective sunt introduse la începutul cărții și ca și punct de plecare, perspectiva *sub soare* este prezentată mult mai amănunțit și direct, iar perspectiva eternității este introdusă mai discret, presărată mai degrabă cu indicii provocatoare decât cu afirmații directe, clare și categorice. Și, la fel, pe parcursul cărții diferitele teme abordate de autor sunt analizate mai mult prin lentila *sub soare* decât prin cea a eternității. De-abia la sfârșitul cărții a doua perspectivă este descrisă cu claritate și Solomon oferă răspunsuri clare și categorice la problema existenței.

Prima temă pe care o abordează Solomon este aceea nedreptăților de sub soare:

- *Am văzut sub soare că în locul rânduit pentru judecată domnește nelegiuirea și că în locul rânduit pentru dreptate este judecată.*

Solomon observă domnia nedreptății chiar în locul rânduit pentru judecată. Dar el observă acest lucru oare doar la împărățiile vecine sau chiar în propria sa împărăție? Este foarte posibil ca el să observe această realitate chiar în propria sa împărăție. Din cartea Împărați știm că în timpul domniei lui Solomon națiunea Israel cunoaște un profund declin spiritual. Solomon se pare că se vede neputincios chiar în fața nedreptăților din

propria sa împărăție. Chiar dacă puterea era de partea lui, cu toate acestea el se vede neputincios în fața valului răului din lume. În viața sa de împărat se împlinește ceea ce a spus în primul capitol: *Ce este strâmb nu se poate îndrepta, și ce lipsește nu poate fi trecut la număr.* Solomon observă un val al răului și nedreptății care cuprinde și robește întreaga lume. Dacă în locul de judecată nedreptatea șede ca împărăteasă, ce așteptări putem să mai avem de la celelalte locuri de sub soare?

Reacția înțeleptului Solomon în fața nedreptăților de sub soare este surprinzătoare:

- *Atunci am zis în inima mea: Dumnezeu va judeca și pe cel bun și pe ce rău; căci El a sorocit o vreme pentru orice lucru și pentru orice faptă.*

Nedreptatea din lume nu îi strecoară îndoială cu privire la dreptatea lui Dumnezeu, ci îi întărește convingerea că va avea loc o judecată. Dacă în prima parte a cap.3, Solomon ne-a vorbit despre vremea pentru orice lucru de sub soare, el acum ne vorbește despre o altă vreme și anume vremea judecății. Dacă Cel care a hotărât o vreme pentru orice lucru de sub soare, îngăduie nedreptatea, atunci înseamnă că El a hotărât și o vreme pentru judecarea oricărui lucru de sub soare. El nu dezvoltă foarte mult această temă acum. Însă în fața nedreptăților de sub soare, Solomon deschide din nou fereastra. Perspectiva divină a veșniciei aduce speranța. Da, acum este nedreptate, dar va fi o judecată a lui Dumnezeu care va reazeza dreptatea. În fața acestei perspective a judecății viitoare a lui Dumnezeu, apare întrebarea: dacă oricum Dumnezeu are de gând să judece, de ce nu o face de acum? De ce întârzie momentul judecății Sale? Înțeleptul Solomon ne oferă răspuns și la această întrebare:

- *Am zis în inima mea că acestea se întâmplă numai pentru oameni, ca să-i încerce Dumnezeu, și ei înșiși să vadă că nu sunt decât niște dobitoace.*

Dumnezeu îngăduie deci nedreptatea și răul din lume din măcar două motive. Primul motiv este testarea oamenilor. El vrea să vadă cum vor reacționa oamenii într-o lume a nedreptății în care adesea cel rău nu este pedepsit și cel neprihănit suferă pe nedrept. Vor alege ei calea răului sau a neprihănirii? Se vor răzvrăti față de Creator sau vor alege să se încreadă în dreptatea și bunătatea Sa? El vrea să îi încerce pe oamenii și să vadă ce vor ei cu adevărat. El nu vrea să îi oblige să-L aleagă, ci să fie urmat de bunăvoie. El le oferă un context în care ce este în inima lor să iasă cu claritate la iveală. Ecleziastul va spune mai târziu despre oameni:

- *Atunci am văzut pe cei răi îngropați și ducându-se la odihna lor, iar pe cei care lucraseră cu neprihănire depărtându-se de locul sfânt și uitați în cetate. Și aceasta este o deșertăciune! Pentru că nu se aduce repede la îndeplinire hotărârea dată împotriva faptelor rele, de aceea este plină inima oamenilor de dorința să facă rău. (8:10-11).*

Dumnezeu îngăduie sub soare ca hotărârea dată împotriva faptelor rele să nu se aducă la îndeplinire repede, tocmai pentru a se vedea cu claritate ce alege omul de fapt. Această intenție a lui Dumnezeu ne face să vedem câmpia deșertăciunii nu ca pe locul în care omul să găsească împlinirea și în care să își îplinească toate visele, ci ca pe un loc greu în care acesta să fie testat.

Solomon identifică și un al doilea motiv pentru care Dumnezeu îngăduie nedreptatea pe pământ: și ei înșiși (oamenii) să nu vadă că nu sunt decât niște dobitoace. Aici Solomon glisează din nou spre perspectiva îngustă a vizibilului. El știe că aceasta este perspectiva aleasă din fire de majoritatea oamenilor. Din această perspectivă nu este nici o deosebire între om și animal. Atât omul și animalul vin din țărână, și amândoi au deopotrivă aceeași soartă: se duc în țărână. În mod cert această perspectivă creează o tensiune în cel care este creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, care are intrinsec simțul propriei valori, care în adâncul lui știe că este mai presus de un animal, care are o este infinită după sens și semnificație. În sistemul îngust pe care l-a ales, rațiunea îi arată cu claritate că el nu se deosebește de un animal. Vine din țărână și se duce în țărână. Dar spre deosebire de un animal el nu poate accepta pur și simplu această perspectivă. Această perspectivă îl duce la depresie și la urârea vieții (vezi cap.2). Această dezamăgire însă îl poate ghida să caute și o altă perspectivă asupra vieții.

Este interesant faptul că Ecclesiastul leagă problema nedreptății de faptul că omul poate conștientiza faptul că sub soare nimic nu îl deosebește de un animal. Deci nedreptatea de sub soare este menită să îl ajute pe om să conștientizeze deșertăciunea vieții. Dar cum anume? Să ne închipuim că pe pământ s-ar înfăptui dreptatea. Să ne închipuim că în locul rânduit pentru judecată ar domni legea și că în locul rânduit pentru dreptate ar fi dreptate. Oare în acest nou context omul nu tot în țărână s-ar duce, și nu tot ca un animal ar fi? Da, s-ar duce tot în țărână, dar lumea dreaptă în care ar trăi ar face ca asemănarea dintre sine și animal să fie umbrite. Omul ar crea o lume dreaptă care s-ar deosebi de cea a animalelor unde cel mai puternic câștigă în lupta pentru supraviețuire. Însă cruzimea și lupta pentru supraviețuire care caracterizează lumea animală sunt atât de prezente în universul uman. Într-o astfel de lume te poți întreba: ce sens are să fii bun? Dacă cel bun este nedreptățit, și apoi, dacă și cel rău și cel bun au aceeași soartă ca un dobitoc. Nedreptatea de pe pământ nu doar că face mai vizibilă deșertăciunea vieții, dar o umple și de suferință și durere. Solomon afirmă din nou că partea omului este să se veselească din lucrările lui. Dar această veselie este umbrită de suferința provocată de nedreptatea și răul din lume. El observă atâția oameni apăsăți și asupriți pe care nu are cine să-i mângâie. Ba mai mult, el conchide că cel ce nu s-a născut este mai fericit decât cel viu, și decât cel care a murit, tocmai pentru că nu a văzut toate relele care sunt sub soare. În 1:15, autorul anticipează tema răutăților de sub soare, dar nu o dezvoltă decât începând cu sfârșitul cap.3. Experiența personală a lui Solomon a evidențiat deșertăciunea vieții din perspectiva faptului că nici o experiență de sub soare nu-i aduce omului fericirea și nici nu-i potolește setea de sens. El nu are nici un folos din munca și

truda lui, iar realitatea implacabilă a morții îl separă cu cruzime de realizările sale de sub soare. Pasajul 3:16-4:4 întregeste tabloul lumii de sub soare.

Și anume: **nu doar că este o lume în care nu poți găsi sensul și fericirea, dar este și o lume a nedreptății și suferinței.** Și cel mai adesea suferința este provocată tocmai de semenii tăi! Răul și suferința din lume amplifică lipsa de sens a vieții de sub soare. Cu alte cuvinte, nu doar că oamenii sunt asemenea lui Sisif repetând aceeași acțiune inutilă, dar sunt și biciuiți de nedreptate. Sisif ar putea exista într-un ambient liniștit și să urce din nou din nou aceeași piatră care se duce mereu la vale. Sau Sisif ar putea face această acțiune în arșița soarelui și biciuit mereu de fapte ale răului. În al doilea context lipsa de sens este trăită la o intensitate mult mai mare. Dacă în primul context Sisif ar putea încerca măcar să se resemneze și să se bucure de ambientul său liniștit, în al doilea context suferința îi răpește și această ultima posibilitate. Anumite studii indică faptul că suferința produsă de nedreptate este cea mai mare. Astfel, nedreptatea amplifică criza de sens a ființei umane. Solomon este un observator atât de pătrunzător al realității. El observă că și realizările omului, deși nu fac rău celorlalți, au ca și rădăcină tot răutatea:

- *Am văzut că orice muncă și iscusință la lucru își are temeiul numai în pizma unuia asupra altuia.*

Răutatea este prezentă și în cele mai uimitoare realizări și succese ale ființei umane. Oamenii nu sunt solidari. Ei sunt plini de invidie și răutate. Aceasta îi face să se întoarcă unii împotriva altora, și aceasta este motorul realizărilor lor sub soare. Invidia este adânc înscrisă în ființa umană. Pentru Ecleziastul acțiunile motivate de invidie sunt o deșertăciune. Și ce rezolvi prin faptul că dovedești că ești mai tare decât semenul tău? Oferă acest fapt sens vieții tale? Uplete golul adânc din inima ta? Te ajută să biruiești realitatea crudă a morții? Versetul 4:4 ne deschide ochii cu privire la semenii noștri. Uneori pornim în viață naivi și credem că oamenii sunt buni și sunt de partea noastră. Dar încetul cu încetul descoperim ceea ce zace în inima lor: **răutate și invidie**. Nu te mira când oamenii nu se vor putea bucura de realizările tale și când vor zâmbi în fața eșecurilor tale. Nu te mira când vei descoperi în inima unor oameni foarte talentați într-un domeniu și plini de succes o mare de răutate și invidie. Nu te mira când oamenii te vor călca în picioare atunci când stai în calea împlinirii poftelor și intereselor lui. Oamenii pot părea buni atâta vreme cât nu ești un obstacol pentru atingerea intereselor lor, atâta vreme cât realizările tale sunt mărunte și nu le pun în umbră pe ale lor. Din această perspectivă, ești mai ferit de rele atunci când trăiești și nu ai cine știe ce realizări. Dacă Domnul nu te va înălța spre slava Lui, nu căuta singur înălțarea căci ea îți va aduce mai degrabă mai multă durere de cap. Cât de realistă și precisă este radiografierea pe care o face Ecleziastul lumii și vieții. Noi ca oameni trăim multe dezamăgiri din pricina discrepanței dintre așteptările noastre de la lume și viață și realitatea celor două. Ecleziastul ne poate scăpa

de aceste dezamăgiri. El are curajul să privească lumea așa cum este. Însușirea viziunii sale asupra lumii ne eliberează din capcana universală a așteptărilor false.

Deci dacă nedreptatea are în cele din urmă un rol pozitiv, aceasta înseamnă că ea vine de la Dumnezeu, că Dumnezeu îi încurcă pe oameni pe pământ pentru a nu reuși să facă dreptate? Nicidecum! Nedreptatea izvorăște din răutatea lumii fără Dumnezeu, lume care zace în cel rău. Domnul de fapt prin harul Său general pune limite nedreptății de pe pământ, face de multe ori ca dreptatea să fie înălțată și în înțelepciunea Sa face astfel încât însăși nedreptățile de pe pământ să slujească planurilor și slavei Sale! Dar nedreptatea este rodul alienării noastre de Dumnezeu. Omul crede că singur, prin sine, este în stare să stăpânească pământul. El visează la o societate ideală, la edenul de altădată, dar nu reușește niciodată să îl aducă pe pământ. Falimentul său demonstrează dependența sa totală de Dumnezeu, nevoie disperată a lumii de cer, faptul că Dumnezeu este sursa oricărui bine. Cum spune psalmistul:

- *Cerurile sunt ale Domnului, dar pământul l-a dat fiilor oamenilor.* (Ps.115:16)

Domnul s-a retras discret și l-a lăsat pe omul răzvrătit să stăpânească singur pământul. Din umbră El ține totuși lucrurile sub control ca ele să nu se autodistrugă și totul să se transforme într-un haos total. Dar îl lasă pe om să fie principalul protagonist pentru ca mândria acestuia să fie zdrobită. Astfel, nedreptățile de pe pământ nu ne micșorează credința în Dumnezeu ci ne-o mărește. Ele ne demonstrează că Dumnezeu are dreptate și că omul este un mincinos. Ele ne fac conștienți de nevoia lumii de Dumnezeu și de falimentul iremediabil al omului răzvrătit. Ele ne ajută să pricepem mai bine deșertăciunea vieții de *sub soare* și că lumina adusă de raza veșniciei este singura speranță. Da, singura speranță vine din perspectiva că totul nu se încheie la mormânt, că va avea loc o judecată, că Domnul nu va lăsa lucrurile așa, ci va veni și va reaseza dreptatea. Cei asupriți vor fi în sfârșit mângâiați, iar cei nelegiuți pedepsiți. Veacurile tânjesc după dreptate. Psalmistul dă glas acestui dor:

- *Doamne, Dumnezeul răzbunărilor, Tu, Dumnezeul răzbunărilor, arată-te! Scoală-Te, Judecătorul pământului, și răsplătește celor mândri după faptele lor! Până când vor birui cei răi, Doamne, până când vor birui cei răi?* (Ps.94:1-3).

Perspectiva îngustă sub soare a falimentat lamentabil în primele două capitole față de problema sensului, și acum falimentează la fel de lamentabil față de problema dreptății. În schimb, perspectiva veșniciei aduce speranță atât în ce privește sensul, cât și în ce privește dreptatea. Ea devine astfel singura speranță, unica alternativă. De ce am ezita să o cercetăm sau să o explorăm?

Mai bine doi decât unul

– 4:5-5:7 –

Nedreptatea și răutatea oamenilor amplifică deșertăciunea vieții. Viața este grea și fără sens, ne spune Ecleziastul. Ne-am aștepta ca să urmeze un pasaj de genul: deci , pentru că viața nu are sens, nu contează cum trăiești sub soare. Dar în mod surprinzător, el așterne pe hârtie un prim pasaj construit pe sintagma: **mai bine....decât.....** Ecleziastul observă existența unui sistem de valori, de principii care poate face o diferență în viața de sub soare. În ciuda deșertăciunii vieții, el ajunge la concluzia că există mai mulți de **mai bine** sub soare. Sunt lucruri care pot face viața mai frumoasă, și sunt lucruri care pot amplifica durerea și deșertăciunea! El creionează înaintea noastră un paradox: dacă viața este fără sens, de unde există acest sistem de valori și principii care oferă loc acestui **mai bine**? Oare existența acestui set de valori și acestui mai bine, nu reprezintă tot o rază de speranță pe câmpia deșertăciunii? În cele din urmă, sub soare nu este un haos total, și indiferent cum ai trăi, lucrurile stau la fel. Da, indiferent de alegerile tale, tot vei muri, dar alegerile tale au mare însemnătate: ele pot aduce un mai bine sau un mai rău în viața ta. În acest pasaj Solomon creionează patru de mai bine:

- *Mai bine o mână plină de odihnă decât amândoi pumnii plini de trudă și goană după vânt.*
- *Mai bine doi decât unul.*
- *Mai bine un copil sărac și înțelept decât un împărat bătrân și fără minte.*
- *Mai bine să nu faci o juruință Domnului decât să o faci și să nu o împlinești,*

Primul lucru pe care ni-l sugerează Ecleziastul este că viața este mai frumoasă dacă știm să ne găsim momente de relaxare și odihnă decât dacă fugim mereu pentru a realiza ceva sau a aduna cât mai multe bogății. Nebunul își face rău lui însuși. Uneori nebunul este ca cel care muncește continuu dar nu știe să se oprească și să se bucure de lucrurile pe care le-a adunat sub soare. Pentru a ilustra această idee, Solomon ne dă exemplul aceluia om fără urmași sau rude apropiate și care muncește fără oprire și care nu-și îngăduie sieși momente de relaxare și odihnă. Dacă mereu facem ceva, dacă oprim din activitate în activitate, dacă mereu suntem ocupați, dacă nu ne dăm răgaz să ne odihnim, relaxăm și să ne simțim bine, atunci viața noastră va fi mai întunecată și mai afectată de deșertăciune. Nu este bine să ne trăim viața într-un ritm nebun. Chiar Dumnezeu S-a odihnit a 7-a zi, și a avut timp să Își admire lucrarea și să se bucure de ea. Activismul est o capcană. Uneori credem că dacă suntem implicați nonstop în activități de slujire, suntem pe placul Domnului. Dar dacă privim la slujitorii din Biblie, ei nu au slujit niciodată într-un ritm nebun. Ei au găsit un echilibru. Ei au știut să își găsească momente de odihnă și liniște. Ei au avut timp să se bucure de munca lor, să vorbească cu prietenii, să petreacă, să admire natura, să cânte și să scrie poezii. Când ești prea grăbit ca să mai

poți admira un apus de soare, când cântecul păsărilor nu te mai oprește din alergarea ta, când nu te mai întâlnești cu prietenii la un grătar, când mereu și mereu alergi pentru a-ți împlini obiectivele, viața ta este ștearsă și cu atât mai deșartă. Ai grijă la ritmul cu care îți trăiești viața și nu confunda ritmul pe care ți l-ai impus singur, cu ritmul pe care ți-l cere Dumnezeu. De multe ori ne supraaglomerăm singuri, ajungem la extenuare, nu mai avem timp pentru noi înșine și cei din jur, și apoi ridicăm mâinile spre cer și ne plângem Domnului: Doamne, de ce îmi faci viața așa de grea? Nu uita că Domnul Însuși a spus: *Mai bine o mână plină de odihnă decât amândoi pumnii plini de trudă și goană după vânt.* Ne aducem aminte de spiritul lui Faraon care a hotărât să le dea și mai mult de lucru evreilor cercetați de cuvintele lui Moise pentru ca **să nu mai alerge după năluci.** Cel care vrea să alerge mereu ca un nebun și să fie mereu ocupat nu este Domnul, ci cel rău.

Ecleziastul mai observă ceva în viața de sub soare: **mai bine doi decât unul.** Singurătatea, izolarea duce la pierdere și nenorocire. Relațiile contează și pot face diferența. Chiar dacă pasajul include și ideea generală de a avea prieteni apropiați, el are multe elemente care ne indică că el vizează în special relația de căsnicie. În v. 9 cei doi pun laolaltă câștigurile lor, iar în v.11 cei doi se încălzesc în pat. În mod evident, cele două aspecte se întâlnesc în contextul unei relații de cuplu. Oamenii nu își împart în general veniturile și patul nici cu cei mai buni prieteni. Acestea țin de familie, și în special de relația de cuplu. Este adevărat că Ecleziastul nu vorbește aici doar de relația de cuplu, ci lasă loc și pentru alte tipuri de relații. Cu toate acestea, relația de cuplu este accentuată în mod deosebit. El enumeră patru beneficii aduse de o relație apropiată:

- Un venit mai mare
- Ajutor în cazul unei căderi
- Mai multă căldură în pat
- Mai multă putere împotriva vrăjmașilor

Viața este plină de necazuri și greutăți. Relațiile sunt cele care ne protejează, care ne dau putere, care ne ridică. Suntem făpturi relaționale, și nu putem sfida acest lucru. Avem nevoie de ceilalți. Singurătatea și izolarea înseamnă o auto condamnare la moarte. Mai devreme Solomon ne-a vorbit de acel om singur care muncește non stop. Pentru acesta relațiile par a fi periculoase, pentru că cer timp, iar el nu are timp, el mai are atâtea de făcut și de adunat sub soare. Ecleziastul nu ne îndeamnă să alergăm ca nebunii după obiective și bogății și să uităm de relații.

Relațiile cu ceilalți oameni ascund puterea noastră în fața valurilor vieții. Și Solomon nu ne vorbește despre relații superficiale, ci despre relații profunde, apropiate. Relațiile profunde oferă binecuvântare și protecție și nu cele de formă. Și ce relație poate fi mai profundă decât cea de cuplu? Chiar și înainte de căderea omului în păcat, Domnul a spus că nu este bine ca bărbatul să fie singur. Deși Adam era fără păcat, desăvârșit, în Eden, în

prezența nemijlocită cu Dumnezeu, Acesta a afirmat că nu este bine ca omul să fie singur. Chiar dacă Adam se bucura de o minunată relație cu Domnul, era nevoie de relații cu alți semeni, și în mod special de relația cu Eva. Dumnezeu l-a creat pe Adam astfel încât să fie incomplet fără Eva. Eva era ajutorul potrivit pentru păzirea și lucrarea grădinii. De ce era Adam incomplet fără Eva? De ce Adam avea nevoie de Eva? Adam avea această nevoie a unui partener, Dumnezeu a pus-o în inima lui. Apoi, el nu putea reflecta singur gloria Creatorului. Această putea fi reflectată doar într-un context relațional. Lucrarea grădinii și stăpânirea pământului se puteau realiza doar cu ajutorul Evei. Doar împreună puteau cuceri cu adevărat creația și popula apoi pământul. Și doar împreună puteau păzi cu adevărat grădina de atacul lui Lucifer. Femeia trebuia să-i fie sprijin în războiul spiritual. Cel care amăgise o treime din îngerii care trăiau în prezența lui Dumnezeu avea să încerce să îl amăgească și pe Adam. Confruntarea nu avea să fie ușoară. Bărbatul avea nevoie de un sprijin lângă el, ca să îl îndeamnă să rămână alipit de Domnul și să nu dea crezare minciunilor celui rău. Dacă această nevoie era așa de mare înainte de cădere, cu atât mai mult după cădere **mai bine doi decât unul!** După cădere omul se naște sub păcat, cu puterea teribilă a firii pământești în el, într-o lume a suferinței și a răului în care Dumnezeu este nevăzut. El va fi ispitit toată viața de prințul întunericului care conduce întreaga lume. Deci, acum este de o mie de ori mai vulnerabil decât era în Eden. Cu atât mai mult are nevoie de un ajutor potrivit care să vegheze asupra lui și care să-l sprijine în lupta spirituală. În cazul în care nu a sosit vremea pentru alegerea unui ajutor potrivit, protecția spirituală trebuie să vină din partea altor relații apropiate. Relațiile sunt deci cadrul de protecție oferit omului sub soare. Cel care neglijează relațiile și este ca acel om singur singurel care investește tot timpul pentru a aduna cât mai mult din bogățiile lumii acesteia este un nebun care își încrucișează mâinile și își mănâncă însăși carnea lui. Cu alte cuvinte, își face singur rău și lucrează singur pentru pieirea lui. Deși totul este deșertăciune sub soare, relațiile sunt esențiale și ele pot face o diferență. Nu este tot una dacă trăiești cu relații sau fără relații de calitate sub soare. Îmi place atât de mult v.10:

- *Căci, dacă se întâmplă să cadă, se ridică unul pe altul; dar vai de cine este singur și cade, fără să aibă pe altul care-l să-l ridice!*

Gândul mă poartă la o scurtă aplicație despre rolul pe care îl avem să veghem unii asupra altora. Războiul spiritual este pe viață și pe moarte. Da, se întâmplă să cădem, să fim amăgiți. În acele momente în care suntem loviți de cel rău, harul mântuitor se revarsă prin frații noștri. Iată ce ne spune autorul epistolei către Evrei:

- *Luați seama dar, fraților, ca nici unul dintre voi să n-aibă o inimă rea și necredincioasă, care să vă despartă de Dumnezeu cel viu. **Ci îndemnați-vă unii pe alții în fiecare zi, câtă vreme se zice: Astăzi pentru ca nici unul din voi să nu se împietrească prin înșelăciunea păcatului.** (Ev.3:12-13)*

- *Să veghem unii asupra altora ca să ne îndemnăm la dragoste și la fapte bune. Să nu părăsim adunarea noastră, cum au unii obicei; ci să ne îndemnăm unii pe alții, și cu atât mai mult, cu cât vedeți că ziua se apropie. (Ev.10:24-25)*

Observăm că putem birui doar dacă ne lăsăm zilnic îndemnați de frații noștri. Nu ne putem priva de frați. Domnul a ales ca prin ei să curgă harul care ne protejează credința și relația cu Dumnezeu. Dacă noi cădem, și ei nu sunt lângă noi, suntem sortiți pierzării! Ține de noi ca ei să fie lângă noi sau nu. Și a fi lângă frați nu înseamnă doar a veni duminica la biserică, ci a dezvolta relații profunde, apropiate, în care să te faci vulnerabil, în care să îți deschizi inima.

Deci în lumea de sub soare este de mare însemnătate cine este lângă noi. Și nu funcția acestuia este importantă, ci identitatea sa ca persoană. Dacă am înțeles că este o deșertăciune și un mare rău să muncim neîncetat și să neglijăm relațiile, dacă am înțeles că este absolut vital să avem pe cineva lângă noi, rămâne doar să ne orientăm spre semenii pentru a dezvolta relații profunde cu aceștia. Dar spre cine ne vom orienta și ce criterii vom folosi în acest demers? Ecleziastul ne sugerează că înțelepciunea celui de lângă noi este mai importantă decât funcția acestuia:

- *Mai bine un copil (tânăr) sărac și înțelept decât un împărat bătrân și fără minte care nu înțelege că trebuie să se lase îndrumat.*

Pe cine ai prefera să ai lângă tine ca și prieten? Pe un împărat bătrân, bogat și cu multă autoritate sau pe un tânăr sărac și neîncercat? Atunci când evaluăm persoanele de lângă noi, de multe ori ne lăsăm fermecați de funcția, bogățiile și puterea acestora. Cine nu ar vrea să fie prieten cu împăratul? Totuși Ecleziastul ne spune: *mai bine un tânăr înțelept și sărac*. Și întrebarea este mai bine pentru cine? Și aici sunt mai multe variante:

- Mai bine pentru tine să fii un tânăr sărac și înțelept decât un împărat fără minte.
- Mai bine pentru țară să aibă ca împărat pe tânărul sărac și înțelept decât pe cel bătrân și fără minte.
- Mai bine pentru tine ca să ai lângă tine pe săracul înțelept decât pe împăratul fără minte.

Contextul îmi sugerează că a treia variantă de interpretare este cea pe care o vizează autorul. El tocmai ne-a vorbit de importanța relațiilor, cât de vital este să ai pe cineva lângă tine. Și acum pune în contrast bătrânul împărat cu tânărul înțelept. Iar în v.15-16 autorul accentuează că și a fi împărat este tot o deșertăciune, căci este ceva trecător și nimeni nu își va mai aduce aminte de împărat. El dorește să ne învețe să valorizăm mai mult identitatea persoanei de lângă noi decât funcția lui. Cine este el e mai important decât ce este el! Funcțiile sunt trecătoare. Ajutorul adevărat vine din inima semenului și nu din funcția sa. Tânărul sărac ar putea domni și dacă ar ieși din temniță, pe

când cel bătrân este plin de mândrie și nu se lasă îndrumat. Sprijinul autentic vine deci mai degrabă din înțelepciunea celui de lângă noi decât din bogățiile sale și funcțiile sale. Ecleziastul ne invită să ne cercetăm inima: ce valorizăm mai mult la aproapele nostru: frumusețea fizică, bogăția, farmecul personal, puterea, poziția, sau înțelepciunea? Cine sunt prietenii noștri? De ce sunt ei și nu alții? Care sunt relațiile pe care avem tendința să le vânam? Dacă intrăm într-o comunitate nouă, spre cine avem tendința să ne îndreptăm? Cartea proverbe ne îndeamnă să umblăm cu cei înțelepți ca să ne înțeleptăm și noi. Chiar dacă vom primi muștrare uneori din partea lor să nu uităm că rănilor făcute de un prieten dovedesc credințioșia lui. Nu doar cei care ne dau tot timpul dreptate și ne fac să ne simțim bine sunt adevărații prieteni. Un prieten înțelept îți va fi incomod în multe situații, te va face să te simți mai puțin bine, și îți va sta de multe ori împotriva. Sprijinul adevărat vine din înțelepciunea semenului și nu din funcția sa. Un sfat bun într-o vreme de tulburare prețuiește mai mult decât bogății fără număr.

Se pare că Ecleziastul dedică acest pasaj relațiilor. Și astfel el nu poate să nu vorbească despre relația cu Cel Preaînalt. Dacă relațiile cu semenii sunt vitale, dacă cine sunt aceștia contează mai mult decât ce sunt aceștia, oare relația cu Cel ce este poate fi de puțină însemnătate? El ne îndeamnă să nu aducem jertfa nebunilor în Casa Domnului. Oare la ce se referă? Ar putea fi două posibilități. Fie el folosește această expresie ca metaforă pentru a ilustra ceea ce descrie mai jos, și anume juruințele nechibzuite, fie face aluzie la cei care idolatrizează ritualul și care aduc jertfele fără o atitudine corespunzătoare. Atunci când intri în Casa Domnului deschide-ți urechea să ascuți. Domnul vrea să vorbească urechii tale, iar vorbele Sale sunt viață și înțelepciune. Tu nu vii acolo ca să dăruiești o jertfă Domnului. Domnul nu are nevoie de animale jertfite. Dat tu ai nevoie de El și de înțelepciunea Lui. Deci intră cu atenție și deschideți urechea să auzi glasul Lui. Ecleziastul condamnă o raportare la Dumnezeu bazată pe ritual, promisiuni nechibzuite, multe vorbe și puține fapte. El știe că limbajul religios este o capcană. Atunci când nu trăim în ascultare, pentru a ne convinge pe noi că totuși suntem de partea ascultării, vorbim foarte mult despre ascultare și importanța ei. Multele noastre cuvinte frumoase ne pot amăgi pe noi, dar nu și pe Domnul. El nu se va lăsa impresionat de limbajul nostru religios fermecător și nici de promisiunile noastre. El se va uita la viața noastră. Ecleziastul ne învață că relația cu Domnul trebuie să se clădească pe ascultare, pe devotament și fidelitate. Mai puține vorbe, și mai multe fapte. El ne îndeamnă la o anumită atitudine. Domnul nu este pur și simplu cineva din lumea noastră cu care putem negocia, cu care ne putem trage de șireturi, căruia îi putem spune simplu: știi ceva, m-am răzgândit. Dumnezeu este în cer, iar noi suntem pe pământ. El este Dumnezeu și noi suntem oameni. Deci să ne temem de El și să ne îmbrăcăm cu o reverență sfântă. Acest pasaj este din nou o rază de lumină în carte. Dumnezeu există, este viu și este în cer. Deci există un cer. Casa lui Dumnezeu de pe pământ era în vechiul Testament locul în care cerul se unea cu pământul, și ea oglindea Casa lui Dumnezeu din ceruri. Deci este un cer! Deci lumea de sub soare nu este singura realitate. Ecleziastul nu ne spune despre

posibilitatea de a ajunge în cer, dar ne spune clar că există un cer. Iar Dumnezeu din cer este foarte interesat de ce se întâmplă pe pământ. El vrea să vorbească oamenilor și ia aminte la vorbele lor. Îi ia în serios și le ascultă cu mare atenție rugăciunile. El este drept și sfânt și are puterea să nimicească lucrarea mâinilor omului. Dar oare nu aceasta este tema cărții: ce se va întâmpla cu lucrarea mâinilor omului de sub soare? Iată că Domnul are putere să o nimicească! Dar oare are putere și să o înveșnicească?

Este o paralelă între tema pasajului 3:16-4:4 și tema pasajului 4:5-5:7. Dacă în primul pasaj **suferința și nedreptatea de sub soare izvorăsc din relațiile cu semenii**, în al doilea pasaj **mângâierea și sprijinul sub soare izvorăsc tot din relațiile cu semenii**. Deci și suferința și sprijinul vin tot de la semenii. De aceea este atât de important pe cine alegi ca și prieten să îți fie aproape. Dar oare ce ar fi să alegi ca prieten pe însuși Creatorul? Într-o lume a suferinței, nedreptății și deșertăciunii, avem nevoie disperată de relații. În această lume întunecată, mai bine doi decât unul. Dar dacă acest al doilea ar fi însuși Creatorul? Dacă în loc să ne amăgim prin religiozitate și cuvinte frumoase, am trăi în ascultare de El, ar fi vreo diferență? Oare este vreo diferență între situația în care El este împotriva ta, mânios și gata să nimicească lucrarea mâinilor tale, și situația în care El este de partea ta? Este interesant că Ecleziastul ne spune ce se întâmplă când Domnul este împotriva ta: îți va distruge lucrarea mâinilor tale, dar nu ne spune ce se întâmplă când este de partea noastră? Dar noi putem merge mai departe și deduce că atunci când El este de partea ta va înveșnici lucrarea mâinilor tale. Oare nu aceasta este tema cărții: ce se va alege din truda omului de sub soare? Moartea și trecerea timpului face ca lucrarea omului să fie nimicită. Acum descoperim că în spate este Însuși Dumnezeu. El nimicește lucrarea mâinilor omului și face ca viața acestuia să fie fără sens. Dar nu face acest lucru pentru toți oamenii, ci doar pentru cei care L-au mâniat. Da, Domnul este Cel ce condamnă la deșertăciune pe cei care trăiesc fără El. Îi este scârbă de lucrarea mâinilor lor și o nimicește. Lucrarea omului fără Dumnezeu este idolatră, grotescă, întunecată. Domnul și nu altcineva o va nimici. Îmi place foarte mult că Ecleziastul nu se grăbește să vină cu concluzia: Da, viața trăită pentru Dumnezeu are sens, și Domnul o va înveșnici, El va învia pe cel neprihănit și îi va da o răsplată eternă pentru truda sa de sub soare. În schimb el rostește afirmații care anticipează concluzia cărții, care nasc noi întrebări de genul: dacă Domnul nimicește lucrarea mâinilor celor ce trăiesc în neascultare, ce va face cu lucrarea celor ce trăiesc în ascultare? Dacă Domnul are putere să nimicească lucrarea mâinilor omului, oare are și putere să o înveșnicească?

Se pare într-adevăr că acest pasaj al cărții este dedicat relațiilor. Ecleziastul ne spune mai întâi că nu este bine să fii singur. Apoi, că este mai bine doi decât unul. Pe urmă, ne atenționează cu privire la criteriile pe care le folosim în a ne alege prietenii. Nu este totuna pe cine ai pe lângă tine. Mai bine un tânăr sărac, dar înțelept decât un împărat bătrân și fără minte. Și în final el ne deschide perspectiva unui Al doilea de care nu te poți lipsi nicicând: **Însuși Dumnezeu**. Relația cu El nu substituie relația cu semenii, care rămâne fundamentală, dar nici relația cu semenii nu poate substitui relația cu Domnul

care rămâne vitală. Acest pasaj ne oferă din nou speranță, ne chemă să căutăm totuși un sens pe câmpia deșertăciunii. Realitatea de sub soare nu este un haos total. Există un mai bine. Relațiile sunt importante și pot face diferență. Ba mai mult, câmpia de sub soare nu este singura realitate. Există un cer, și acolo este un Dumnezeu căruia îi pasă ce se întâmplă pe pământ. El este atent la fiecare rugăciune și poate nimici lucrarea mâinilor omului.

Versetul 6 îmi aduce aminte de un pasaj din Corinteni:

După harul lui Dumnezeu, care mi-a fost dat, eu, ca un meșter zidar înțelept, am pus temelia, și un altul clădește deasupra. Dar fiecare să ia bine seama cum clădește deasupra. Căci nimeni nu poate pune o altă temelie decât ce care a fost pusă, și care este Isus Hristos. Iar dacă clădește cineva pe această temelie aur, argint, pietre scumpe, lemn, fân, trestie, lucrarea fiecăruia va fi dată pe față: ziua Domnului o va face cunoscut, căci se va descoperi în foc. Și focul va dovedi cum este lucrarea fiecăruia. Dacă lucrarea zidită de cineva pe temelia aceea, va rămâne în picioare, el va primi o răsplată. Dacă lucrarea lui va fi arsă, își va pierde răsplata. Cât despre el, va fi mântuit, dar ca prin foc.

Domnul nostru este un Domn al valorilor autentice. În Împărăția Sa nu este loc pentru falsuri sau chiciuri. Focul judecății Sale va nimici orice lucrare care nu este valoroasă. El va înveșnici și va primi în Împărăția Sa eternă doar lucrările care vor rezista focului judecății Sale. Acelea nu pot fi decât lucrările Sale. Deci doar în măsura în care îi oferim viața noastră lui Dumnezeu și Îl lăsăm pe El să lucreze prin noi, doar în măsura aceasta lucrarea mâinilor noastre nu va fi nimicită ci va primi o răsplată eternă. Tot ce este din voia noastră, prin puterea noastră, spre slava noastră, tot ce este pătat de compromis, tot ce înseamnă bătălii în care El nu ne-a chemat, totul este deșertăciune și goană după vânt, totul se va risipi, totul va arde. Tot ce face omul va pieri, doar ce face Domnul dăinuiește în veci. Deci lasă-L în fiecare clipă să lucreze prin tine! Aceasta este singura cale spre înveșnicire.

Stau și mă gândesc cât de important este acest pasaj pentru sufletul nostru în epoca în care trăim. Vedem cum încet, dar sigur materialismul vestului pătrunde în lumea noastră. Munca și serviciul sunt idolatrizate și ideea de a avea mai mult este un adevărat zeu. Oamenii petrec din ce în ce mai mult timp la lucru, au câte două servicii, iar timpul petrecut cu familia sau cu prietenii este din ce în ce mai mic. Ecclesiastul ne spune că goana după a avea care te înstrăinează de ceilalți este o mare deșertăciune și un mare rău. El ne deschide ochii: mai bine doi decât unul. Dar ca să fie cineva lângă tine, aceasta înseamnă să investești timp în relații. Dar dacă o relație cu un semen necesită timp, seriozitate și angajament, cu atât mai mult relația cu Cel Preaînalt. Avem nevoie de timp ca să auzim vocea Lui. Dacă suntem grăbiți și împovărați de griji, timpul nostru cu El se reduce în a-I spune multele noastre cereri și în a-I face promisiuni pripite în speranța că Îl vom îndupleca astfel să ne binecuvânteze și să ne rezolve problemele. Ecclesiastul ne spune: **nu te grăbi** să deschizi gura... Nu poți fi grăbit în relația cu Domnul și nici când

intri în Casa Lui. Este nevoie de timp și de liniște ca să îi auzi glasul. Domnul știe nevoile noastre mai înainte să i le spunem noi. Dar oare noi știm așteptările și voia Lui pentru noi? El ne cunoaște înainte de a ne fi născut. Dar oare noi cât cunoaștem din El? Deci dacă lucrurile stau așa de ce în timpul petrecut cu El, pe lângă faptul că suntem grăbiți, proporția cea mai mare o dedicăm cuvintelor pe care noi i le rostim Lui despre noi și nevoile noastre? De ce vorbim mai mult decât să ascultăm. De ce intrăm în Casa Lui? Ca să ne facem pe noi înșine cunoscuți lui Dumnezeu, sau pentru a-L lăsa pe El să ni se facă cunoscut nouă?

O viață dedicată carierei și lipsită de relații profunde este o deșertăciune și un mare rău. Este o viață săracă și cenușie. Creați după chipul Triunului Dumnezeu, suntem făpturi relaționale. Deci mai bine doi decât unul. Relațiile oferă farmec și frumusețe vieții. Ele te smulg din deșertăciunea vieții. Chemarea de a-L sluji pe Domnul, este de fapt chemarea de a-i sluji pe ceilalți, de a dedica lor timpul și puterea noastră.

Bogățiile și deșertăciunea

– 5:8-6:9 –

Tema acestui pasaj sunt bogățiile. Am impresia că Solomon reia anumite teme introduse în primele două capitole. Despre deșertăciunea bogățiilor ne-a vorbit și în capitolul 2, când ne-a vorbit despre propria sa experiență. Acum el reia această temă, însă nu ne vorbește strict din propria sa experiență, ci la modul general.

Este interesant faptul că Solomon începe acest pasaj cu ideea nedreptății. El nu ne vorbește de nedreptate la modul general, ci despre acele nedreptăți motivate de dorința de înavuțire a oamenilor. Versetele 8 și 9 din acest capitol suportă diferite variante de traducere. Traducerea cea mai coerentă pare a fi propusă de NIV:

Dacă vezi un sărac năpăstuit într-o provincie, și dreptatea și drepturile negate, să nu te miri; pentru că un dregător este supravegheat de unul mai mare decât el, și peste ei amândoi sunt alții și mai mari. Creșterea domeniilor este pentru toți; regele însuși profită de pământuri.

Ecleziastul ne îndeamnă să nu fim naivi și să ne întrebăm: cum este posibil ca într-o anumită provincie dreptatea să fie călcată în picioare în mod flagrant? De ce superiorii judecătorului nu iau atitudine? Răspunsul este că într-adevăr, există unii cu rang mai mare care îl supraveghează, însă și aceștia profită de pe urma acelor nedreptăți. În acest lanț al profitului este inclus chiar și împăratul. În vechime, și în prezent, cele mai multe dispute sunt de la pământ. Pământul a fost și rămâne valoros. Cei mai săraci și lipsiți de putere au fost atât de des nedreptățiți în disputele legate de moșteniri și pământ. Lucru

acesta a fost posibil pentru că la nivelul judecătorilor există o înțelegere, o legătură a nedreptății și profitului. Fiecare își primește partea lui. Un judecător face o nedreptate și are un profit. Din acest profit el dă o parte superiorului său și tot așa. Eccleziastul vede că acest lanț al corupției ajunge până la împărat. Eccleziastul nu privește viața în roz, ci așa cum este. Autoritățile au fost și vor fi corupte, și mereu va fi o alianță ascunsă între acestea. În spatele acestei caracatițe a corupției și nedreptății este dorința de înavuțire. Și așa își introduce Eccleziastul noua temă din discurs. El vrea să ne arate mai întâi cât de importante sunt bogățiile pentru oameni. Dorința de a avea mai mult corupe pe cei aflați la putere, și explică majoritatea nedreptăților și relelor de sub soare. Deci tema pe care o va aborda el este una de maximă însemnătate. Nu este ceva care îi privește doar pe unii, ci este o temă relevantă pentru toți oamenii. Dorința de a deveni bogat, de a avea mai mult! Iată ce se ascunde în inima tuturor de sub soare. Dar oare merită să îți dedici viața ca ceilalți 99% din pământeni obiectivului de a avea mai mult?

În versetele care urmează Eccleziastul ne oferă gratuit un nou duș rece cu deșertăciune. El ne va vorbi despre deșertăciunea bogățiilor. Prima observație pe care o face este că cine iubește argintul nu se satură niciodată de argint. Tot timpul va fi un mai mult. Tot timpul va fi ceva care va avea mai mult și care te va stârni după mai mult. Deci cine iubește argintul nu va atinge niciodată momentul când va fi mulțumit, satisfăcut și împlinit. El va fi mereu chinuit de dorința și pofta de a avea mai mult. Deci de la bun început calea de a căuta fericire prin înavuțire este compromisă, este sortită eșecului și falimentului. Eccleziastul ne va spune mai târziu: *Mai bine ce vezi cu ochii decât frământare de poște neîmplinite*. Deci cine este mai fericit: cineva care este sărac, dar mulțumit cu ce are, sau un bogat chinuit de dorința de a avea mai mult și plin de invidie față de cei care au mai mult decât el? Cei care caută fericirea pe drumul înavuțirii nu știu că în sufletul lor sunt nevoi care nu pot fi împlinite prin bani. De aceea ei caută și mai mulți arginți. Ei observă că deși s-au îmbogățit peste măsură de mult, tot nu sunt împliniți, și atunci în loc să își pună problema să caute altceva, ei caută mai mulți bani. Problema nu este să aibă mai mulți bani, ci să caute altceva decât banii. Ei nu își schimbă însă obiectul căutării ci caută mai mult din ceea ce deja au. În firea lor pământescă se dezlănțuie o lume fără sfârșit a poftelor. Pofte din ce în ce mai sofisticate, și pentru împlinirea lor este nevoie desigur de și mai mulți bani.

A doua observație este că cine iubește bogăția nu trage folos din ea. El va explica în continuare de ce cel ce iubește averile nu va trage folos din ele. Sunt mai multe motive. Eccleziastul constată că dacă cineva are multe bunătăți el nu se poate înfrupta din toate, ci doar le poate privi. Vor fi alții care se vor înfrupta din acestea. Acest bogat a adunat mai mult decât are nevoie. Având mai mult decât are nevoie peste 99% din averile sale nu vor fi pentru satisfacția lui directă. În schimb, în jurul lui se vor duna foarte mulți oameni: angajați, profitori, rude care vor păpa din bunătățile agonisite de el. Dacă el ar fi decis să adune bogății pentru a da altora, atunci el și-ar fi atins obiectivul. Dar dacă el s-a trudit pentru sine, atunci s-a păcălit singur. El are mai mult decât are nevoie și astfel nu va

putea decât să privească ce a adunat. În schimb alții vor păpa din bunătățile adunate de el. Deci, nu era mai profitabil pentru el să se fi trudit mai puțin și să fi strâns cât avea nevoie? I-ar fi rămas atât de mult timp să se bucure alături de cei dragi și de ce a reușit să agonisească. Îți faci o casă cu 20 de camere, dar tu dormi doar într-una. Însă ai nevoie de o mulțime de slujitori care să aibă grijă de casă și pe aceștia tot tu îi plătești. Îți cumperi 20 de mașini. Dar nu poți conduce două în același timp. Însă taxele și asigurările trebuie plătite, precum și oamenii care au grijă de ele. Și exemplele pot continua. Și de câtă trudă a fost nevoie pentru cele 19 mașini și pentru cele 19 camere! Dar dacă ți-ai fi păstrat doar o cameră și o mașină, nu îți era mult mai bine?

Ecleziastul observă că somnul lucrătorului este mai dulce decât al celui bogat. Pe cel bogat nu îl lasă îmbuibarea să doarmă. Și mai târziu vom vedea că nu doar îmbuibarea nu îl lasă să doarmă, ci și grijile, necazul și supărarea. Deci dacă cel sărac doarme mai liniștit decât cel bogat, ce rost mai are să te îmbogățești? Solomon ne deschide ochii să înțelegem că starea de bine nu este direct dependentă de mărimea averilor. Starea de bine ține de ce ai în suflet, și nu de ce ai în buzunar. Solomon îi înțelege foarte bine pe cei bogați, deoarece el însuși era din numărul lor. Poți avea mai puțin în buzunar și mai mult în suflet. Și în cele din urmă ceea ce contează este ce ai în suflet. Dacă cineva sărac are în suflet bucurie și liniște, și cineva bogat are îngrijorări și supărare, pe cine consideri mai fericit?

Din perspectiva Ecleziastului, siguranța oferită de avere este iluzorie. El observă fragilitatea poziției celui bogat. Oricând poate interveni o întâmplare neprevăzută și nefericită, care să ducă la pierderea tuturor bogățiilor. Și chiar dacă nu ar veni o astfel de întâmplare, oricum va veni moartea. Și cel bogat nu va lua absolut nimic cu el. Toate bogățiile lui vor rămâne pe pământ și alții se vor bucura de ele. Și atunci, de ce s-a mai trudit el? Ce folos are din toată truda lui? Și întrebarea este cu atât mai legitimă cu cât ne dăm seama că munca pentru a aduna aceste averi a fost plină **de necaz, durere, grijă și supărare**. Multe bogății aduc și mulți dușmani, și multe griji. Nu este ușor nici să devii bogat și nici să fii bogat, și aceasta mai ales dacă inima îți este lipită de bogățiile tale. Ecleziastul revine iarăși la tema sa favorită, la singura bucurie a omului de sub soare. Din nou însă insistă că este un har de la Dumnezeu ca cineva să se poată bucura de ce agonisește. El este convins că este un har de la Dumnezeu deoarece a observat că mulți oameni bogați care nu se puteau bucura de averile lor. Să poți sta liniștit la masă și să mănânci și să bei din agoniseala ta este un dar de la Dumnezeu. Dacă Dumnezeu nu ar alunga norii îngrijorării, supărării, invidiei din inima omului acesta nu s-ar putea bucura nici în mijlocul celor mai mari bogății. Deci bucuria nu depinde de cât ai, ci depinde decât de multă bucurie îți aduce Domnul în inimă. Cei care cred că bucuria depinde de mărimea averilor sunt naivi și superficiali în gândire. Bucuria depinde de o atitudine interioară a inimii. Nu de cât ai, ci de cât te poți bucura de ceea ce ai! Iar această atitudine a inimii o poți avea doar din mâna lui Dumnezeu. Deci sursa bucuriei este Domnul și nu mărimea averilor.

Ecleziastul pune punctul pe i în prima parte a cap.6. de fapt oamenii deși aleargă toți după bogății, nu caută bogății, ci fericirea. Ei cred că bogățiile îi vor face mai fericiți, de aceea aleargă după bogății. Dar dacă cineva ar trăi mulți ani, ar avea o sută de copii și ar fi foarte bogat, și totuși inima lui nu i s-ar bucura de ce a realizat și nu ar gusta fericirea, atunci nu ar fi toată viața lui o goană după vânt? Deci fericirea și averile nu sunt tot una. Oamenii sunt atât de îndoctrinați de materialism încât fericirea și banii sunt sinonime. Pentru ei este o mare descoperire distincția dintre cei doi termeni. A avea nu este tot una cu a fi fericit. Iată ne spune Solomon că sunt unii care au și nu se bucură de ce au. Dacă sunt totuși unii care au și se bucură de ce au, nu în faptul că au trebuie să căutăm sursa bucuriei lor, ci în Dumnezeu care i-a făcut să se bucure de ce au.

În finalul acestui pasaj Solomon ne vorbește despre lumea poftelor. Poftele omului nu se împlinesc niciodată. Pe lângă faptul că ni se face din nou foame și din nou sete, atunci când se dezlănțuie poftele din om, niciodată nu va fi destul. Tot timpul va fi un *mai mult*, un *mai vreau*. Din această pricină cine caută fericirea pe calea satisfacerii poftelor cade într-o mare capcană. Împlinirea unor poftes vor trezi alte poftes și tot așa. Ecleziastul ne îndeamnă la înțelepciune și cumpătare:

Mai bine ce vezi cu ochii decât frământare de poftes neîmplinite.

Dacă știi să te mulțumești cu ce ai, dacă știi să te bucuri de puținul pe care îl ai, ești mai fericit decât toți bogății care mereu tânjesc după mai mult și sunt chinuți de dorința pentru lucrurile pe care nu le au. Deci din nou Ecleziastul insistă: problema nu se pune cât ai, ci cum te raportezi la ceea ce ai. Te poți bucura de ce ai și să fii mulțumit de ceea ce ți-a dat Domnul, sau poți să te lași mereu frământat de poftes neîmplinite. Poftes se războiesc cu sufletul. Ele ne pot defocaliza, duce la compromis, și ne pot fura bucuria și mulțumirea pentru lucrurile pe care Domnul ni le-a dat. Și dacă nu știi să te bucuri când ai mai puțin, crezi că te vei putea bucura cu adevărat când vei avea mai mult? Pavel se dă exemplu în ce privește spiritul mulțumitor față de Dumnezeu indiferent de context:

Nu zic lucrul acesta având în vedere nevoile mele; căci m-am deprins să fiu mulțumit cu starea în care mă găsesc. Știu să trăiesc smerit și știu să trăiesc în belșug. În totul și pretutindeni m-am deprins să fiu sătul și flămând, să fiu în belșug și să fiu în lipsă. (Filipeni 4:11-12).

Compararea cu ceilalți în ce privește lucrurile materiale este iarăși o mare capcană. Mereu casa și mașina vecinului va fi mai frumoasă, mai de dorit. Mereu va fi cineva care va avea lucruri mai bune decât ale noastre. Și astfel, cel rău ne va răpi mulțumirea și bucuria față de ce ne-a dăruit Domnul și ne va face să alergăm după cai verzi pe pereți. Dar nu doar că ne vom umple sufletul cu frământare de poftes neîmplinite, pizmă, nemulțumire și cârtire, dar vom fi gata să acționăm pentru a avea mai mult. Ne vom pierde răbdarea și vom începe să facem compromisuri. Primul compromis va fi legat de timp. Timpul nu va mai fi al Domnului, care ne-a răscumpărat în totalitate prin jertfa de mare preț a Fiului Său, ci va deveni al nostru și va fi folosit să obținem mai mult. Ne vom

lăsa robiți de un serviciu mai bine plătit sau ne vom lua și o a doua slujbă. Timpul de părtășie cu Domnul va fi primul sacrificat, apoi timpul cu Biserica, apoi cel cu familia. Nerăbdători să avem mai mult peste noapte și nedispuși să așteptăm vremea Domnului și timpul hotărât de El pentru anumite binecuvântări materiale vom lua decizii pripite și neînțelepte făcând împrumuturi prea mari. Apoi, ne vom umple de îngrijorări și frustrări legate de plata ratelor. Ne vom plânge că salariul e prea mic, că Domnul nu poartă de grijă cum a promis și vom căuta un serviciu „mai bun”. Pentru acest serviciu salvator vom fi dispuși să facem și mai multe compromisuri. Vom fi gata să mințim, să lingușim, să ne pierdem onestitatea, să nu fim corecți cu colegii care ne-ar putea fura postul. Teama de a pierde acest serviciu mântuitor ne va chinui. A cădea în capcana de a aduna averi sub soare, nu începe neapărat cu gândul de a fi miliardar. Primul pas este de a nu fi mulțumitor cu ceea ce ai și a-ți dori, în mod idolatru, puțin mai mult. Apoi, totul va urma de la sine. Porunca a 10 – a ne este dată spre binele nostru, pentru a ne feri de acest lanț fără sfârșit al frustrării și neîmplinirii:

Să nu poftești casa aproapelui tău; să nu poftești nevasta aproapelui tău, nici robul lui, nici roaba lui, nici boul lui, nici măgarul lui, nici vreun alt lucru care este al aproapelui tău. (Exod 20:17).

Noul Testament condamnă goana după avere și o consideră un mare pericol. În cele din urmă Însuși Mântuitorul a fost vândut de Iuda, deoarece acesta era iubitor de bani. Isus vorbește adesea împotriva iubirii de bani. Pavel își încheie prima epistolă adresată lui Timotei atrăgându-i atenția față de iubirea de bani:

Negreșit evlavia însoțită de mulțumire este un mare câștig. Căci noi n-am adus nimic în lume, și nici nu putem să luăm cu noi nimic din ea. Dacă avem, dar, cu ce să ne hrănim, și cu ce să ne îmbrăcăm, ne va fi de ajuns. Cei ce vor să se îmbogățească, dimpotrivă, cad în ispită, în laț și în multe poftes nesăbuite și vătămătoare, care cufundă pe oameni în prăpăd și pierzare. Căci iubirea de bani este rădăcina tuturor relelor; și unii care au umblat după ea, au rătăcit de la credință, și s-au străpuns singuri cu o mulțime de chinuri. Iar tu, om al lui Dumnezeu, fugi de aceste lucruri, și caută neprihănirea, evlavia, credința, dragostea, răbdarea, blândețea. (1 Tim. 5:6-11).

Apocalipsa ne prezintă o lume amăgită de spiritul Babilonului, un Babilon care trăiește în lux și risipă și mereu dorește mai mult. Biserica este chemată să se delimiteze de acest spirit, iar Mântuitorul ne indică faptul că tocmai acest spirit ar putea adormi Biserica și să o facă să își piardă dimensiunea de veghere spirituală și să nu fie pregătită pentru venirea Sa:

Luați seama la voi înșivă, ca nu cumva să vi se îngreuneze inimile cu îmbuibare de mâncare și băutură, și cu îngrijorările vieții acesteia, și astfel ziua aceea să vină fără veste asupra voastră. (Luca 21:34).

Perspectiva atât de lucidă a Ecleeziastului asupra bogățiilor ne ajută atât de mult. Înțelegem că și aceasta este o deșertăciune și goană după vânt, că ele nu ne pot oferi fericirea. Și în cele din urmă, noi căutăm fericirea, nu să devenim bogați. Și dacă bogățiile sunt deșarte și nu aduc fericirea, de ce să ne mai trudim atâta pentru ele, de ce să le mai poftim și de ce să facem atâtea compromisuri de dragul lor? Scriptura nu ne spune că este rău în sine să fii bogat. Iată că și Ecleeziastul ne spune că uneori Domnul vrea să dea cuiva bogăție și slavă. El nu ne spune însă cu ce scop face Domnul acest lucru. Scopul este deslușit de alte pasaje din Scriptură, ca cel cu mana din Exod și explicat în 2 Corinteni când Pavel îi îndeamnă pe corinteni la o dărnicie cu inimă largă:

După cum sporiți în toate lucrurile: în credință, în cuvânt, în cunoștință, în orice râvnă, și în dragostea voastră pentru noi, căutați să sporiți și în această binefacere. Nu spun lucrul acesta ca să vă dau o poruncă; ci pentru râvna altora, și ca să pun la încercare curăția dragostei voastre. Căci cunoașteți harul Domnului nostru Isus Hristos. El, măcar că era bogat, s-a făcut sărac pentru voi, pentru ca, prin sărăcia Lui, voi să vă îmbogățiți. În această privință vă dau un sfat. Și sfatul acesta vă este de folos vouă. Care, de acum un an, cei dintâi ați început nu numai să faceți, ci să și voiți. Isprăviți dar acum de făcut; pentru ca, după graba voinței să fie și înfăptuirea, potrivit cu mijloacele voastre. Pentru că, dacă este bunăvoință, darul este primit, avându-se în vedere ce are cineva, nu ce n-are. Aici nu este vorba ca alții să fie ușurați, iar voi strâmtorați; ci este vorba de o potrivire: în împrejurarea de acum, prisosul vostru să acopere nevoile lor, pentru ca și prisosul lor să acopere la rândul lui, nevoile voastre, așa ca să fie o potrivire, după cum este scris: Cel ce strânsese mult, n-avea nimic de prisos, și cel ce strânsese puțin nu ducea lipsă. (Cor.8:7-15)

Umblă în neprihănire și înțelepciune!

– 6:10-8:7 –

Nu îmi dau seama acum dacă ultimele trei versete din cap.6 sunt o concluzie sau un final al subsecțiunii precedente (bogățiile și deșertăciunea) sau au rolul de a introduce o nouă secțiune. Facem mai întâi o observație în ce privește traducerea v.10. Se pare că traducerea corectă este:

Ceea ce este, deja i s-a pus numele, și ce este omul se cunoaște și el nu poate să se judece cu cel ce este mai puternic decât el.

În v.11 autorul reia tema limbajului pe care a abordat-o și la începutul capitolului 5. La fel cum prin limbaj omul se poate amăgi pe sine că are o relație bună cu Domnul, la fel, prin același limbaj el poate încerca să se amăgească cu privire la puterea lui și realizările lui. Omul , de multe ori, se laudă pe sine peste măsură. Din nevoie de

semnificație, vorbește cu mult patos celorlalți despre realizările sale de sub soare și despre cât de tare este el. Prin limbaj el își creează iluzia puterii și auto-realizării. Ecleziastul este din nou realist, evită mecanisme de apărare ieftine, și privește viața așa cum este. Vorba doar înmulțește deșertăciunea. Ea nu schimbă realitatea condiției umane. Nimic nu este nou sub soare, și ce este a fost deja numit de mult. Omul, departe de a fi puternic și de a avea controlul, el este din țărână și nu se poate judeca cu cel mai puternic decât el. Omul este în lume fragil, limitat și lipsit de control și de putere. Sunt foarte mulți mai tari decât el cu care nu s-ar putea judeca. Omul poate vorbi mult, dar el de fapt nu știe ce este bine să facă sub soare, iar viitorul este necunoscut pentru el. Deci vorba multă nu poate decât să sporească deșertăciunea, dar realitatea rămâne aceeași: omul rămâne un fir de praf, cu foarte puțină putere asupra lucrurilor din jurul său, și care trăiește în confuzie, fără să știe ce să facă în prezent și nici ce va fi în viitor. Menționarea vorbeii care înmulțește deșertăciunea, ar putea sugera că acest pasaj este un final la subsecțiunea cu bogățiile și deșertăciunii. Cel bogat are tendința de a vorbi necurmat despre realizările sale și bogățiile sale. Ecleziastul spune că acest lucru nu schimbă realitatea care nu este altceva decât o mare deșertăciune. În același timp, întrebarea din v.12 ar putea introduce capitolul 7. În v.12 Ecleziastul întreabă:

Căci cine știe ce este bine pentru om în viață în toate zilele vieții lui de viațuire deșertă, pe care le petrece ca o umbră?

Întrebarea pare să fie retorică, și ne-am aștepta să nu fie nici un răspuns. Cu toate acestea în cap. 7 autorul reia tema **mai binelui**. El a introdus această temă când a vorbit despre importanța relațiilor interumane la sfârșitul capitolului 4 și începutul cap.5. El ne provoacă deci cu întrebarea din v.12, și ne surprinde dându-ne mai multe indicii despre ce este bine să facă omul sub soare. El nu oferă un răspuns categoric, dar spre surprinderea noastră nici nu tace. Chiar dacă viața este deșertă și omul nu va ști ce va fi după el sub soare, cu toate acestea este un mai bine de care el poate ține cont. De data aceasta **mai binele** nu este oglindit în sfera relațiilor, ci în sfera înțelepciunii și neprihănirii. Într-adevăr observ că în cap. 7, 8 și 9 se împletesc cele două teme: înțelepciunea și neprihănirea.

Deși totul este deșertăciune, Ecleziastul înalță deopotrivă înțelepciunea și neprihănirea. La fel cum relațiile pot face o diferență chiar în mijlocul deșertăciunii, la fel și înțelepciunea și neprihănirea aduc un mai bine de necontestat pentru viața trăită sub soare. Ecleziastul ne dă mai mult sfaturi care ne îndeamnă să ne alipim de înțelepciune și de neprihănire. De multe ori, el ne oferă și argumente și exemple cu rolul de a oferi greutate și credibilitate sfaturilor lui. Mai mult face un nume bun decât undelemnul mirositor. Numele bun vorbește despre cine ești, iar undelemnul mirositor despre ce ai. Mai important este cine ești, decât ce ai, și aceasta chiar și în relațiile cu oamenii. Dacă ești un om bun și onest vei avea un nume bun printre oameni, chiar dacă ai mai puțini bani. Dacă ești rău și nedrept îți vei face un nume rău chiar dacă ai averi nenumărate. Parfumul oferit de personalitatea ta are mai mare impact decât cel oferit de bogățiile tale.

În oamenii, chiar răzvrătiți, există un simț al valorilor. Chiar dacă toți aleargă după bani, în inima lor vor aprecia mai degrabă pe cel cinstit decât pe cel ce s-a îmbogățit prin înșelăciune. Pavel la rândul lui ne va spune în 1 Tim. Cap 3 despre cei ce vor să fie episcopi: ***Trebuie să aibă și o bună mărturie din partea celor de afară, pentru ca să nu ajungă de ocară și să cadă în cursa diavolului.*** Pavel știa, că în ciuda faptului că Biserica va fi ocărâtă, disprețuită și prigonită de lume, cei necredincioși au în inima lor un simț al valorilor autentice. Ei vor aprecia în cel credincios valorile eterne după care și sufletul lor tânjește în ascuns. Înțeleg de ce un nume bun face mai mult decât undelele mirositor, dar de ce ziua morții face mai mult decât ziua nașterii? Din perspectiva lentilei înguste sub soare, moartea te smulge din această lume deșartă și plină de suferință. Dacă nașterea te aduce în ea, moarte te smulge din ea. Deci mai mult face ziua morții. În 4:2-3 Ecleeziastul ne-a spus:

Și am găsit că morții, care au murit mai înainte, sunt mai fericiți decât cei vii care sunt încă în viață. Dar mai fericit decât amândoi am găsit pe cel ce nu sa născut încă, fiindcă nu a văzut toate relele care se petrec sub soare.

Cei morți sunt considerați mai fericiți tocmai pentru că nu mai au parte de relele care sunt sub soare. Ecleeziastul nu ne spune acum de ce au parte cei morți, ci doar faptul că aceștia nu mai sunt expuși la suferințele de sub soare. Dacă sub soare este singura realitate, atunci cei morți sunt mai fericiți, pentru că nu mai au parte de suferința de sub soare. Din perspectiva lentilei veșniciei, moartea face mai mult decât ziua morții pentru că ea te aduce înaintea judecării lui Dumnezeu (vezi cap.12). Nașterea te aduce în sfera deșertăciunii, iar moartea în sfera eternității. Nașterea te aduce într-o viață în care poți alege, moartea pecetluiește pentru eternitate alegerile pe care le-ai făcut. Din această perspectivă, mai bine este într-o casă de jale decât într-una de petrecere. Ecleeziastul consideră că este un mare bine pentru om să își aducă aminte că viața lui pe pământ va avea în curând un sfârșit. Acest lucru îl responsabilizează și îl ajută să nu trăiască oricum. El are ocazia să revină asupra întrebărilor fundamentale ale vieții: de ce exist? Pentru ce trăiesc? Este ceva după moarte? Dacă nu ar fi nimic după moarte, atunci nu ne-ar rămâne decât să ne trăim clipa. Dar dacă există o judecată după moarte, acest adevăr ne face să reconsiderăm perspectiva asupra vieții și alegerilor noastre. Ecleeziastul nu ne spune să nu mergem la petreceri. În cap. 8 el va lăuda petrecerea și ne va îndemna să luăm parte la ea. Întrebarea lui pentru noi este: unde este inima noastră? Căci inima înțelepților est în casa de jale, iar inima celor fără minte este în casa petrecerii. Cel înțelept este deci cel care nu neagă realitatea, care își aduce aminte mereu că viața sa este trecătoare și că va avea un sfârșit. Cel fără minte, trăiește ca și cum ar fi veșnic, fără să se gândească la sfârșitul lui pe pământ și la ce va fi după moarte. Cu siguranță atmosfera unei petreceri este mai atractivă decât cea a unei înmormântări. Dar nu mesajul plăcut este tot timpul și cel folositor: ***mai bine să ascuți mustrea înțeleptului decât cântecul celor fără minte.*** Cui îi place să fie mustrat? Nu mai degrabă ne place să auzim ce vrem să auzim? Înțeleptul ne va spune și ce nu vrem să auzim, pentru rănilile făcute de un prieten dovedesc credințioșia

lui. Cei fără minte, ne vor spune doar ce vrem să auzim. Cântecele celor fără minte poate fi o aluzie la petrecerea celor fără minte, dar și la mesajul superficial și confortabil pe care ni-l transmit amicii lipsiți de înțelepciune. Da, chiar și în biserică poți căuta relații confortabile, doar persoanele care nu te vor deranja sau muștra. Poți găsi frați duali care te vor face să te simți bine în dualitatea ta. Pavel ne spune că și învățătura adevărului poate sluji adevărului sau poftelor celor ce ascultă:

"Propovăduiește Cuvântul, stăruiește asupra lui la timp și ne la timp, muștră, ceartă, îndeamnă cu toată blândețea și învățătura. Căci va veni vremea când oamenii nu vor putea să sufere învățătura sănătoasă; ci îi vor gâdila urechile să audă lucruri plăcute, și își vor da învățători după poftele lor. Își vor întoarce urechea de la adevăr, și se vor îndrepta spre istorisirii închipuite." (2 Tim.4:2-4)

Prietenii pe care ți-i alegi sunt după adevăr, sau după poftele tale și confortul firii tale pământești?

Iată o posibilă înlănțuire a ideilor din prima parte a cap.7. La prima vedere sunt sfaturi sau observații care nu au legătură unele cu altele. Dar la o privire mai atentă, descoperim o logică profundă între aceste gânduri ale ecleziaștului.

Deci mai bine un nume bun decât undelemnul mirositor. Mai bine cine ești decât ce ai. Oamenii de obicei își vând sufletul pentru undelemnul mirositor. Pentru a-ți păstra numele bun necesită sacrificii și învingerea ispitelor, înseamnă deseori să pierzi din ceea ce se vede. Dar cum poți rezista ispitei vizibilului și să nu îți lepezi numele cel bun de dragul undelemnului mirositor? Soluția propusă de Ecleziaștul este ca inima ta să fie în casa de jale și nu în casa petrecerii. Cel care are inima în casa petrecerii trăiește întemnițat în prezent și nu se gândește mult la viitor, la consecințele pe termen lung ale alegerilor lui. O astfel de perspectivă îngustă face ca plăcerile prezentului și oferta vizibilului să fie foarte tentante. Cel cu inima în casa de jale, învață o perspectivă mai largă. El privește spre sfârșitul fiecărui om, și vom vedea din cap.12, că se gândește la întâlnirea cu Dumnezeu de după moarte și la consecințele eterne ale alegerilor lui de pe pământ. Faptul că își aduce aminte că este trecător, îl ajută să conștientizeze deșertăciunea plăcerilor de pe pământ, și faptul că privește dincolo de moarte îl face să înțeleagă marea răsplătire pe care Dumnezeu o pregătește pentru cei neprihăniți, pentru cei care ce nu și-au vândut bunul nume de dragul undelemnului mirositor. După moarte poți lua cu tine doar numele tău, dar nu și undelemnul mirositor. Deci, într-adevăr, mai bine un nume bun decât undelemnul mirositor. Observăm o legătură indispensabilă între înțelepciune și neprihănire. Neprihănirea este ceea ce Dumnezeu așteaptă de la noi. Înțelepciunea este ceea ce ne ajută să trăim în neprihănire. Înțelepciunea ne lărgeste perspectiva, și astfel definim binele nu doar prin lentila vizibilului ci prin lentila planului etern al Creatorului.

Dar dacă inima înțeleptului este în casa de jale, cum poți căpăta înțelepciunea? Mergând la înmormântări în fiecare zi, până când inima se va înțelepți? Nu aceasta este

soluția pe care ne-o sugerează ecleziastul. Soluția are în vedere sfera relațiilor: mai bine să ascuți mustrea înțeleptului decât să ascuți la cântecul celor fără minte. Înțelepciunea o înveți de la cel înțelept, iar nebunia o păstrezi între cei nebuni. Relațiile pe care ți le alegi te vor îndrepta spre înțelepciune sau te vor abate de la ea. Înțeleptul te va muștra, iar cel fără minte îți va spune că ești bine, sau că ai înnebunit atunci când alegi calea neprihănirii. Dacă îți smerești inima și ești gata să primești muștrarea te vei înțelepți. Dacă dorești să auzi doar de bine, doar **cântecul nebunilor**, vei deveni ca ei. Pavel ne spune în 1 Cor.15, ca tovarășii rele strică obiceiurile bune, iar cartea Proverbe ne îndemnă umblăm cu cei înțelepți dacă vrem să căpătăm înțelepciunea.

Dar dacă umblăm cu cei înțelepți și inima noastră învață să locuiască în casa de jale, atunci înseamnă că războiul s-a terminat? Odată deveniți înțelepți, nu mai putem aluneca? Versetul 7 pare să ne atenționeze de pericolul căderii celui înțelept, mai ales în varianta de traducere NIV:

Asuprirea (sau jecmânirea) îl face pe înțelept să devină prost, iar mita corupe inima.

Ecleziastul vede un asalt continuu și neîncetat al lumii vizibilului asupra inimii înțeleptului. Bogățiile au puterea să corupă inima, să îl transforme pe cel înțelept într-un nebun. După ce face această observație, ecleziastul dezvoltă tema pericolului căderii celui înțelept: **mai bun este sfârșitul unui lucru decât începutul lui**. Poți începe înțelept și să sfârșești ca un nebun. El ne provoacă la perseverență, la o luptă permanentă, la o veghere necurmată asupra inimii noastre! Dacă ești înțelept nu te culca pe o ureche. Mai mult contează sfârșitul alergării decât începutul ei. Sfârșitul și nu începutul alergării va pecetlui destinul tău etern. Și dacă ai început bine, acest lucru nu garantează că vei sfârși bine. Veghează necurmat asupra inimii tale și alipește-te de Domnul în fiecare zi, pentru ca nu cumva strălucirea vizibilului să îți corupă inima și astfel să îți pierzi înțelepciunea.

O traducere literală a v.8b sună astfel: mai bine un duh răbdător decât unul îngâmfat. O caracteristică a înțelepciunii este răbdarea, iar a nebuniei mândria și graba în reacții și concluzii. Cel cu duhul plin de mândrie se grăbește să se mânie în sufletul lui și să tragă concluzii pripite. Nu cred că v.10 ne învață că este greșit să comparăm trecutul cu prezentul și să ne întrebăm de ce au apărut anumite schimbări. Contextul ne sugerează că întrebarea din v.10 este rostită cu mânie și frustrare, fără dorința de a afla un răspuns. Cel înțelept știe să deosebească dacă prezentul este mai rău decât trecutul, și dacă va constata că este așa, nu se va mânia și nu se va revolta. El va ști că în spate sunt cauze precise. Pe de o parte, poate fi dreptatea lui Dumnezeu, iar pe de altă parte suveranitatea Sa și planul Său etern pentru viața noastră. Domnul va da vremuri rele oamenilor care se abat de la adevăr. Cel neprihănit va suferi și el din pricina pedepselor pe care Dumnezeu le trimite peste o țară sau o regiune. Însă el va ști că acele suferințe fac parte din planul Domnului cu viața lui și sunt spre binele lui. Cel nebun consideră că el merită doar vremurile bune, și se mânie și se revoltă când acestea dispar. Cel înțelept este smerit și

știe că există o dreptate divină și un plan suveran al Celui de sus. El nu se grăbește să se mânie în sufletul lui. El, chiar dacă nu înțelege lucrarea lui Dumnezeu, el rabdă și vremurile rele, știind că mai bine este sfârșitul unui lucru decât începutul lui. El nu se grăbește să tragă vreo concluzie, pentru că știe că sfârșitul încă nu a venit, și că mai bun este sfârșitul decât începutul. El are răbdare să vadă sfârșitul și apoi să tragă vreo concluzie. Iarăși este subliniată diferența de perspectivă. Cel nebun și mândru operează cu o perspectivă atât de îngustă., încât reacționează și se mânie de la orice. Cel înțelept meditează profund la rostul lucrurilor și la mersul vremurilor și încearcă să le privească prin lentila veșniciei.

În v.11-12 Ecleziastul înalță înțelepciunea deasupra argintului. În subsecțiunea precedentă, el tocmai ne-a vorbit de deșertăciunea averilor și goanei după îmbogățire. Subsecțiunea precedentă a pregătit această subsecțiune. Ecleziastul știe cât de mare este ispita undelemnului mirositor, și că din pricina goanei pentru a avea mai mult, oamenii leapădă înțelepciunea și neprihănirea. După subsecțiunea precedentă omul se poate întreba: dacă nu a alerga după a avea mai mult este rostul în viață, atunci după ce trebuie să alerg? Începând cu cap.7, Ecleziastul ne îndeamnă să alergăm după neprihănire și înțelepciune. În acest context el subliniază superioritatea înțelepciunii. Ocrotire dă și înțelepciunea, și dă și argintul, dar un folos mai mult al științei este că înțelepciunea ține în viață pe cei care o au. Oare la ce se referă ecleziastul prin expresia *ține în viață*? Dacă el are în vedere viața fizică, atunci înseamnă că face aluzie la acele situații în care ocrotirea argintului se dovedește insuficientă. Viața este plină de capcane și situații complicate în care omul trebuie să ia decizii. Atunci argintul nu se dovedește a fi de nici un folos. Faptul că ai bani mulți nu garantează că vei lua deciziile bune. Apoi, există acele întâmplări nenorocite despre care ne-a vorbit ecleziastul în 5:14, care fac ca bogățiile adunate cu trudă să se risipească într-o secundă. Dacă ocrotirea de care te bucuri se bazează doar pe argint, atunci ești de fapt foarte vulnerabil. Nu poți controla întâmplările nenorocite care te pot deposeda într-o secundă de tot ce ai. Însă indiferent de schimbările din contextul exterior, înțelepciunea rămâne în inima ta și te ajută să îți scapi viața. Ea nu îți poate fi furată. Ea este acolo în mintea ta ca să te ajute. Și chiar dacă ai sau nu argint, ea te va călăuzi spre alegerile bune care îți vor scăpa viața. Iată un exemplu de astfel de decizie pe care ecleziastul ni-l va da în 10:4: ***Când izbucnește împotriva ta mânia celui ce stăpânește, nu-ți părăsi locuința, căci sângele rece te păzește de mari păcate.***

Dacă expresia *ține în viață* are un sens spiritual, atunci ecleziastul subliniază că înțelepciunea are rolul de a-ți proteja relația cu Domnul. Protecția fizică este adusă deopotrivă de bani și de înțelepciune. Dar protecția spirituală poate fi adusă doar de înțelepciune. Relația cu Domnul delimitează spațiul vieții. În v.7 și 8 ecleziastul ne-a vorbit despre pericolul căderii celui neprihănit. Înțelepciunea, și nu banii, îl vor feri de aceste pericol. Înțelepciunea îl va ajuta să aibă un sfârșit bun și să nu își vândă numele bun pe undelemnul mirositor. Din contextul și limbajul cărții, este cel mai probabil ca

ecleziastul să se fi referit în primul rând la sensul fizic, și apoi acesta să poată oglindi și dimensiunea spirituală.

Versetele 13 și 14 par a fi o ilustrație a v.12. Pentru a ne convinge de adevărul din v.12, ecleziastul ne îndeamnă să privim la imperfecțiunea vieții guvernată de Dumnezeu și pe care noi nu o putem controla: Uită-te cu băgare de seamă la lucrarea lui Dumnezeu: cine poate să îndrepte ce a făcut strâmb? Aceste versete ne aduc aminte de un pasaj așa de frumos din cartea Iov:

La Dumnezeu este înțelepciunea și puterea; sfatul și priceperea ale lui sunt. Ce dăruiește El nu va fi zidit din nou; pe cine Îl închide El, nimeni nu-l va scăpa. El oprește apele și totul se usucă; El le dă drumul și pustiesc pământul. El are puterea și înțelepciunea; El stăpânește pe cel ce se rătăcește sau rătăcește pe alții. El ia robi pe sfetnici, și tulbură mintea judecătorilor. El dezleagă legăturile împăraților, și le pune o frânghie în jurul coapselor. El ia robi pe preoți; El răstoarnă pe cei puternici. El taie vorba celor meșteri la vorbă; El ia mintea celor bătrâni. El varsă disprețul asupra celor mari; El dezleagă brâul celor tari. El descopere ce este ascuns în întuneric, El aduce la lumină umbra morții. El face pe neamuri să crească, și El le nimicește; El le întinde până departe, și El le aduce înapoi în hotarele lor. El ia mintea căpeteniilor poporului, El îi face să rătăcească în pustiuri fără drum, unde bâjbâie prin întuneric, și nu văd deslușit; El îi face să se clatine ca niște oameni beți.

Într-adevăr cine se poate opune voii și puterii Lui, și cine poate îndrepta ce a făcut Domnul strâmb? Dar ce a făcut El strâmb? Nu este Domnul un Creator desăvârșit? Poate El crea ceva strâmb? În 3:14 tot ecleziastul a ajuns la cunoștința că tot ce face Dumnezeu dăinuiește în veci, și la ce face El nu este nimic de adăugat și nimic de scăzut. Dumnezeu prin **actul creației** nu poate face ceva strâmb, dar prin **actul pedepsei** Sale El poate strâmba multe lucruri. Iov ne spune cum Domnul aduce strâmbătate în creația Sa: El aduce distrugere, rătăcire și întuneric peste oameni, iar omul nu poate face nimic. Pedepsa vine din partea Domnului pentru păcatul omului. Frumusețea este că Domnul poate folosi și ce este strâmb în creație pentru folosul celor ce îl iubesc pe El. Ce este un lucru strâmb? Un lucru care nu este drept, care nu este conform cu ceea ce a fost proiectat, cu ceea ce ar trebui să fie, care se abate de la normalitate și perfecțiune. Omul care se bazează pe argint, poate privi spre faptul că el nu poate îndrepta nimic din ce a făcut Domnul strâmb. Deci bogăție nu își oferă nici putere, nici control. Controlul este o iluzie. Omul nu poate îndrepta ce este strâmb. Iar strâmbătatea se vede cel mai bine în ziua nenorocirii. De aceea, ecleziastul continuă cu versetul 14:

În ziua fericirii, fii fericit, și în ziua nenorocirii, gândește-te că Dumnezeu a făcut și pe una și pe cealaltă, pentru ca omul să nu mai poată ști nimic din ce va fi după el.

Îmi place foarte mult faptul că deși ecleziastul vrea să insiste în acest context pe ziua nenorocirii, el începe cu ziua fericirii. Pare un paradox: în ziua fericirii, fii fericit! Căci ce altceva ai putea face în ziua fericirii decât să fii fericit? Poți să te îngrijorezi, poți să te

gândești nu la ce ai ci la ceea ce nu ai, poți să te gândești că oricum va veni o nenorocire care va îndepărta fericirea. Ecleziastul ne îndeamnă ca în ziua fericirii să nu ne gândim la încercările ce vor veni, că să fim fericiți, să fim mulțumitori și să ne bucurăm de darurile pe care ni le face Domnul nostru cel îndurător. Este un sens bun în a-ți ști să îți trăiești clipa. Deși adevărata răsplătire va fi în viitor, relația cu Domnul înseamnă prezent, înseamnă acum și aici. Domnul vrea ca să ne trăim viața cu bucurie și intensitate. Și când Domnul îți dă un succes, prosperitate și un dar, El vrea să te bucuri, și să o faci împreună cu El. Dacă noi am da unui copil un cadou frumos, și el nu ar zâmbi, ci ar începe să fie trist deoarece el știe că vor veni zile mai rele și că aceste zile frumoase se vor îndepărta, noi cum ne-am simți? Atunci când Domnul ne dă zile bune și daruri minunate, El vrea să ne bucurăm și să o facem din toată inima, ca niște copii! În ziua fericirii, fii fericit! Trăiește-ți prezentul și nu uita că relația cu Domnul înseamnă aici și acum!

Ecleziastul ne spune ca în ziua nenorocirii să nu ne grăbim să ne mâniem în sufletul nostru și să ne întrebăm ca nebunii de ce zilele dinainte erau mai bune, că să fim înțelepți și să ne gândim că și nenorocirea vine din mâna lui Dumnezeu. Noi nu o putem schimba, dar o putem accepta și putem mări perspectiva. Mărind perspectiva ne dăm seama că și ziua nenorocirii vine din mâna Domnului și vine cu un scop, cu un rost. Ce rost ar putea avea ziua nenorocirii? Ecleziastul ne descoperă doar un aspect al acestuia: pentru ca omul să nu poată ști nimic din ce va fi după el. Domnul îngăduie în viața omului și ziua nenorocirii pentru a-l smulge pe aceste din iluzia siguranței și deținerii controlului. Eliberarea de această iluzie te ajută să înțelegi că sunt atâtea lucruri pe care nu le poți controla, și că nu poți prezice ce va fi în viitor. Acest fapt este dureros pentru om, dar îl îndeamnă să devină dependent în tot ce face de Cel care controlează și guvernează peste toate detaliile deșertăciunii.

În v.7 autorul ne prezintă puterea bogățiilor de a corupe inima înțeleptului. Dar apoi în v.9-14 ecleziastul vrea să ne ajute să nu renunțăm la înțelepciune de dragul argintului. El înalță înțelepciunea deasupra argintului. Ocrotire oferă și argintul, și înțelepciunea, dar înțelepciunea ține în viața pe cel care o are. Pentru a ilustra superioritatea înțelepciunii ecleziastul ne vorbește de zilele rele sau de ziua nenorocirii. În ziua nenorocirii argintul nu te mai poate ajuta. Pe de o parte îl poți pierde, iar pe de altă parte nu te poate sfătui ce să faci sau cum să reacționezi. Fără înțelepciune te vei grăbi să te mâni în sufletul tău, nu vei putea pricepe rostul și mersul vremurilor, și disperarea va doborî sufletul tău. Dar înțelepciunea te va ajuta să își mărești perspectiva, să vezi că toate vin din mâna Domnului cu un rost, să accepți ce nu poți schimba și să descoperi că prin ziua nenorocirii Domnul vrea să te desprindă de pământ și de iluzia deținerii controlului și să te facă 100% dependent doar de El. Înțelepciunea îți ține sufletul în viață chiar în ziua nenorocirii, pe când, în acest context, argintul se dovedește a fi nefolositor. Ziua nenorocirii este o minunată resursă pentru cel neprihănit pentru ca inima sa să nu fie coruptă de vraja arginților. Dacă privim lucid spre viitor, știm că ziua nenorocirii va veni peste toți: fie neprihăniți, fie neleguiți. Și mai știm că atunci doar înțelepciunea ne poate

ajuta să facem față. Atunci când îți moare cineva drag, cu ce ajută bogățiile pe care le ai? Atunci când te îmbolnăvești cumplit și cazi la pat, ce sprijin îți mai oferă argintul? Înțelepciunea însă te va ține în viață. Ea va mări perspectiva și te va ajuta să accepți contextul prin care treci și să descoperi un rost pentru binele tău. Atunci când în vremuri de pace și de bine ești ispitit să renunți la înțelepciune de dragul argintului mirositor, adu-ți aminte că va veni și ziua nenorocirii, și atunci doar înțelepciunea îți poate fi un aliat de nădejde! Atunci când Domnul este sprijinul tău în mijlocul furtunii adesea te întrebi: Doamne, ce m-aș fi făcut fără tine? Ce ar fi fost ca această încercare să mă prindă departe de Tine? Păcatul ne oferă pe moment plăcere și o anumită satisfacție, dar ne răpește ce este mai de preț, singura resursă care ne poate ajuta în ziua nenorocirii, și anume înțelepciunea. Și să nu ne îmbătăm cu apă rece: ziua nenorocirii va veni. Ea pur și simplu face parte din viață. Cap.3 ne-a învățat că la fel cum jucatul face parte din viață, la fel face parte și bocitul.

Dacă ar fi să facem o scurtă recapitulare a unei posibile înlănțuiri a ideilor din prima parte a cap.7, am avea:

- Suntem chemați să umblăm mai degrabă pentru un nume bun decât pentru undelemnul mirositor.
- Înțelepciunea ne ajută să nu ne vindem numele bun pe undelemnul mirositor.
- Înțelepciunea este în casa de jale pentru că ea ne mărește perspectiva asupra vieții și ne orientează atenția asupra finalității și consecințelor pe termen lung ale alegerilor noastre.
- Înțelepciunea o căpătăm de la mustrarea celor înțelepți și nu de la cântecul celor fără minte.
- Înțelepciunea se poate pierde. Dușmanul înțelepciunii este bogăția care poate corupe chiar și inima înțeleptului.
- Pentru a ne păstra înțelepciunea trebuie să o prețuim mai mult decât argintul.
- Ziua nenorocirii ne arată de ce înțelepciunea ne este mai de folos decât bogățiile. În ziua nenorocirii argintul se dovedește a fi fără putere, dar înțelepciunea ne ține în viață.

Deci în 7:1-14 Solomon ne îndeamnă să urmăm calea neprihănirii și a înțelepciunii. Este interesant că el nu le numește și pe acestea deșertăciune, și nici nu analizează acum problema ridicată de faptul că și cel neprihănit și cel nelegiuit au aceeași soartă. Apoi, în 7:15-22 urmează un pasaj absolut superb, tot legat de tema neprihănirii și înțelepciunii. Acest pasaj are trei idei fundamentale:

- a) 7:15-18 Raportarea la sine
- b) 7:19 Puterea înțelepciunii
- c) 7:20-22 Raportarea la semeni

Odată pornit pe drumul neprihănit, există pericolul extremelor, pericolul judecării lucrurilor din perspectiva absolutelor: alb sau negru, bun sau rău, fără deosebirea nuanțelor. Acest pericol este sesizat în primul rând cu privirea la imaginea de sine. Pornit pe drumul neprihănit, care este imaginea pe care încerci să o construiești față de tine și față de ceilalți? În mod cert imaginea celui neprihănit. Ai pornit cu elan pe acest drum și ai făcut nenumărate sacrificii. Deci ca lucrurile să aibă sens în mintea ta, tu **trebuie** să fii un om neprihănit. Solomon a văzut însă oameni neprihăniți care au pierit în neprihănirea lor. Este interesant că această propoziție se poate traduce și astfel: este un om fără prihană care pierde **prin** neprihănirea lui. Neprihănirea sa a fost exact elementul care i-a adus pierirea și distrugerea. Oare despre ce să fie vorba? Aici Solomon nu se referă la martiraj sau la suferința pentru neprihănire despre care ne vorbește apostolul Petru în prima sa epistolă. Aici el ne vorbește de cineva distrus nu de neprihănirea primită în dar de la Domnul, ci de propria sa neprihănire. Neprihănirea personală a fost idolatrizată și i-a adus pieirea. Ecleziastul nu coboară aici standardele sfințeniei lui Dumnezeu. La sfârșitul cărții el ne va îndemna să păzim cu cumpătare poruncile Domnului. Deci în cap. 7 el nu legitimează o cale de compromis, ci vrea să ne ferească de idolatrizarea propriei neprihănituri care ne poate duce la autodistrugere:

Nu fii prea neprihănit și nu te arăta prea înțelept: pentru ce vrei să te pierzi singur?

Observăm că Solomon folosește și verbul **a fi** și verbul **a te arăta**. El pune în discuție nu doar cine ești, ci și ce afișezi înaintea celorlalți. Ce înseamnă a fi prea neprihănit? Și cum poate acest lucru să te ducă la cădere? Cred că sunt mai multe posibilități ale situației când cineva este prea neprihănit. Una din ele ar fi aceea când omul devine fanatic și adaugă la poruncile și cerințele divine. Omul care își idolatrizează neprihănirea va avea tendința să adauge cerințe extreme pe care Domnul nu le cere, și care să-l deosebească de ceilalți oameni și să-l ajute să fie deasupra lor. Astfel, omul se împovărează cu poveri pe care Domnul nu i le-a pus și face sacrificii mari, dar pe care Domnul nu le-a cerut. Devine rigid, inflexibil, și se ține cu încăpățănare de încredințarea sa fanatică în ciuda contextelor ostile. Această încăpățănare îl poate duce la pieire. A doua posibilitate este aceea când omul afișează perfecțiunea și o neprihănire specială înaintea sa și înaintea celorlalți. El se arată prea înțelept. El plusează înaintea sa și înaintea celorlalți mai mult decât este. Apoi, va avea tendința să apere această neprihănire falsă, dar afișată. Și când va greși, nu se va smeri, ci va încerca să se justifice față de sine și față de ceilalți. Se va umple de mândrie, și mândria îl va duce la cădere. Deci pe calea neprihăniturii, ecleziastul ne îndeamnă să avem o raportare cumpătată la sine. Să luptăm pentru neprihănire, dar să nu cerem perfecțiunea și însușirea neprihăniturii absolute. Să nu ne grăbim să spunem că am ajuns neprihăniți și să nu ne grăbim să afișăm acest lucru

celorlalți. Așteptările de la noi înșine să fie cumpătate și nu definite în termeni absoluți. Dacă cerem de la noi perfecțiunea, fie vom deveni foarte frustrați și fiecare mică greșală ne va întrista peste măsură de mult, fie, pentru a scăpa de această frustrare, ne vom amăgi că am și atins neprihănirea. Și vom face acest lucru schimbând standardele divine, negându-ne și justificându-ne permanent greșelile. Vom avea tendința să modificăm standardele divine care vizează mai întâi inima noastră și o transformare lăuntrică și să punem un accent exterior pe legi exterioare dar pe care le putem împlini. Nu așa au făcut Fariseii din timpul Domnului Isus? Au pus accent mai degrabă pe ritual decât pe partea morală a legii lui Dumnezeu. Și au făcut acest lucru pentru a-și putea edifica o neprihănire a lor. Dacă însă nu vom fi prea neprihăniți și nu ne vom arăta prea înțelepți, vom accepta mai ușor faptul că am greșit și nu vom socoti o tragedie atunci când vom avea mici căderi. Ecleziastul ne spune în v.20 un mare adevăr:

Pe pământ nu este nici om neprihănit care să facă binele fără să păcătuiască. Sau în altă traducere:

Cu siguranță, nu este nici un om drept pe pământ care să facă binele și să nu păcătuiască.

Ecleziastul ne învață că umblarea în neprihănire este un proces, și că perfecțiunea nu poate fi atinsă pe pământ. Da, putem trăi în ascultare, putem avea mari biruințe spiritual, putem crește spiritual, dar se pare că nu putem atinge perfecțiunea. Standardele absolute ale sfințeniei lui Dumnezeu sunt de neatins pentru noi. Dominanta noastră poate fi ascultare, dar să ajungi în punctul în care să spui că nu mai păcătuiești și că trăiești cu orice detaliu al vieții tale la înălțimea așteptărilor absolute ale lui Dumnezeu, este o mare îndrăzneală, sau mai bine zis o mare mândrie, sau nebunie. Aceasta nu înseamnă că trebuie să ne complăcem în păcat și să ne culcăm pe o ureche. Nu, ci Domnul ne dă puterea să învingem firea pământească și să trăim în ascultare, și ne cere să conlucrăm cu toată puterea noastră cu Duhul Sfânt. Cu toate acestea este vorba de un proces al creșterii în care perfecțiunea va rămâne mereu un ideal, un reper care se va dovedi a fi tot timpul mai departe. Suntem născuți sub păcat, și purtăm în noi o fire pământească care are tendința să pângărească tot ce facem, și care răbufnește atunci când lumea ne este mai dragă. Din această pricină sfințirea este un proces de o viață. Iată ce ne spun autorii Noului Testament:

Dacă zicem că avem părtășie cu El și umblăm în întuneric, mințim și nu trăim adevărul. Dar dacă umblăm în lumină, după cum El Însuși este în lumină, avem părtășie unii cu alții; și sângele lui Isus Hristos, Fiul Lui, ne curățește de orice păcat. Dacă zicem că n-avem păcat, ne înșelăm singuri și adevărul nu este în noi. Dacă ne mărturisim păcatele, El este credincios și drept ca să ne ierte păcatele și să ne curățească de orice nelegiuire. Dacă zicem că n-am păcătuțit, Îl facem mincinos, și Cuvântul Lui este nu este în noi. Copilașilor, vă scriu aceste lucruri ca să nu păcătuțiți. Dar dacă cineva a păcătuțit, avem la Tatăl un Mijlocitor, pe Isus Hristos, Cel neprihănit. El este jertfa de ispășire

pentru păcatele noastre; și nu numai pentru ale noastre, ci pentru ale întregii lumi. Și prin aceasta știm că Îl cunoaștem dacă păzim poruncile Lui. (1 Ioan 1:6-2:3).

Toți greșim în multe feluri. Dacă nu greșește cineva în vorbire, este un om desăvârșit și poate să își țină în frâu tot trupul. (Iacov 3:2)

Din perspectiva lui Ioan și Iacov este o mare amăgire să spui că ai ajuns în situația în care nu mai păcătuiești deloc. Standardele sfințeniei lui Dumnezeu sunt amețitoare. Iertăm, iubim, slujim. Dar știm ce înseamnă iubirea, iertarea și slujirea la Domnul? Avem în permanență nevoie de sângele lui Isus, și de smerenia psalmistului:

Cine își cunoaște greșelile făcute din neștiință? Iartă-mi greșelile pe care nu le cunosc! Păzește de asemenea pe robul Tău de mândrie ca să nu stăpânească ea peste mine! Atunci voi fi fără prihană, nevinovat de păcate mari. (Ps.19:12)

Observăm în 1 Ioan echilibrul pe care îl subliniază apostolul. Deși, ne spune că cine spune că nu are păcat nu este în lumină, și ne sugerează că mereu vom avea nevoie de sângele lui Isus, el nu uită să accentueze că scrie aceste lucruri ca să nu păcătuim, și că dacă cineva zice că Îl cunoaște pe Isus trebuie să păzească poruncile Sale. Deși există greșeli în viața celui neprihănit, dominantă vieții lui este ascultarea. Greșeala și nu ascultarea este excepția. Eccleziastul evidențiază și el ideea echilibrului. Dacă o extremă este fanatismul și afișarea perfecțiunii, cealaltă extremă este complacerea în păcat: dacă oricum vom greși, de ce să nu greșim mereu? Raportarea echilibrată la neprihănire este o mare provocare. Cum reacționăm când păcătuim? Trecem cu indiferență și superficialitate peste acest lucru, sau transformăm acest fapt într-o tragedie și ne întristăm mai mult decât ne cere Însuși Dumnezeu. Pentru cei care își idolatrizează neprihănirea personală și care vor să devină plăcuți lui Dumnezeu pe baza acesteia, orice cădere înseamnă un mare dezechilibru. Edificiul neprihănirii personale se dărâmă, și astfel, ei consideră că au pierdut lucrul care Îl făcea pe Domnul să îi iubească și să îi primească. Pentru cei care tind să se complacă în rău, păcatul este ceva minor. Sub deviza: oricum păcătuim!, ei își cer iertare de la Domnul cu seninătate și nu experimentează sentimentul profund al căinței și nici angajamentul de a lupta până la sânge împotriva fărădelegii. Înțelegerea harului divin este cheia echilibrului. Suntem iubiți și acceptați prin har. Deci nu performanțele noastre spirituale, ci harul fără margini al Domnului, reprezintă temelia acceptării noastre în prezența Sa. Acest har a fost posibil datorită jertfei lui Hristos, și scopul revărsării lui este schimbarea și transformarea noastră. Deci, este un har care ne responsabilizează și motivează la schimbare, la sfințire. Deși harul se predică de atâtea ori în atâtea Biserici, stau și mă întreb asemenea eccleziastului: totuși cine îl pricepe cu adevărat?

În v.18, Eccleziastul ne îndeamnă la echilibru, la evitarea celor două extreme. Pentru el, echilibru va fi căpătat de cel care se teme de Domnul. Teamă de Domnul te ferește și de joaca cu păcatul, și de mândria celui ce se arată prea neprihănit. Este interesant să

analizăm în cartea Ecleziastul apariția conceptului *fricii de Domnul*. Vom face acest lucru când vom studia cap.12. În cap.7 acest concept apare pentru a doua oară în carte.

Ecleziastul știe că pe calea neprihănirii putem avea așteptări exagerate atât de la noi înșine, și cât de la ceilalți. De aceea el insistă că pe pământ nu este om neprihănit care să facă binele fără să păcătuiască. Cu alte cuvinte, nu există perfecțiunea nici la noi, nici la ceilalți. Ecleziastul ne îndeamnă la acceptarea acestui adevăr și la îngăduință față de noi și față de ceilalți. Îngăduința față de ceilalți se reflectă adesea în modul în care reacționăm atunci când suntem vorbiți de rău:

Nu lua nici tu seama la toate vorbele care se spun, ca nu cumva s-auzi pe sluga ta vorbindu-te de rău! Căci știe inima ta de câte ori ai vorbit și tu pe alții.

Iacov ne învață în epistola sa că limba este atât de greu de ținut în frâu. De aceea, adesea greșim cu vorba. Iar vorbirea de rău este o mare ispită chiar și pentru cel neprihănit. Vom fi vorbiți de rău, și chiar de cei apropiați nouă. Ecleziastul ne spune să nu luăm prea în serios ce se spune despre noi. Omul, care ține la imaginea lui și care este sărac în bunătate și îngăduință, va fi asemenea unui leu când va fi aflat că este vorbit de rău. Ecleziastul știe că lumea este imperfectă și că de multe ori se aruncă vorbe care sunt uitate chiar de cei care le-au spus. El ne îndeamnă să nu devenim spioni ai celor care ne vorbesc rău despre noi. Să nu devenim investigatori ai acestui domeniu. S-ar putea să avem surprize mari și să aflăm că și sluga noastră ne aruncă blesteme în ascuns. Îngăduința noastră față de ceilalți poate fi motivată de îngăduința noastră față de noi înșine: căci știe inima ta de câte ori ai vorbit și tu de rău pe alții. De mult ori suntem atât de îngăduitori cu greșelile noastre, dar îi judecăm pe ceilalți din perspectiva absolutelor: alb sau negru, bun sau rău. Aceasta este o mare nedreptate și un mare rău sub soare. Multele noastre greșeli nu ne fac să ne considerăm niște oameni răi, rău intenționați și nevrednici de încrederea celorlalți. Dar dacă, Doamne ferește, descoperim o greșală la aproapele nostru, ne revoltăm până la ceruri și înapoi, aruncăm țărână în văzduh și ne întrebăm: cum este posibil? Apoi, îi punem eticheta de om rău, și ne răcim inima față de el. Noi așteptăm ca ceilalți să treacă peste greșelile noastre și să ne accepte chiar dacă i-am vorbit de rău, dar dacă aflăm că cineva ne vorbește de rău, îl aruncăm în temniță fără milă și îl socotim nevrednic de căldura noastră sufletească.

Ecleziastul ne învață echilibrul în relații, în raportarea la noi înșine și în raportarea la ceilalți. El ne îndeamnă la îngăduință și la evitarea judecării noastre și a celorlalți în termenii absolutelor și într-un mod reduționist și rigid, lipsit de nuanțe. Dacă noi comitem o greșală, nu înseamnă că suntem lepădați imediat de Domnul și intrăm în dizgrația lui. Dacă cel de lângă noi comite o greșală, nu înseamnă că el este afara de cale de rău și nevrednic de noi. Oamenii neprihăniți comit greșeli. Acest lucru este adevărat atât cu privire la noi, cât și cu privire la ceilalți.

Suntem născuți sub păcat într-un univers decăzut, lipsiți de slava lui Dumnezeu, purtăm în noi o fire feroce, mersul lumii este spre rău, iar războiul spiritual orchestrat cu

o inteligență malefică împotriva noastră este o realitate necruțătoare zi de zi. Da, sunt căderi. Da, nu este om neprihănit care să facă binele și să nu păcătuiască deloc. Suntem plin de boli, și ne întoarcem la Dumnezeu din iad și nu din rai. De aceea, suntem chemați la îngăduință:

Vă sfătuiesc dar eu, cel întemnițat pentru Domnul, să vă purtați într-un chip vrednic de chemarea pe care ați primit-o, cu toată smerenia și blândețea, cu îndelungă răbdare; îngăduiți-vă unii pe alții în dragoste, și căutați să păstrați unirea Duhului prin legătura păcii. (Ef.4:1-3)

Faptul că suntem din țărână este un motiv pentru Domnul însuși să fie îngăduitor cu noi:

Cum se îndură un tată de copiii lui, așa Se îndură Domnul de cei ce se tem de El. Căci știe din ce suntem făcuți; Își aduce aminte că suntem din țărână. Omul! Zilele lui sunt ca iarba, și înflorește ca floare de pe câmp. (Ps.103:13-15)

Inima nu le era tare față de El, și nu erau credincioși legământului Său. Totuși, în îndurarea Lui, El iartă nelegiuirea și nu nimicește; își oprește de multe ori mânia și nu dă drumul întregii lui urgii. El Și-a adus deci aminte că ei nu erau decât carne, o suflare care trece și nu se mai întoarce. (Ps.78:37-39).

Ecleziastul ne îndeamnă la echilibru, la o raportare echilibrată la noi înșine și la ceilalți. Acest lucru se poate realiza doar prin înțelepciune. De aceea, între descrierea raportării la sine și cea a raportării la ceilalți, el așează v.19:

Înțelepciunea face pe cel înțelept mai tare decât 10 viteji care sunt într-o cetate.

Cei 10 viteji așezați într-o cetate par puternici. Dar sunt puternici doar în fața atacurilor fizice ale vrăjmașilor. Dar oare cum vor reacționa ei în fața propriilor eșecuri sau dacă vor fi denigrați de ceilalți din jur? Fără înțelepciune vor fi pradă ușoară disperării, mâniei și deciziilor greșite luate sub impulsul de moment. Cel înțelept este un om puternic. El știe să se apere împotriva atacurilor menite să îi distrugă personalitatea și liniștea sufletească. El știe cum să se raporteze la sine și la ceilalți. El nu se consumă peste măsură de mult nici în fața propriilor greșeli, nici în fața greșelilor celorlalți. El biruiește capcana mândriei și scapă de cădere. Omul slab este doborât la pământ fie de propriile eșecuri, fie de părerea negativă a celorlalți despre el. Omul puternic se ridică după ce cade, și nu ia seama la toate vorbele care se rostesc despre el. Relația cu sine și cu semenii - iată adevărata provocare pentru adevărata putere! Cine va putea birui? Doar cel înțelept, doar cel care se privește prin ochii cerului, și care găsește echilibrul în raportarea la sine și la ceilalți. Ferice de cei echilibrați, căci a lor este puterea și pacea pe pământ!

Chemarea spre echilibru continuă în v.23 și 24. Pe drumul pe care ne invită să pășim Ecleziastul în cap. 7, nu există doar pericolul de a ne raporta în termeni absoluți doar la neprihănire, ci și pericolul de a avea o raportare eronată și față de înțelepciune. În cazul neprihănirii, pot să cad în extrema autosuficienței (am ajuns desăvârșit!) sau în cea

a delăsării (oricum nu pot fi perfect, deci să păcătuiesc ca să se înmulțească harul!). Și în cazul înțelepciunii pot să cad atât în extrema autosuficienței (am ajuns înțelept! le știu pe toate!), cât și în cea a delăsării și ignoranței (oricum nu pot cunoaște, deci de ce să mai caut?). Prin exemplul personal, ecleziastul ne invită la echilibru și procesul înțelepțirii:

Toate acestea le-am cercetat cu înțelepciune. Am zis: Mă voi înțelepti. Dar înțelepciunea a rămas departe de mine. Cu mult mai departe decât era mai înainte, și ce adâncă! Cine o va putea găsi?

Este adevărat faptul că aceste versete ar putea ilustra și eșecul lui Solomon în căutarea înțelepciunii, în sensul că el a căutat înțelepciunea în lume și prin sine, și s-a îndepărtat de adevărata înțelepciune care vine de la Domnul și este frica de Domnul. Cu toate acestea, mi e pare că aici Solomon subliniază complexitatea vieții și adâncimea înțelepciunii, și că tot timpul vor fi noi lucruri de învățat, și perspective la care nu ne-am gândit. Această idee este reluată în 8:16-17:

Când mi-am pus inima să cunosc înțelepciunea și să mă uit cu băgare de seamă la truda pe care și-o dă omul pe pământ – căci omul nu vede somn cu ochii, nici zi nici noapte – am văzut atunci toată lucrarea lui Dumnezeu, am văzut că omul nu poate să pătrundă ce se face sub soare; oricât s-ar trudi el să cerceteze, tot nu va putea afla; și chiar dacă înțeleptul ar zice că a ajuns să înțeleagă, tot nu poate să găsească.

Solomon a perseverat poate ca nimeni altcineva în procesul căutării înțelepciunii. El nu a fost un delăsător sau un ignorant. Cu toate acestea, el are smerenia să recunoască că înțelepciunea a rămas departe de el. După ce a acumulat atât de multă înțelepciune, el își dă de fapt seama că înțelepciunea este mai departe de el decât și-a imaginat la începutul căutării lui. Să fii înțelept pentru el înseamnă să înțelegi rostul lucrurilor de sub soare, să înțelegi ce se face sub soare, și să știi ce este bine pentru om să facă în viață. Înțelepciunea înseamnă o perspectivă cât mai largă asupra realității, perspectivă care te călăuzește să iei deciziile cele bune în labirintul vieții. Solomon descoperă complexitatea vieții și complexitatea planurilor Creatorului care orchestrează viața, și își dă seama cât de multă înțelepciune ar avea nevoie pentru a înțelege ce se face sub soare și rostul lucrurilor. El își dă seama că această înțelepciune este așa departe de el chiar la sfârșitul vieții. Solomon a fost cel mai înțelept om care a trăit vreodată. Iată ce spune Însușii Domnul despre înțelepciunea Lui:

Îți voi da o inimă înțeleaptă și pricepută, așa cum n-a fost nimeni înaintea ta și nu se va scula nimeni niciodată ca tine. (1 Împ.3:12)

Și iată că cel mai înțelept dintre oameni, la sfârșitul vieții se vede pe sine atât de departe de înțelepciune. Oare nu trebuie să ne dea de gândit acest lucru? Oamenii sunt infectați cu virusul mândriei luciferice, și poate nu este un alt domeniu, în care se vede așa de bine acest lucru, decât acela al percepției lor față de propria înțelepciune. Atunci când este vorba de viață, de oameni, de relații, de alegeri importante, toată lumea știe! Tinerii sunt atât de încrezători în percepția lor asupra vieții și în alegerile lor. Ei știu de la

început cum este viața, ce este bine și ce este rău, știu totul despre dragoste și carieră, despre fericire și despre ce este bine pentru ei să facă. Toată lumea știe cum să întemeieze o familie și cum să crească copii. Toți știu cum să se raporteze la ceilalți, și la ce să se aștepte de la viață. Câți din cei tineri vin cu inima deschisă să învețe de la cei mai în vârstă? Câți din cei în vârstă dau dovadă de smerenia lui Solomon? Viața este complexă și complicată, iar planurile divine din spatele ei nu pot fi cuprinse de mintea limitată a omului. Doamne, păzește-ne de sindromul: **dar noi știm**... (vezi comentariul Bereea pe Ioan cap.7). Dă-mi o inima smerită, și scapă-mă de iluzia cunoașterii și de autosuficiență. Ajută-mă să învăț din smerenia lui Solomon. Ca să pot învăța mai mult, trebuie să am inima deschisă. Și ca să am inima deschisă trebuie să recunosc cât de puțin știu.

Ecleziastul își încheie acest prim îndemn de a umbla după neprihănire și înțelepciune subliniind beneficiile aduse de neprihănire și înțelepciune în relații. Ecleziastul deja ne-a învățat în 4:5-5:7 că relațiile contează, că pot face o diferență în contextul deșertăciunii. Acum el înalță neprihănirea și înțelepciunea în contextul relațiilor. El selectează două tipuri de relații, de altfel fundamentale pentru orice om. Relația cu persoana de sex opus, și relația cu autoritățile.

În dorința sa de a deveni înțelept, Solomon și-a pus inima să cerceteze și răul. El a dorit să înțeleagă nebunia răutății și rățacirea prostiei. Studiind universul răului și al rățacirii, el a ajuns la concluzia că mai amară decât moartea este femeia. Concluzia sa este șocantă. Tot el ne-a învățat că este mai bine doi decât unul. Acum ne învață în schimb că femeii este mai amară decât moartea. Expresia **mai amară decât moartea** are o forță nebănuită în contextul cărții Ecleziastul. În cartea Ecleziastul moartea este cel mai mare rău de sub soare. Ea este cea care transformă totul în deșertăciune, care face că să nu fie nici o deosebire între cel înțelept și cel nebun, între cel neprihănit și cel nelegiuit, și din pricina faptului că ea vine peste toți, fără deosebire, oamenii stăruiesc în răutate:

Iată cel mai mare rău de sub soare: anume că aceeași soartă au toți. De aceea și este plină inima oamenilor de răutate, și de aceea este atâtă nebunie în inima lor tot timpul când trăiesc. (Ecl.9:3)

Dacă moartea este cel mai mare rău de sub soare, atunci când spui că femeia este mai amară decât moartea, atunci înseamnă că nu te joci doar cu cuvintele ci vrei să subliniezi un mare, mare pericol pentru inima omului. Pericolul pe care îl vede Solomon în inima femeii este atât, atât de mare, încât singurul mod prin care el îl poate exprima este acela de a-l pune mai presus de moartea însăși. Adam a fost amăgit de cel rău prin Eva, Samson a fost învins prin Dalila, David a fost compromis prin Bat-Șeba, iar Solomon târât în idolatrie prin soțiile sale. Iată că Perfecțiunea, Puterea, Neprihănirea și Înțelepciunea au fost învinse de cel rău prin femeie. Cea menită să fie eben-ezer (ajutor potrivit) a devenit o pricină de cădere și pierzanie. Dar nu doar indivizi, ci și comunități întregi s-au lepădat de Domnul din pricina femeilor. Ne aducem aminte de Geneza 6 și decăderea comunității lui Set și infectarea acesteia cu spiritul comunității lui Cain:

Când au început oamenii să se înmulțească pe fața pământului, și li s-au născut fete, fiii lui Dumnezeu au văzut că fetele oamenilor erau frumoase; și din toate și-au luat de neveste pe acelea pe care și le-au ales. (Gen.6:1-2).

Și acest lucru l-a făcut pe Domnul să aducă potopul pe pământ. În numeri 22-25 avem din nou o poveste tragică. Ceea ce nu a reușit să facă vrăjitorul Balaam prin descântecul lui, au reușit câteva femei prin farmecul lor. Balaam a dorit să blesteme pe Israel, Blestemul lui nu a avut nici o putere și Domnul nu l-a mai lăsat nici măcar să îl rostească. Domnul l-a păzit pe Israel. Dar apoi, din pricina Moabitelor, Israel l-a lepădat pe Domnul, iar Acesta și-a întors mânia împotriva poporului Său. În pregătirea noii generații de a intra în Canaan, Domnul le rostește un avertisment solemn:

Să nu te încuscrești cu popoarele acestea, să nu măriți pe fetele tale după fiii lor, și să nu iei pe fetele lor de neveste pentru fiii tăi; căci ar abate de la Mine pe fiii tăi, și ar sluji astfel altor dumnezei; Domnul S-ar aprinde de mânie împotriva voastră și te-ar nimic îndată. (Deut.7:3-4).

Generația lui Iosua reușește să cucerească Canaanul, dar apoi în Judecători ne este descrisă decăderea spirituală a lui Israel. Dar oare care a fost poarta prin care răul a invadat în Israel?

Și copiii lui Israel au locuit în mijlocul Canaaniților, Hetiților, Amoriților, Fereziților, Heviților și Iebusiților; au luat de neveste pe fetele lor și au dat de neveste fiilor lor pe fetele lor, și au slujit dumnezeilor lor. (Jud.3:5-6).

În judecători observăm cu tristețe cum poporul se cufundă tot mai mult în întuneric și împietrire. Dar Domnul aduce izbăvirea și trezirea spirituală prin David. Și ce trezire! Și ce izbăvire! Dar David este și el răpus prin femeie. Solomon continuă lucrarea lui David, și zidește marele Templu, dar și el este târât în idolatrie tot prin inima femeii. Mulți din împărații care au urmat după el se vor abate de la Domnul și vor sluji dumnezeilor soțiilor lor. Istoria împăraților subliniază capacitatea uimitoare a femeii de a întoarce inima bărbatului către dumnezeii ei. Se încheie și perioada împăraților, căci poporul ajunge în robia asiriană și apoi în robia babiloniană. Dar începutul cărții Ezra ne prezintă trezirea spirituală a rămășiței și întoarcerea poporului din robia babiloniană. Sfârșitul cărții Ezra, în schimb, ne prezintă cum trezirea spirituală a poporului este amenințată de același lucru: căsătoriile cu femeile străine (vezi Ezra 9 și 10). Maleahi, ultima carte a Vechiului Testament conține același avertisment și evidențiază aceeași supărare a lui Dumnezeu:

Iuda s-a arătat necredincios, și în Iuda și la Ierusalim s-a săvârșit o urâciune; fiindcă Iuda a spurcat ce este închinat Domnului, ce iubește Domnul și s-a unit cu fiica unui dumnezeu străin. (2:11).

Solomon a trăit această dramă. El a cunoscut pe pielea lui ce înseamnă că femeia este o cursă și că este mai amară decât moartea:

Împăratul Solomon a iubit multe femei străine, afară de fata lui Faraon: moabite, amonite, edomite, sidoniene, hetite, care făceau parte din neamurile despre care Domnul zisese copiilor lui Israel: Să nu intrați la ele și nici ele să nu intre la voi; căci v-ar întoarce negreșit inimile înspre dumnezeii lor. De aceste neamuri s-a alipit Solomon, târât de iubire. A avut de neveste 700 de crăiese împărătești și 300 de fiitoare; și nevestele i-au abătut inima. Când a îmbătrânit Solomon, nevestele i-au aplecat inima spre alți dumnezei; și inima nu i-a fost în totul a Domnului, Dumnezeului său, cum fusese inima tatălui său David. Solomon s-a dus după Astartea, zeița Sidonienilor, și după Milcom, urâciunea Amoniților. Și Solomon a făcut ce este rău înaintea Domnului și n-a urmat în totul pe Domnul ca tatăl său David. Atunci Solomon a zidit pe muntele din fața Ierusalimului un loc înalt pentru Chemoș, urâciunea Moabului, pentru Moloc, urâciunea fiilor lui Amon. Așa a făcut pentru toate nevestele lui străine care aduceau tămâie și jertfe dumnezeilor lor. (1 Împ.11:1-8).

Cât de categoric este avertismentul rostit de Dumnezeu Însuși: Să nu intrați la ele și nici ele să nu intre la voi; căci v-ar întoarce **negreșit** inimile înspre dumnezeii lor. Și cât de adevărată s-a dovedit a fi această legitate chiar în viața celui mai înțelept om care a trăit vreodată pe pământ. Solomon a gustat pe propria-i piele că femeia este mai amară decât moartea fizică. Dar în ce sens femeia este mai amară decât moartea? Femeia care îți abate inima de la Domnul, te aduce în moarte spirituală, moartea spirituală care te duce apoi în moarte eternă. Moartea fizică oricum nu poate fi ocolită. Dar moartea spirituală și moartea eternă poate fi biruită! Femeie care slujește alor dumnezei te poate ține în moarte spirituală, sau te poate face să te lepezi de relația cu Domnul și să devii din nou rob deșertăciunii. Capacitatea femeii de a influența inima unui bărbat nu trebuie să fie subestimată. Atunci care este scăparea? Scăparea este doar pentru cel neprihănit. Solomon nu a găsit un ajutor potrivit după inima lui Dumnezeu din 1000 de soții. Dar greșeala sa a fost că și-a ales soțiile după înțelepciunea sa, și nu l-a implicat și pe Domnul în această alegere. În v.29 el ne aduce aminte de căderea omului din Eden, și de faptul că această tragedie poate fi repetată apoi de cel neprihănit. În Eden omul a fost făcut fără prihană. Dar el a avut idei, păreri și planuri care nu au fost după voia Domnului. Aceste șiretenii cum le numește Cornilescu (în alte traduceri planuri sau născociri) i-au adus căderea, care s-a produs prin cădere. Adam nu poate da vina pe Eva. Vina este a lui, pentru că nu a avut încredere în Cuvântul Domnului și a crezut născocirile șarpelui. La fel a avut loc și căderea lui Solomon. Deși s-a născut sub păcat, Domnul l-a făcut neprihănit prin credință. Dar Solomon a crezut și el născocirile celui rău și astfel a căzut din neprihănirea sa, și căderea s-a produs tot prin femeie. Deci esența problemei nu este femeia, ci inima bărbatului, dacă ea rămâne alipită de neprihănire sau alege să umble după născociri care se abat de la adevăr. Cel plăcut lui Dumnezeu scapă de cursa femeii idolatre, dar cel păcătos este prins în ea. La sfârșitul vieții, inima bătrânului Solomon încă mai căuta un adevărat ajutor potrivit. Nevoia pusă de Domnul în el pentru acel eben-ezer era încă vie și încă neîmplinită. Marea sa înțelepciune nu l-a ajutat să găsească un eben-ezer. În cartea Proverbe, Solomon va scrie:

Cine găsește o nevastă bună, găsește fericirea; este un har pe care îl capătă de la Domnul. (Pv.18:22)

Casa și averea le moștenim de la părinți, dar o nevastă pricepută este un dar de la Domnul (Pv.19:14)

Solomon a înțeles că fără implicarea harului lui Dumnezeu nu poți găsi un eben-ezer, dar se pare că el nu a experimentat acest har. El l-a putut doar observa din afară, dar nu s-a bucurat de el. În ultimul capitol din cartea proverbe, în cuvintele împăratului Lemuel, apare întrebarea:

Cine poate găsi o femeie cinstită? ...ea este mai de preț decât mărgăritarele. (Pv.31:10).

Răspunsul este: doar cu ajutorul harului lui Dumnezeu care se revarsă peste cel plăcut lui Dumnezeu se poate găsi o femeie cinstită care să îți îndrepte în fiecare zi a vieții ei inima spre Domnul și nu spre idoli. Deci, în mijlocul deșertăciunii, nu este același lucru să fii plăcut lui Dumnezeu sau păcătos. Diferența dintre cei doi se vede cel mai bine în sfera relațiilor, iar în sfera relațiilor, se vede cel mai bine în relația de căsătorie și în legăturile cu persoanele de sex opus.

Dar este și o altă relație fundamentală pentru omul de sub soare: relația cu autoritatea. În primele 7 versete din cap.8, Solomon ne prezintă beneficiile aduse de neprihănire în relația cu autoritatea. Nu ne mirăm de faptul că primul verset este dedicat tot înțelepciunii:

Cine este ca cel înțelept și cine pricepe rostul lucrurilor? Înțelepciunea omului îi luminează fața, și asprimea feței i se schimbă.

În această subsecțiune autorul creionează o permanentă alternanță între neprihănire și înțelepciune. Cele două sunt strâns legate, și una nu poate fi fără cealaltă. Înțelepciunea te ajută să fii neprihănit, iar umblarea în neprihănire îți păzește și crește înțelepciunea. Cel neprihănit respectă autoritatea din pricina jurământului făcut înaintea lui Dumnezeu. El nu vede în autoritate doar pe cineva mai puternic ca el, ci pe cineva pus de Dumnezeu deasupra lui. Diferența dintre cele două perspective este imensă. Ecclesiastul ne îndeamnă, în primul rând, să păzim poruncile împăratului din pricina jurământului făcut înaintea lui Dumnezeu. Dar despre ce jurământ să fie vorba? Solomon poate face aluzie fie la un jurământ de credincioșie față de împărat făcut înaintea lui Dumnezeu, fie la legământul pe care Îl avea Israel cu Domnul, legământ în care erau incluse și poruncile care aveau în vedere respectul față de autoritate. Cel înțelept este conștient de puterea deținută de autoritate, și că până la urmă va sosi și timpul judecății. El este conștient că pentru orice lucru este o vreme și o judecată. Această judecată va avea loc în parte pe pământ, dar judecata finală va avea loc după moarte (vezi cap.12). Apostolul Pavel vorbește într-un mod asemănător față de raportarea la autoritate:

Dregătorii nu sunt de temut pentru o faptă bună, ci pentru una rea. Vrei dar să nu-ți fie frică de stăpânire? Fă binele și vei avea laudă de la ea. El este slujitorul lui Dumnezeu pentru binele tău. Dar, dacă faci răul, teme-te, căci nu degeaba poartă sabia. El este în slujba lui Dumnezeu, ca să-L răzbune, și să pedepsească pe cel ce face răul. De aceea trebuie să fiți supuși nu numai de frica pedepsei, ci și din îndemnul cugetului. (Rom.13:3-5).

– 8:8-9:10 –

După ce ne-a îndemnat să umblăm în neprihănire și înțelepciune și după ce a subliniat beneficiile aduse de înțelepciune și neprihănire, Ecleziastul ne vorbește de cel mai mare rău sub soare, și anume de faptul că toți au aceeași soartă. Moartea pare să anuleze chiar și sensul și beneficiile date de înțelepciune și neprihănire. În lupta cu moartea, omul va fi mereu învins: în lupta aceasta nu este izbăvire. Ecleziastul accentuează mai întâi că moartea face de rușine calea răutății. Sunt oameni care aleg răul și se cred de neînvinși. Ps.49 și Ps.73 abordează tema mândriei celor răi. În Ps.49 ni se spune că ei cred că veșnice le sunt locuințele, iar Asaf în Ps.73 scrie despre ei:

Într-adevăr, nimic nu-i tulbură până la moarte, și trupul le este încărcat de grăsime. N-au parte de suferințele omenești și nu sunt loviți de ceilalți oameni. De aceea mândria le slujește ca salbă, și asuprirea este haina care-i învelește. Li se bulbucă ochii de grăsime, și au mai mult decât le-ar dori inima. Râd și vorbesc cu răutate și asuprire: vorbesc de sus, își înalță gura până la ceruri, și limba le cutreieră pământul. De aceea aleargă lumea la ei, înghite apă din plin, și zice: Ce ar putea să știe Dumnezeu, și ce ar putea să cunoască Cel Prea Înalt? (Ps.73:4-10).

Dar răutatea nu-i poate izbăvi pe cei răi de ziua morții. Răutatea nu este o soluție. Moartea va veni peste cel rău. Casele lor nu vor fi veșnice, puterea lor va fi zdrobită și mândria lor făcută de rușine. Ecleziastul este onest în logica sa și nu va uita să sublinieze că nici neprihănirea celui înțelept nu-l va izbăvi pe acesta în ziua morții. Dar înainte să abordeze acest subiect observă că de multe ori cel rău o duce bine pe pământ, iar cel neprihănit este cuprins de nenorocire și neazuri. Deci deși sunt beneficii aduse de neprihănire, de multe ori celui nelegiuit îi merge ca celui neprihănit și invers. Pentru Ecleziastul aceasta este o mare deșertăciune și lipsă de sens. Consecința acestei stări de fapt duce la amplificarea răului pe pământ:

"Pentru că nu se aduce repede la îndeplinire hotărârea dată împotriva faptelor rele, de aceea este plină inima oamenilor de dorința să facă rău. "

Dumnezeu este cel care întârzie pedepsirea faptelor rele, și tot El îngăduie nenorocirea asupra celui neprihănit. Dumnezeu Însuși pare să descurajeze pe cei neprihăniți și să ofere un cadru în care răutatea să se manifeste cu putere pe pământ. Oare de ce îngăduie Domnul aceste lucruri sub soare? Ecleziastul observă că în ciuda

beneficiilor incontestabile aduse de neprihănire, totuși calea neprihănirii nu poate oferi sens lucrurilor de sub soare. Dacă tuturor celor neprihăniți le-ar fi mers bine, și tuturor celor nelegiuți rău, atunci rostul existenței ar fi putut fi neprihănirea. Dar lucrurile nu stau deloc așa. Chiar și calea neprihănirii pare să fie îngropată de deșertăciune. Și astfel Ecleziastul revine din tot la tema bucuriei omului din truda sa, ca singura mângâiere a omului sub soare:

"Am lăudat dar petrecerea pentru că nu este altă fericire pentru om sub soare decât să mănânce, să bea și să se veselească; iată ce trebuie să îl însoțească în mijlocul muncii lui în zilele vieții pe care i le dă Dumnezeu sub soare."

Deși în capitolul Ecleziastul ne-a spus că inima celor fără minte este în casa petrecerii, acum el laudă petrecerea. Problema nu este petrecerea, ci locul în care îți este inima. Și cel care are inima în casa de jale, este chemat să se bucure și în ziua fericirii să fie fericit. A te bucura cu prietenii de agoniseala ta de sub soare este un lucru plăcut lui Dumnezeu. Dar este petrecerea singura bucurie a omului de sub soare? Din perspectiva deșertăciunii, da. Dacă reducem orizontul la ce se vede, aceasta este singura bucurie care îl poate însoți în mod constant pe om sub soare. Poate mai sunt și alte bucurii (nașterea unui copil, un succes...) dar acestea depind de vremuri și împrejurări și au loc din când în când. Dar bucuria care este mereu lângă inima omului este aceea de a mânca și bea din agoniseala lui.

Versetul 12 aduce din nou speranța. Ecleziastul tocmai îngroapă și umblarea în neprihănire în deșertăciune, dar tot el ne spune în mod surprinzător:

"Totuși, măcar că păcătosul face de o sută de ori răul și stăruiește multă vreme în el, eu știu că fericirea este pentru cei ce se tem de Dumnezeu și au frică de El."

De unde știe Ecleziastul acest lucru? Și despre ce fericire vorbește el? Și de ce această fericire este doar pentru cei ce se tem de Dumnezeu? Ecleziastul nu răspunde acum la aceste întrebări. Ne-am obișnuit însă cu stilul lui de a ne momi către veșnicie și de a anticipa discret concluziile din cap.12. Din propria sa experiență Ecleziastul știe că doar Domnul poate umple golul din inima omului, și că doar perspectiva eternității îl poate ridica pe om deasupra veșnicie și poate oferi sens existenței sale de sub soare. El știe că cel ce se teme de Dumnezeu gustă o fericire care înseamnă mai mult decât singura mângâiere a celor robiți de deșertăciune: mâncatul și băutul. Deci în v.12, el ne stârnește din nou și aduce întrebări profunde dar la care nu răspunde acum. Cititorul ar vrea să mai zăbovească puțin și să îl întrebe pe Ecleziast: deci există totuși fericire sub soare? Cum este această fericire, și cum se poată obține?

Dar Ecleziastul revine din nou la tema deșertăciunii în v.14. El îngroapă de trei ori calea neprihănirii în deșertăciune. Prima dată a făcut-o în v.10 când a observat că sunt oameni răi care își finalizează viața în liniște și glorie, și că sunt oameni neprihăniții care mor în nenorocire și uitați în cetate. Apoi, în v.14 el observă că chiar înainte să moară, în

timpul vieții lor, sunt oameni nelegiuți cărora le merge bine, și sunt oameni neprihăniți cărora le merge rău. În prima parte a cap.9 el îngroapă a treia oară neprihănirea în deșertăciune, subliniind că aceeași soartă au toți, indiferent de faptele lor.

Ecleziastul ne-a îndemnat să umblăm după neprihănire, iar acum ne demonstrează că și acest lucru este în cele din urmă lipsit de sens. Neprihănirea nu îți garantează nici un trai bun sub soare, nici un sfârșit glorios, nici izbăvire din fața morții. Este lipsit de sens ce se petrece sub soare, iată concluzia sa. Dar în v.17 și 9:1, el ne menționează din nou intervenția lui Dumnezeu. În v.17 el subliniază că omul nu poate să pătrundă ce se face sub soare:

"Am văzut atunci toată lucrarea lui Dumnezeu, am văzut că omul nu poate să pătrundă ce se face sub soare; oricât s-ar trudi el să cerceteze, tot nu va afla; și chiar dacă înțeleptul ar zice că a ajuns să înțeleagă, tot nu poate să găsească."

Deci totul este lipsit de sens din perspectiva îngustă a omului. Dar dacă omul nu poate găsi un sens, nu înseamnă că nu există un sens. Ecleziastul ne spune că Domnul are o lucrare măreață, dar pe care mintea omului nu o poate cuprinde. Din perspectiva Sa, toate sunt frumoase la vremea lor. Dar omul nu poate cuprinde acest plan. Oricât s-ar trudi, el nu poate înțelege. Chiar nici cel neprihănit nu poate înțelege în profunzime rostul lucrurilor de sub soare. El poate surprinde frânturi ale acestui plan care îi pot încuraja credința, dar el nu va primi răspuns la toate întrebările lui și nu va putea înțelege acum rostul tuturor evenimentelor din viața sa. Este important să acceptăm faptul că la fel cum Domnul ne-a închis în neascultare, la fel ne-a închis și în neștiință. Chiar în Noul Legământ, când revelația și-a atins apogeul și Domnul a dăruit noi răspunsuri la problema suferinței și la scopul marelui al planurilor Sale, planul Său cu fiecare din noi rămâne o taină. Pavel ne spune în Romani 8 că toate lucrează împreună spre binele celor ce Îl iubesc pe Domnul, și că acest bine este cioplirea chipului Fiului Său în noi. Dar tot în același capitol Pavel ne spune:

"Și tot astfel și Duhul ne ajută în slăbiciunea noastră: căci nu știm cum trebuie să ne rugăm. Dar însuși Duhul mijlocește pentru noi cu suspine negrăite. Și Cel ce cercetează inimile știe care este năzuința Duhului; pentru că El mijlocește pentru sfinți după voia lui Dumnezeu. (Rom.8:26-27)."

Nici Pavel nu știa cum trebuie să se roage, ce anume să ceară de la Domnul pentru viața lui și a celor din jur. Nici El nu cunoștea planul specific pe care Domnul îl avea cu viața lui. Și el trăia prin credință și nu înțelegea rostul tuturor evenimentelor din viața sa. Domnul ne descoperă anumite indicii și ne dă anumite răspunsuri, și face acest lucru pentru a ne încuraja credința. Dar tainele vieții noastre vor fi dezlegate doar în veșnicie. Atunci Domnul ne va deschide ochii și vom vedea toată lucrarea lui Dumnezeu. Dar până atunci, cel neprihănit va trăi prin credință. Domnul dorește să nu ne legăm inima de acest pământ și să trăim prin credință, și să așteptăm o lume mai bună. Din această pricină El îngăduie că cel rău să o ducă asemenea celui neprihănit, și ca amândoi să aibă aceeași

soartă. El dorește ca să nu fie nici un rost al acestei vieți separată de viața viitoare. Iată că umblarea în neprihănire ar putea oferi un rost și o direcție sigură vieții, dacă ar exista o proporționalitate între neprihănirea unui om și binecuvântările din viața sa. Domnul face înadins ca să nu existe această proporționalitate. El dorește ca viața aceasta să nu aibă nici rost fără viața viitoare. El știe cât de înclinată este inima noastră să se lege de cer și să uite lumea viitoare pentru care am fost creați. Și de aceea ne ajută să nu ne legăm inima de pământ, ci să tânjim cu disperare după viața viitoare.

Am văzut în cap.3b și 4a că suferința și nedreptatea din lume ne ajută să ne dezlipim inima de pământ și să așteptăm judecata viitoare și restaurarea creației. Acum în cap.8b și cap.9a, asemănarea dintre soarta celui neprihănit și a celui nelegiuit este menită să producă același rezultat în mintea noastră. Iată că nici măcar trăirea în neprihănire nu poate oferi un rost acestei vieți. Singura speranță de găsi un rost este să privești spre lucrarea măreață a lui Dumnezeu, lucrare care nu începe cu nașterea ta și nu se termină cu moartea. Ecleziastul vrea cu disperare să ne ajute să ne mărim perspectiva, să nu limităm viața doar la ce se vede. Trăirea în neprihănire are un rost doar dacă ne mărim perspectiva și privim dincolo de mormânt. Și ne putem mări perspectiva doar dacă alegem trăirea prin credință. Domnul vrea să vadă ce alege omul cu adevărat și dacă este dispus sau nu să aibă încredere în El. Faptul că Domnul întârzie în a judeca faptele nelegiuite și faptul că aceeași soartă au toți duce la o amplificare fără margini a răului pe pământ. Ecleziastul consideră că acestea sunt principalele motive pentru care omul face atât de mult tâu și are atâta nebulie în inima sa. În cap.3 am comentat deja că Domnul vrea să testeze pe om. Întârzierea judecării scoate la iveală ce este cu adevărat în inima lui. Va dori omul să Îl caute și va avea încredere în Creator de bunăvoie și nesilit de nimeni? Iată marea întrebarea a existenței de sub soare! Domnul dorește să strălucească credința!

Ne aducem aminte de tema cărții Iov. Suferința din viața sa îi deschide ochii lui Iov și îl ajută să ajungă la concluziile rostite de Ecleziast în cap.8 și 9 cu privire la soarta celor neprihăniți și celor nelegiuiți:

"Ce-mi pasă la urma urmei? Căci îndrăznesc să o spun: El nimicește pe cel nevinovat ca și pe cel vinovat.(Iov 9:22)"

"Pentru ce trăiesc ce răi? Pentru ce îi vezi îmbătrânind și sporind în putere? Sămânța lor se întărește cu ei și în fața lor, odraslele lor propășesc sub ochii lor. "(Iov 21:7-8)

"Veți zice că pentru fiii Săi păstrează Dumnezeu pedeapsa. Dar pe el, pe nelegiuit, ar trebui să îl pedepsească Dumnezeu ca să simtă; el ar trebui să-și vadă nimicirea, el ar trebui să bea mânia Celui Atotputernic. Căci, ce-i pasă lui ce va fi de casa lui după el, când numărul lunilor i s-a împlinit? (Iov 21:19-21)"

Dar la începutul cărții descoperim că tocmai aceasta era miza dialogului dintre Dumnezeu și Satan: păzește Iov poruncile din pricina binecuvântărilor și darurilor Creatorului doar, sau Iov Îl iubește pe Dumnezeu ca Persoană și are încredere deplină în

El și bunătatea Lui? Această alegere liberă a omului poate străluci doar într-un context în care de multe ori cel nelegiuit o duce bine, iar cel neprihănit este cuprins de nenorocire. Crearea omului pare a fi un răspuns strategic al Creatorului la răzvrătirea lui Lucifer, Cel care Îl contestate pe Creator. Minciunile Acestuia sunt făcute de rușine tocmai prin alegerea credinței celui neprihănit în mijlocul suferinței și necazului. Am comentat pe larg aceste aspecte când am studiat cartea Apocalipsa. Cartea lui Iov ne oferă același mesaj ca și cartea Ecleeziastul: rostul lucrurilor este dincolo de vizibil. Trebuie să lărgim perspectiva. Și acest lucru îl putem face doar prin credință. Iov nu a aflat de discuția dintre Domnul și Satan din primele capitole ale cărții, și Domnul când i s-a arătat nu i-a oferit răspunsuri directe la întrebările lui. El nu i-a explicat de ce a îngăduit suferința. În schimb i-a vorbit despre măreția, înțelepciunea Sa de necuprins, puterea și bunătatea Sa revelată în creație. Domnul nu i-a oferit răspunsuri lui Iov ci l-a provocat să trăiască prin credință. Mesajul pentru Iov de la sfârșitul cărții a fost: Iov, uită-te la măreția și gloria mea! Sunt vrednic de crezare chiar dacă nu Mă înțelegi. Și este normal să nu înțelegi tot ce fac: Eu sunt Dumnezeu iar tu ești om! Și Iov a crezut pe Domnul fără să înțeleagă și astfel a strălucit credința lui!

Pământul nu este un loc al dreptății în care cei neprihăniți sunt umpluți de binecuvântări, iar cei nelegiuiți pedepsiți cu asprime. Da, este o pace și fericire interioară de care cel neprihănit se bucură chiar în mijlocul necazurilor, și este o neliniște și goliciune care îl chinuiesc pe cel nelegiuit chiar în mijlocul belșugului. Dar în ce privește darurile și binecuvântările vieții: sănătate, belșug, familie, căsătorie, copii, succese, împlinirea viselor etc. nu putem găsi o diferență clară sub soare între cel neprihănit și cel nelegiuit. Pământul nu este locul în care cel neprihănit își va împlini visele. De multe ori facem promisiuni deșarte copiilor și celor tineri: Dumnezeu poate totul! Crede numai! Fii plăcut înaintea Lui și El te va binecuvânta nespuse de mult și visele tale vor fi împlinite. De multe ori cultura în care ne trăim ne descrie viața asemenea unui loc minunat în care visele noastre ar trebuie să se împlinească: trebuie doar să ai curajul să crezi în tine și să-ți urmezi visul! Oare să fie așa? Ecleeziastul ne rostește adevărul despre viața de pe pământ și finalitatea ei:

"Tuturor li se întâmplă toate deopotrivă: aceeași soartă are cel neprihănit și cel rău, cel bun și curat ca și cel necurat, cel ce aduce jertfă ca și cel ce nu aduce jertfă; cel bun ca și cel păcătos, cel ce jură ca și cel ce se teme să jure! Iată cel mai mare rău în tot ce se face sub soare: anume că aceeași soartă au toți. De aceea și este plină inima oamenilor de răutate, și de aceea este atâta nebulie în inima lor tot timpul cât trăiesc. Și după aceea? Se duc la cei morți."

Chiar dacă ar exista această diferență vizibilă de binecuvântări în timpul vieții lor, chiar și așa sfârșitul ar fi același. Dar nu doar că toți au același sfârșit, dar chiar și în timpul vieții lor nu poți trasa o diferență clară între binecuvântările vizibile primite de cel neprihănit și cel nelegiuit. Cu toate acestea, Ecleeziastul ne surprinde și ne spune că este o diferență:

"Totuși, măcar că păcătosul face de o sută de ori răul și stăruiește multă vreme în el, eu știu că fericire este pentru cei ce se tem de Dumnezeu și au frică de El."

Dar pentru a vedea acest lucru Ecleziastul trece dincolo de cortina vizibilului. Dacă din punctul de vedere al binecuvântărilor vizibile, el nu poate constata o diferențiere, el descoperă această diferențiere atunci când își deschide perspectiva și privește spre nevăzut. În inima celui neprihănit el descoperă bucurie. Dar această bucurie nu vine din binecuvântările vizibile ale vieții ci din relația cu Domnul și din nădejdea întâlnirii cu El în slavă. Dar tocmai acest lucru dorea Domnul să îl testeze la fiii oamenilor, și să îl evidențieze la cei neprihăniți. Iată că sunt oameni care Îl iubesc pe Domnul, și sunt fericiți, chiar dacă cei nelegiuți o duc mai bine decât ei și chiar dacă viața lor este privată de multe binecuvântări și bucurii ale vieții.

Ecleziastul nu ne spune că toți cei neprihăniți o duc ca cei nelegiuți și că toți cei nelegiuți o duc ca cei neprihăniți. De multe ori cel neprihănit o duce bine, și cel neprihănit rău. De multe ori, chiar și prin prisma binecuvântărilor vizibile ale vieții se vede cu claritate legitatea: ceea ce seamănă omul aceea va culege. Dar uneori sau de multe ori această legitate pare a fi contrazisă când privești la bucuriile vizibile ale vieții. Cartea Iov abordează așa cum am mai spus tocmai această temă. Este interesant în această carte, faptul că Iov deschide ochii și acceptă această realitate doar când el însuși trece prin neprihănire. Până la momentul suferinței, și el credea că cel neprihănit va fi mereu binecuvântat, iar cel nelegiuit pedepsit. În discursurile sale el menționează oameni nelegiuți pe care el i-a văzut și o duc bine, și oameni neprihăniți cuprinși de necaz. Dar oare nu a văzut acești oameni cu mult înainte de suferințele care au venit în viața sa? Cu siguranță că da, dar pentru că lucrurile stăteau bine în viața lui, el nu a acceptat această realitate care i-ar fi amenințat stabilitatea și starea de bunăstare. Atunci când vedea alți oameni cunoscuți ca neprihăniți poate avea tendința să spună în sinea lui: sigur aveau păcate ascunse! Iar când vedea oameni nelegiuți binecuvântați, poate zicea: sigur va veni ceasul pedepsei peste ei! Cât de legați suntem de propria experiență! Propria sa experiență îl ajută să își lărgescă orizontul și să își schimbe teologia ciuntită și aflată sub robia propriilor experiențe pe care le-a generalizat într-un mod pripit. Chiar în Noul Testament suntem urmăriți de teologia lui Iov pe care o avea înainte de momentul suferinței sale. Chiar el însuși mărturisește:

"Oh, cum nu pot să fiu ca în lunile trecute, ca în zilele când mă păzea Dumnezeu, când candela Lui strălucea deasupra capului meu, și Lumina Lui mă călăuzea într-una.....Atunci ziceam: În cuibul meu voi muri, zilele mele vor fi multe ca nisipul. Apa va pătrunde în rădăcinile mele, roua va sta toată noaptea peste ramurile mele. Slava mea va înverzi neîncetat, și arcul îmi va întineri în mână." (Iov 29:2,3,18-20)

Dar iată că nu a fost așa cum se aștepta Iov. Și atunci a îndrăznit să rostească faptul că din perspectiva binecuvântărilor vizibile viața nu este dreaptă, și nu poți miza că vei culege ceea ce ai semănat. Ecleziastul rostește același lucru și astfel sunt năruite stabilitatea, confortul și așteptările noastre de la viață. Și avem curajul să spunem și noi

că pe acest pământ omul nu va culege tot timpul ce a semănat. Sunt oameni nelegiuți care nu au grijă de trupul lor: consumă alcool, poate și droguri, mănâncă plini de lăcomie și nu fac sport, și totuși se bucură de sănătate până la sfârșitul zilelor lor. Sunt alți oameni neprihăniți care au încercat să Îl onoreze pe Domnul lor prin modul în care s-au raportat la trupul lor, și totuși se îmbolnăvesc de tineri și poartă cu ei boala până la bătrânețe. Sunt cupluri care au făcut mai multe avorturi, care nu își doresc neapărat un copil, și nu sunt gata să îi ofere acestuia dragoste și o educație aleasă, și totuși sunt binecuvântați cu copii sănătoși pe care apoi îi neglijează și îi supun diferitelor abuzuri. Sunt alte cupluri care trăiesc în neprihănire, care își doresc un copil, care i-ar oferi o educație după voia lui Dumnezeu și atâta dragoste, și totuși nu pot avea un copil. Sunt părinți care nu se ocupă de copiii lor, nu se prea roagă pentru ei, nu sunt modele de creștini maturi, și totuși copiii acestuia se alipesc cu toată inima de Domnul lor. Sunt alți părinți care se roagă zilnic pentru copiii lor, sunt modele vrednic de urmat, și se preocupă mereu de credința copiilor lor. Cu toate acestea, copiii acestora aleg calea necredinței și necurăției. Este câte un partener care este credincios, fidel partenerului său, care îi oferă timp, dragoste și atenție, și cu toate acestea partenerul de viață la un moment dat se răcește în relația cu Domnul și ajunge să îl înșele. Sunt alți parteneri, care nu îl iubesc cu toată inima pe Domnul și își neglijează relația cu partenerul de viață, și cu toate acestea partenerul lor se alipește mai mult de Domnul și îi rămâne fidel. Este un tânăr care dorește să îl glorifice pe Domnul prin muncă și să îl reprezintă pe Domnul la locul de muncă, care se roagă pentru acest lucru și se încrede în Domnul, și totuși trebuie să aștepte atât de mult până găsește un loc de muncă, și după ce îl găsește, îl pierde repede nu din vina lui, și trebuie din nou să aștepte cu răbdare. Sunt alți tineri, care după ce își termină studiile, deși sunt robiți de dorința de a face bani, și nu se roagă pentru un loc de muncă, găsesc imediat un loc de muncă stabil, și bine plătit. Sunt tineri care trăiesc în curăție și se roagă pentru viitorul lor partener, și pun acest lucru în mâna lui Dumnezeu, și totuși partenerul așteptat întârzie să vină sau nu mai vine niciodată. Sunt alți tineri care nu Îl implică așa de mult pe Domnul în această decizie, și sunt pângăriți de multe necurăție, și totuși ei sunt binecuvântați din tinerețea lor cu un parteneri de viață care îi iubesc cu adevărat. Sunt cupluri care ar dori o casă pentru a-i sluji pe Domnul prin primirea de oaspeți și ucenicie, și totuși casa întârzie să vină ani și ani, și poate nu va veni niciodată. Sunt alți tineri care doresc o casă pentru a-și face un nume și a se lăuda înaintea celorlalți, și sunt binecuvântați din tinerețe cu o casa mare și frumoasă. Și exemplele pot continua la nesfârșit. Da, nu tot timpul se întâmplă lucrurile descrise mai sus. Dar se întâmplă! Și se întâmplă, tocmai pentru a nu găsi în trăirea în neprihănire un rost sau un punct de stabilitate sub soare. Domnul a gândit realitatea de sub soare astfel încât să nu putem găsi un rost, și nici o stabilitate, siguranță. Da, ne putem umple mintea cu iluzii și minciuni pentru a oferi o siguranță deșartă. Dar viața va avea grijă să deconspire aceste iluzii și minciuni. Ca și creștini ne construim multe mituri despre promisiunile Domnului și binecuvântările acestuia pentru a răspunde nevoii de siguranță. Dar Domnul ne vrea total dependenți de El! Dacă vom

crede aceste mituri, vom trăi mari dezamăgiri și vom fi ispitiți să ne răzvrătim împotriva Domnului. Vom avea impresia că El nu a fost credincios promisiunilor Lui. Dar mare atenție atunci când vorbim de promisiunile Domnului. Să nu ne promitem nouă înșine sau altora ce Dumnezeu nu ne-a promis. Mare atenție! Domnul a conceput deșertăciunea astfel încât să fim provocați să trăim prin credință. În sistemul vizibil nu putem găsi sens, logică și stabilitate. Doar ancorându-ne prin credință la planul etern și nevăzut al Domnului putem birui! Este interesant faptul că Ecleziastul nu rămâne la concluzia pesimistă a existențialiștilor: viața nu are sens, ci el crede că există un plan nevăzut al Creatorului, singurul care poate conferi sens vieții. Iată ce ne spune el în 9:1:

"Da, mi-am pus inima în căutarea tuturor acestor lucruri, am cercetat toate aceste lucruri, și am văzut că cei neprihăniți și înțelepți și faptele lor sunt în mâna lui Dumnezeu, atât dragostea cât și ura. Oamenii nu știu nimic mai dinainte: totul este înaintea lor în viitor. (traducerea Cornilescu)"

"Pentru că toate acestea mi le-am pus la inimă, să cercetez toate acestea: că cei drepți și înțelepții și faptele lor sunt în mâna lui Dumnezeu; omul nu poate cunoaște nici dragostea, nici ura. Totul este înaintea lor. (Traducerea "literală")

"Am reflectat la toate acestea și am ajuns la concluzia că cei neprihăniți și cei înțelepți și ce fac ei sunt în mâna lui Dumnezeu, dar nici un om nu știe dacă îl așteaptă dragoste sau ură."

Sunt anumite diferențe de traducere în ce privește acest verset, dar ideea de bază rămâne aceeași: deși cei neprihăniți sunt în mâna lui Dumnezeu, ei nu pot ști ce va fi în viitor și nu pot prezice viitorul în viața lor. Ei nu pot ști dacă mâine va veni un necaz sau o mângâiere, o încercare sau o bucurie. Neprihănirea lor nu le garantează un viitor doar plin de binecuvântări vizibile, dar nici un viitor plin doar de necazuri. Domnul a conceput astfel viața încât nimeni să nu poată ști ce va fi mâine și nici după el. Domnul a premeditat acest lucru. De aceea îngăduie suferință în viața celui neprihănit și bucurii în viața celui nelegiuit. Observăm însă că Domnul îngăduie și bucurii în viața celui neprihănit, și îngăduie și suferință în viața celui nelegiuit. Deci nici nu putem spune că soarta celui neprihănit este să sufere, iar a celui nelegiuit să se bucure. De multe ori vedem cum se împlinesc promisiunile lui Dumnezeu în viața celor neprihăniți, și cum se împlinesc pedepsele divine în viața celui nelegiuit. Da, de multe ori cel neprihănit și credincios este binecuvântat cu sănătate, cu o soție credincioasă, cu copii credincioși și cu o casă frumoasă, cu succes în carieră și cu alte lucruri, și de multe ori cel nelegiuit este înșelat de soție, nu poate avea copii, își pierde casa și sănătatea din pricina fărădelegilor lor. Dar cum spuneam mai înainte, de multe ori nu vedem aceste lucruri împlinindu-se. Viața este complexă. Mare atenție la tendința de a simplifica viața și de a așeza realitățile în categorii superficiale doar din dorința de a înțelege și de a avea siguranță. De multe ori avem tendința să spunem cu privire la evenimentele din viața altora: aceasta se întâmplă pentru că... Ecleziastul ne demonstrează că de cele mai multe ori nu putem ști de ce se întâmplă ceea ce se întâmplă! Este un act dureros de maturitate să accepți că nu poți

înțelege evenimentele din jurul tău. Neputința de a înțelege îl duce la disperare pe om, și pentru a ocoli această disperare, omul se amăgește pe sine că înțelege, dar Ecleziastul ne spune cât se poate de clar:

"Am văzut atunci toată lucrarea lui Dumnezeu, am văzut că omul nu poate să pătrundă ce se face sub soare; oricât s-ar trudi el să cerceteze, tot nu va putea afla; și chiar dacă înțeleptul ar zice că a ajuns să înțeleagă, tot nu poate să găsească."

Nevoia de siguranță este cât se poate de reală și legitimă. Ea este pusă de Dumnezeu în noi. Dorim siguranță în relații, siguranță financiară, siguranță la locul de muncă. Această dorință de siguranță ne face însă să distorsionăm realitatea și să o facem să se îngheșue în tiparele noastre superficiale și simpliste de a interpreta viața. Ne creăm astfel mituri despre realitate, și aceste mituri despre realitate dau naștere unor alte mituri: miturile despre viitor. Domnul a gândit viața într-un asemenea mod ca să nu știm ce se va întâmpla în viitor. Fie că ești nelegiuit, fie că ești neprihănit, nu poți ști ce va urma în viața ta. Da, te poți convinge pe tine însuși cu privire la ce va urma în viața ta, dar viața te va surprinde și contrazice mereu. De ce? Pentru a ne împlini nevoia de siguranță prin încrederea în Dumnezeu și prin nimic altceva, și nici măcar prin miturile noastre despre realitate, despre promisiunile lui Dumnezeu față de cel neprihănit. Dumnezeu a conceput viața într-un asemenea mod, astfel încât ea să ne împingă cu disperare să îl căutăm pe El. El este prezent, El Se implică, El are un plan. Îmi place așa de mult prima parte a versetului 9. Ecleziastul ne spune că, deși nu putem pătrunde ce se face sub soare, că deși nici măcar cel neprihănit nu poate ști ce-l va aștepta în viitor, totuși, cei neprihăniți și înțelepți și faptele lor sunt în mâna lui Dumnezeu. Ce imagine frumoasă! Când te uiți prin lentila vizibilului nu vezi o deosebire între cel neprihănit și cel nelegiuit. Amândoi au parte deopotrivă de necazuri și bucurii. Dar când privești prin lentila credinței, îl vezi pe cel neprihănit în palma Creatorului. Da, El se află în palmele Creatorului, care veghează zi și noapte asupra Lui și asupra a tot ce i se întâmplă. El este acolo ca să fie Stânca Lui și Mângâierea Lui, El are un plan pentru viața Lui și orchestrează cu un scop fiecare detaliu din viața lui. El este în mâna Creatorului, dar nu poate ști ce va fi mâine, pentru că, în mod intenționat, Domnul îi ascunde acest lucru. Dar Ecleziastul nu ne spune că doar el este în mâna lui Dumnezeu, dar că și faptele lui sunt în mâna lui Dumnezeu. În ce sens sunt faptele celui neprihănit în mâna lui Dumnezeu? Ne aducem aminte de pasajul din Efeseni:

"Căci noi suntem lucrarea Lui, și am fost zidiți în Hristos Isus pentru faptele bune, pe care le-a pregătit Dumnezeu mai dinainte ca să umblăm în ele. (Ef.2:10)."

Atunci când observăm că din punctul de vedere al binecuvântărilor vizibile cei neprihăniți nu se deosebesc de cei nelegiuiți, putem fi ispitiți să credem că lui Dumnezeu nu-i pasă, că faptele celui neprihănit și jertfa acestuia este privită cu dispreț de Cel de sus. În Maleahi se radiografiază o astfel de atitudine:

"Cuvintele voastre sunt aspre împotriva Mea, zice Domnul. Și mai întrebați: Ce-am spus noi împotriva Ta? Ați zis: Degeaba slujim lui Dumnezeu; și ce am câștigat dacă am păzit poruncile Lui, și am umblat triști înaintea Domnului oștirilor? Acum fericim pe cei trufași; da, celor răi le merge bine; da, ei ispitesc pe Dumnezeu și scapă!"

Ecleziastul ne spune că faptele celor neprihăniți sunt în mâna lui Dumnezeu! Dumnezeu pe de o parte le pregătește mai dinainte ca ei să umble în ele, iar pe de altă parte ele sunt primite cu bucurie și păstrate ca niște nestemate de mare preț în mâna Creatorului! El nu este indiferent și nu disprețuiește neprihănirea celui neprihănit. Ea contează! Ea este în mâna Lui! Ea face parte dintr-un plan etern, pe care cel neprihănit nu îl cunoaște. Ne întrebăm din nou de ce? Și răspundem din nou: pentru că Domnul a premeditat ca cel neprihănit să trăiască prin credință, după cum este scris:

*"M-am dus la locul meu de strajă și stăteam pe un turn ca să veghez și ca să văd ce are să-mi spună Domnul și ce-mi va răspunde la plângerea mea. Domnul mi-a răspuns și a zis: Scrie prorocia și sap-o pe table ca să se poate citi ușor! Căci este o prorocie a cărei vreme este hotărâtă, se apropie de împlinire și nu va minți; dacă zăbovește, așteapt-o, căci va veni și se va împlini negreșit. Iată, i s-a îngâmfat sufletul, nu este fără prihană în el; **dar cel neprihănit va trăi prin credința lui.** (Habacuc 2:4)."*

Dar ce este credința? Credința este:

"Și credința este o încredere neclintită în lucrurile nădăjduite, o puternică încredințare despre lucrurile care nu se văd. (Ev.11:1)."

Și care sunt lucrurile promise și lucrurile care nu se văd?

"Atunci cei ce se tem de Domnul au vorbi adesea unul cu altul: Domnul a luat aminte la lucrul acestea și a ascultat; și o carte de aducere aminte a fost scrisă înaintea Lui, pentru cei ce se tem de Domnul și cinstesc Numele Lui. Ei vor fi ai Mei, zice Domnul oștirilor, Îmi vor fi o comoară deosebită în ziua pe care o pregătesc Eu. Voi avea milă de ei, cum are milă un om de fiul său, care-i slujește. Și veți vedea din nou atunci deosebirea între cel neprihănit și cel rău, dintre cel ce slujește lui Dumnezeu și cel ce nu-i slujește. Căci iată, vine ziua care va arde ca un cuptor! Toți cei trufași și toți cei răi vor fi ca miriștea; ziua care vine îi va arde, zice Domnul oștirilor, și nu le va lăsa nici rădăcină, nici ramură. Dar pentru voi, care vă temeți de Numele Meu, va răsări Soarele neprihănirii și tămăduirea va fi sub aripile Lui; veți ieși și veți sări ca vițeei din grajd. Și veți călca în picioare pe cei răi, căci ei vor fi ca cenușa sub talpa picioarelor voastre, în ziua pe care o pregătesc Eu, zice Domnul oștirilor. (Maleahi 3:16-4:3)"

Credința are în vedere lucrurile care nu se văd și lucrurile viitoare. Credința mântuitoare este orientată spre viitor. Promisiunile Dumnezeului nevăzut pentru cel neprihănit se vor împlini în mod plener în viitor, în ziua aceea. Domnul dorește ca omul să nu se întemnițeze în prezent și în vizibil. El concepe viața astfel, încât să îl constrângă pe om să își mărească perspectiva și să privească dincolo de mormânt. Pavel ne spune că, dacă doar pentru viața aceasta ne-am pus nădejdea în Hristos, suntem cei mai nenorociți dintre oameni. Trăirea în neprihănire are sens doar dacă privim dincolo de

mormânt, spre ziua aceea când se va vedea cu adevărat diferența dintre cel neprihănit și cel nelegiuit. Dar credința celui neprihănit nu este oarbă. Pe de o parte, el poate să înțeleagă că viața de pe pământ nu are nici un sens dacă nu ar exista o continuitate a ei după moarte. Cu alte cuvinte, oricum nu există o alternativă, o altă opțiune care să aibă sens, și să merite a fi urmată. Deci, ideea unei existențe după moarte, merită din plin explorată și pusă în calcul. Pe de altă parte, cel neprihănit degustă acum și aici o fericire în relația cu Domnul, o fericire pe care nu o putem găsi nicăieri în altă parte și pe care nu i-o poate răpi nimeni. Ecleziastul ne spune că el știe că fericirea este pentru cei ce se tem de Dumnezeu. Pavel ne va vorbi de arvuna Duhului, de lucrarea Duhului Sfânt în noi acum și aici, lucrarea care este o garanție de netăgăduit a restaurării finale! Cel neprihănit să nu își pună nădejdea în acest pământ, ci în viitor, într-o lume viitoare, mai bună. Avraam a primit din partea lui Dumnezeu mai multe promisiuni. Domnul i-a promis că el și sămânța lui vor moșteni țara Canaanului, că Domnul îi va face un nume mare și că toate neamurile pământului vor fi binecuvântate în el. Totuși, el a murit străin în Canaan și doar cu un fiu născut cu greu la bătrânețe. Promisiunile Domnului au început să se împlinească după 400 de ani și se vor împlini în mod desăvârșit când Avraam va moșteni alături de Hristos un pământ și un cer nou în care va domni neprihănirea. Evrei 11 ne descrie cum Avraam nu s-a centrat pe împlinirea promisiunilor lui Dumnezeu în timpul vieții lui, ci a ales să aștepte o cetate și o patrie cerească, mai bună, eternă:

"În credință au murit toți aceștia fără să fi câpătat lucrurile făgăduite: ci, doar le-au văzut și le-au urat de bine de departe, mărturisind că sunt străini și călători pe pământ. Cei ce vorbesc în felul acesta arată deslușit că sunt în căutarea unei patrii. Dacă ar fi avut în vedere pe aceea din care ieșiseră, negreșit că ar fi avut vreme să se întoarcă în ea. Dar doreau o patrie mai bună, adică o patrie cerească. De aceea lui Dumnezeu nu-I este rușine să Se numească Dumnezeul lor, căci le-a pregătit o cetate. (Ev.11:13-16)"

Moise a reușit să renunțe la toată slava Egiptului pentru că avea ochii ațintiți spre răsplătirea viitoare:

"El socotea ocară lui Hristos ca o mai mare bogăție decât comorile Egiptului, pentru că avea ochii pironiți spre răsplătire. (Ev.11:26)"

Care sunt promisiunile lui Dumnezeu pentru cel neprihănit care privesc această viață? Sau ce spune Domnul celui neprihănit cu privire la viitorul lui pe acest pământ?

- Domnul îi promite roada Duhului în inima și viața lui. Domnul îi promite că Duhul îl va ajuta pe cel neprihănit să biruiască firea pământească și să crească în sfințire și curăție. Rода Duhului va fi crescândă în el și înseamnă: dragoste, bucurie, pace, îndelungă răbdare, bunătate, facere de bine, credincioșie, blândețe, înfrânarea poftelor. Lucrarea Duhului va aduce în inima celui credincios o pace și împlinire unică și inconfundabilă

pe care nu o va putea lua nimeni și care va sta în picioare în mijlocul furtunilor vieții. (vezi Galateni 5:22)

- Domnul promite celui credincios apartenența la marea familie a Bisericii Sale. El va primi astfel însutit părinți, surori, frați, case...Cel credincios se va bucura de slujirea și de darurile oferite de Domnul cu generozitate Bisericii Sale. Aceasta nu va fi pe de parte perfectă, dar va avea mereu vase neprihănite care vor lucra spre zidirea celor credincioși. (vezi Efeseni cap.4)
- Domnul promite celui neprihănit purtarea de grijă față de împlinirea nevoilor biologice. (vezi Matei 6)
- Domnul îl înștiințează pe cel neprihănit că în Împărăția lui Dumnezeu se intră prin multe necazuri, că va avea parte de încercări și de ură din partea lumii. (vezi Ioan 16)
- Domnul promite că ispitele și încercările nu vor fi mai presus de puterea omenească. El promite protecție în fața atacurilor celui rău și păzirea credinței celui neprihănit. (1 Cor.10:13)

Acestea sunt principalele promisiuni pe care le face Domnul celui neprihănit cu privire la viața aceasta pământească. Toate celelalte binecuvântări pământești (sănătate, familie, casă, carieră etc.) vor veni sau vor lipsi, vor veni sau vor pleca după cum va voi Domnul, după cum a fost conceput planul Lui desăvârșit cu viața noastră. Credințioșia lui Dumnezeu va străluci în primul rând în ce privește promisiunile de mai sus. În același timp experiența ne învață că de multe ori credințioșia lui Dumnezeu va străluci și în ce privește binecuvântările vizibile despre care vorbim. Domnul dăruiește celor neprihăniți și o parte din binecuvântările vizibile după care aleargă oamenii și de multe ori intervine cu minuni pentru a vindeca, pentru a dăruia un copil celei sterpe, pentru a înălța la serviciu pe un copil al său. Se pare că inima noastră are nevoie și de această dimensiune vizibilă a binecuvântării Sale. Ea nu este prezentă tot timpul, dar este prezentă de multe ori tocmai pentru a ne întări credința în El. Atunci când alegem să facem voia lui Dumnezeu, suferim multe pierderi din perspectiva binecuvântărilor vizibile. Domnul intervine mai apoi pentru a ne oferi mai mult, chiar în ce privește aceste binecuvântări. Nu este de fiecare dată așa. Dar situațiile în care primim mai mult, chiar și pe acest pământ, ne ajută să ne încredem în Domnul și în situațiile în care acest *mai mult* întârzie să vină sau nu va veni niciodată în această viață. Cineva renunță la un serviciu bine plătit deoarece îi fura tot timpul și îl constrângea la compromis, ca apoi Domnul să îi dea un serviciu mai bine plătit dar care să nu-l transforme într-un sclav. Un tânăr se întoarce la Domnul și prietena lui pe care o iubea îl amenință că îl va părăsi și în cele din urmă îl părăsește. Tânărul se întreabă: aceasta este răsplata mea pentru că l-am ales pe Domnul? Trece o vreme și cunoaște o tânără frumoasă și credincioasă care îl iubește mult mai mult și care îi devine

un minunat ajutor potrivit. El acum poate să laude credințioșii lui Dumnezeu de a lucra doar spre bine în viața celui neprihănit și să vadă acel *mai mult!* El nu mai are sentimentul că a avut un sacrificiu pentru Domnul, și simte că el este dator Domnului care l-a îndemnat să renunțe la ceva pentru a-i da în schimb ceva de o mie de ori mai bun! O mamă renunță la serviciu pentru a se ocupa de educația celor patru copii ai ei. Cei din jur o disprețuiesc și îi spun că este o nebunie, că își ratează viața și cariera și că va avea greutăți financiare. Greutățile financiare vin, dar Domnul poartă de grijă, și după 15 ani, toți copiii ei sunt credințioși și slujesc Domnului. Dar copiii celor care au disprețuit-o sunt departe de Domnul și au multe probleme de integrare în societate. Ea simte nu că a făcut un sacrificiu pentru Domnul, ci că este dator Domnului care a călăuzit-o spre fericirea ei, să pună familia deasupra carierei. Îmi aduc aminte de Iosif Țon care din pricina credinței a pierdut posturi și oportunități de carieră în timpul comunismului, dar, tot din pricina credinței, el a putut ajunge la Oxford și să își facă doctoratul. Chiar și pentru fiii lui Ceaușescu era greu de ajuns la Oxford în acea vreme. Dumnezeu nu va rămâne niciodată dator. Și cei credințioși mărturisesc că experimentează aceste lucruri încă de pe pământ. Totuși există domenii din viața noastră în care izbăvirea nu va veni, și răsplata și reabilitarea noastră va fi dincolo. Sfârșitul cap.11 din evrei surprinde ambele fațete ale credințioșiei lui Dumnezeu:

"Prin credință au cucerit ei împărății, au făcut dreptate, au căpătat făgăduințe, au astupat gurile leilor, au stins puterea focului, au scăpat de ascuțișul sabiei, s-au vindecat de boli, au fost viteji în războaie, au pus pe fugă oștirile vrăjmașe. Femeile și-au primit înapoi pe morții lor înviați; unii, ca să dobândească o înviere mai bună, n-au vrut să primească izbăvirea care li le se dădea, și au fost chinuiți. Alții au suferit batjocuri, bătăi, lanțuri și închisoare; au fost uciși cu pietre, tăiați în două cu fierăstrăul, chinuiți; au murit uciși de sabie, au pribegit îmbrăcați cu cojoace și în piei de capre, lipsiți de toate, prizoniți, munciți, ei, de care lumea nu era vrednică – au rătăcit prin pustii, prin munți, prin peșteri și prin crăpăturile pământului. Toți aceștia, măcar că au fost laudați pentru credința lor, totuși n-au primit ce le fusese făgăduit; pentru că Dumnezeu avea în vedere ceva mai bun pentru noi, ca să nu ajungă ei la desăvârșire fără noi. (Ev.11:33-40)."

Din viața înaintașilor noștri observăm că cei neprihăniți vor cunoaște ambele dimensiuni descrise mai sus. Vor fi momente când izbăvirea va veni acum și aici, dar vor fi și situații când izbăvirea va veni dincolo, în viața viitoare. Credința strălucește în ambele situații, dar strălucește cu mult mai mult când izbăvirea întârzie să vină sau când nu vine deloc în această viață. Modelul desăvârșit al credinței este Isus. El, Cel neprihănit, Cel fără de păcat, nu a avut parte de o viață lungă și plină de binecuvântări pământești. El a cunoscut ostilitate din partea lui Israel, a fost prins de vrăjmașii lui, bătut, batjocorit, acuzat pe nedrept, părăsit și cei de apropiați. A fost înălțat pe o cruce și a murit în chinuri groaznice sub batjocura vrăjmașilor lui:

"S-a încrezut în Dumnezeu: să-l scape acum Dumnezeu dacă-l iubește. Căci a zis: Eu sunt Fiul lui Dumnezeu! (Matei 27:43)"

Dar Isus privea spre răsplătirea și izbăvirea viitoare. Știa că nu va fi dat de rușine, că Domnul Îi va lua apărarea și Îl va reabilita în fața vrăjmașilor Lui:

*"Domnul Dumnezeu Mi-a dat o limbă iscusită, ca să știu să înviez cu vorba pe cel doborât de întristare. El Îmi trezește urechea să ascult cum ascultă niște ucenici. Domnul Dumnezeu Mi-a deschis urechea și nu M-am împotrivit, nici nu M-am tras înapoi. Mi-am dat spatele înaintea celor ce Mă loveau și obrazii înaintea celor ce Mă loveau, și obrazii înaintea celor ce-Mi smulgeau barba; nu Mi-am ascuns fața de scuișări și ocări. Dar Domnul Dumnezeu M-a ajutat; **de aceea nu M-am rușinat**, de aceea Mi-am făcut fața ca o cremene, **știind că nu voi fi dat de rușine**. Cel ce mă îndreptățește este aproape: Cine va vorbi împotriva Mea? Să ne înfățișăm împreună! Cine este potrivnicul Meu? Să înainteze spre Mine! Iată Domnul Dumnezeu Mă ajută: cine Mă va osândi? Într-adevăr, se prefac cu toții în zdrențe ca o haină: molia îi va mânca. (Isaia 50:4-10)."*

Isus știa că nu va fi dat de rușine, că nu va regreta că a mers pe mâna lui Dumnezeu, că a urmat planul Lui. El a acceptat suferința și ocară pentru că știa că va urma momentul reabilitării, înălțării și răsplătirii Sale. Știa că după moartea Sa, Domnul Îi va lua apărarea, va rejudeca cazul său, Îl va învia și apoi va confrunța toți vrăjmașii care l-au chinat și batjocorit. Reabilitarea Sa a fost după moartea Sa. Și aici a strălucit credința sa. Credința strălucește mai mult când izbăvirea și reabilitarea celui neprihănit nu vine în această viață. Mântuitorul nu Și-a luat partea în această viață, și ne îndeamnă să-i călcăm pe urme:

"Atunci S-a apropiat de El un cărturar și I-a zis: Învățătorule, vreau să Te urmez oriunde vei merge. Isus i-a răspuns: Vulpile au viziuni și păsările cerului au cuiburi, dar Fiul omului nu are unde Își odihni capul. " (Matei 8:20-21).

Dumnezeu nu va rămâne însă dator nimănui. El ne va dăruia tot timpul mai mult decât am visat și ne-am dorit. Răsplătirile din această viață și apoi răsplătirea viitoare va fi așa de mare încât nimeni nu va avea sentimentul că a făcut sacrificii așa de mari pentru Domnul, și cumva Domnul îi este dator. Pavel ne spune tot la ce a renunțat i se pare ca un gunoi față de prețul nespus de mare al cunoașterii lui Isus Hristos, și că suferințele de acum nu sunt vrednice să fie puse alături de slava viitoare:

"Ba încă și acum privesc toate aceste lucruri ca o pierdere față de preșul nespus de mare al cunoașterii lui Hristos Isus, Domnul meu. Pentru El am pierdut toate și le socotesc ca un gunoi ca să câștig pe Hristos. (Filipeni "3:8)

"Eu socotesc că suferințele din vremea de acum nu sunt vrednice să fie puse alături cu slava viitoare care are să fie descoperită față de noi. "(Rom.8:18)

"De aceea noi nu cădem de oboseală. Ci chiar dacă omul nostru de afară se trece, totuși omul nostru dinlăuntru se înnoiește din zi în zi. Căci întristările noastre ușoare de o clipă lucrează pentru noi tot mai mult o greutate veșnică de slavă. (1 Cor.4:16-17)"

După ce Ecclesiastul ne spune că cel neprihănit și cel nelegiuit au aceeași soartă, ne aduce aminte că pentru cei morți nu mai este nici o răsplătire și că până și pomenirea li

se uită. Dacă am putea crede că totuși ar fi o diferență între cel neprihănit și cel nelegiuit în sensul că chiar dacă amândoi mor oamenii își vor aminti lucruri frumoase față de primul și lucruri urâte față de al doilea, Ecleziastul spulberă și această credință. Chiar și pomenirea celor ce au murit este uitată, și aceasta se întâmplă chiar dacă este vorba de cel neprihănit. În cap. 1 am comentat ce înseamnă că oamenii nu își vor aminti de cei care au murit. Oamenii își vor aminti de percepțiile lor față de cei morți, iar cei care nu au cunoscut pe cei ce au murit își vor închipui cum au fost dar nu vor avea amintiri autentice despre ei. Poate din când în când își vor aminti din când în când numele lor, dar trăirile intense ale celor care au murit, frământările lor lăuntrice, ceea ce a definit esența și unicitatea lor sub soare, dragostea lor, ura lor și pizma lor, vor fi aruncate pentru totdeauna în marea uitării. În acest context mă opresc și mă întreb: cine mă cunoaște cu adevărat? Cine cunoaște frământările adânci ale sufletului meu, temerile mele, visele mele, zbaterile mele? Și Îmi dau seama că singurul care le cunoaște în toată profunzimea lor și care este cu mine fiecare clipă este Creatorul Meu. El mă cunoaște cu adevărat, El este veșnic și El nu Mă va uita!

La sfârșitul pasajului despre cel neprihănit și cel nelegiuit, el revine la tema sa favorită:

"Du-te dar de mănâncă-ți pâinea cu bucurie și bea-ți cu inimă bună vinul, căci de mult a găsit Dumnezeu plăcere în ce faci tu acum."

Acum aduce câteva elemente noi. Primul este sublinierea faptului că Dumnezeu găsește plăcere în această bucurie a omului. Deci nu putem spune că această bucurie este adusă în discuție doar din perspectiva îngustă a deșertăciunii, în sensul că: de vreme ce tot este deșertăciune, singura bucurie este să mănânci și să bei. Această bucurie are valoare și din perspectiva veșniciei: Dumnezeu Însuși se bucură când oamenii se bucură din truda lor. Ne-am gândit vreodată că atunci când stăm la masă și ne bucurăm din truda noastră, Creatorul nostru găsește plăcere în acest lucru? Da, noi suntem făpturile mâinii Lui. Orice părinte are o bucurie specială când își vede copiii mâncând pe săturate la o masă îmbelșugată. Oare Creatorul nostru nu trăiește cu o intensitate mult mai mare același lucru? Deci dacă așa stau lucrurile, înseamnă că mâncatul și băutul este un lucru ce trebuie valorizat în viața celui credincios. Să știi să mănânci și să bei cu bucurie înaintea Domnului! Să Îl onorezi pe Domnul prin bucuria și recunoștința ta! Să nu ai viața atât de aglomerată încât să mănânci mereu pe fugă. Să ai timp să te bucuri de acest moment! Al doilea lucru nou adus în discuție este prezența celui alt: Gustă viața cu nevasta pe care o iubești! De obicei nu mâncăm singuri ci alături de cei dragi, de familie sau de prieteni. Deci masa este și un moment dedicat relațiilor. Este un moment în care ne bucurăm alături de ceilalți, și în care se realizează o comuniune și părtășie specială cu ceilalți.

Chiar din perspectiva vizibilului și a deșertăciunii Ecleziastul nu ne îndeamnă să ne resemnăm, să ne sinucidem și nici să ne dedăm la păcate și plăceri. El ne îndeamnă să

ne bucurăm de viață și să o facem într-un mod echilibrat. Deci, chiar dacă nu ar fi nimic după moarte, cel mai profitabil mod de a trăi este acela de a gusta viața într-un mod echilibrat:

"Mănâncă-ți pâinea cu bucurie!"

"Bea-ți vinul cu inima veselă!"

"Hainele să îți albe în orice vreme și undelemnul să nu-ți lipsească de pe cap!"

"Gustă viața cu nevasta pe care o iubești!"

"Tot ce găsește mâna ta să facă, fă cu toată puterea!"

"Aruncă-ți pâinea pe ape! (11:1)"

*"Dimineața seamănă-ți sămânța, și până seara nu lăsa mâna să ți se odinească!
(11:6)"*

"Bucură-te tinere în tinerețea ta! (11:9)"

"Fii cu inima veselă cât ești tânăr!"

"Umblă pe căile alese de inima ta și plăcute ochilor tăi!"

Ecleziastul consideră faptul că, chiar dacă nu ar fi nimic după moarte, viața poate fi mai bună dacă o guști cu bucurie și într-un mod echilibrat, trăind în neprihănire, înțelepciune și alături de ceilalți. Există un mai bine sub soare! El recunoaște că moartea face ca acest **mai bine** să pălească și să se stingă, dar totuși este un **mai bine**! Perspectiva veșniciei nu anulează acest **mai bine** ci îl înalță cu atât mai mult! Trăirea ta pe acest pământ are consecințe eterne, deci cu atât mai mult merită să trăiești cu toată intensitatea și temându-te de Dumnezeu. Acest echilibru este ilustrat cel mai bine de pasajul 11:9-12:1. Frica de Domnul nu este paralizantă, perspectiva veșniciei nu ne fură bucuria de a trăi, nu ne îndeamnă să nu gustăm viața și să nu ne implicăm în această lume. Ba dimpotrivă! Însă ne ajută să o facem într-un mod echilibrat și fără să devenim robi deșertăciunii, ci cu inima liberă și conștientă că suntem străini și călători pe acest pământ. Cum am comentat deja: este un echilibru greu de atins, și anume să te implici cu toată puterea, dar inima să îți rămână liberă și să fie mereu gata să plece de pe acest pământ! Ecleziastul e departe de a ne chema la pesimism, detașare și resemnare, el ne cheamă să gustăm viața cu toată puterea. Ea este un dar din partea lui Dumnezeu. Trebuie să o trăim cu toată intensitatea și să ne bucurăm de ea, căci Domnul Însuși găsește plăcere în acest lucru.

Ecleziastul revine surprinzător la tema înțelepciunii. În primele două capitole el ne-a oferit o listă a deșertăciunilor de sub soare. Înțelepciunea a fost declarată și ea o deșertăciune. Este interesant să observăm dea lungul cărții care lucruri sunt reluate din această listă și care lucruri sunt adăugate. Am văzut că goana după bogății este reluată în amănunt și ecleziastul îi dedică aproape două capitole la mijlocul cărții. Tema înțelepciunii este reluată și ea, dar dintr-o altă perspectivă. Tema bogățiilor tocmai pentru a fi demonstrată și mai bine deșertăciunea acestora. Dar tema înțelepciunii este reluată cu un alt motiv, și anume din dorința de a o înălța și de a creiona cu ajutorul ei un *mai bine* sub soare.

Mă opresc aici pentru a face o observație extrem de importantă. Din lista deșertăciunilor din primele două capitole, goana după bogății este singurul element reluat și dezvoltat pentru a-i accentua și mai bine deșertăciunea. Și nu este reluat în câteva versete ci în aproape două capitole. Acest lucru ne descoperă ceva despre inima omului. Principalul lucru care îl va defocaliza pe om de la perspectiva veșniciei și îl va ține rob deșertăciunii este fuga după mai mult în ce privește bogățiile acestui pământ. Atenționarea este cât se poate de clară și serioasă. Acest lucru ne face să veghem asupra inimii noastre în acest domeniu dar și asupra inimii celor de lângă noi.

Înțelepciunea este reluată de obicei în carte în contexte pozitive și nu pentru a-i sublinia și mai clar deșertăciunea. Sunt două elemente fundamentale pe care le propune Ecleziastul pentru a creiona un *mai bine* sub soare:

- Relațiile (*Mai bine doi decât unul!*) și
- Neprihănirea (*Mai bine un nume bun decât undelemnul mirositor!*)

Înțelepciunea este strâns legată de aceste două elemente. În ce privește relațiile, înțelepciunea apare ca și caracteristică principală a celui care trebuie să fie lângă tine: ***Mai bine un copil sărac și înțelept decât un împărat bătrân și fără minte.*** Afirmatia: ***Mai bine doi decât unul!*** este adevărată atunci când al doilea are o inimă înțeleaptă. Înțelepciunea este apoi strâns legată de neprihănire. Am studiat în cap.7 acest lucru și am descoperit că înțelepciunea este mijlocul, resursa prin care cineva poate trăi în neprihănire. În secțiunea de față înțelepciunea este pusă în contrast cu nebunia. Este o reluare a temei înțelepciunii, dar de această dată perspectiva este nouă: el nu ne mai vorbește despre relații și înțelepciune sau neprihănire și înțelepciune, ci despre nebunie și înțelepciune.

Observăm de asemenea faptul că de fiecare dată după ce Ecleziastul creionează un *mai bine* ne prezintă și un pericol, un avertisment cu ceea ce ar putea amenința acest mai bine. Astfel, după ce ne vorbește despre faptul că relațiile pot face o diferență pe câmpia deșertăciunii, el ne atrage atenția asupra capcanei aduse de goană după bogății. Într-

adevăr, cel mai adesea relațiile sunt neglijate și sacrificate din dorința de siguranță financiară și pentru un **mai mult** în domeniul material. Iar acum, după ce ne îndeamnă să trăim în neprihănire prin înțelepciune, ne vorbește despre pericolul nebuniei:

- *Muștele moarte strică și cresc undelelemnul negustorului de undelemn; tot așa, puțină nebunie biruie înțelepciunea și slava.* (10:1)

Deci ar putea fi vorba de o structură simetrică ce are în vedere creionarea unui **mai bine** sub soare. Observăm și o diferență între abordarea celor doi piloni ai acestui **mai bine** de sub soare (relațiile și neprihănirea). Dacă în ce privește trăirea în neprihănire, Ecleziastul adaugă și faptul că în cele din urmă și cel neprihănit și cel nelegiuit au aceeași soartă și revine astfel la tema deșertăciunii tuturor lucrurilor, atunci când vorbește despre relații el nu mai procedează la fel. Iată posibila structură simetrică a celor două teme cu asemănările și diferențele dintre ele.

Există un mai bine sub soare:

1. Prin relații

- a) *Mai bine doi decât unul* (4:5-5:7)
- b) Nu ni se spune că și această este o deșertăciune!
- c) **Pericolul** ce poate afecta acest mai bine: **goana după bogății!** (5:7-6:12)

2. Prin neprihănire

- a) *Mai bine neprihănit decât nelegiuit* (7:1-8:7)
- b) Revenirea la tema deșertăciunii: *și cel neprihănit și cel nelegiuit au aceeași soartă!* (8:8-9:10)
- c) **Pericolul** ce poate afecta acest mai bine: **nebunia!** (9:11-10:20)

Ne întrebăm de ce după argumentarea unui mai bine prin relații, Ecleziastul nu revine la tema deșertăciunii tuturor lucrurilor. În cele din urmă atât omul singur, cât și omul înconjurat de prieteni va sfârși la fel. Îmi vin în minte două posibile răspunsuri. Primul are în vedere faptul că secțiunea **mai bine doi decât unul** se încheie cu relația cu Domnul, cu faptul că Al doilea poate fi Însuși Domnul. Din această pricină el nu revine la tema deșertăciunii tocmai pentru a ne sugera că relația cu Domnul este răspunsul la problema deșertăciunii, și pentru a anticipa finalul cărții. Al doilea răspuns are o cu totul altă abordare. Ecleziastul evită să îngroape în deșertăciune mai binele adus de relații tocmai pentru a mări suspansul și a pregăti lovitura culminantă din 8:8-9:10, când ne demonstrează că cel neprihănit și înțelept are aceeași soartă ca cel nebun și nelegiuit. Cu alte cuvinte, el doar amână momentul îngropării în deșertăciune mai binele adus de relații. Atunci când îngroapă în deșertăciune mai binele adus de trăirea în neprihănire, el în mod evident îngroapă și mai binele adus de relații. În cele din urmă de relații de calitate are parte cel neprihănit și înțelept care a învins ispita îmbogățirii și s-a înconjurat cu oameni cu inimă aleasă. Solomon pregătește deci lovitura de grație a deșertăciunii din

8:8-9:10. El ne lasă o speranță prin mai binele oferit de relațiile de calitate. Apoi, el ne sporește această speranță prin mai binele adus de trăirea în neprihănire, pentru ca să ne îngroape în cele din urmă în deșertăciune. Într-adevăr, secțiunea 8:8-9:10 pare a avea un rol special în carte și ar putea fi intitulată apogeul deșertăciunii în cartea Ecclesiastul. Acest al doilea răspuns la întrebarea de mai sus, mi se pare mai în spiritul cărții ecclesiastul și mai bine fundamentat din punct de vedere exegetic.

Din această perspectivă revenirea la tema deșertăciunii este paradoxală: dacă rodul înțelepciunii – neprihănirea - tocmai a fost îngropat de deșertăciune în secțiunea precedentă, atunci ce rost mai are să înalți înțelepciunea și să ne ferești să ne ferim de nebunia care ar putea-o perverti? Cu această întrebare vom intra în ultima secțiune a cărții (cap.11 și 12) care vor aduce eliberarea de deșertăciune privind pentru prima dată în mod direct și explicit dincolo de mormânt:

- *Până nu se întoarce țărâna în pământ cum a fost și până nu se întoarce duhul la Dumnezeu care l-a dat. (12:7)*

Și observăm că speranța adusă de mai binele creionat de Ecclesiastul nu are rostul doar pentru a pregăti depresia adusă de secțiunea 8:9-9:10, ci și de a anticipa și pregăti izbăvirea adusă de finalul cărții. Tocmai existența acestui mai bine ne ajută să evităm concluzia pesimistă că nu există nici o ordine și absolut nici un sens sub soare. Există niște legități, există un mai bine. Dar ca acest mai bine să aibă cu adevărat sens el trebuie legat de viața viitoare.

Ecclesiastul își începe noua secțiune cu versetul 11 pe care îl putem lega în primul rând de tema secțiunii precedente. În secțiunea precedentă Ecclesiastul a demonstrat faptul că trăirea în neprihănire nu poate reprezenta o lentilă prin intermediul căreia să înțelegi rostul celor sub soare și să identifice o ordine a lucrurilor de sub soare. Dacă cel neprihănit ar fi mereu binecuvântat și cel nelegiuit ar fi mereu blestemat, atunci am putea identifica o anumită ordine sub soare și un anumit rost. Dar lucrurile stau altfel. Este interesantă referirea la viitorul pe care omul nu-l cunoaște. Este un alt laitmotiv al cărții. Acest laitmotiv demonstrează cel mai bine că omul nu poate pătrunde rostul lucrurilor de sub soare, sau o ordine a lucrurilor de sub soare. În știință înțelegerea unui fenomen și a legităților ce stau în spatele lui se probează prin capacitatea de a face prognoze corecte.

Dacă am înțeles legitatea unui fenomen, atunci eu pot face prognoze cu privire la anumite situații particulare. Legea lui Arhimede mă va ajuta să fac prognoze precise cu privire la obiectele care vor pluti sau nu vor pluti în apă, de exemplu. Dar în ce privește existența de sub soare omul nu poate face prognoze precise, și viitorul este imprevizibil. Acest lucru demonstrează cel mai bine faptul că omul nu înțelege rostul lucrurilor de sub soare. În 8:17 ecclesiastul afirmă că omul nu poate să pătrundă ce se face sub soare, iar imediat în versetul următor (9:1) el revine la tema necunoașterii viitorului: oamenii nu știu nimic mai dinainte; totul este înaintea lor în viitor. Cu alte cuvinte, ecclesiastul îi provoacă astfel pe înțelepții care se laudă că au priceput ordinea lucrurilor de sub soare:

ok, deci știi, deci ai priceput, atunci fă prognoze precise cu privire la viitor, și poți începe cu viitorul vieții tale! Prietenii lui Iov făceau prognoze de genul: cei neprihăniți vor fi binecuvântați, iar cei nelegiuți blestemați. Experiența lui Iov, și alte experiențe le-au contrazis prognozele. În loc să recunoască că de fapt nu au priceput rostul lucrurilor de sub soare, ei s-au încăpățânat și au distorsionat realitatea care le contrazicea teoria lor despre ordinea lucrurilor de sub soare. În 9:11 el demolează o altă posibilă teorie cu privire la ordinea lucrurilor de sub soare. Dacă în cap.8 el a demonstrat că moralitatea nu ne ajută să descoperim o anumită ordine, el acum demonstrează că nici abilitățile sau puterea nu ne ajută în acest sens. Într-adevăr:

- Am văzut apoi sub soare că
 - *Nu cei iuți aleargă, că*
 - *Nu cei viteji câștigă războiul, că*
 - *Nu cei înțelepți câștigă pâinea,*
 - *Nici cei pricepuți bogăția,*
 - *Nici cei învățați bunăvoința,*
 - *Ci toate atârnă de vremuri și de împrejurări.*

Și ca argument aduce desigur faptul că omul nu poate prezice viitorul pornind de la abilitățile omului:

- *Căci omul nu își cunoaște nici măcar ceasul, întocmai ca peștii prinși în mreaja nimicitoare, și ca păsările prinse în laț; ca și ei sunt prinși și fiii oamenilor în vremea nenorocirii, când vine fără veste nenorocirea peste ei.*

La fel cum nu pot ști sigur dacă cel neprihănit va fi binecuvântat sau, la fel nu putem ști sigur dacă cel cu o abilitate deosebită va obține succes sau nu. Iată că nici perspectivele religioase clasice, și nici cele umaniste sau evoluționiste nu pot explica realitatea umană. Sunt teorii umaniste care ne spun că dacă crezi în tine și perseverezi și etc., vei reuși și vei avea succes. Oare? Uneori da, uneori nu. Nu talentul tău, și nici perseverența ta (importante de altfel) nu sunt determinante. Mai presus de acestea sunt vremurile și împrejurările. Dar pe acestea cine le controlează? Cine cunoaște legitățile din spatele lor ca să poată face previziuni corecte? Oare e adevărată teoria selecției naturale? Oare cel mai puternic câștigă mereu? Nici pe de parte. În realitatea umană câștigul este al celui de partea căruia sunt vremurile și împrejurările. Teoriile religioase, cele umaniste și cele evoluționiste eșuează în a ne explica ordinea lucrurilor de sub soare. Anumiți existențialiști vin și ne spun că de fapt nu este nici o ordine și de aceea nici nu se poate înțelege rostul lucrurilor de sub soare. Ecleziastul este de altă părere. El ne aduce argumente din existență care ne arată clar că este ordine și un echilibru al lucrurilor de sub soare, dar că omul nu-l poate pătrunde. Și aici este rostul listei cu acei **mai bine**. Existența acestor **mai bine** arată clar că există niște legități, că nu este doar hazard. De

asemenea, chiar frământarea omului creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu de a găsi un rost ne sugerează că acest rost există. Apoi echilibrul vieții în ciuda complexității ei despre care ne vorbește capitolul 3 precum și faptul că orice lucru poate deveni frumos la vremea lui, ne arată din nou că există Cineva care guvernează deșertăciunea cu un rost, pe care noi nu-l putem însă pătrunde. Deci răspunsul Ecleziastului cu privire la ordinea și rostul lucrurilor de sub soare este următorul:

- *Nu putem reduce totul la hazard, există o ordine, o logică a lucrurilor de sub soare.*
- *Omul nu poate cunoaște această ordine, și teoriile sale religioase, morale, umaniste sau evoluționiste eșuează prin explicațiile lor.*
- *Dovada eșecului omului cu privire la pătrunderea rostului lucrurilor de sub soare este incapacitatea lui de a face previziuni corecte.*

Sunt atâtea exemple din istorie sau din viața oamenilor care demonstrează adevărul versetului 9:11. De atâtea ori circumstanțele s-au dovedit vitale: o ploaie care a schimbat soarta unui război, intersectarea cu un anumit om la un anumit moment a adus promovare la serviciu, un mic accident a schimbat soarta unei competiții etc.

Supremația circumstanțelor asupra abilităților umane, ne face să ne întrebăm dacă aceste abilități există cu adevărat și dacă pot avea cu adevărat un impact? Exemplul pe care îl aduce în 9:13-16 ilustrează că abilitățile există și pot avea impact. Ele nu sunt doar un rod al imaginației noastre. Ele există și pot influența realitatea. Pentru a demonstra acest lucru ne aduce un exemplu care se referă probabil la întâmplarea din timpul domniei lui David descrisă în 2 Sam:20. Un om sărac (și ar fi vorba de o femeie) scapă o cetate prin înțelepciunea lui! Pentru ecleziastul este un lucru fantastic care îl uimește: Am văzut următoarea înțelepciunea sub soare care mi s-a părut mare! Realitatea nu trece pur și simplu pe lângă Ecleziastul. El o analizează cu profunzime, trage concluzii și se minunează în fața lor. De multe ori viața pur și simplu trece pe lângă noi, iar noi suntem prea îngrijorați sau grăbiți pentru a o analiza. Ecleziastul era altfel. El dorea să înțeleagă, el se frământa cu privire la rostul lucrurilor. Viața este mai complexă decât ne putem imagina și este un măreț curs. Fiecare zi este o nouă lecție. Fiecare om pe care îl cunoaștem și fiecare eveniment din viața noastră sau a altora este o provocare la a dezlega din misterele Universului. Oare ne-am asumat acest rol de elevi în școala vieții sau din pricina ignoranței sau mândriei atotștiutorului lăsăm viața pur și simplu să treacă pe lângă noi?

Ecleziastul analizează această întâmplare și observă că sunt totuși situații sub soare când abilitatea umană triumfă asupra împrejurărilor. În această situație împrejurările erau împotriva cetății. Ea este însă scăpată prin înțelepciunea unui om sărac și nebăgat în seamă. Ecleziastul mai observă ceva: nu doar că înțelepciunea a făcut diferența și a schimbat circumstanțele, dar ea a triumfat și asupra puterii, o altă abilitate de altfel:

Atunci am zis: mai bună este înțelepciunea decât tăria! Cu alte cuvinte, nu doar că abilitățile omului pot avea impact asupra realității, dar chiar și între aceste abilități poate exista o ierarhie, o ordine. Iată triumful înțelepciunii asupra tăriei! Acest exemplu ne arată că nu putem pune totul pe seama hazardului. Există niște legități, există niște esențe sub soare! Totuși nu întotdeauna abilitatea omului are impact. Sunt contexte în care ea se poate manifesta și poate avea impact, dar sunt și contexte în care ea devine neputincioasă. Iată cum încheie eclesiastul prezentarea acestei ilustrații:

- *Totuși înțelepciunea săracului este disprețuită și nimeni nu-l ascultă.*

Exemplul lui a fost mai degrabă o excepție. Și dintr-un anumit sens, tot circumstanțele au avut un rol esențial: faptul că acel om era în cetatea la vremea respectivă și faptul că înțelepciunea lui nu a fost disprețuită de mai marii cetății. Deci abilitățile există și pot avea un impact real asupra realității și circumstanțelor dar au nevoie tot de circumstanțe favorabile pentru a se putea manifesta. Deci, Eclesiastul nu ne îndeamnă să lepădăm abilitățile și să așteptăm norocul sorții. El ne îndeamnă să fim activi, să căutăm, să dezvoltăm și să ne valorificăm abilitățile, dar să fim conștienți în același timp că ele singure, fără ajutorul circumstanțelor nu pot avea impact. El ne îndeamnă: *pe tot ce pune mâna ta, fă cu toată puterea!* Și tot el ne spune: *succesul tău depinde însă în mod direct și de circumstanțe, circumstanțe pe care nu le poți controla și nici prezice.* Poți spera însă că ele vor fi de partea ta. Iar dacă nu vor fi, să poți înțelege ce a cauzat eșecul tău. Înțelegerea rolului esențial al circumstanțelor ne ajută să facem față atât succesului cât și nereușitelor. Succesul ne poate duce la mândrie, iar nereușita la a ne desconsidera pe noi înșine. Circumstanțele sunt în mâna lui Dumnezeu. Dincolo de abilitățile și perseverența noastră, El va hotărî dacă să avem parte de succes sau de nereușită. Și ce lucru avem pe care să nu-l fi primit? Deci nu trebuie să fim pasivi, ci activi, însă acceptând faptul că toate sunt în mâna lui Dumnezeu și că sunt o mulțime de factori pe care nu îi putem controla. Este mare lucru să accepți existența acestor factori pe care nu îi poți controla. Din nevoia de siguranță, omul nu acceptă acest lucru și își creează iluzia că el controlează realitatea. Pe moment apar efecte benefice: el este mai liniștit, căci crede că deține controlul. Dar atât succesul cât și eșecul îi vor aduce pieirea. Succesul îl va duce la mândrie pentru că și-l va însuși 100%. Eșecul îl va duce la depresie pentru că și-l va însuși și pe acesta 100%. Eclesiastul ne învață că sunt lucruri care țin de noi, dar mult mai multe care nu țin de noi. Toate atârnă de vremuri și de împrejurări, iar acestea sunt în mâna lui Dumnezeu.

Acest pasaj despre rolul împrejurărilor și despre puterea înțelepciunii ar putea fi deopotrivă o continuare a secțiunii precedente cât și o introducere la noua secțiune. Dacă în secțiunea precedentă Eclesiastul a demonstrat că ordinea de sub soare nu poate fi explicată prin moralitatea omului, acum el ne demonstrează că această ordine nu poate fi explicată nici prin abilitățile omului. În același timp, el revine din nou la tema înțelepciunii pe care în continuare o va înălța și o va pune în contrast cu nebunia.

În v.16 Ecleziastul sesizează că înțelepciunea este adesea disprețuită, și aceasta mai ales dacă vine de la un om sărac. Înțelepciunea există sub soare, dar este o problemă în ce privește **ascultarea** înțelepciunii. În v.17 el reia tema ascultării cuvintelor înțelepților:

- Cuvintele înțelepților **ascultate în liniște...**

Ecleziastul evidențiază măcar trei factori care ne fac adesea să nu ascultăm glasul înțelepciunii: statul social al înțeleptului, lipsa liniștii, și gălăgia făcută de nebunie. Dumnezeu ascunde de multe ori înțelepciunea în inima celui sărac și lipsit de diplome. Este un test pentru fiecare din noi. Domnul vrea să ne raportăm la semeni prin ochii Lui și nu prin grila de valori a lumii. Înțelepciunea vine de la Dumnezeu, și nu din studii, școli, și numărul anilor. Domnul este Sursa înțelepciunii. Pavel ne spune: și nu mai cunoaștem pe nimeni în felul lumii. După ce ne întoarcem la Domnul El vrea să ne învețe să ne raportăm la ceilalți prin grila de valori a cerului. Cel care va face acest lucru va descoperi cuvinte înțelepte în gura celor săraci și a oamenilor simpli. Dar chiar dacă avem disponibilitatea de a primi cuvintele înțelepților chiar și din partea oamenilor simpli, avem nevoie de liniște pentru a le înțelege și a le păstra în inima noastră. Liniștea este absolut necesară. Trebuie să facem liniște în jurul nostru și apoi liniște în sufletul nostru pentru ca să putem auzi glasul înțelepciunii. Strigătele celui ce stăpânește între nebuni, nu sunt de folos. Ele nu sunt primite, chiar dacă sunt rostite cu vocea ridicată, și vin probabil tot din gura unui nebun. Ele nu au impact, dar ar putea face o gălăgie care ar distra pe om de la cuvintele înțelepților. Cartea Proverbe ne prezintă după chemarea înțelepciunii și chemarea nebuliei care este descrisă asemenea unei femei gălăgioase. Gălăgia făcută de nebunia are rolul de a ne fura liniștea și de a ne distra de la chemarea înțelepciunii. Versetul 17 ne sugerează și calea eficienței. Un cuvânt rostit în liniște necesită mai puțin consum de energie decât niște strigăte. Și apoi cuvintele ascultate în liniște sunt primite, pe când strigătele celui ce stăpânește între nebuni sunt ignorate. Cartea Proverbe ne atrage și ea atenția asupra problemei eficienței în ce privește învățarea altora:

- *Cel ce mustră pe un batjocoritor își trage dispreț, și cel ce caută să îndrepte pe cel rău se alege cu ocară. Nu muștra pe cel batjocoritor ca să nu te urască; muștra pe cel înțelept, și el te va iubi! Dă înțeleptului și el se va face și mai înțelept, învață pe cel neprihănit și el va învăța și mai mult! (Proverbe 9:7-9).*

Atenție deci la oamenii în care investim! Solomon ne îndeamnă să nu ne risipim timpul și energiile ci să investim în oamenii care au disponibilitatea schimbării și smerenia de a asculta și învăța.

Versetele 9:18 și 10:1 ne atrag atenția asupra dușmanilor înțelepciunii. Da, înțelepciunea este mai de preț decât sculele de război, dar:

- *Un păcătos nimicește mult bine,*
- *și puțină nebunie biruie înțelepciunea și slava.*

Solomon recunoaște triumful înțelepciunii asupra celorlalte abilități ale omului, dar el nu crede în invulnerabilitatea înțelepciunii. Un singur păcătos poate nimici mult bine. El poate fi o unealtă în mâna celui rău prin care mulți oameni neprihăniți și înțelepți să cadă. Ideea nu este doar că un singur păcătos poate face mult rău, ci poate nimici mult bine. La fel, puțină nebunie nu doar că poate produce mult rău, dar biruie înțelepciunea și slava. Cum este posibil ca un păcătos să nimicească mult bine și ca puțină nebunie să biruiască înțelepciunea? Dacă doar puțină nebunie biruiește înțelepciunea, atunci înseamnă că este nebunia mai puternică decât înțelepciunea? Ce șanse mai are înțelepciunea să biruiască nebunia?

Ne-am putea întreba mai întâi: în ce condiții puțină nebunie biruie înțelepciunea și slava? În același condiții în care o muscă moartă acrește undelelemnul negustorului, adică în condițiile în care musca moartă ajunge în ulciorul cu untdelemn mirositor. Dacă ulciorul ar fi acoperit musca moartă nu ar mai ajunge în untdelemn și undelelemnul ar fi protejat. Problema nu se pune ca undelelemnul să poată rezista și nici prezența unei muște moarte, ci ca musca moartă să nu ajungă în undelelemnul mirositor. La fel, problema se pune ca acea puțină nebunie să nu intre în inima înțeleptului. Odată intrată, ea va fi mai puternică decât înțelepciunea și o va contamina și birui. De aceea, Solomon în cartea proverbe ne spune: *Păzește-ți inima mai mult decât orice, căci din ea ies izvoarele vieții.* (Pv.4:23). Singura modalitate prin care se poate învinge nebunia este să nu ai parte deloc cu ea, să nu îngădui deloc nebuniei să își găsească loc în vreun colțisor din inima ta. Dacă puțină nebunie biruie înțelepciunea, în schimb puțină înțelepciune nu biruie nebunia. Dacă cineva nebun primește puțină înțelepciune în inima lui, aceasta nu va alunga nebunia din el. Ea se va ofili imediat. Singura posibilitate de transformarea este renunțarea radicală la nebunie și umplerea inimii cu înțelepciune. Trăim într-un univers decăzut în care răul se răspândește cu mai multă putere decât binele. Pentru a ajunge la maturitate spirituală este nevoie de ani de zile de perseverență, dar pentru a reveni la pruncie sau moarte spirituală nu este nevoie doar decât puțină nebunie, doar de o zi de nebunie. Ceea ce am clădit frumos în zeci de ani putem risipi în câteva zile, dar ceea ce am cultivat rău în noi necesită ani și ani pentru a fi curățit și vindecat.

Înțelepciunea și nebunia sunt două lucruri total distincte: inima înțeleptului este la dreapta lui și inima nebunului la stânga lui. Iată de ce cele două nu pot coabita, conviețui sau face alianță. Iată de ce puțină nebunie biruie înțelepciunea, iată de ce înțelepciunea nu își poate permite nici o legătură cu nebunie. Ea propune o abordare cu totul diferită asupra vieții, o altă lentilă, o altă grilă de valori. Cele două sunt în opoziție totală, opoziție pe care o înțelegem și mai bine având în vedere lumile spirituale din spatele lor:

- *Dimpotrivă eu zic că ce jertfesc Neamurile, jertfesc dracilor, și nu lui Dumnezeu. Și eu nu vreau ca voi să fiți în împărtășire cu dracii. Nu puteți bea paharul Domnului și paharul dracilor; nu puteți lua parte la masa Domnului și la masa dracilor. Sau vrem să întărâtăm pe Domnul la gelozie? Suntem noi mai tari decât El? (1 Cor.10:20-21)*
- *Nu vă înjugăți la un jug nepotrivit cu cei necredincioși. Căci legătură este între neprihănire și fărădelege? Sau cum poate sta împreună lumina cu întunericul? Ce înțelegere poate fi între Hristos și Belial? Sau ce legătură are cel credincios cu cel necredincios? Cum se împacă templul lui Dumnezeu cu idolii? Căci noi suntem templul Dumnezeului celui viu, cum a zis Dumnezeu: Eu voi locui și voi umbla în mijlocul lor; Eu voi fi Dumnezeul lor, și ei vor fi poporul Meu. De aceea: Ieșiți din mijlocul lor, și despărțiți-vă de ei, zice Domnul; nu vă atingeți de ce este necurat și vă voi primi. Eu vă voi fi Tată, și voi Îmi veți fi fii și fiice, zice Domnul Cel Atotputernic. Deci, preaiubiților, fiindcă avem astfel de făgăduințe, prea iubiților, să ne curățim de orice întinăciune a cărnii și a duhului, și să ne ducem sfințirea până la capăt în frica de Dumnezeu. (2 Cor.6:14-7:1).*

Cel rău va încerca mereu să ne convingă că nebunia și înțelepciunea pot face alianțe. El, de cele mai multe ori, nu ne va cere să renunțăm definitiv la înțelepciune și să ne dăm robi nebuniei. El nu va dori decât să primim în inima noastră puțină nebunie, doar atât. El știe atât de bine efectul de contaminare al nebuniei. Înțelepciunea vine de la Dumnezeu. El nu poate sta cu cel rău la aceeași masă sau în aceeași inimă. Prezența lui prin puțină nebunie îl va face pe Dumnezeu să plece din noi, și odată cu El va pleca și înțelepciunea, căci El, și nu noi, este sursa adevăratei înțelepciuni. Nebunia nu doar că este în totală opoziție cu înțelepciunea, ci ea își păstrează puterea indiferent de context: și pe orice drum ar merge nebunul peste tot îi lipsește mintea, și spune tuturor că este nebun! Nu contextul este problema ci nebunia din inima omului. Soluția este o schimbare lăuntrică, a inimii, și nu neapărat schimbarea drumului. Nebunul va persevera în nebunia lui și pe un drum bun, și într-un context prielnic. Drumul bun va putea fi pentru el un prilej pentru schimbare, dar aceasta nu va apărea decât dacă el va alege în adâncul inimii lui să renunțe la nebunie. Nebunia nu poate rămâne multă vreme ascunsă, ci se va da singură de gol: nebunul va spune tuturor că este nebun! Alte variante de traducere sugerează următoarea variantă: *și spune despre oricine că este nebun*. S-ar sublinia astfel mândria și aroganța nebuniei, dar și o dimensiune incredibilă de amăgire: cel nebun se consideră posesorul înțelepciunii și îi consideră pe ceilalți diferiți de el, nebuni.

Versetul patru este o ilustrație a modului în care cel înțelept acționează în situații de criză: când izbucnește împotriva ta mânia celui ce stăpânește, nu-ți părăsi locul, căci sângele rece te păzește de mari păcate. Încercarea de a fugi poate confirma în mintea stăpânitorului faptul că ești vinovat. Fuga nu este o soluție, pentru că puterea este de partea

stăpânitorului și confruntarea cu el pare a fi de neevitat. Panica, și agitația te fac să iei decizii neînțelepte și să îți agravezi situația. Calmul te ajută să îți păstrezi luciditatea și să iei deciziile bune. Înțelepciunea prezentată în v.4 este cu atât mai importantă cu cât de multe ori cel ce stăpânește este un nebun. Ecleziastul observă într-adevăr și acest rău de sub soare. Cel care cârmuiește ia adesea decizii greșite și înalță nebunia în dregătorii iar pe voievozi îi face să meargă pe jos ca niște robi. Acest dezechilibru din societate amplifică puterea răului și nebuliei, dar în același timp subliniază și mai mult nevoia de înțelepciune. Aceste dezechilibru nu trebuie să ne deruteze sau să ne facă să confundăm nebunia cu înțelepciunea, ci trebuie să ne motiveze și mai mult să căutăm înțelepciunea. În următoarele versete (v.8-11) el accentuează indirect nevoia de a fi înțelept în această lume. Versetele 8-9 evidențiază mai întâi faptul că trăim într-un univers al acțiunii și reacțiunii și al pericolelor iminente. El face observații cu privire la universul fizic, dar cred că vizează mai mult decât atât. În universului fizic există anumite legități (cauză-efect, acțiune și reacțiune) care îl pun pe cel care acționează asupra universului fizic într-un permanent pericol. Oamenii săpau în vechime gropi și la acopereau cu crengi pentru a prinde animale mai mari. Adesea se întâmpla ca oamenii să uite unde au săpat groapa și să cadă ei în ea. Atunci când cineva dăra un zid trebuia să aibă grijă la șerpi, căci șerpii se adăposteau adesea în astfel de pietre. Chiar în acest univers fizic, înțelepciunea face diferența. Acest lucru este reliefat de v.10-11. Cel înțelept își ascute fierul și astfel își economisește din energii și devine mai eficient. De asemenea, când vrăjitorul nu reușește să vrăjească șarpele, nu trage nici un folos din meșteșugul lui. În acest univers fizic guvernat de legi precise și imuabile, există pericole, iar înțelepciunea poate aduce izbânda.

Dar oare cum stau lucrurile în universul social, relațional sau spiritual? Și sub soare există legități și pericole. Dar uneori acestea sunt ascunse și imprevizibile. În universul social nu există aceeași ordine precisă ca în universul fizic. Am văzut deja că de multe ori nebunia este înălțată în dregătorii, că nedreptatea abundă sub soare, și cum de multe ori cel neprihănit o duce ca cel nelegiuit, și că nu cei puternici câștigă războiul, și că nenorocirea îl paște om și nu are cine să-i spună cum și când va veni peste el. Cu atât mai mult este nevoie de înțelepciune pentru a ajunge la izbândă și a te feri de pericole. Și în universul spiritual există legități precise, și orice acțiune are o consecință directă asupra noastră. Nu poți acționa asupra lumii fără ca și ea să acționeze asupra ta. Universul spiritual și legitățile lui sunt mai puțin vizibile decât cele din universul fizic. Deci cu atât mai mult este nevoie de înțelepciune pentru a ajunge la izbândă. Una din marile păcăleli a oamenilor care păcătuiesc este că ei neglijează tocmai aceste legități din ecosistemul spiritual. Orice decizie luată de un om este în cele din urmă o decizie morală, și orice decizie morală are consecințe asupra celui care o ia și asupra celor din jurul lui. Oamenii doresc să nege existența unui univers moral cu legi și consecințe. Dar tocmai această negare trădează nebunia lor. Este ca și cum cineva, pentru că dorește foarte mult să zboare, neagă legea gravitației și se aruncă de pe o stâncă înaltă. La fel și oamenii, pentru

că doresc să gust din plăcerile oferite de păcat, neagă existența legităților din universul moral. Pavel ne spune despre aceste legități în epistolele sale:

- *Nu vă înșelați: Dumnezeu nu Se lasă să fie batjocorit. Ce seamănă omul, aceea va și secera. Cine seamănă în firea pământească, va secera din firea pământească putrezirea; dar cine seamănă în Duhul, va secera din Duhul viața veșnică. Să nu obosim în facerea binelui; căci la vremea potrivită, vom secera, dacă nu vom cădea de oboseală.* (Gal.6:7-9)
- *Mânia lui Dumnezeu se descopere din cer împotriva oricărei necinstiri a lui Dumnezeu și împotriva oricărei nelegiuiri a oamenilor care înăbușă adevărul în neleguirea lor.* (Rom.1:18)

Pavel alege o imagine din universul fizic (semănatul și seceratul) care evidențiază foarte bine legitățile spirituale. Când o sămânță a fost aruncată în pământ începe repede și procesul în care ea încolțește, se dezvoltă. Dar acest proces durează și efectele devin vizibile pe termen lung. Uneori nu vedem imediat consecințele deciziilor morale. Însă sămânța este acolo în inima noastră și se dezvoltă aducând fie viață, fie moarte. Peste câțiva ani ne vom minuna ce va fi adus acea mică sămânță. Acest lucru este valabil atât în domeniul morții, cât și în cel al vieții.

În v.12-15 autorul abordează tema nebuniei și înțelepciunii prin lentila limbajului. Atât înțelepciunea cât și nebunia se reflectă în limbajul unei persoane. Acest lucru ne ajută să deosebim între oamenii nebuni și oamenii înțelepți. În relații, mare atenție la cuvintele pe care le rostesc oamenii. Acestea îi dau de gol pe oameni și scot la iveală ce este ascuns în inima lor. Și omul va putea scoate doar ce este în visteria inimii lui. Iată care sunt principalele elemente legate de limbaj care deconspiră nebunia cuiva:

- *Cel dintâi cuvânt care-i iese pe gură este nebunie* – nebunul va scoate ce este în visteria inimii lui, adică nebunie. Dacă înțelepciunea înseamnă în cartea Ecleziastul o perspectivă corectă, profundă și largă asupra realității care te ajută să iei decizii bune, nebunia înseamnă o perspectivă deformată, superficială și îngustă asupra realității care te ajută să iei decizii rele. Cuvintele nebunului vor scoate la iveală perspectiva sa asupra realității.
- *și cel din urmă este o nebunie și mai rea* – un alt indiciu este acela al nebuniei este adâncimea ei. Primele cuvinte ale nebunului vor scoate la iveală ceva din nebunia lui. Dacă vom asculta mai multe cuvinte din partea lui, vom putea descoperi fațete și mai adânci ale nebuniei lui. Primele cuvinte ne vor trasa doar o idee despre perspectiva sa infantilă și superficială asupra realității; următoarele cuvinte vor întregi imaginea acestei perspective iar noi ne vom înfiora.
- *Nebunul spune o mulțime de vorbe* – nu doar că nebunul vorbește mult, dar vorbește mult despre multe lucruri. El mereu se va grăbi să își dea cu părerea

despre oricine și orice. El va avea mereu un răspuns și va ști mai tot din toate domeniile. Orice problemă va apărea în discuție, el se grăbi să vină cu soluție. El știe!

- *Măcar că omul nu știe ce se va întâmpla* – nebunul va face predicții și va oferi explicații asupra realității. El va a părea că înțelege lumea. Abordarea lui va fi simplistă, eronată, superficială și va contrasta izbitor cu complexitatea vieții și cu faptul că de fapt omul nu poate nici pătrunde ce este sub soare și nici prezice viitorul.
- *Truda nebunului obosește pe cel ce nu cunoaște drumul spre cetate* – un alt semn distinctiv al nebunului este impactul cuvintelor sale asupra celor confuzi și dezorientați. Probabil v.15 are în vedere truda nebunului de a explica călătorului drumul spre cetate. Cel ce nu cunoaște drumul spre cetate și acceptă călăuzirea din partea unui nebun va obosi și va fi extenuat. El va merge încolo și încolo, dar nu va nimeri drumul. El va fi și bulversat de explicațiile din gura nebunului.

Solomon ne scrie aceste lucruri despre limbaj și nebunie, tocmai pentru a ne ajuta să identificăm nebunia în viața noastră și în viața altora. Dar poate ar fi mai bine să începem cu noi înșine, și în lumina acestor cuvinte să ne analizăm propriul limbaj. În ce măsură suntem cuprinși de sindromul EU ȘTIU? De câte ori ne grăbim să venim cu răspunsuri și soluții la diferite probleme ale vieții? De câte ori folosim afirmația: NU ȘTIU? De câte ori suntem mai degrabă înclinați să ne spunem părerea noastră decât să ascultăm și părerea altora? Când ceilalți vorbesc avem urechea deschisă ca unii care suntem conștienți că mai aveam atâtea de învățat sau în mintea noastră noi suntem centrați pe ce vrem să spunem noi și de-abia așteptăm această oportunitate? De câte ori oamenii sunt obosiți și derutați de sfaturile noastre? De câte ori aceștia continuă să se învârtă în jurul muntelui în ciuda cuvintelor noastre pline de înțelepciune? De câte ori trăim sentimentul profund de smerenie în fața complexității vieții? De câte ori rostim în mod sincer ca și Solomon:

- *Toate acestea le-am cercetat cu înțelepciune. Am zis: Mă voi înțelepți. Dar înțelepciunea a rămas departe de mine. Cu mult mai departe decât era mai înainte, și ce adâncă! Cine o va putea găsi?*
- *Am văzut atunci toată lucrarea lui Dumnezeu, am văzut că omul nu poate să pătrundă ce se face sub soare; oricât s-ar trudi el să cerceteze, tot nu va putea afla; și chiar dacă înțeleptul ar zice că a ajuns să înțeleagă, tot nu poate să găsească.*

Dacă 1&2 Samuel este menită să smerească omul cu privire la CE FACE el, cartea Ecleziastul este menită să smerească omul cu privire la CE ȘTIE el. Dacă 1&2

Samuel zdrobește dorința sufletului după înălțare și realizări idolatre, Ecleziastul zdrobește încrederea sufletului în ce știe și cunoaște acesta. Smerenia este podoaba pe care Domnul vrea să o dăruiască sufletului nostru. Două mari întrebări zac în inima noastră: ce pot? și ce știu? În mod logic, puterea noastră se exprimă prin realizările noastre, iar știința noastră prin cuvintele noastre. Mândria este dușmanul de moarte. Ea ne dă iluzie că prin noi înșine putem ceva, și că prin noi înșine știm ceva. Cartea Samuel ne descoperă de la început până la sfârșit că Domnul este Cel care are puterea și că El smerește și El înalță! Fără El nu poți face nimic. Cartea Ecleziastul ne prezintă cât de complexă este realitatea și cât de nepătruns este planul nevăzut al lui Dumnezeu. Deci la El este cunoașterea, iar noi putem cunoaște doar în măsura în care El ne descoperă din tainele lui. El poate și El cunoaște. Noi suntem praf și țărână, total dependenți de El.

Realizările noastre nu vorbesc despre puterea noastră ci despre puterea Lui. Cunoștințele noastre nu vorbesc despre cât de deștepți suntem noi, ci despre cât a dorit Domnul să ne reveleze. Cartea Ecleziastul ne ajută să acceptăm un adevăr dureros: în ciuda faptului că Dumnezeu ni se revelează în multe feluri, El ne-a închis în neștiință și ne va păstra în neștiință până la sfârșitul vieții. Da, după cum Domnul ne-a închis în neascultare și în deșertăciune, Domnul ne-a închis și în neștiință. Noi vom pricepe pe acest pământ doar în parte evenimentele din viața noastră și din viața celor din jur. Vom înțelege câteva aspecte ale realității, dar multe vor fi tănuite. Domnul ne va descoperi elemente importante din planul Său specific cu noi și cu cei de lângă noi, dar multe din acest plan vor fi tănuite pentru veșnicie. Și Domnul face așa ca să ne ajute să fim în totală dependență de El și ca să testeze și să facă să strălucească credința noastră. Astfel, să fim cumpătați în a ne da cu părerea asupra realităților din viața noastră sau din viața altora.

Mă uit la istorici, sociologi, psihologi, antropologi, biologi încercând să construiască tot felul de teorii pentru a explica istoria, comportamentul uman, societatea, realitatea, universul, lumea în general. Când citesc teoriile lor mă minunez mereu de cât de simpliste sunt ele. Știința încurajează acele teorii care folosesc concepte cât mai puține și clare pentru a explica cât mai multe lucruri sau fenomene. Dar din start perspectiva este greșită și oamenii de știință sunt momiți să simplifice lucrurile și să adere la teorii superficiale și infantile. Da, fiecare teorie surprinde ceva dintr-o realitate infinit mai complexă și aduce anumite explicații care se aplică poate doar unor evenimente particulare. Dorința de a cunoaște ne conduce la generalizări pripite și ridicole. Lupta pentru existență explică ceva din existența umană și istorie, dar să încerci să explici tot ce se întâmplă sub soare prin lupta pentru existență este ca și cum ai încerca să explici derivatele folosindu-te doar de regula de trei simple. Mă obosesc oamenii care știu, cei care știu cine și de ce au dărâmat turnurile gemene, cine și de ce a provocat criza economică, cei care știu și înțeleg politica și mersul istoriei, cei care știu ce va fi în viitor în lumea noastră, cei care știu răspunsurile la problemele la care Scriptura nu răspunde, cei care au înțeles Apocalipsa și știu totul despre semnificațiile ei, cei care au priceput

revelația divină și nu se mai trudesă zilnic și cu smerenie în fața Scripturii pentru a primi noi perspective divine asupra realității. Și ce mă obosește și mai mult este că acest spirit atotștiutor îl regăsesc în mine. El este adânc în mine, el este adânc în noi, el este acolo de când Adam a decis că știe mai bine decât Domnul și a întins mâna spre fructul interzis. Adam ne-a lăsat această moștenire a atotștiinței și atotsuficienței. Studiarea cu smerenie a Scripturii înseamnă tocmai răstignirea acestei moșteniri. Iată de ce atât de mulți credincioși rămân la un nivel superficial de studiere a Scripturii și nu forează mai adânc. De ce la urma urmei să stai ore în șir în fața unui text aparent banal și pe care îl știi de când erai mic? La urma urmei ce te mai poate învăța el când ai 60 de ani, ai trecut prin viață și știi atâtea? De ce să te trudești în fața unui pasaj încâlcit și să îți bați mintea cu legătura dificilă între pasaje? De ce să accepți ore în șir faptul că nu înțelegi, și să accepți mereu frustrarea adusă de adevărul dureros că ceea ce dorește Domnul să comunice prin acel pasaj este încă departe de tine? De ce mai bine să nu citești textul decât o dată și să vezi în el doar ceea ce știi deja?

Căci este mult mai confortabil: ai impresia că știi și că ai priceput repede. Spiritul nostru de atotștiutor este ținut smerit prin descoperirea constantă a lucruri importante și noi, pe care nu le cunoaștem. De aceea, studiarea în profunzime a Bibliei ne ține inima smerită. După fiecare carte din Scriptură studiată, sufletul meu a spus ca Iov de altădată: Urechea mea auzise vorbindu-se de Tine; dar acum ochiul meu Te-a văzut. De aceea mi-e scârbă de mine și mă pocăiesc în sac și cenușă. (Iov 42:5-6). Și cu toate acestea după fiecare adevăr nou primit de inima mea, spiritul atotștiinței mă urmărește șoptindu-mi cu voce de șarpe: acum știi, acum cunoști în sfârșit! Și în fața fiecărei noi cărți din Biblie pe care mă pregătesc să o studiez apare întrebarea. Oare ce mai pot învăța nou din această carte, pe care oricum am citit de atâtea ori? Și de fiecare dată începe lupta cu ceea ce știi deja. În studiu unul din cei mai mari dușmani este ceea ce știi deja. Și cu cât știi mai mult cu atât lupta devine mai aprigă. Mereu ești ispitit să vezi în pasajul de studiu ceea ce știi deja, și să înghesui în el ceea ce ai învățat din alte cărți. Și poți foarte ușor rata acel lucru nou și minunat pe care îl revelează în mod unic fiecare carte din Biblie. Unul din lucrurile pe care Ecleziastul le revelează cu mai multă putere decât orice carte a scripturii este că în ce privește lucrurile care se întâmplă sub soare, Dumnezeu ne-a închis în neștiință.

În v.16-18 Ecleziastul semnaleză cât de important este ca înțelepciunea să însoțească inima unui lider. Dacă nebunia este în inima conducătorului, vai de acea țară! Dar, dacă înțelepciunea este în inima conducătorului, ferice de acea țară! Atât nebunia cât și înțelepciunea au un impact asupra comunității. Impactul este și mai mare dacă poziția de conducere și autoritate este mai înaltă. Nebunia nu poate aduce neajunsuri doar celui care o posedă, și înțelepciunea nu poate aduce binecuvântări doar celui care o are. Suntem legați unii de alții, și ce suntem noi va avea consecințe importante asupra celor din jur. Aceste observații au o însemnătate deosebită în contextul cărții. Ne amintim că la începutul cărții împăratul Solomon afirma că ce lipsește este fără număr și ce este strâmb nu se poate îndrepta. Cu toate acestea, tot el afirmă acum că un lider bun poate aduce o

diferență într-o țară. Deci el construiește o perspectivă echilibrată. Da, din perspectiva adâncimii răului și imensității lui sub soare, lumea nu va putea fi schimbată. Răul va rămâne și va triumfa. Dar, în anumite domenii, binele poate birui, poate limita răul, poate aduce un mai bine. Deci, un împărat priceput poate aduce binecuvântare peste țara lui, și va aduce o schimbare față de starea țării conduse de un nebun. Deci putem avea un impact sub soare, cu toate că aceste este limitat, fragmentar și niciodată nu va putea schimba din rădăcini ansamblul. Astfel, ne aducem aminte cum prin lucrarea lui Wilberforce sclavia a fost eradicată din Imperiul britanic, cum Iosif a salvat Egiptul și țările vecine din foamete și colaps economic, cum David a revigorat națiunea Israel. Deci deși nu vei putea face din lume un loc mai bun, poți aduce un mai bine în anumite locuri ale lumii.

Versetul 18 subliniază urmările dezastruoase aduse de lene, lene care este prezentă în v.16 și absentă în v.17. Împăratul nebun este un copil ai cărui voievozi benchetuiesc de dimineată, iar împăratul înțelept are voievozi care mănâncă la vreme potrivită pentru a-și întări puterile. Observăm cum modul de viață al împăratului este oglindit în viața subalternilor săi. Unii sunt predispuși spre lene și distracție, iar alții spre acțiune. Unii trăiesc pentru a mânca, iar ceilalți mănâncă pentru a trăi. În cartea Proverbe, lenea este adesea asociată cu nebunia, și la fel se întâmplă și aici. Deși ecleziastul ne spune că totul este deșertăciune, el nu ne îndeamnă o clipă la resemnare și delăsare. Nu, ci el ne îndeamnă la acțiune și disprețuiește lenea și delăsarea:

- *Tot ce găsește mâna ta să faci, fă cu toată puterea!* (Ecl.9:10)

El sesizează și pericolul activismului exagerat (4:8), și ne îndeamnă mereu spre echilibru. Pentru Ecleziast, lenea este o caracteristică a nebuniei. Adevărul este că deșertăciunea te poate duce la lenevire. Rutina, monotonia, aparenta lipsă de sens a tot ce faci, poate să îți stingă focul din inima și să te închidă în delăsare. Lenea este o caracteristică a nebuniei pentru că are la bază o perspectivă îngustă, limitată, care nu prevede consecințele. Cel nebun poate spune: totul e deșertăciune, e tot una dacă muncesc sau nu muncesc. Ecleziastul ne spune că nu e tot una. Există consecințe: grinda se lasă și plouă în casă. Consecințele lovesc în primul rând în căminul nostru, în casa noastră, și deci ne afectează în mod direct. Și aceste consecințe sunt reale nu doar în ce privește casa fizică, ci în ce privește casa ca și dimensiune spirituală: inima noastră, familia noastră și biserica noastră. Lenea fizică este adesea legată și ca o oglindire a lenei spirituale. Lenea spirituală se manifestă atunci când o lăsăm mai moale cu treburile împărăției, când o lăsăm mai moale cu studierea cuvântului, cu rugăciunea, cu slujirea, cu investiția în oameni, cu facerea de bine, cu vestirea Evangheliei. Ea poate veni din pricina descurajării pentru că nu vedem efectele perseverenței noastre în slujire, și putem avea impresia că de fapt e tot una, că nu putem de fapt face mare lucrul, și atunci ce rost mai are să perseverăm în lucrul Domnului. Este adevărat că de multe ori nu vedem impactul slujiri noastre, dar dovada faptului că nu e tot una, este că odată ce lăsăm garda jos, răul

și întunericul ne invadează casa. Dacă perseverăm în hărnicie, poate nu ni se va transforma imediat casa în palat, dar casa va fi întreținută. Lenea în schimb va aduce ploaia în casă.

Iată ce spune Mântuitorul Bisericii din Filadelfia. *Păstrează ce ai, ca nimeni să nu-ți ia cununa!* Înainte de a înmulți ce ai, trebuie să păstrezi și să păzești ce ai! De aceea lenea nu poate fi o opțiune. Pericolul lenevirii este subliniat cu mare tărie de cărțile Iosua și Judecători. După mari biruințe, după ce au cucerit țara poporul s-a lenevit și nu a dus până la sfârșit procesul de a lua în stăpânire fiecare palmă de pământ din Canaan. Este paradoxal: au câștigat bătăliile mari dar nu le-au dus până la sfârșit pe cele mici. Acest lucru le-a adus moartea și pieirea. Locurile lăsate necucerite au infectat întreaga țară. La fel este și în procesul sfințirii. La început facem schimbările mari din viața noastră și luăm decizii radicale, dar apoi nu mai perseverăm în sfințirea din domeniile mai mici ale vieții noastre. La fel poate fi și cu cunoașterea Scripturilor. Putem să pricepem adevărurile mari ale Evangheliei, dar apoi să nu mai perseverăm să înțelegem fiecare pasaj din Scriptură. Lenea ne poate aduce la pieire. Prima afectată va fi inima noastră, dar apoi consecințele se vor răsfrânge asupra familiei noastre și asupra bisericii noastre. Dumnezeu ne-a închis într-un univers în care lucrurile trebuie întreținute, de aceea lenea nu este niciodată o opțiune. Chiar dacă nu îți dorești mai mult, pentru a păstra ce ai e nevoie de hărnicie și perseverență. Aceste legități sunt valabile atât cu privire universul fizic cât și cu privire la cel spiritual.

Este interesantă apariția v.19: *Ospetele se fac pentru petrecere, vinul înveselește inima, iar argintul le dă pe toate.* Nu îmi dau seama dacă aceste verset vrea să incrimineze argintul sau să sublinieze utilitatea lui. În Ecleziastul argintul sau bogăția este menționat adesea în contexte în care se incriminează iubirea de bani. Cu toate acestea în cap.10, autorul pare mai degrabă să sublinieze utilitatea lui, și să sugereze o legătură cu v.18. Cel leneș nu va avea arginți și nu se va putea bucura de vin, de ospete sau de alte lucruri. Ecleziastul pare din nou să creioneze calea echilibrului. El nu are nimic cu argintul ci cu iubirea de argint. Argintul este important și el te ajută să te bucuri în viață. Cel leneș însă se va lipsi pe sine de bucurii pe care le poate aduce venitul dintr-o muncă cinstită. Ecleziastul pare a avea o grijă deosebită în a zugrăvi înaintea ochilor noștri drumul spre echilibru. El știe că suntem predispuși spre extreme, de aceea ne surprinde de multe ori punând teme lângă alte teme iar acestea par a se exclude unele pe altele sau a se contrazice. El de fapt vrea să ne învețe o abordare echilibrată a vieții. Astfel el condamnă iubirea de argint, dar tot el afirmă că banii sunt utili și importanți în viață. El laudă petrecerea, dar tot el ne spune că este mai bine într-o casă de jale decât într-un de petrecere. El ne îndeamnă să umblăm în neprihănire dar tot el ne avertizează să nu fim prea neprihăniți. El afirmă că totul este deșertăciune, dar tot el ne învață să gustăm viața și să ne bucurăm de ea.

Nu știu dacă versetul 20 încheie această subsecțiune sau o deschide pe următoarea. El ar putea fi deopotrivă o ilustrare a înțelepciunii sau o introduce în următoarea secțiune a cărei idei de la începutul cap.11 par să evidențieze același tip de legități ascunse și paradoxale pe care-l regăsim îşi în 10:20. Într-adevăr v.20 pare ciudat. La ce se referă el când pomenește acea pasăre care pare a ști să citească gândurile dar și să vorbească? Cred că e vorba doar de o metaforă sau de o figură de stil. El vrea să sublinieze că în universul moral, spiritual sau relațional există niște legități care sunt de asupra universului fizic. Dacă am reduce realitatea la universul fizic, sau doar la ce se vede, dacă eu gândesc rău împotriva împăratului în odăița mea, el nu ar avea cum să știe acest lucru, deci nu trebuie să mă tem de o pedeapsă din partea lui. Dar Ecleziastul vede o realitate deasupra realității fizice. Gândurile noastre au impact și au consecințe, iar gândurile rele atrag asupra lor pedeapsa divină. Astfel, chiar dacă împăratul nu va ști că tu ai gândit rău împotriva lui, Domnul poate orchestra un context în care împăratul să se mânie împotriva ta din pricina unui alt lucru real sau imaginar. Domnul poate îngădui acest lucru ca o lecție pentru tine, pentru a-ți demonstra că realitatea nu se reduce la ce se vede, că există ceva dincolo, că există Cineva care ia aminte și la ce gândim și care ne poate pedepsi, că există un univers spiritual guvernat de anumite legități, că noi ca oameni suntem mai legați unii de alții decât ne putem imagina. Este un nou argument subtil al Ecleziastului prin care ne provoacă să privim dincolo de ce se vede. Începutul cap.11 va dezvolta această temă. În același timp observăm noi legături ale v.20 cu cap. 10. Atitudinea înțeleptului față de stăpânitor este menționată și în 10:4.

Se pare că Ecleziastul vrea să ne exemplifice aici importanța vitală a înțelepciunii prin intermediul raportării la autoritate. În 10:4 ni se sugerează o reacție paradoxală față de mânia stăpânitorului. Doar un înțelept își va putea învinge frica și imboldul de a fugi și să aștepte calm trimișii înarmați ai stăpânitorului. În 10:20 avem din nou o perspectivă surprinzătoare față de autoritate: nici măcar să nu gândești rău împotriva ei! Nebunul ar spune: dar asta e culmea: cum adică să nu fugi când mânia împăratului a izbucnit împotriva ta, și cum adică nici să nu gândești rău față de el și să crezi în păsări care citesc gândurile și știu să vorbească? Ideea de autoritate pare să străbată tot cap.10. În 10:5-7 ni se semnalează greșeala cârmuitorilor de a înălța nebunia în dregătorii, iar în 10:16-17 este evidențiat impactul unui împărat asupra slujitorilor lui și asupra țării lui. El împletește tema contrastului dintre nebunie și înțelepciune cu tema autorității. În mod evident el dorește să creioneze un contrast între nebunie și înțelepciune, tocmai pentru a ne motiva să alegem înțelepciunea. El alege ca și context, cadru al acestui contrast, problema autorității și raportarea față de ea. Nu este de mirare că el alege acest context. În prima parte a cap. 8 el a accentuat deja faptul că relația cu autoritățile este o relație fundamentală pentru omul de sub soare. De aceea autoritatea reprezintă un cadru perfect atât pentru înțelepciune ca să strălucească, cât și pentru nebunie ca să se facă de râs.

O altă legătură cu cap.10 are în vedere tema legităților care guvernează universul fizic. În 10:8-11 ecleziastul reliefează faptul că universul fizic este dominat de legități

exacte care determină ca acțiunile făcute de noi să aibă consecințe, iar aceste consecințe să ne vizeze în primul rând pe noi. Cu alte cuvinte, universul fizic reacționează asupra noastră ori de câte ori noi acționăm asupra lui. Și el subliniază în mod special pericolele determinate de aceste legități. În 10:20 el ne deschide perspectiva unui alt univers, moral, spiritual, care are și el legități, și în care orice acțiune are o consecință, care ne vizează în primul rând pe noi.

– 11:1-12:14 –

Ultima secțiunea a cărții este de fapt concluzia cărții. El își începe concluzia cărții nu cu frica de Domnul, ci cu îndemnuri de a ne implica în viață și de a ne bucura de ea. Observăm faptul că Ecleziaștul nu ne-a vorbit până acum deslușit despre perspectiva veșniciei. El doar a anticipat-o și ne-a provocat să o punem în calcul și să ne gândim la ea. Cu toate acestea pe tot parcursul cărții el ne îndeamnă să gustăm viața și să ne bucurăm de ea. De regulă oamenii care ajung la concluzia că totul este deșertăciune se refugiază în una din următoarele două extreme: fie cad în resemnare, disperare și sinucidere, fie își trăiesc clipa în mod iresponsabil dedându-se la plăceri de tot felul și sfidând orice graniță morală. Ecleziaștul nu ne împinge spre vreo una din aceste extreme. El în mod constant ne îndeamnă să ne bucurăm de viață și să o trăim cu înțelepciune, cumpătare și echilibru. Și alege să repete acest lucru și în finalul cărții.

Versetele 11:1-2 cunosc două interpretări diferite. Pentru unii autori expresiile: *împarte-ți pâine pe ape și împarte-o în 7* au în vedere actele de binefacere. Astfel, 11: ar fi versetul 10:20 în oglindă în contextul sferei binelui. Cu alte cuvinte, dacă există legități spirituale care sfidează vizibilul ce funcționează în sfera răului, la fel există legități spirituale ce funcționează în sfera binelui. La fel cum gândurile și faptele rele atrag asupra noastră consecințe negative, la fel gândurile și faptele bune atrag consecințe pozitive. Dacă în mod fizic îți vei arunca pâinea pe ape, nu o vei mai găsi în veci. Te poți gândi la fel că dacă faci un bine de care nu știe nimeni, el va rămâne ascuns și fără impact pozitiv pentru tine. Dar nu este așa. Există o lege a reciprocității: pâinea se va întoarce la tine! Binele se va întoarce spre tine! Ideea de a o împărți în 7 și chiar în 8 sugerează generozitate și dărnicie. Fii darnic și fă mult bine, și-ar spune ecleziaștul. Motivația este foarte interesantă: căci nu știi ce nenorocire poate da peste pământ. Ce legătură are dărnicia mea de astăzi cu nenorocirea de mâine? Pentru ecleziașt are mare legătură. El știe că în ziua nenorocirii ai nevoie de mult sprijin, de mult bine care să te înconjoare. Dar el crede că binele de care avem parte este de multe ori un răspuns la binele pe care noi l-am făcut și l-am dăruit altora. El crede că binele se va întoarce, că vom găsi pâinea pe care am dăruit-o când înșine vom săraci și vom fi în necaz. Unii comentatori văd în 11:1 o aluzie la un anumit proverb descoperit în scrierile egiptene și cele arabe, și anume: Fă o faptă bună și arunc-o într-un râu; când râul va seca tu o vei găsi. Binele făcut de noi

nu dispăre pur și simplu. El rămâne în universul spiritual și apoi va atrage bine asupra noastră.

Cealaltă interpretare vizează nu atât binele cât ideea de implicare în viață la modul general și merge în spirtul următoarelor versete din cap.11. Ecleziastul ne-ar sfătui să evităm o atitudine de pasivitate și neimplicare. Viața ne va oferi oportunități însoțite de riscuri: dacă îți arunci pâinea pe ape, există riscul să nu o mai găsești, și dacă o împarți, există riscul să o pierzi sau să nu mai primești nimic înapoi. Ecleziastul afirmă că în viață există pericole pe care nu le putem anticipa și multe lucruri pe care nu le putem controla. El nu dorește ca această perspectivă să ne paralizeze și se aducă la disperare. El ne îndeamnă să răspundem la oportunitățile vieții și să ne asumăm riscuri, să ne păstrăm speranța și optimismul.

Verstele 3-6 ne îndeamnă de asemenea să avem o atitudine deschisă și să ne avântăm în aventura vieții. El face mai întâi o observație cu privire la ploaie și (și probabil) vânt în v.3 Norii aduc ploaie pe pământ, iar vântul dărâmă copacii, iar copacul în locul unde cade, acolo rămâne. Aceste observații ne sugerează niște legi clare, precise, implacabile care guvernează existența de sub soare. Cu toate acestea, Ecleziastul ne surprinde cu sfatul lui din v.4:

- *Cine se uită după vânt nu va semăna, și cine se uită după nori nu va secera.*

În ciuda existenței ploii și a vântului, cine le ia prea în serios, nu va produce nimic. Cu alte cuvinte, dacă ne raportăm rigid la viață, dacă luăm prea în serios potențialele nenorociri și riscuri, dacă reducem existența la legi clare și precise, atunci entuziasmul nostru se va stinge și vom fi realmente paralizați. Ecleziastul ne prezintă complexitatea existenței și pericolele de sub soare. Dar el nu vrea în nici un caz să ne paralizeze. Dimpotrivă, el vrea să trăim viața cu intensitate maximă, însă într-un mod înțelept și echilibrat. Chiar dacă v.3 este adevărat, chiar dacă există niște legități sub soare și potențiale pericole, atitudinea înțeleptului asupra vieții se regăsește în v.4: riscurile și pericolele nu trebuie luate prea în serios, nu trebuie generalizate, și nu trebuie să reprezinte singurul temei al alegerilor noastre. Oare de ce? Pentru că există și v.5:

- *Cum nu știi care este calea vântului, nici cum se fac oasele în pântecele femeii însărcinate, tot așa nu cunoști nici lucrarea lui Dumnezeu care le face pe toate.*

Tocmai acest lucru a încercat Ecleziastul să ne învețe cu privire la realitatea de sub soare. Ea este mai complexă decât ne putem imagina, de aceea să nu o simplificăm și să o reducem la legi banale ale cauzei și efectului. Tocmai din pricina acestei complexități nu trebuie să iei pericolele prea în serios. Nu te poți uita după vânt, căci tu de fapt nu cunoști calea vântului! Același vânt care la început bătea împotriva ta, nu peste mult timp își poate schimba direcția și să bată în favoarea ta. Lucrul care reprezenta un

pericol se poate dovedi o oportunitate, iar lucrul care părea rău poate aduce un lucru nebănuț de bun. Dar nu doar că realitatea este extrem de complexă, dar ea este și controlată de un Creator binevoitor care este în cele din urmă pentru OM și nu împotriva LUI. Există o lucrare a lui Dumnezeu care le face pe toate. Faptul că nu o înțelegi nu trebuie să te împingă la deznădejde și pasivitate, ci la implicare și entuziasm. În contextele banale ale vieții, în contextele dificile și aparent ispite de sens, tu vei putea să învingi rutina sau sentimentul de inutilitate, pentru că vei ști că lucrurile nu sunt la întâmplare, vei ști că este o lucrare tainică a lui Dumnezeu, și că nu știi ce poate ieși din aceste lucruri aparent banale. Într-adevăr acesta este și următorul îndemn al ecleziastului:

- *Dimineața seamănă-ți sămânța, și până seara nu lăsa mâna să se odihnească, fiindcă nu știi ce va izbuti, acesta sau aceea, sau dacă amândouă sunt deopotrivă de bune.*

Cât de mare este înțelepciunea Ecleziastului: faptul că nu știi nu trebuie să te faci pasiv, ci activ! În ciuda pasajelor extrem de pesimiste din carte, el în mod constant revine la tema bucuriei și implicării! Ecleziastul nu vrea de fapt să deprime ci să îți rezească pasiunea pentru viață! La început aceste îndemnuri la bucurie și implicare sunt aduse ca o reacție la deșertăciunea și scurtimea vieții, cu alte cuvinte: viața este scurtă și deșartă, deci cu atât mai mult valorifică fiecare secundă și bucură-te de ea. Dar toate aceste bucurii pot fi privite prin lentila veșniciei, și de fapt, în finalul cărții ele sunt, dacă vrei, răscumpărate și redimensionate de perspectiva eternității! Și Ecleziastul încheie de fapt cartea pe tema bucuriei. Într-adevăr, cap.11-12 sunt un fel de concluzie a cărții. Și aici el are două îndemnuri: bucură-te de viață și teme-te de Dumnezeu. Este interesantă și ordinea și asocierea lor! Prima atitudine este de bucurie și implicarea. El revine la bucuria ochiului din 1:8 și ne spune din nou: *dulce este lumina și o plăcere pentru ochi să vadă soarele...deci dacă un om trăiește mulți ani, să se bucure...* Bucuria ochiului de a vedea lumina trimite la dorința de a trăi pe care Dumnezeu a pus-o în fiecare din nou. Este ceva natural, în sensul bun al cuvântului. Deci dacă Dumnezeu a pus acest lucru în noi, el trebuie cultivat și stimulat. Dacă Dumnezeu a vrut să trăiești, trăiește! Și dacă El a vrut să exiști, există! Viața este un dar din partea Creatorului și este o aventura! Domnul vrea să te aventurezi în viață. Mă uimește tema echilibrului în cartea Ecleziastul. Iată că Ecleziastul nu încheie cartea doar pe teme efemerității omului, a judecării și a fricii de Domnul, ci și pe tema bucuriei și implicării. El nu vrea ca nici măcar frica de Domnul sau imaginea judecării să te paralizeze, să te facă să îți pierzi spontaneitatea, naturalul, curajul și implicarea în viață:

- *Bucură-te, tinere, în tinerețea ta, fii cu inima veselă cât ești tânăr, umblă pe căile alese de inima ta și plăcute ochilor tăi.*

Ecleziastul nu vrea ca dorințele inimii noastre, pasiunile, visurile noastre să le lepădăm din pricina deșertăciunii vieții și a judecării viitoare. Ele nu trebuie înlăturate. Ele vin din impulsul originar pus de creator în noi: dorința de a trăi! Ele sunt motorul

vieții. E adevărat că ele te pot îndepărta de Creator și te pot face să idolatrizezi anumite obiecte ale deșertăciunii. Dar această nu înseamnă că trebuie să anihilăm dorințele din nou. Ele trebuie selectate, direcționate, acordate, curățite, sfințite, înălțate. Pentru a aduce echilibrul el ne spune în același timp:

- ... și să se gândească ce multe vor fi zilele de întuneric. Tot ce va veni este deșertăciune.
- Dar să știi că pentru toate acestea te va chema Dumnezeu la judecată.
- Tinerețea și zorile ei sun trecătoare.

El nu te îndeamnă să nu te gândești la moarte, să negi faptul că ești trecător și că tot ce va veni este deșertăciune, pentru a te bucura de viață. Ba dimpotrivă, el te îndeamnă atât să te bucuri de viață cât și să te gândești la efemeritatea și deșertăciunea ei. Și aici apare marea întrebare la care Ecclziastul pare să refuze să răspundă până la sfârșitul cărții:

- Cum poți în același timp să te bucuri, dar și să accepți efemeritatea și deșertăciunea vieții?

O primă variantă pe care o sugerează Ecclziastul este următoarea: viața este scurtă, iar ce va urma este întuneric: deci cât trăiești, valorizează viața și trăiește-o cu maximă intensitate. Chiar dacă are o noimă, acest răspuns nu pare a fi suficient, mulțumitor. Conștientizarea deșertăciunii vieții nu aduce bucurie, ci depresie, și dezamăgire, așa cum a experimentat însuși ecclziastul (vezi cap.2). El a ajuns să urască viața când a conștientizat că totul este deșertăciune. Cum poți să păstrezi această perspectivă și totuși să te bucuri de viață? Răspunsul este întrezărit de versetele 11:9, 12:7, 14. Aceste versete ne arată că nu se termină totul la mormânt. Există un dincolo! Există ceva după moarte! Ceea ce facem noi acum deși nu mai are un impact real în această lume, are un impact într-o alt lume. Creatorul ia aminte, și îți va evalua, cântări viața spre judecată și răsplătire. Imaginea judecării nu are doar rolul de a echilibra atitudinea față de viață, ci și de a spori bucuria de a trăi. Cu alte cuvinte, doar bucuria de a trăi te poate face să urmeze căi ale inimii tale care să te ducă în nelegiuire. Imaginea judecării te scapă de această capcană. Dar nu doar atât. Ea sporește bucuria de a trăi și ajută această bucurie să învingă rutina și deșertăciunea. Judecata se va face cu privire la tot ce este ascuns: fie bine, fie rău. Deci nu doar răul va fi judecat, dar și binele răsplătit. La începutul cap. 11 Ecclziastul unește imaginea de implicare în viață cu imaginea de a face binele, după cum am comentat deja implicarea în viață la care el se gândește are binele în centru. Tocmai din această pricină, deșertăciunea poate fi învinsă. Binele este etern: *aruncă-ți pâinea pe ape și după multă vreme o vei găsi iarăși!* Dar expresia *după multă vreme* are în vedere doar această viață sau privește chiar și dincolo de mormânt? Oare după moartea mea, voi mai găsi pâinea aruncată pe ape? Oare binele făcut în această viață mă va căuta și după ce voi ajunge dincolo? Răspunsul Ecclziastului este cât se poate

de clar: DA! iată de ce te poți bucura de viață fără să negi efemeritatea ei și deșertăciunea a tot ce se face pe pământ.

Versetul 10 este absolut superb:

- *Gonește orice necaz din inima ta, și depărtează răul din trupul tău. Căci tinerețea și zorile ei sunt trecătoare* (sau deșertăciune – altă trad.).

Îndemnul de a goni răul din trup este mai ușor de înțeles. Cu un verset mai sus avem imaginea judecății, iar tinerețea este trecătoare și este și ea o deșertăciune. Este deșertăciune, este ceva lipsit de sens tocmai pentru că este trecătoare. Ea este lipsită de sens pentru că este tot sub soare și face parte dintr-o viață și lume lipsită de sens. Cu alte cuvinte nu poți reduce viața la carpe diem și entuziasmul și vigoarea tinereții. Ea trebuie trăită în mod responsabil. Dorințele tinereții te pot împinge la rău, dar tu îndepărtează răul din trupul tău. Ecleziastul nu ne îndeamnă doar la bucurie, ci și la curăție. Dar el nu ne spune doar să îndepărtăm răul din trupul nostru, dar să gonim și orice necaz sau orice îngrijorare din inima noastră. Despre ce necazuri sau îngrijorări să fie vorba? Înainte de a găsi un răspuns, observăm din nou echilibrul: cele două fațete care creionează din perspectiva ecleziastului echilibrul: entuziasmul și curăția, bucuria și frica de Domnul! Cele două teme străbat întreaga carte iar acum la sfârșit sunt unite în mod sublim sub umbra veșniciei. Inima trebuie să fie veselă nu împovărată de griji și necazuri! Dar motivația de a alunga necazul din inimă este aceeași: căci tinerețea și zorile ei sunt trecătoare! În tinerețe ai multe vise, dorințe, realizări, Acestea pot naște și multe necazuri, îngrijorări și dezamăgiri dacă le ai prea în serios! Dar dacă accepți că tinerețea este trecătoare și în sine este deșertăciune, te vei putea detașa, nu vei idolatriza dorințele naturale ale tinereții și nu te vei îngrijora mai mult decât trebuie. Iată că perspectiva deșertăciunii și efemerității te ajută să îți păstrezi inima veselă. Vei trece mai ușor peste pierderi și dezamăgiri. Dar și vei avea de ce să te ții: Binele făcut de tine, el va rezista, cu el te vei întâlni din nou! Binele făcut de tine va conta mai mult decât realizările pământești, decât împlinirea dorințelor și a visurilor tinereții. Binele va penetra întreaga ta existență.

Deci la finalul cărții ecleziastul unește două teme care au străbătut întreaga carte.

Și acum urmează o întrebare fundamentală: cum poți să atingi acest echilibru, cum poate bucuria și teamă să stea la aceeași masă? Răspunsul ne este oferit cu claritate în 12:1:

- *Dar adu-ți aminte de Făcătorul tău în zilele tinereții tale....*

Echilibrul vine doar dintr-o relație, dintr-o raportare la o Persoană, care este Însușii Creatorul tău. El poate aduce în inima noastră deopotrivă teamă și bucurie, sfințenie și entuziasm, cumpătare și implicare. El a creat viața, viața este un dar și El te îndeamnă să o trăiești, să o guști, să fii implicat. El o ține sub control și acest lucru îndepărtează nesiguranța și face loc păcii și bucuriei. El va căuta binele făcut de tine, îl va

aduna și te va face să te întâlnești cu el și după mormânt. El te smulge din deșertăciune și oferă sens vieții, și poate înveșnici viața ta. Deci bucură-te de ea și trăiește-o din plin. Dar tot El este Cel preasfânt, Judecătorul suprem. El va aduce orice faptă la judecată. Deci teme-te de El și păzește poruncile Lui. El este Tatăl tău, dar și Judecătorul tău. Iată de ce o relație autentică cu Domnul aduce echilibrul sfânt pe care vrea să ni-l transmită cartea Ecleziastul. Adu-ți deci aminte de Făcătorul tău, iată deci cheia vieții de sub soare. Și fă acest lucru din tinerețea ta, până nu vin anii grei. Dar de ce să fac acest lucru din tinerețea mea înainte să vină anii grei? De ce să nu o fac când vin anii grei? Înainte de a încerca să răspundem la această întrebare observăm cum ecleziastul alături imaginii tinereții imaginea bătrâneții, și el insistă pe imaginea bătrâneții. Imaginea bătrâneții ne ajută să pricepem deșertăciunea tinereții. Tinerețea cu dorințele ei este interesantă, dar este trecătoare. Bătrânețea este altfel. Atenție: vin ani grei. Vigoarea, sănătatea, poftele, dorințele te ajută în prima parte a vieții. Dar dacă ele reprezintă singurul tău ajutor, e vai de tine la bătrânețe. La bătrânețe, ce vine natural din interiorul tău nu te va mai ajuta. Dar ce te poate ajuta este tocmai aducere aminte a Făcătorului tău și perspectiva oferită de El. Deci adu-ți aminte de Făcătorul tău înainte să vină anii grei. Dar de ce nu poți să începi să îi aduci aminte de Făcătorul tău chiar atunci când vin anii grei? Nimeni nu spune că nu poți, dar calea sigură și mult mi bună este să o faci din tinerețe. De ce? Aducerea aminte a Creatorului nu este un moment de meditație ci un mod de viață care se deprinde prin exercițiu. Nu poți peste noapte să îți schimbi întreaga perspectivă asupra vieții. Poți avea un moment de revelație, dar noua perspectivă trebuie cultivată prin perseverență și exercițiu zilnic. Or la bătrânețe, cât timp și câtă energie mai ai pentru acest exercițiu? Dar dacă ai început din tinerețe căutarea Creatorului, acum la bătrânețe îi culegi roadele. Chiar dacă trupul tău este ostenit, fără dorințe și plin de temeri, este altceva care te ajută să mergi înainte fără teamă și să privești sfârșitul cu seninătate. Pentru Ecleziastul pare un mare rău ca bătrânețea să te prindă fără ca în inima ta să locuiască aducerea aminte a Făcătorului tău. El știe că anii sunt grei, și că nu este ușor în acești ani să mai începi această căutare. Alte pasaje din Scriptură ne ajută să înțelegem de ce este greu să îți aduci aminte de Făcătorul tău la bătrânețea ta. Principalul motiv este împietrirea inimii. Viața trăită fără Dumnezeu aduce multe păcate iar acestea împietresc inima. Inima, acoperită de atâtea păcate și necinstiri rezonază acum mai greu la chemarea veșniciei. Iar acum exercițiul smereniei este mult mai dificil. Să recunoști că ți-ai risipit toată viața, și că ai trăit într-o minciună degeaba, și că ai ratat ocazia de a oferi sens vieții de la început, nu este deloc ușor, și mai ales pentru o inimă care și-a cultivat mândria atâția ani.

Stau și mă întreb de ce Ecleziastul alocă atâtea versete pentru a descrie anii bătrâneții, și de ce descrie acești ani folosind un șir de metafore atât de frumoase? Un prim răspuns care îmi vine în minte s-ar lega de faptul că această carte pare adresată în special tinerilor. Pentru aceștia bătrânețea este undeva departe, și pare atât de departe încât pare ceva ireal care nu se va întâmpla niciodată. El folosește metafora pentru a spori puterea comunicării, pentru a-l aduce efectiv pe cel tânăr cu imaginația în perioada

bătrâneții. Prin aceste metafore superbe cel tânăr este ajutat să empatizeze cu vârsta a treia, și să înțeleagă mai bine că ea există, că ea va veni, și că ea reprezintă anii cei grei. Observăm în același timp faptul că procesul îmbătrânirii este plin de semnale care anunță sfârșitul tragic al omului: moartea. Dumnezeu a lăsat niște legități fantastice în trup. Trupul devine un fel de orologiu intern. Pe de o parte dispare acea poftă de viață și vigoare a tinereții, și pe de altă parte alterarea treptată a diferitelor funcții din organism anunță cu tărie sfârșitul. Chiar dacă nu vrei să te gândești la moarte, semnalele din propriul trup îți vor aminti că ești trecător și că finalul alergării tale pe câmpia deșertăciunii se apropie.

Aceste semne din trupul uman nu anunță doar fârșitul vieții, ci și trecerea spre o altă lume. Ochii nu mai văd bine, urechile nu mai aud bine. Este ca și cum legătura cu această lume se stinge. Puterea omului de a face ceva cu mâinile lui în această lume se stinge și ea. Toate aceste semne ne anunță plecarea noastră de pe acest pământ. Nici poftele sau dorințele nu ne mai ajută. Totul din trupul nostru glăsuiește cu putere: pelerinajul tău pe acest pământ se va încheia curând. Începi să înțelegi că locul tău nu mai este aici. Simțurile tale, capacitățile tale, dorințele tale sunt alterate. Percepți cu greu această lume, cu greu poți face ceva în ea, și cu greu și-o mai dorești. Mesajul este clar: tu nu mai îți găsești locul în lume și ea nu mai găsește loc pentru tine. Înțelegem că procesul dificil al îmbătrânirii este un mare dar de sus. Moartea nu va veni brusc. Ea va da mii și mii de semnale înainte să vină. Și cum spuneam, ea nu reprezintă doar sfârșitul unei călătorii, ci și începutul alteia:

- *Până nu se întoarce țărâna în pământ cum a fost, și până nu se întoarce duhul la Dumnezeu care l-a dat.*

În sfârșit Ecleziastul afirmă explicit că este ceva după moarte, că totul nu se încheie la mormânt. Da, în ce privește ce facem și ce adunăm noi în această lume, totul se încheie la mormânt. Lumea va uita până și pomenirea noastră. Dar în ce privește existența noastră înaintea Creatorului, putem spune că totul începe de-abia după mormânt. Atunci duhul se întoarce la Dumnezeu. Deci duhul poate exista și în afara trupului. Și pentru ce se întoarce la Dumnezeu? Se întoarce și se contopește cu divinitatea pierzându-și conștiința de sine și individualitatea? Nu, se va întoarce pentru judecată. După moarte, individualitatea nu va dispărea, ci va fi accentuată și mai mult în contextul judecății. Ecleziastul ne surprinde din nou. El nu dezvoltă ideea veșniciei, ci revine în v.8 la tema deșertăciunii. Am așteptat toată cartea cu sufletul la gură. El tot ne-a oferit indicii și luminițe. Acum în sfârșit dezleagă misterul și ne vorbește explicit despre o altă perspectivă asupra vieții, dar nu o dezvoltă deloc. Și alocă doar un verset și apoi revine la afirmația totul este deșertăciune. Oare de ce?

După cum am observat deja Ecleziastul are o abordare diferită de celelalte cărți ale Scripturii, o abordare unică și un stil literar aparte. Este mai degrabă un discurs filosofic decât teologic. Astfel, Ecleziastul nu este axat pe răspunsuri directe, ci pe

analiza realității, pe punerea întrebărilor, pe oferirea unor indicii care să ne stârneasă să căutăm și mai mult. El se adresează tinerilor care sunt vrăjiți de vizibil și puțin interesați de veșnicie. Pentru ei ceea ce contează este ce se vede, iar ce nu se vede pare neatractiv. Ecleziastul le vorbește astfel cel mai mult despre viața care se vede. Viața care se vede este punctul său de plecare. El nu pornește de sus (revelația directă a lui Dumnezeu) ca să pogoare apoi jos pe pământ. Ci el pornește de jos, și nu pentru a ne conduce apoi sus, ci mai degrabă pentru a ne provoca să privim spre sus, pentru a stârni în noi sete după **dincolo**. Baza discursului lui este formată din observațiile cu privire la această viață și cu experiențele din această viață. Ecleziastul ne vorbește despre ce a văzut și a experimentat în viața pământească de care tinerii sunt atât de fermecați. Și aceste observații și experiențe ne conduc la două concluzii. Prima: că aici, pe pământ, totul este deșertăciune. A doua: că există un dincolo. Ecleziastul evită să ne vorbească prea mult despre acest dincolo. El pare că nu vrea să își părăsească elementul comun dintre sine și tineri: această viață. Ecleziastul vrea să rămână ancorat în realitate, pentru că ea este puntea de legătură dintre el și cititorul sceptic sau tânărul robit de vizibil. Și astfel, când ne vorbește despre acest **dincolo**, el ne călăuzește spre următoarele trei idei:

- Acest **dincolo** nevăzut își lasă amprenta asupra realității vizibile.
- Cu toate acestea EL nu poate fi pătruns sau înțeles în întregime de mintea omului.
- Poți deduce că acest **dincolo** este singurul lucru care ar putea oferi sens vieții.
- Acest dincolo te poate face fericit acum și aici și reprezintă perspectiva, lentila prin intermediul căreia viața trebuie să fie privită și trăită.

Abordarea Ecleziastului pare a fi unică și originală în Scriptură. Stau și mă întreb de ce a ales această abordare și în cele din urmă cui i se adresează cartea? Ea nu pare să se adreseze ateilor. Este o mare provocare în carte Ecleziastul să înțelegi ce își propune și ce nu își propune autorul și apoi de ce își propune ceea ce își propune? El nu își propune să demonstreze nici existența lui Dumnezeu, și nici continuitatea vieții după moarte. El afirmă în mod natural aceste două adevăruri. Faptul că le afirmă atât de natural nu înseamnă neapărat că ai săi cititori credeau cu aceste două adevăruri. Ecleziastul ar putea foarte bine ca prin aceste afirmații să-i stârneasă să caute, să exploreze.

Prezența v.8 imediat după v.7 ne aduce aminte de strategia Ecleziastului: el dorește ca omul să conștientizeze deșertăciunea vieții tocmai pentru a-l căuta pe Domnul. El știe că dușmanul de moarte al căutării lui Dumnezeu este tocmai mirajul vieții asupra inimii omului. Și de aceea în momentul în care afirmă continuitatea vieții după moarte, El știe că tendința omului este să privească aceste lucruri ca basme și să revină ce este vizibil și atractiv, adică la această viață. Pentru a tempera această tendință și pentru a ne provoca să rămânem deschiși față de perspectiva veșniciei, el revine la tema

deșertăciunii. Sfârșitul vieții omului pe pământ nu doar că ne deschide o fereastră spre o altă lume, dar ne ajută să înțelegem cât de lipsită de sens este viața pe pământ.

În lumina acestor lucruri și în lumina întregii cărți, Ecleeziastul ne va aduce la cunoștință concluzia cărții și căutărilor sale în 12:13-14. Dar înainte de a face acest lucru, tocmai pentru a oferi și mai multă autoritate concluziei, el ne mai amintește niște detalii din CV-ul său. Și fără să ne surprindă aceste detalii vizează înțelepciunea sa. Ecleeziastul a fost înțelept, dar nu numai atât, el a mai făcut două lucruri:

- A mai învățat știința pe popor,
- A cercetat, a adâncit și întocmit un mare număr de zicători.

Ecleeziastul nu s-a bazat pe înțelepciunea sa strălucită și a lenevit. El și-a pus în negoț talantul. Pe de o parte, el s-a dedicat studiului, iar pe de altă parte a învățat și pe alții. El a dorit să își sporească înțelepciunea și știința și a cercetat și adâncit ce ceilalți înțelepți au scris înaintea lui. Dar a dorit să meargă mai departe, și el însuși a întocmit un număr mare de proverbe. Deci nu a fost preocupat doar să acumuleze ce au scris alții, ci să descopere fațete noi ale înțelepciunii. Dar preocuparea sa nu a fost doar să înțeleagă ci să și comunice ce a înțeles. El a învățat pe popor. Cel care învață pe alții este primul câștigat, deoarece primește feed-back din partea celorlalți și învățând pe alții își clarifică el însuși un anumite lucruri și descoperă și lucruri noi. Și după cum Ecleeziastul nu a fost leneș în studiu, nu a fost leneș nici în procesul învățării altora:

- Ecleeziastul a căutat să afle cuvintele plăcute și să scrie întocmai cuvintele adevărului.

Îmi place mult această asociere: cuvintele plăcute și cuvintele adevărului. El nu a vrut să dea învățături după placul ascultătorilor, să îi gădele la ureche și să se abată de la adevăr. El a dorit să comunice adevărul, chiar dacă acesta nu era confortabil pentru auditoriu. Dar el fost preocupat nu doar de rostirea adevărului, ci de înțelegerea și primirea acestuia de către ascultători. De aceea el a căutat să afle și cuvintele plăcute. El a dorit să găsească acele forme clare și atractive în care să așeze esențiale adevărului. În acest proces intens de căutare atât a esențelor cât și a formelor, Ecleeziastul a ajuns la două concluzii. Prima sună în felul următor:

- Cuvintele înțelepților sunt ca niște bolduri; și strânse la un loc sunt ca niște cuie bătute, date de un singur stăpân.
- Cuvintele înțelepților sunt ca niște bolduri, și proverbele culese de ei ca piroanele bine înfipite – toate date de un singur păstor. (traducerea NIV)

Cuvintele înțelepților au deci trei caracteristici: sunt ca niște bolduri, sunt ca niște cuie bătute și sunt date de un singur păstor. Boldurile erau niște țepușe cu ajutorul cărora păstorii țineau vitele în mișcare și le făceau să țină direcția cea bună și ritmul de mers așteptat. ele provocau mici dureri, dar țineau turma pe calea cea bună. Piroanele bine

înfipte aveau tocmai rolul de a ține ceva pe loc (fie o vită, fie un cort etc.) Este asociată o imagine de mișcare cu o imagine de staționare. Cuvintele înțelepților te ajută să fii statornic în valori, dar și să acționezi în direcția dorită. Ești statornic, dar nu pasiv. Ești constant, dar și dinamic. Cuvintele lor pot fi pline de muștrare și mai puțin confortabil pentru firea noastră. Însă ele ne vor conduce pe drumul vieții. O a treia caracteristică este unitatea și armonia dintre cuvintele înțelepților. Este sunt date de un singur Păstor. Și acest Păstor este Înțelepciunea, este Dumnezeu Însuși. Din această pricină cuvintele înțelepților nu se contrazic, ci urmează aceeași direcție și se completează unele pe altele. Sursa este de fapt una singură.

A doua concluzie o găsim în v.12:

- *Încolo, fiule, ia învățătură din toate aceste lucruri; dacă ai voi să faci o mulțime de cărți, să știi că n-ai mai isprăvi, și multă învățătură obosește trupul.*

Viața și universul sunt extrem de complexe. Cunoștința nu are sfârșit. Dacă cineva ar dori să facă o mulțime de cărți despre ce este sub soare nu ar mai isprăvi. Pare a fi o cursă fără sfârșit, și chiar o capcană. Multele sale cărți vor surprinde doar câteva detalii din complexitatea vieții. În schimb, trupul său va obosi de multă învățătură. Deci chiar pe calea cunoașterii este nevoie de echilibru. Solomon nu ne îndeamnă să devenim un șoarece de bibliotecă mereu obsedat de a cunoaște mai mult, de a citi mai mult, și de a mai scrie o carte. Dacă toată viața ne-am închide într-o bibliotecă tot ce am reuși să citim ar fi o așa mic parte din cunoștințele acumulate de oameni sub soare, și tot ce am reuși să scriem ar surprinde atât de puțin din complexitatea vieții. Și nu doar atât, trupul nostru va obosi, și vom ajunge la saturație, goi și dezamăgiți. Mare atenție la idolatrizarea cunoștinței. Și mare atenție la o activitatea intensă dedicată scrisului. Solomon însuși nu a fost un șoarece de bibliotecă. El a fost activ, implicat în realitate. El a vrut să pună în practică ce a învățat și a dorit să învețe și pe alții. El însuși se pare că nu a scris foarte mult. Noi avem astăzi cele trei minunate cărți: Proverbe, Ecleziastul și Cântarea Cântărilor. În această mare fără sfârșit a cunoașterii el a dorit să surprindă esențele. Cartea proverbe este o bună ilustrație în acest sens. Ea este plină de proverbe scurte, dar pline de înțelepciune, și are punctează elemente fundamentale ale vieții. În ultimele două verste ale cărții ecleziastul el subliniază esențialul din toate învățăturile:

- *Să ascultăm dar încheierea tuturor învățăturilor: teme-te de Dumnezeu și păzește poruncile Lui. Aceasta este datoria oricărui om. Căci Dumnezeu va aduce orice faptă la judecată, și judecata aceasta se va face cu privire la tot ce este ascuns, fie bine, fie rău.*

Viața este efemeră și este o deșertăciune. Când ea se va încheia omul nu va putea lua cu el nimic din lume. În schimb se va înfățișa înaintea Creatorului care nu îl va întreba cât de mult a citit sau a cunoscut din tainele universului, ci îl va judeca cu privire la binele sau răul care l-a făcut pe pământ. Deci esențialul sub soare este frica de Domnul și

păzirea poruncilor lui. Restul, inclusiv cunoașterea tainelor universului, este secundar. Ecleziastul nu ne îndeamnă să fim leneși și să nu ne avântăm în cunoașterea tainelor universului. Însă el ne ajută să ne fixăm prioritățile. Primul lucru și cel mai important elementul absolut necesar și indispensabil, ceea ce nu poate fi negociat, amânat sau neglijat, ceea ce trebuie să reprezinte prioritatea vieții, cea ce trebuie să fie mai presus de toate celelalte aspecte ale vieții, ceea ce trebuie să fie preocuparea fundamentală, grija principală a unui om de sub soare este: **frica de Domnul și păzirea poruncilor Lui**. Dacă acest lucru există, de restul va purta de grijă Domnul și celelalte lucruri se vor așeza natural și echilibrat în viața celui ce se teme de Domnul. Dacă acest lucru este neglijat, restul, pur și simplu nu mai contează. Și în acest rest includem absolut tot: dacă ai multă carte sau puțină, dacă ești căsătorit sau nu, dacă ai copii sau nu, dacă ai o casă sau nu, dacă ai făcut carieră sau nu. La finalul capitolului 12, Ecleziastul include în acest rest în mod special cunoștințele. Deci dacă frica de Domnul nu este centrală în viața cuiva, cât cunoaște sau nu cunoaște el din cultura universală, pur și simplu nu mai contează. Dacă cineva în schimb se teme de Domnul, în funcție de darul și chemarea lui, va fi călăuzit de acesta să acumuleze și informații din cultura universală. El le va asimila cu discernământ și spirit critic, și le va folosi nu spre slava personală ci spre slava Domnului. El va extrage din acestea ilustrații pentru adevărurile Domnului, și asemenea lui Pavel în Atena va putea fi relevant pentru cei ce idolatrizează cultura. Dacă iubești oamenii, vei citi ce citești ei, de dragul mântuirii lor. Pentru a te face grec grecului, trebuie să știi mai întâi ce crede un grec, și pentru acestea trebuie să citești ce citește el. Dar raportarea la cunoaștere și cultură va fi mereu echilibrată. Ea nu va fi niciodată idolatrizată sau transformă în prioritatea numărul unu a vieții. Ea nu va umbri sau intra în concurența cu singura prioritate a vieții: cunoașterea lui Dumnezeu și a căilor Lui. Pentru a trăi în frică de Domnul și a păzi poruncile Lui, avem nevoie de cunoașterea Domnului și cunoașterea căilor Sale. Acest lucru necesită de asemenea timp. Și cunoașterea culturii necesită timp. Ferice de cel care își așează corect prioritățile în domeniul cunoașterii și găsește echilibrul ecleziastic. Din pricina imensității cunoștințelor culturii, putem să intrăm în panică: cât mi avem de citit, cât de mult pierdem pentru că nu am citi nici asta, nici aia etc. Ecleziastul îndepărtează aceste temeri. Ce este fundamental pentru viața ta este frica de Domnul și păzirea poruncilor Lui. Nu vei descoperi ceva mai important pentru viața ta și a altora. Și nu uita: judecata se va face cu privire la cei ai făcut și nu cu privire la cât de mult sau puțin ai citit. Cum să te raportezi echilibrat la revelația specială (Scriptura) și cea generală? Echilibrul l-am putea descoperi în cuvintele Mântuitorului: pe **acestea** să le faceți, iar pe **celelalte** să nu le lăsați nefăcute. Marea întrebare pentru viața noastră este: ce includem în **acestea** și ce includem în **celelalte**? Din păcate, adesea, cunoașterea căilor Domnului este inclusă în **celelalte**. Niciodată nu trebuie să intrăm în panică cu privire la **celelalte**, dar tot timpul trebuie să intrăm în panică cu privire la **acestea**. Cel ce va încerca să ne defocalizeze și să ne amăgească să schimbăm prioritățile vieții. Dacă te înfrunți zilnic din cuvântul Domnului poți să nu fii atât de îngrijorat cu privire la ce nu ai citit din

cultura universală. Dar dacă neglijezi hrana spirituală, oricât de mult ai acumula zilnic din cultura universală, teme-te, intră în panică și schimbă-te. Comorile înțelepciunii și științei sunt ascunse în Hristos, iar Hristos este ascuns în această carte (Biblia). Până nu am studiat-o din scoarță în scoarță, nu am pierdut prea mult dacă nu prea ne-am documentat din cultură. Dumnezeu s-a revelat și în cultură, de aceea ea nu trebuie răstignită sau respinsă. Ea însă trebuie abordat cu lentila scripturii, și pentru a face acest lucru, cunoștințele noastre din scriptură trebuie să fie mereu mai multe și mai bogate decât cele din cultură. Dacă este invers, este dezechilibru și acest dezechilibru ne poate fi fatal. Până nu ai studiat deci toate cărțile scripturii nu te îngrijora sau frământa prea mult cu privire la ce nu reușit să citești din cultură. Studiarea culturii poți să o lași pe mai târziu, după ce discernământul tău a fost ascuțit de comorile scripturii. Cartea ecleziastul te învață cât de complexă este viața și cât de departe de tine este înțelepciunea. Înveți cât de importantă este experiența de viață, și cât de fundamentală este scriptura, și poți să ajungi cu umilință la următoarea concluzie: până la 30 de ani nu prea ai multe de spus, iar până nu ai studiat toate cărțile scripturii nu te grăbi să spui prea multe.

Pentru cel iubitor de înțelepciune poate fi o capcană dorința de a scrie multe cărți. Acest lucru obosește trupul și îl poate secătui de energie. Este adevărat că aceste cărți pot fi o moștenire pentru omenire și pot ajuta pe mulți, dar nu trebuie să fie neapărat multe. Și aceste cărți trebuie axate pe ce este esențial, fundamental pentru om, adică pe frica de Domnul, așa cum ne spune și ecleziastul, și așa cum a făcut și el de altfel. Dar dacă energia nu trebuie secătuită prin multă învățătură și prin multe cărți, ce trebuie făcută cu ea? Ecleziastul ne-a spus care sunt acei mai bine de sub soare. Printre ei se numără: relațiile și bucuria de a trăi. Dacă multa învățătură ne duce la neglijarea relațiilor nu sunt pe drumul cel bun. Investiția în semeni prin relații este mai importantă decât multa învățătură și scrierea multor cărți. Cărțile sunt tot pentru semeni, dar sunt suficiente doar câteva. Ar fi ecleziastic dacă restul timpului ar fi alocat relațiilor. Și nu în ultimul rând Ecleziastul ne îndeamnă se ne bucurăm de viață. A te bucura de momentele frumoase ale vieții nu înseamnă risipă și pierdere de timp. Atunci când idolatrizăm eficiența și obiectivele, micile plăceri și bucurii ale vieții ni se vor părea pierdere de timp și mereu ne vom învinovăți cu privire la ele. Dar ecleziastul știe că avem nevoie de ele și că Dumnezeu se bucură când noi de bucurăm de darurile Lui. Ecleziastul caută în permanență echilibrul, și ne călăuzește spre normalitatea de a trăi. El nu ne vrea nici resemnați, nici depresivi, nici robi vizibilului și planurilor noastre pământești, nici pasivi și lipsiți de pasiune, nici pierde de vară, dar nici fanatici sau stoici. El ne cheamă spre normalitate: să guști viața cu bucurie și pasiune, să te bucuri de darurile ei, să trăiești frumos înaintea Domnului, temându-te de Domnul și păzind poruncile Lui. Noi suntem predispuși spre dezechilibru. Echilibrul nu este ceva la care ajungi și gata, ci o stare tainică pentru care trebuie să te lupti continuu. Este exact ca mersul pe sârmă. Trupul va avea mereu tendința să se încline spre dreapta sau stânga, ceea ce va necesita din partea acrobatului o permanentă căutarea a echilibrului. Mă uit în sufletul meu și înclinația spre

dezechilibru este mereu atât de vie. Uneori consider multa învățătură o deșertăciune și citesc puțin (în afara Bibliei) și îmi investesc tot timpul în relații. Alteori mă apucă dragostea de citit și relațiile mi se par o piedică în calea cultivării și lecturii. Uneori am tendința să devin fanatic și să condamn micile bucurii ale vieții ca pe pierdere de timp, iar alte ori le valorizez și ajung să exagerez și chiar să pierd timpul. Echilibrul la care ne cheamă eclesiastul nu este nici ușor de atins, nici ușor de păstrat. De altfel, este la fel de dificil ca și înțelegerea cărții. Poate și din această pricină este atât de greu pentru noi să înțelegem această carte. Noi am prefera fie o extremă (totul e deșertăciune aici, deci doar așteptarea veșniciei contează!) fie alta (totul contează aici, deci trăiește acum și aici și lasă veșnicia de o parte!). Suntem debusolați de abordarea cărții și de paradoxurile ei: totul e deșertăciune, și totuși: gustă viața și bucură-te de ea! Cum vine aceasta? Întrebă sufletul condamnat prin naștere la o permanentă predispoziție spre extreme.

Tot din ce face omul este deșertăciune, dar eclesiastul nu poate numi și păzirea poruncilor lui deșertăciune. Nu, deoarece comportamentul moral al omului are consecințe eterne. Există o judecată care se va face cu privire la tot ce este ascuns: fie bine, fie rău. Iată ceva pe care omul îl ia cu el. Nu este vorba la ceva material, ci la faptele sale care i-au modelat caracterul. Eclesiastul ne-a învățat că la fel ca în universul fizic, există o lege a acțiunii și reacțiunii și în universul moral și spiritual. Orice facem noi are efecte în primul rând asupra noastră. Binele făcut altora ne transformă mai întâi pe noi, iar răul făcut altora ne mutilează mai întâi pe noi. Binele și răul făcut pe pământ se înscrie adânc în noi, iar judecata divină scoate la iveală ce s-a ascuns în noi prin umblarea noastră prin deșertăciune. Iată deci ce trece dincolo de mormânt, ce trece testul deșertăciunii. Eclesiastul vorbește acum clar și explicit și oferă un răspuns la multe din întrebările pe care el le-a ridicat în carte. Dar nu dezvoltă acest răspuns. El dorește ca cititorul însuși să îl exploreze mai departe. El a dorit doar să îl conducă aici și să îi demonstreze că este singurul posibil răspuns care merită explorat. Mai sunt și alte posibile direcții de explorat. Sunt chiar foarte multe și dacă ai scrie o carte despre fiecare nu a-i mai isprăvi și nu a-i mai termina, iar multă învățătură obosește trupul. Dacă vrei să cercetezi începe cu această direcție ne spune eclesiastul. Toate celelalte sunt drumuri fără finalitate, sunt cărări înfundate. Ele nu pot să iasă din cercul deșertăciunii. Singura care din punct de vedere logic și rațional ar putea birui cercul deșertăciunii este doar aceea care pune în calcul un **dincolo**, care privește dincolo de mormânt și pune în calcul perspectiva veșniciei, și consecințe reale a faptelor noastre pe pământ asupra eternității sufletului nostru. Cel ce își reduce perspectiva la ce este sub soare, este sortit fără doar și poate nonsensului. Dacă există un sens, acesta trebuie căutat într-o perspectivă superioară. La finalul cărții fără să o demonstreze, Eclesiastul pur și simplu afirmă această perspectivă. El s-ar putea adresa deopotrivă oamenilor credincioși/religioși și necredincioși. Cei religioși nu neagă judecata și viața viitoare, dar sunt robiți de vizibil și trăiesc ca și cum totul ar fi aici și acum. El distruge miturile și iluziile despre această viață și îi învață să valorizeze și să creadă cu adevărat perspectiva veșniciei. Cei necredincioși și sceptici neagă perspectiva

nevăzutului dincolo. Ecleziastul le demonstrează deșertăciunea acestei vieți, lipsa ei totală de sens. El le distruge fără milă toate încercările lor de a oferi un sens vieții sub soare. În același le face cunoștință și cu soluția sa pe care la finalul cărții o afirmă explicit, scurt, concis și fără să o demonstreze. Ei pot conștientiza că e singura care mai are o șansă și sunt provocați să o explorez mai departe. Este esențial atunci când studiem cartea Ecleziastul să înțelegem ce și-a propus și ce nu și-a propus autorul. Vom mai reveni asupra acestor lucruri în partea de recapitulare a cărții.

Recapitulare

• Autorul: Ecclesiastul

Autorul este Solomon, fiul lui David. Cu toate acestea el se prezintă pe sine ca Ecclesiastul, adică Învățătorul, Propovăduitorul, Predicatorul, sau mai marele adunării. De ce face acest lucru? Solomon scrie această carte la sfârșitul vieții. El a avut o mare cădere spirituală în viața sa. De aceea noi asociem imaginea lui Solomon bătrân cu eșecul spiritual, și astfel el, Solomon, ne-ar oferi mai puțină credibilitate. Deși este vorba tot despre Solomon, faptul că este folosit un alt termen este semnificativ. Dacă imaginea unui Solomon bătrân ne trimite cu gândul la un înfrânt, termenul Ecclesiastul ne trimite cu gândul la o autoritate vrednică de crezut. Autorul nu se prezintă ca Solomon cel înfrânt, ci ca Ecclesiastul, ca cel care este plin de înțelepciune și are autoritate în ceea ce spune. Cartea nu este scrisă de un simplu om, ci de Ecclesiastul. Nu pur și simplu niște meditații despre viața ale unui muritor, ci sunt cuvintele Ecclesiastului. Autorul își asumă de la început rolul de Învățător. El nu vrea să se tragă de șireturi cu tine, ci să te învețe. Nu este o abordare de la egal la egal. El este Ecclesiastul, iar tu faci parte din adunare. El se află la catedră, iar tu în bancă. Cu alte cuvinte, când citești cartea, adu-ți mereu aminte cine a scris-o.

Ecclesiastul nu își asumă rolul de Învățător cu autoritate în mod gratuit. El își prezintă CV-ul, CV care este completat și de alte pasaje ale Scripturii. Și ce descoperi în acest CV este impresionant. El ne surclasează pe toți, și ne este ușor să ne ducem smeriți în bancă, și să îl recunoaștem ca pe Ecclesiastul cel vrednic să fie ascultat. Aș rezuma elementele, domeniile în care el ne depășește cu mult în următoarele cuvinte: darul înțelepciunii, punerea în negoț a darului, oportunitate specială, experiență impresionantă, inspirația divină. De ce Ecclesiastul este mai credibil decât noi când își dă cu părerea despre viață?

În primul rând pentru că el a început această cursă a înțelegerii vieții cu câteva mii de km înaintea noastră. El, ne spune Scriptura, a fost cel mai înțelept om care a trăit vreodată pe acest pământ. Domnul i-a dat o minte strălucită, genială, unică. Și nu este vorba doar de o inteligență și memorie ieșită din comun, dar și de o capacitate unică de a analiza viața și de a pătrunde în esența fenomenelor. Deci ne vorbește cel mai înțelept om care a trăit vreodată. Te poți așeza alături de el? Dar nu doar că a primit de la Domnul acest dar al înțelepciunii, dar l-a și pus în negoț cu mare perseverență. Solomon nu a fost leneș, ci purtat de o pasiune arzătoare să înțeleagă lumea și viața. El și-a pus inima să adâncească tot ce se face sub ceruri. Câți oameni își propun acest lucru, și analizează cu atenție sporită propriile experiențe și experiențele altora? Pentru cei mai mulți, viața pur și simplu trece, iar noi suntem împovărați de griji sau obsedați de plăceri. Pentru Solomon preocuparea de a înțelege viața a fost una esențială, fundamentală. Chiar propriile plăceri le-a subordonat acestui scop. Cât îți aloci pur și simplu doar pentru a

analiza viața? Te poți așeza alături de Solomon? Pentru a-și mări capacitatea de analiză Solomon a citit mult și a acumulat multe cunoștințe. Nu s-a rezumat doar la un singur domeniu. A fost un generalist, o enciclopedie ambulantă: religie, psihologie, sociologie, drept, botanică, istorie, filozofie, economie, construcții, administrație...toate aceste domenii le avea la degetul mic. Te poți așeza alături de el? Dar nu doar că a avut un dar special pe care l-a pus în negoț cu mare pasiune și perseverență, dar a avut și o mare oportunitate: a fost împărat din tinerețe, și a domnit 40 de ani peste Israel, ani care au fost de pace, nefiind nevoit să poarte nici măcar un război. A avut atât timp cât și acces la cele mai importante biblioteci ale lumii respective. Nu avea grija zilei de mâine. Era liber să studieze și să mediteze cât dorea. Dar funcția de împărat nu i-a oferit doar un minunat acces la educație, ci și un acces la experiențe atât de diverse. El nu s-a bazat doar pe ce a citit ci și pe ce a trăit. Poziția de împărat te pune în contact cu o diversitate de oameni, de informații și de probleme. Îți oferă o imagine de sus a unui imperiu și nu doar perspectiva îngustă a unui simplu angajat la un serviciu. Solomon nu doar că a avut cu ce analiza (înțelepciune), dar și a avut ce analiza (din poziția de împărat). Te poți așeza alături de Ecleziastul? Cum spuneam, el nu a fost doar un șoarece de bibliotecă, ci și o persoană căreia i-a plăcut să experimenteze tot ce se poate experimenta sub soare. Compară-te cu Solomon și cu experiențele și realizările lui. Ce a realizat el în 40 de ani nu vor realiza 1000 dintre noi în 10.000 de ani? Experiențele la care a avut el acces vor rămâne pentru cei mai mulți dintre noi doar vise sau lucruri imaginare toată viața? El și-a dăruit sieși tot ce i-a pofit inima și a experimentat tot ce și-a dorit să experimenteze! A gustat din plin din toate domeniile vieții. Iar căderea sa spirituală, în mod paradoxal, face ca experiența sa să fie și mai bogată și mai credibilă. El nu și-a limitat experiențele din pricina moralității. El a renunțat la moralitate și și-a dat frâu liber dorințelor. El a gustat din plin deopotrivă și din viața trăită în ascultare de Domnul și din viață trăită în idolatrie și în păcat. A experimentat toate extremele. Privește la experiențele tale de viață! Te poți așeza alături de Ecleziastul? Și nu în ultimul rând privește la perii săi albi, la anii cei mulți. Nu îți vorbește un începător al vieții, ci cineva care a ajuns la final, care a experimentat tot ce se poate experimenta, inclusiv bătrânețea, anii grei și slăbiciunea de patul morții.

Solomon a analizat viața cu o capacitate unică , cu o pasiune unică, dintr-o poziție privilegiată și cu un acces cu totul special la experiențe unice, și ne vorbește acum la sfârșitul vieții sale! Și la toate acestea adăugăm și inspirația divină, faptul că atunci când a scris această carte, Cel care i-a dăruit darul înțelepciunii, l-a insuflat cu lumină de sus. Te poți deci așeza alături de Ecleziastul să îți dai cu părerea despre viață de la egal la egal, să îl privești de sus, sau să privești cu dispreț la concluziile sale? În nebunia noastră am fi în stare, dar și mândria își are limitele ei. Poziția atât de înaltă a lui Solomon ne constrânge, în ciuda mândriei noastre, să trecem în bancă și să ascultăm cu atenție. Mândria este dușmanul nostru de moarte în procesul înțelegerii vieții. Totuși, când diferența este atât de mare, atât de vizibilă, chiar omul mândru poate recunoaște măcar pe moment: aici te pricepi mai mult decât mine!

• Auditoriul/ cititorii

În mod cert cartea este relevantă și de folos pentru oricine, însă ea pare să fie adresată în special tinerilor, celor care sunt în prima parte a vieții. Acest fapt este susținut de anumite pasaje de la sfârșitul cărții (vezi 11:9-12:1 și 12:12). Și pare logic ca această carte să se adreseze în special tinerilor. Solomon le vorbește mult despre viață și cum trebuie ea trăită. El vrea să îi ajute pe cititori să nu o risipească așa cum a făcut el. Pentru ca acest lucru să fie posibil este logic ca cititorii să mai aibă ceva de trăit sau să fie mai la început de drum. Apare întrebarea dacă auditoriul este format din oameni credincioși sau necredincioși? Ar putea fi și credincioși și necredincioși. Observăm că el vorbește de la începutul cărții deschis, clar și natural despre Dumnezeu. El nu își propune să demonstreze existența lui Dumnezeu și nici continuitatea vieții după moarte. El pur și simplu le afirmă. Acest fapt ne sugerează două posibilități: fie aceste credințe erau deja acceptate de cititori, fie nu erau acceptate, și în acest caz el le afirmă în anumite contexte bine alese tocmai pentru a-i provoca pe ei să caute mai departe și să se convingă singuri. Dar dincolo de faptul dacă cititorii erau credincioși sau religioși, sau necredincioși, dacă aceștia erau tineri, aveau cu siguranță ceva în comun: o atracție intensă față de vizibil, o dorință puternică de a realiza ceva în această lume și viață, și o mai mică preocupare față de cele nevăzute și veșnice. Fiind la început de drum, erau vrăjiți de viața care le stătea înaintea. Aveau vise și planuri și doreau și sperau să și le împlinească și să devină fericiți. Lumea de dincolo era mai mult o idee îndepărtată, un basm, ceva vag și mai puțin interesant. Viața de acum și aici și ce se vede conta! Astfel se explică de ce Ecleziastul vorbește atât de mult despre viața aceasta și pornește de la ce este vizibil pentru a te călăuzi spre ce este nevăzut. El nu insistă prea mult asupra *celor sfinte și veșnice*. El vorbește în schimb foarte mult despre această viață. Acesta este domeniul comun de interes cu tinerii la început de drum. Ei nu prea sunt interesați de basmele religioase ale unui om bătrân. Dar sunt fascinați de această viață. Bun! Le spune Ecleziastul, să vă vorbesc atunci despre această viață. Este un drum diferit față de alte cărți ale Scripturii. În Exod Dumnezeu îi vorbește lui Moise, acesta coboară de pe munte și rostește poporului cele 10 porunci: așa trebuie să vă trăiți viața, pentru că Dumnezeu așa a spus și așa ne-a descoperit! Ecleziastul nu coboară de pe munte, ci este jos la poale și vorbește despre ce este acolo jos pentru a-i provoca prin aceasta pe tineri să urce singuri pe munte. Concluzia sa este identică cu cea a lui Moise: teme-te de Domnul și păzește poruncile Lui! Dar modul în care ajunge la această concluzie este foarte diferit.

• Un stil aparte: discursul filosofic

Cartea Ecleziastul este o carte mai dificilă și aceasta și din pricina unei abordări într-un fel unice în Scriptură. Atât conținutul (ce spune) cât și forma (cum spune) sunt aparte. Cartea nu este o narațiune, nu este o profeție, nu este un set de legi, nu este poezie, nu este o epistolă, și nici un set de proverbe, ci pare a fi mai degrabă un fel de discurs filosofic. Este mai ușor să subliniem ce nu este această carte. Ea nu este o epistolă

paulină. Cu alte cuvinte, nu ne putem aștepta să descoperim acea înlănțuire logică și vizibil coerentă a tuturor versetelor ca în epistola către Romani de exemplu. Dacă cineva caută acest tip de coerență în Ecleziastul va fi frustrat pentru că nu îl va găsi. Aceasta nu înseamnă însă că această carte este asemenea celei de-a doua părți a cărții Proverbe, adică pur și simplu un set de meditații adunate și puse oarecum la întâmplare unele lângă altele. Ecleziastul are, după cum vom vedea, un discurs coerent în această carte. El abordează anumite teme legate de viață și le așează într-o ordine bine calculată. Dar atunci când abordează o temă el o prezintă prin imagini și idei care gravitează în jurul temei și care se completează unele pe altele, dar care nu decurg neapărat unele din altele așa cum se întâmplă în epistolele pauline. Deci el are un set de observații, meditații și întrebări despre viață, pe care le grupează pe anumite teme – teme pe care le vom prezenta puțin mai târziu.

Cartea fiind mai degrabă un discurs filosofic, ea analizează, face observații pertinente, ridică probleme și întrebări, dar nu se grăbește foarte mult în a oferi răspunsuri. Cititorul poate deveni de două ori frustrat atunci când studiază cartea. Mai întâi nu găsește foarte ușor o coerență și legătură clară între versete și imaginile ecleziastului, iar apoi nu înțelege de ce ecleziastul abordează anumite teme dar nu insistă asupra răspunsului bun și corect. De ce nu ne spune clar și concis că de fapt viața, dacă o trăiești pentru Domnul merită trăită, căci cu Domnul totul are sens, și nimic nu este deșertăciune, că dacă faci totul ca pentru Domnul poți înveșnici toate clipele din viața ta, că omul are de fapt o sete pe care doar Domnul i-o poate împlini? Da, de ce tot ocolește ecleziastul aceste răspunsuri. Pentru că el a ales o anumită metodă și o anumită abordare și vrea să se țină de ea. Cartea nu este o profeție, o epistolă paulină, și nici măcar o predică. Ea este un discurs de natură filosofică despre lume și viață. El nu se grăbește cu răspunsul și nici nu insistă asupra lui. El ridică probleme, pune întrebări, demolează mituri, te provoacă și stârnește căutări adânci. Nu căuta în carte ce autorul nu și-a propus să scrie, ci mai degrabă întreabă-te de ce a ales el această metodă. În mod cert Ecleziastul își propune să vorbească mai mult despre *viața de acum* decât despre veșnicia viitoare. El și-a pus inima să înțeleagă rostul vieții și cum trebuie ea trăită. De aceea, în această carte ni se vorbește atât de mult despre viață, întrebările și provocările ei. Este adevărat că ecleziastul vorbește într-un anume mod despre viață, mod care să te călăuzească spre Dumnezeu și perspectiva veșniciei.

• Un discurs coerent: 10 teze (teme) filosofice

Menționam mai sus faptul că discursul său este coerent. Meditațiile și observațiile sale gravitează în jurul a 10 teme, teme legate de viață și deșertăciune. Aceste teme sunt mai greu de identificat. Este nevoie de o lecturare îndelungă și foarte atentă a pasajelor, pentru a identifica aceste teme. La o primă citire, cartea Ecleziastul pare un șir nesfârșit de meditații asupra vieții care nu prea au legătură unele cu altele. La o citire mai atentă descoperim 10 teme care adună meditațiile și observațiile ecleziastului:

- 1) 1:1-11 – Deșertăciunea și argumentul efemerității
- 2) 1:12-2:26 – Deșertăciunea și argumentul experienței Eccleziastului
- 3) 3:1-15 – Toate își au vremea lor pe câmpia deșertăciunii...
- 4) 3:16-4:4 – Deșertăciunea și nedreptatea
- 5) 4:5-5:7 – Relațiile și deșertăciunea
- 6) 5:8-6:12 – Bogățiile și deșertăciunea
- 7) 7:1-8:7 – Umblă în neprihănire și înțelepciune!
- 8) 8:8-9:10 – Cel mai mare rău din deșertăciune: toți au aceeași soartă!
- 9) 9:11-10:20 – Înțelepciune versus nebunie
- 10) 11:1-12:14 – Bucură-te de viață și teme-te de Dumnezeu!

Identificarea acestor teme ne ajută să ne orientăm mai ușor prin carte. Următoarea întrebare este: de ce așează el aceste teme tocmai în această ordine. Vom încerca să răspundem la această întrebare puțin mai târziu. Până atunci vom mai face câțiva pași în deslușirea misterului acestei cărți.

• **Cheia înțelegerii cărții: cele două lentile/perspective**

Pentru mulți credincioși cartea este grea deoarece autorul pare să se contradică. Sunt multe pasaje care sugerează faptul că nu mai este nimic după moarte, și că totul se reduce la această viață, și în același timp sunt și pasaje care ne vorbesc despre Dumnezeu, viața de dincolo de mormânt și judecata viitoare. Eccleziastul însă privește aceeași realitate (viața) prin două lentile diferite: lentila vizibilului și lentila veșniciei. Prima lentilă, prima perspectivă este una firească, reduționistă, comună majorității oamenilor. Viața este privită și înțeleasă doar din perspectiva a ceea ce se vede, doar între naștere și mormânt, ca și cum ce este sub soare ar fi singura realitate. A doua lentilă lărgeste perspectiva. Ea ne amintește de Cel ce a dăruit viața, de Cel care, deși este nevăzut, se implică în viața oamenilor, și nu în cele din urmă va judeca pe toți oamenii. De ce folosește autorul ambele lentile? El știe că majoritatea oamenilor folosesc prima lentilă, iar a doua este adesea ignorată, disprețuită sau privită cu scepticism. Atunci Eccleziastul intră în jocul oamenilor și spune: ok, să privim viața prin lentila voastră și să încercăm să îi înțelegem rostul! Concluzia sa este foarte clară: privită prin intermediul primei lentile, viața nu are sens și tot ce face omul sub soare este deșertăciune! Astfel, cartea include o demonstrație consistentă a faptului că viața omului, privită doar din perspectiva reduționistă sub soare, este o mare deșertăciune! Concluzia este pesimistă, tragică. Însă el știe că această concluzie nu doar că este adevărată, dar este absolut necesară! Necesară pentru ce? Pentru ca omul să fie deschis și spre a doua lentilă, pentru ca acesta să exploreze sincer și a doua perspectivă!

Vizibilul exercită o presiune imensă asupra omului. De aceea, a doua lentilă cea care ne vorbește de nevăzut, de veșnicie, și mai ales de un Dumnezeu moral care ne va judeca, pare nu doar un basm, dar atât de neatractivă. Când viața are oferte atât de minunate, de ce m-aș gândi eu la un Dumnezeu moral care mă va judeca cu privire la tot ce este ascuns? Deci nu doar că vizibilul este mai aproape de inima mea decât nevăzutul, dar vizibilul îmi face nenumărate oferte, pe când nevăzutul îmi vorbește de judecată. Pentru cine este atractivă ideea că va fi judecat pentru tot ce a făcut? Ecleziastul știe că tendința firească a oamenilor este să îmbrățișeze prima lentilă și să se teamă de a doua. De aceea, el demonstrează falimentul și tragedia adusă de prima lentilă. Dacă reduci viața doar la ce se vede, ea devine o cumplită deșertăciune și deziluzie. În schimb, a doua lentilă, în pofida faptului că ne vorbește și despre judecată, este singura care mai aduce speranță, lumină și sens! Și deodată, prima lentilă devine mai puțin atractivă, iar a doua merită să fie luată în calcul! Ecleziastul știe că în general omul are nevoie să fie convins de deșertăciunea unei vieți fără Dumnezeu, redusă doar la aici și acum, pentru a se putea aventura cu inima deschisă în căutarea Creatorului! Și atunci în cea mai mare parte a cărții el vrea să demonstreze falimentul primei lentile. De aceea nu trebuie să ne surprindă faptul că ecleziastul ne vorbește mai mult despre deșertăciunea vieții decât despre tema veșniciei.

Trebuie să menționăm că a doua lentilă nu este folosită doar la finalul cărții. A doua lentilă este introdusă de fapt de la început, din superbul pasaj: toate își au vremea lor! (3:1-15). El introduce deci a doua perspectivă de la început, revine apoi discret de câteva ori asupra ei pe parcursul cărții, pentru a o înălța din nou la finalul cărții. Deci el nu împarte cartea în două: cap.1-10 (cum se vede viața prin intermediul unei lentile reduționiste) și cap.11-12 (cum se vede aceeași viață printr-o altă lentilă). Nu, ci Ecleziastul glisează pe parcursul cărții între cele două lentile. El nu vrea ca prima parte a cărții să fie un întineric total. El introduce mereu lumini care ne aduc speranță. El însă nu dezvoltă foarte mult, ci parcă ne momește spre sfârșitul cărții, sfârșit, care nici el nu dezvoltă cât ne-am fi așteptat perspectiva veșnică asupra vieții, ci care la rândul lui ne provoacă să o explorăm de unii singuri.

Acesta este un alt motiv pentru care cartea este dificilă. Faptul că el schimbă intermitent lentilele de-a lungul cărții. Astfel, atunci când nu te aștepti el aduce lumină și speranță. Un bun exemplu, este în cap.8, unul din cele mai întunecate capitole ale cărții. El îți vorbește că cel mai mare rău sub soare este că cel neprihănit are aceeași soartă cu cel nelegiuit. Și în acest context el adaugă, dar fără să dezvolte bineînțeles:

- *"Totuși, măcar că păcătosul face de o sută de ori răul și stăruiește multă vreme în el, eu știu că fericirea este pentru cei ce se tem de Dumnezeu și au frică de El. (8:12)"*

Astfel de luminițe sunt prezente pe tot cuprinsul cărții. Ele nu răspund la toate întrebările cititorului, ci nasc mai multe întrebări și îl momesc spre lumină. În contextul

întinericului adus de deșertăciune perspectiva Creatorului nu mai pare așa de neatractivă. Deci, în concluzie reținem următoarele idei care creionează cheia interpretării cărții:

- Autorul își propune să analizeze viața și ce este bine pentru om să facă în această viață.

- Pentru aceasta folosește două lentile distincte: lentila îngustă, sub soare, care reduce realitatea la ce se vede și lentila veșniciei care conectează realitatea cu perspectiva Creatorului celui nevăzut.

- Proporția cu care folosește cele două lentile este diferită: el folosește mai mult prima lentilă decât a doua.

- El folosește prima lentilă cu scopul de a-i demonstra omului deșertăciunea unei vieți în afara lui Dumnezeu și a planurilor Sale eterne. Dacă omul și realizările lui sunt așezate în centru, viața devine o tragedie.

- El folosește a doua lentilă mai puțin, și o folosește cu scopul de a-l ademeni pe cititor spre Lumină. El nu vrea să îi vorbească foarte mult despre a doua perspectivă asupra vieții, ci vrea să îl facă să o pună în calcul și să îl provoace să o caute sincer.

- Cele două lentile sunt folosite intermitent, cu alte cuvinte, pe parcursul cărții el glisează mereu între cele două perspective. De aici și paradoxurile și aparentele contradicții din carte.

- **Afirmație versus demonstrație**

Atunci când studiem cartea trebuie să fim atenți la ce își propune și ce nu își propune autorul. Observăm în discursul său că el folosește deopotrivă afirmații și demonstrații. Cu alte cuvinte, sunt lucruri pe care și le propune să le demonstreze, și sunt lucruri pe care și le propune doar să le afirme. Lucrurile pe care el și le propune să le demonstreze sunt adevăruri legate de această viață, și anume:

- Viața de sub soare este o mare deșertăciune
- Există mai mulți de *mai bine* în această viață
- Omul nu poate pătrunde rostul lucrurilor/ vieții de sub soare

Aceste trei adevăruri fundamentale pe care el le rostește despre viață nu doar că le dezvoltă dar le și demonstrează. Și el aduce de obicei argumente concrete, palpabile, din experiența sa sau a altora. El apelează în demonstrația sa la lucrurile vizibile, verificabile din această viață. Viața însăși și experiențele ei reprezintă magazia din care el își selectează argumentele. El se adresează tinerilor care valorizează această viață. Era firesc și înțelept ca zona de argumentare să fie plasată tocmai în această viață.

Însă în ce privește lucrurile *de dincolo*, despre care vorbește și mai puțin de altfel, el preferă de regulă doar să le afirme. Uneori mai sunt incluse elemente demonstrative.

Acestea nu sunt afirmate explicit, ci mai degrabă pot fi deduse. De exemplu, existența mai multor mai bine sub soare ne indică că nu este haos, că există o lucrare a unui Creator moral care controlează deșertăciunea. Oricum, este evident că el nu își propune să demonstreze autenticitatea celei de-a doua perspective asupra vieții. El demonstrează superioritatea ei față de prima, dar nu prea își alocă timp pentru a demonstra că este și adevărată. Oare de ce? Ar putea fi mai multe explicații. Este posibil ca auditoriul să fie format din tineri religioși care nu negau cea de-a doua perspectivă, dar care nu prea erau atrași de ea. Și atunci Ecleeziastul le arată falimentul primei, tocmai pentru ca singura alternativă să rămână cea de-a doua. Este posibil în același timp ca auditoriul să fie format și din sceptici. Pe aceștia el îi călăuzește să exploreze singuri autenticitatea celei de-a doua perspective. Poate Ecleeziastul credea că Dumnezeu Își este Sineși dovadă și că El se revelează cu generozitate celui ce-L caută. Deci esența problemei nu este legată de dovedire, de capacitatea de argumentare, ci de sinceritatea și deschiderea omului de a-L căuta pe Domnul. Din alte pasaje din Scriptură, învățăm că obstacolul întoarcerii oamenilor la Domnul nu constă în lipsa dovezilor Luminii, ci în dragostea oamenilor de întuneric. Ecleeziastul își propune să le arate oamenilor cât de întunecos este întunericul și să-i ajute astfel să devină deschiși spre Lumină. Poate el miza pe același adevăr explicat în Evanghelia lui Ioan: oamenii odată întorși spre Lumină, vor fi convinși de Lumina Însăși. Și acestea fiind spuse, cred că este timpul să aprofundăm conținutul cărții.

• Conținutul celor 10 teze/teme filosofice

Vom analiza conținutul celor 10 teme centrale ale cărții, și o posibilă înlănțuire logică dintre acestea.

1) 1:1-11 Deșertăciunea și argumentul efemerității (filosofic)

De la început, Ecleeziastul ne întâmpină cu concluzia sa cu privire la această viață: totul este deșertăciune. El are în vedere lucrarea omului pe acest pământ: tot ce face omul este deșertăciune. El nu doar își afirmă concluzia, dar o și argumentează: tot ce face omul este deșertăciune deoarece el nu are un folos real și durabil din truda sa sub soare. Argumentul fundamental care îi susține teza este cel al efemerității. Omul este efemer, deci ce rost are truda sa de sub soare? El este profund în argumentație și demolează și miturile conform căreia omul poate realiza ceva cu totul deosebit prin intermediul căreia să rămână în memoria generațiilor viitoare. El știe că în fața efemerității vieții, omul încearcă să se amăgească încercând să se immortalizeze istoriei prin realizările sale. Ecleeziastul analizează însă fenomenele în profunzimea și esența lor. Pentru el nu este nimic nou sub soare și nici amintire cu privire la ce a fost. Omul schimbă doar decorul și particularizează niște experiențe pe care înaintașii lui le-au trăit demult. Omul nu poate spera experimentarea aceluși lucru nou și cu totul special, căci lui îi este sortit să experimentez ce înaintașii lui au experimentat de mult. Iar înaintașii lui nu au găsit nici fericirea, nici sensul vieții. Mitul că viața mea este specială, și voi trăi ceva special pe

care cei dinaintea mea nici nu l-au visat este demolat fără milă de Ecleziașt. El demolează și mitul că generațiile viitoare își vor aminti de noi. Oamenii nu își pot aminti ce nu au trăit și au cunoscut cu adevărat! Chiar dintre cei care au trăit lângă noi, cine ne-a cunoscut cu adevărat? Cine a cunoscut adâncimile trăirilor sufletului nostru? Dar cei care vor trăi în generația viitoare? Ei cu atât mai mult nu își vor aminti de noi. Vor pomeni numele nostru poate, își vor imagina cum am fost, își vor proiecta propriile dorințe și idealuri în noi, dar vor rămâne străini de noi. Concluzia sa este nemiloasă: omul este efemer, în viața sa trecătoare nu va avea acea experiență nouă, unică, și specială, și nici nu va putea să se înveșnicească imortalizându-se în memoria istoriei. Deci tot ce face omul în această viață este fără sens, este o mare deșertăciune.

2) 1:11-2:26 – Deșertăciunea și argumentul experienței (experiențial)

Cum spuneam, Ecleziaștul nu vrea doar ca să afirme deșertăciunea vieții de sub soare, dar vrea să o și demonstreze. Primul său argument a fost mai degrabă de natură filosofică, preponderent rațional. Al doilea, este mai degrabă experiențial, empiric. În argumentare, el nu face apel doar la rațiune pentru a analiza realitatea, ci și la experiențele concrete din realitate. Rațiunea ne ajută să fim un observator mai degrabă extern, iar experiența mai degrabă intern. Viața este privită cumva și dinlăuntru și dinafară. El face apel la propria sa experiență, care nu este doar o experiență printre altele. El este conștient de CV-ul său, de oportunitățile din viața sa, de experiența sa unică. El a avut tot ce tinerii dinaintea lui tânjesc să obțină în această viață. Într-un fel sau altul visele tinerilor s-au împlinit deja în viața lui. Tinerii nu par prea interesați de o perspectivă eternă asupra vieții, de vreme ce viața de sub soare pare în ea însăși așa de atractivă și de promițătoare. Ei au o mulțime de vise pentru acum și aici, și dacă se vor împlini, ei vor fi fericiți, și asta e tot ce contează. Ecleziaștul însă le spune că lucrurile nu stau chiar așa. El le va spune mai târziu că nu toate visele noastre se vor împlini pe acest pământ, că viața nu fost concepută ca un loc pentru împlinirea idealurilor noastre, și că nenorocirea paște pe om, și că multe din visele noastre ni se vor risipi în propriile palme. Ci el le spune acum, că chiar dacă toate visele lor s-ar împlini, viața ar fi tot goală și lipsită de sens. Și Solomon le poate spune acest lucru, deoarece el a avut din plin tot ce un om poate visa pentru această viață. De fapt, majoritatea oamenilor nu vor obține nici măcar 1% din ce a avut Solomon. Am comentat când am vorbit despre autorul cărții despre diversitatea experiențelor lui Solomon. El nu s-a axat doar pe un aspect al vieții, ci a vrut să le experimenteze pe toate: înțelepciune și nebunie, plăcere și educație, femei și realizări personale, invenții și bogății, nelegiuire și neprihănire... Cine poate spune ca Solomon: *Tot ce mi-au poftit ochii le-am dat, și nu mi-am oprit inima de la nici o veselie...*? Deci când Solomon ne vorbește despre viață, noi să tăcem! Este ridicol să ne dăm cu părerea alături de el despre lucruri pe care nu le-am experimentat niciodată! Și care a fost concluzia Ecleziaștului și reacția inimii sale după toate aceste experiențe, după ce și-a împlinit toate visele sale de sub soare?

Ecleziastul a descoperit că totul este deșertăciune și goană după vânt, că nu este nimic trainic sub soare. El și-a urât viața și propria sa muncă de sub soare, și a fost apucat de o deznădejde foarte mare cu privire la toată munca pe care a făcut-o de sub soare. Sufletul lui a rămas gol, și neîmplinit. Ba mai mult a fost dezamăgit. Așteptările l-au înșelat. Viața nu i-a oferit ce părea să îi promită la început. Alergarea spre împlinirea viselor a fost plină de trudă și necaz, iar împlinirea viselor l-a adus în pragul depresiei. Crezi că la tine va fi altfel? - pare să ne întrebe Solomon. Argumentul experiențial vine să îl completeze pe cel filosofic. Argumentul filosofic ne demonstrează că viața nu are sens. Și am putea spune: și ce dacă nu are sens? Argumentul experiențial ne demonstrează că nu putem pur și simplu să rostim acest lucru. Faptul că viața nu are sens are un impact teribil asupra noastră. Acest fapt ne condamnă la nefericire.

Argumentația Ecleziastului are două premise. Prima este aceea că universalul se poate oglindi în individual. Cu alte cuvinte, experiența poate fi relevantă pentru restul omenirii. Dacă sufletul lui a reacționat astfel în fața vieții, la fel va reacționa și sufletul semenilor lui. Deși suntem unici, toți suntem oameni. De aceea, umanul din noi este universal. Și nu este puțin lucru să faci deosebirea dintre ce îți este specific ție ca persoană, și ce reprezintă de fapt umanul din tine, care este de altfel specific întregii omeniri. Ecleziastul nu ne spune: la mine a fost așa, la voi sper să fie altfel! El știe că la fel va fi pentru toți oamenii! Și peste 2500 de ani de istorie după Ecleziastul putem să îi dăm dreptate. Predicția sa a fost corectă. Și experiența vieții fiecăruia din noi îi va da din nou dreptate. Fac o paranteză pentru a mărturisi că sunt fascinat de exactitatea, de precizia cu care Ecleziastul analizează viața și fenomenele ei. Adevărurile rostite de el se împlinesc deopotrivă în istorie și în viața fiecăruia dintre noi. El a știut sub inspirația divină să deosebească universalul reflectat în individual. El știe că există legi ale sufletului, nevoi ale omului, valabile pentru toți. Unicitatea individului și a experienței nu poate sfida aceste legi. La fel cum toți oamenii indiferent de secol și zonă geografică au nevoie de aer, la fel toți oamenii vor reacționa într-un anumit fel în fața vieții. Această premisă a sa dă naștere următoarei premise. A doua premisă a argumentului său este aceea că în fiecare om există o sete de sens, de a avea un rost, o semnificație, și că această sete de sens este de fapt o sete de sens etern. Altfel, mesajul deșertăciunii nu ar mai fi atât de deprimant și tragic pentru om. Omul nu își poate pur și simplu accepta nonsensul. El nu doar că dorește să existe, dar dorește să existe cu un sens etern. Ecleziastul a descoperit această sete în sine. El știe însă că ea există în toți semenii lui. De aceea are curajul să generalizeze. Ferice de cel care știe să deosebească ce este particular de ce este universal din sine. Eroarea apare atunci când generalizăm ce nu trebuie generalizat, și când nu generalizăm ce trebuie generalizat. Ecleziastul nu are erori în acest sens. Concluziile sale despre viață sunt precise, exacte, acurate și verificabile de către oricine.

Deci de la începutul cărții el afirmă dar și demonstrează că viața *sub soare* (adică redusă doar la existența terestră și la ce se vede) este o mare deșertăciune. El oferă două argumente principale în acest sens, dar care sunt foarte complexe și convingătoare. Deci

dacă scopul cărții ar fi doar acesta ca Ecleziastul să ne convingă de deșertăciunea vieții, el și-a încheiat misiunea în primele două capitole, și deci ar putea încheia cartea. Dar se pare că el vrea să ne spună mai mult, pentru că mai are de scris 10 capitole. Dar oare ce vrea să ne mai spună?

Mai fac o mică paranteză: Ecleziastul este foarte sintetic. El însuși ne va spune că vorba multă înmulțește deșertăciunea, și că multă cunoștință obosește trupul și că dacă ar voi să scrie cineva o mulțime de cărți nu ar mai isprăvi. Ecleziastul nu scrie mult, și nu face risipă de cuvinte. În puține cuvinte el adună adevăruri profunde despre lume și viață și face demonstrații ireproșabile. Stilul trebuie să ne dea de gândit. În același timp ne putem consola prin faptul că trebuie să ai înțelepciunea lui pentru a putea folosi stilul lui.

3) ***3:1-15 În spatele cortinei deșertăciunii: toate își au vremea lor...***

După ce ne-a dus în fundul gropii abisale a deșertăciunii în primele două capitole, Ecleziastul simte nevoia să ne facă cunoștință cu cea de-a doua lentilă prin care poți privi viața. Deci el nu vrea să împartă cartea în două, și să îți vorbească mai întâi despre deșertăciunea vieții fără Domnul, și apoi despre cum Domnul poate oferi sens existenței. El ne face cunoștință de la început cu cele două perspective și va glisa mereu între cele două. El consideră că este mai bine așa. Observăm la el preocuparea constantă de a nu ne descuraja, de a nu ne face să ne resemnăm, să urâm sau să disprețuim viața. El nu vrea să ne împingă în groapă asemenea filosofilor nihiliști sau fataliști. El ne aduce pe marginea gropii, dar când să cădem ne apucă de mână și ne trage înapoi. Și ne trage înapoi prin intermediul luminii și speranței aduse de cea de-a doua perspectivă asupra vieții. Astfel deci el găsește cu cale să ne facă cunoștință cu a doua lentilă chiar de la început. Chiar capitolul 2 se încheie cu o rază de speranță care stârnește o mulțime de întrebări și pregătește capitolul 3. La sfârșitul cap.2 Ecleziastul introduce tema bucuriei. Există totuși o bucurie pe pământ, iar în spatele acestei bucurii este Însuși Dumnezeu care este sursa oricărei bucurii. Și nu poți să nu te întrebă dacă acest Dumnezeu al bucuriei vrea să ofere celui plăcut Lui mai mult decât bucuria de a mânca sau a bea? Ecleziastul nu răspunde la aceste întrebări și nici nu dezvoltă tema introdusă. El doar ne oferă un capăt de ață. Cititorul va alege sau nu să apuce de el și să exploreze mai departe. În schimb Ecleziastul ne surprinde începând să ne vorbească în cap.3 despre o ordine desăvârșită a lucrurilor de sub soare, ordine care Îl are în spate pe Creator și care sfidează deșertăciunea. Dacă în cap. 2 totul era lipsit de sens, în cap.3a orice lucru de sub soare își are vremea lui, orice lucru este făcut frumos de Domnul la vremea lui, și tot ce face Domnul este veșnic și desăvârșit. Tema deșertăciunii este prezentă în 3:1-14, însă este pusă mereu în contrast cu această perspectivă nouă, ciudată asupra lucrurilor de sub soare. Ecleziastul declară că Dumnezeu este Cel care guvernează asupra deșertăciunii și faptul că dincolo de deșertăciunea existenței vizibile există o ordine perfectă a tuturor lucrurilor și evenimentelor de sub soare. Cel care controlează această ordine premeditează ca omul să perceapă deșertăciunea existenței și nu îi oferă acces la lucrarea măreață a lui Dumnezeu

din spatele deșertăciunii. Omul poate intui ceva (căci are în el gândul veșniciei), dar nu poate cuprinde de la început până la sfârșit lucrarea pe care a făcut-o Dumnezeu.

Observăm o diferență față de modul în care autorul a introdus prima lentilă în primele două capitole ale cărții. Când ne-a vorbit despre lentila îngustă *sub soare* el a vorbit direct, explicit și a și demonstrat cele afirmate. În ce privește cea de-a doua lentilă, Ecclziastul ne vorbește despre ea într-un mod mai puțin direct, mai misterios. El mai degrabă afirmă că există dar nu ne oferă prea multe explicații, și nici nu simte nevoia să demonstreze cele afirmate. El pur și simplu precizează că în spatele deșertăciunii vizibile există o ordine perfectă și spre binele omului, controlată de un Creator măreț. El nu explică cum face Domnul orice lucru frumos și etern la vremea lui. El doar afirmă că există o lucrare măreață în spatele cortinei deșertăciunii, pe care noi însă nu o putem cuprinde.

În mod evident el ne provoacă să explorăm și să căutăm mai departe. El are curajul să afirme că atât experiențele care presupun suferință (plânsul, bocitul etc.), cât și cele care presupun muncă (zidirea, aruncatul pietrelor etc.) sunt făcute de Domnul frumoase la vremea lor. Deci el nu neagă suferința din viață, ci prezintă un tablou echilibrat al vieții format deopotrivă din experiențe plăcute și mai puțin plăcute. El însă afirmă că și aceste experiențe sunt făcute de Domnul frumoase la vremea lor. Cum vine acest lucru? El nu ne spune. Apoi, dacă în cap. 2 munca a fost urâtă și declarată a fi o mare deșertăciune, acum ni se spune că chiar și munca este făcută de Domnul mai frumoasă la vremea ei. Cum vine acest lucru? El nu ne spune. Apoi, în 3:14 El afirmă că tot ce face Domnul dăinuiește în veci. Acest lucru contrastează izbitor cu tema efemerității din cap.1-2. Spune-ne mai mult despre tema veșniciei? Dar El nu ne spune. Aceasta este metoda pe care o folosește Ecclziastul. Îți demonstrează deșertăciunea vieții de sub soare și apoi afirmă o nouă perspectivă asupra vieții, dar pe care nici nu o demonstrează, și nici nu o dezvoltă. El afirmă lucruri minunate despre ea, care să îți stârnească o mie de întrebări, și apoi el trece mai departe la următoarea tema a discursului lui.

Din pricina faptului că ne aflăm într-un anumit moment al revelației, noi putem să mergem mai departe și să încercăm să răspundem la întrebările stârnite de cap.3a. Cu ajutorul Noului testament putem încerca să explicăm cum face Domnul orice lucru frumos la vremea lui, de exemplu. Și este bine să facem acest lucru. Dar să nu uităm că Ecclziastul nu face acest lucru și să ne lăsăm conduși de el în misterioasa-i aventură filosofică. Atunci când studiem cartea este inevitabil să nu glisăm spre adevărurile din Noul Testament. Dar acest lucru poate fi și o capcană. Putem pierde lucrurile pe care Ecclziastul vrea să ni le transmită și să nu prindem metoda minunată pe care el o folosește în carte. De aceea este bine ca mai întâi să ne punem în pielea unui tânăr evreu din vremea lui Solomon care ascultă cu atenție acest discurs. Și să mergem cu gândul doar atât cât ne lasă Ecclziastul să mergem. Să exersăm o abținere teologică, în sensul în care să nu încercăm să răspundem deja la întrebări la care Ecclziastul nu răspunde și să

nu ne grăbim să tragem concluzii pe care el nu le trage. Doar așa ne vom putea bucura de frumusețea cărții, și vom putea recepta mesajul Eccleziastului. Deci în cap.3 nu aflăm cum toate lucrurile sunt făcute frumoase și veșnice la vremea lor de Domnul, dar aflăm că ar exista un Creator care face aceste lucruri minunate în spatele cortinei deșertăciunii. Noi am dori să privim mai mult în spatele cortinei, dar Eccleziastul ne spune răspicat, că deși putem intui câte ceva, noi nu putem cuprinde lucrarea măreață a lui Dumnezeu. Și poate acest lucru ne frustrează și stârnește alte întrebări: de ce nu putem cuprinde această lucrare și/sau de ce nu ne-o descoperă Creatorul? Aceste ultime întrebări par să introducă următoarea teză filosofică a Propovăduitorului: deșertăciunea și nedreptatea.

4) 3:16-4:4 Nedreptatea și deșertăciunea

Acest pasaj are în mod evident legătură cu cel precedent. Există un contrast izbitor între cele două pasaje. Dacă în prima parte a capitoului 3 Eccleziastul ne-a spus că sub soare există de fapt o ordine perfectă, și că toate sunt frumoase la vremea lor, acum ne spune că sub soare domnește nedreptatea și deci dezordinea. Oare cum poate exista o ordine fără dreptate? Oare cum toate lucrurile pot fi frumoase când este atâta suferință și când mai fericit este cel care nu s-a născut niciodată? Poate Eccleziastul a intuit că nedreptatea și suferința din lume pot fi aduse ca și contraargument la frumoasa perspectivă din cap.3a. Sau poate pur și simplu el vrea să ne explice ce nu înseamnă cap.3a și de asemenea de ce noi nu putem cuprinde măreața lucrare a lui Dumnezeu. Cap. 3a deci nu înseamnă că totul e frumos aici și acum. Nu, acum și aici există multă nedreptate și suferință. Cu toate acestea, realitatea suferinței din lume nu-l face pe Eccleziast să se îndoiască de existența unei lucrări desăvârșite a Creatorului și nici de dreptatea Creatorului. El trage concluzia că va fi o vreme și pentru judecată. La fel cum este o vreme pentru orice lucru de sub soare, va fi și o vreme pentru judecată. Dar această vreme pare a fi undeva în viitor și dincolo de mormânt. Ordinea perfectă de sub soare poate fi percepută doar dacă lărgim perspectiva. Problema noastră este că suntem închiși sub soare și nu ne putem lărgi perspectiva. Putem intui și deduce ceva, dar nu putem privi de sus în jos ce se petrece sub soare. Perspectiva noastră îngustă va fi izbită mai degrabă de nedreptatea, suferința și dezordinea de sub soare.

Deci prin acest pasaj Eccleziastul pare să ne comunice în primul rând următoarele lucruri:

- Faptul că nu este un naiv, și un idealist când vorbește de ordinea perfectă de sub soare; el privește realitatea așa cum este: plină de suferință și nedreptate.
- Ordinea perfectă de care vorbește se ascunde în spatele acestei dezordini și poate fi percepută doar dacă lărgim perspectiva privind în viitor și dincolo de mormânt.
- Omul nu poate cuprinde lucrarea măreață a Creatorului, ci ceea ce îl izbește pe acesta va fi în primul rând suferința, nedreptatea și aparenta dezordine de sub

soare; el privește de jos în sus dar nu poate privi de sus în jos. Din perspectiva sa îngustă mai fericit va fi cel care nu s-a născut vreodată.

În mod cert apare întrebarea: de ce îngăduie Domnul nedreptatea pe pământ și de ce amână momentul judecății? Ecleziasul ne oferă două răspunsuri: pentru ca Dumnezeu să îl testeze pe om și pentru ca să îl determine să accepte că nu este decât un dobitoc. Ecleziasul nu dezvoltă aspectul testării. Din alte pasaje ale scripturii știm că nedreptatea de sub soare testează credința omului în Domnul: unii se vor lepăda de El, alții, asemenea Ecleziasului, vor nădăjdi într-o judecată viitoare. Ecleziasul dezvoltă însă ideea ca omul să își dea seama că nu este mai presus de un dobitoc. Într-adevăr, dacă omul reduce realitatea doar la ce se vede, doar la sub soare, acest lucru îl va face să conștientizeze că este ceva neînsemnat, că este un nimic, că nu este mai presus de un dobitoc. Viața lui este la fel de efemeră ca a animalelor, și cruzimea acestora se regăsește din plin și în om, care de multe ori pare să eclipseze animalele la acest capitol. Omul are nevoie de această concluzie, tocmai pentru a se lăsa provocat să își lărgescă perspectiva.

Nedreptatea deci amplifică deșertăciunea de sub soare și îl ajută pe om să își descopere nimicnicia și nonsensul existenței sale. Ar fi mai ușor sub soare, dacă totul ar fi doar o plimbare liniștită și relaxantă fără sens în jurul muntelui. Dar Ecleziasul ne spune nu doar că plimbarea este fără sens, dar și că aceasta se face sub arșița necruțătoare a soarelui nedreptății și cruzimii umane. Concluzia la care ajunge cel care reduce realitatea doar la ce se vede este că mai fericit este cel care a murit, și mai fericit este cel care nu s-a născut. Putem deduce faptul că Dumnezeu a îngăduit ca viața să fie așa pentru ca omul să nu se poate lega de ea fără Creator, să nu poată găsi un sens sau un rost în ea fără aș lărgi perspectiva. Viața este concepută ca deșertă și plină de suferință tocmai pentru a te ajuta să îți lărgesci perspectiva. Reacția Ecleziasului trebuie luată drept model: reacția lui în fața nedreptății este:

- *Atunci am zis în inima mea: Dumnezeu va judeca și pe cel bun și pe cel rău; căci El a sorocit o vreme pentru orice lucru și pentru orice faptă.*

Dezordinea de sub soare îl ajută să declare: Trebuie să fie ceva mai mult decât atât! Realitatea nu poate fi redusă doar la ce se vede, doar la aici și acum. Deci pasajul 3b-4a îl ajută pe cititor să înțeleagă mai bine la ce s-a referit autorul în cap.3a, și în același timp completează tabloul deșertăciunii. Lipsa de sens a existenței este amplificată de nedreptatea și suferința de sub soare.

Pasajul despre nedreptate ridică însă o întrebare: oare sub soare nu este decât dezordine, iar credința noastră într-o ordine perfectă dincolo de cortina deșertăciunii este o himeră și se naște doar din dorința noastră de a exista o ordine, de a se restabili dreptatea, de a exista totuși un sens sub soare? Nu știu sigur dacă Ecleziasul a pus în calcul această întrebare, dar următoarele trei secțiuni ale cărții par să răspundă tocmai la această întrebare. Ele sunt construite pe tema *mai binelui*. Sub soare, chiar aici și acum,

există mai mulți de mai bine! Deci nu putem spune că totul e haos, că totul e dezordine, și aceasta în ciuda nedreptății de sub soare. Să explorăm deci acești trei de *mai bine*.

5) **4:5-5:7 – Relațiile și deșertăciunea: mai bine doi decât unul!**

Dacă oamenii, prin nedreptatea înfăptuită de aceștia, sunt principala sursă a suferinței din lume, tot ei reprezintă și principală sursă de ajutor și mângâiere. Singurătatea este un mare rău sub soare, și mai bine doi decât unul. Relațiile pot face o diferență pe câmpia deșertăciunii. În această viață grea și plină de obstacole, relațiile sunt esențiale pentru un mai bine sub soare. Dar cum spuneam tot relațiile sunt și o sursă a răului de sub soare. De aceea este esențial cine este acest al doilea. În acest sens, mai bine să ai lângă tine un tânăr sărac și înțelept decât un împărat bătrân și fără minte. Ajutorul semenului vine în primul rând din înțelepciunea lui. Nu bogăția, funcția și statutul social trebuie să fie determinante în alegerea prietenilor, ci înțelepciunea din inima lor. În labirintul complex al vieții, înțelepciunea și nu bogăția sau puterea îl ține pe om în viață. Deci mare atenție pe cine alegi să fie lângă tine. Și dacă tot este atât de important pe cine alegi lângă tine, oare nu ar fi înțelept să îl ai chiar pe Creator de partea ta? Importanța relațiilor cu semenii ne ajută să ne descoperim ca ființe relaționale și apoi să conștientizăm importanța relațiilor cu semenii. Domnul trebuie căutat în Casa Lui, în locul în care Acesta S-a revelat. Dar atenție și aici. Sunt mulți oameni religioși care intră în Casa Lui și își creează o falsă impresie că au o relație cu Cel de sus. Vorbele lor multe și jertfa nebuniei lor le poate crea iluzia unei relații cu Domnul. În adevărata relație cu Domnul, ascultarea este cuvântul cheie. Trebuie mai întâi să ascultăm vorbele Lui ca să putem apoi asculta poruncile Lui. Cu Domnul nu te poți juca și nici nu Îl poți impresiona cu multe cuvinte și cu jurăminte pripite. Împlinirea jurămintelor este esențială în relația cu El, căci relația cu El se definește prin ascultare. Observăm faptul că Ecleziastul nu mai adaugă faptul că și cel care are relații de calitate și că și cei singuri mor până la urmă și deci și relațiile sunt o deșertăciune din această perspectivă.

6) **5:8-6:12 Bogățiile și deșertăciunea: mai bine ce vezi cu ochii decât frământare de poftă neîmplinite!**

Al doilea *mai bine* vizează raportarea la lucrurile materiale. Este interesant faptul că în cap.2 Ecleziastul ne-a mai demonstrat prin propria sa experiență că bogățiile sunt o mare deșertăciune. Dar acum simte nevoia să reia această temă. Este de fapt cam singura temă din lista din cap.2 care este reluată și dezvoltată. Acest fapt ne sugerează că ecleziastul considera că omul are o imensă slăbiciune cu privire la lucrurile materiale și că goana după bogății îi poate fura viața și îl poate ține rob deșertăciunii și perspectivei înguste *sub soare*. De aceea el nu doar că reia această temă, dar și o dezvoltă mai bine de un capitol și jumătate. El știe prea bine că majoritatea oamenilor confundă fericirea cu bogăția. El demonstrează că sunt lucruri distincte, că bogăția nu aduce fericirea ci mai degrabă multe necazuri și îngrijorări. Nu contează în cele din urmă cât ai, ci cât de bucuri din ce ai. Iar ca să te poți bucura de ce ai, ai nevoie de implicarea directă și bunăvoința lui

Dumnezeu. Nefericirea frecventă a celor bogați este menită să ne deschidă ochii. Bucură-te deci de cei ai și nu tânji după ce nu ai, căci mai bine ce vezi cu ochii decât frământare de poftă neîmplinite, poftă care de altfel nu se mai sfârșesc niciodată. Raportarea înțeleaptă la lucrurile materiale pot aduce un real mai bine în viața ta de sub soare.

Este interesant că goana după bogății este menționată în cap.5 cu privire la acel om singur singurel, și tot bogățiile sunt prezentate în următoarea secțiune ca cele care pot corupe inima celui neprihănit și înțelept. Raportarea înțeleaptă la bogății te ajută să poți investi în relații și în neprihănire, și deci să te poți bucura de beneficiile aduse de acestea două. Dacă în schimb cazi în capcana iubirii de argint vei sacrifica și relațiile și neprihănirea.

7) 7:1-8:7 – Umblă în neprihănire și înțelepciune: mai bine un nume bun decât undelemnul mirositor!

Al treilea mai bine și cel care le adună și pe primele două este umblarea în neprihănire. Ecleziastul ne explică atât cum să umblăm în neprihănire cât și de ce să umblăm în neprihănire. El insistă deopotrivă pe resursele și beneficiile neprihănitului. Neprihănirea ține de cine ești (numele bun) și este mult mai importantă decât ce ai (undelemnul mirositor). Cheia pentru a trăi în neprihănire este să te înțelepțești. Inima înțeleptului este în casa de jale, este cea care oferă o perspectivă largă asupra vieții și analizează consecințele pe termen lung ale alegerilor noastre. Inima cuiva se va înțelepți în măsura în care acesta va umbla cu cel înțelept, va prețui mustrarea acestuia și va disprețui cântecul superficial al celor fără minte. Dar odată ce ai primit înțelepciunea, bătălia nu s-a terminat. Inima înțeleptului poate fi coruptă, este în continuare vulnerabilă, iar dușmanul de moarte care o poate corupe este tocmai bogăția despre care ne-a vorbit Ecleziastul în secțiunea precedentă. Pentru a birui această ispită și a păstra înțelepciunea este nevoie și de mai multă înțelepciune care să te facă să prețuiești mai mult înțelepciunea decât argintul. Și argintul și înțelepciunea oferă protecție și avantaje, dar înțelepciunea este net superioară căci ține în viață pe cel care o are. Ziua nenorocirii sau ce face Domnul strâmb și nu se poate îndrepta, este de fapt un moment al adevărului în care înțelepciunea eclipsează argintul. În ziua nenorocirii ce este strâmb nu se poate îndrepta, și atunci argintul nu este de nici un folos. Dar dacă realitate nu se poate schimba, ceea ce se poate schimba este atitudinea omului față de realitate. Înțelepciunea îl ajută pe om să aibă o perspectivă echilibrată și constructivă chiar în ziua nenorocirii. De aceea, ea și nu argintul ține în viață pe om.

Însă pe drumul căutării neprihănitului și înțelepciunii există pericolul extremelor și dezechilibrelor. Atât neprihănirea cât și înțelepciunea pot fi idolatrizate. De aceea ecleziastul ne îndeamnă la echilibru. În ce privește neprihănirea, este necesară o raportare echilibrată atât la sine cât și la semenii. Nu putem să ne judecăm pe noi înșine și nici pe ceilalți în termeni absoluți. Suntem din țărână și nici un om nu poate face binele fără să păcătuiască. De aceea atenție la perfecționism și așteptări exagerate de la noi și de la

ceilalți. În primul rând noi să nu fim prea neprihăniți, adică să nu ne raportăm la noi ca și cum noi am putea atinge perfecțiunea sau am și atins-o de deja. Bineînțeles nici să nu cădem în cealaltă extremă în care se ne complăcem în păcat. Să luptăm pentru neprihănire dar să nu uităm că suntem din țărână. Și dacă ne vom raporta echilibrat la noi înșine și propriile greșeli, vom ști să fim îngăduitori și cu greșelile celorlalți, și această chiar dacă acestea vor fi îndreptate înaintea noastră. Astfel, nu vom pune la inimă toate vorbele pe care le auzim, iar când vom afla că unii oameni apropiați ne-au vorbit de rău, ne vom aduce aminte și că noi am vorbit de multe ori pe alții.

Extremele pot fi valabile și în ce privește înțelepciunea. Putem spune că am găsit-o deja, sau putem să ne lenevim în a o căuta, pe motiv că oricum nu poate fi găsită. Ecleziastul este un model vrednic de urmat. El recunoaște cu umilință că înțelepciunea a rămas departe de el, dar continuă să o caute cu perseverență.

Autorul încheie această secțiune subliniind beneficiile aduse de neprihănire în relații. Relațiile au creionat primul mai bine, iar bogățiile un pericol care ne pot face să neglijăm relațiile. Neprihănirea și înțelepciunea ne ajută să biruim ispita argintului și ne aduc și binecuvântări în relații. Iată de ce această secțiune despre neprihănire adună secțiunile precedente dedicate aceleiași teme: **mai bine!** El selectează două relații fundamentale pentru un om: relația cu persoanele de sex opus și relația cu autoritatea. Cel plăcut scapă de capcana întinsă de femeia nelegiuită, iar cel ce păzește porunca scapă de mânia autorității.

Deci, în concluzie, mai binele sub soare este dat de trăirea în neprihănire cu ajutorul înțelepciunii. Aceasta îl ajută pe om să învingă ispita argintului și să se bucure de ce are, să se bucure de relații binecuvântate și să facă față zilei nenorocirii. Deci dacă ar fi să răspundem la întrebare ecleziastului: ce este bine pentru om să facă în viață? – răspunsul ar fi: să trăiască în neprihănire. Acest lucru îi va aduce **un mai bine** care va face o mare diferență pe câmpia deșertăciunii!

Cu alte cuvinte, în ciuda deșertăciunii aduse de efemeritate, și de dezordinea sugerată de nedreptatea din lume, ar exista totuși o ordine sub soare. Exista un mai bine! și această ordine trebuie căutată în sfera morală a existenței. Mai binele de sub soare este determinat de conduita morală a omului. Există deci o speranță, o lumină sub soare! Și oare această ordine susținută de dimensiunea morală a existenței nu ne poate oferi nădejdea că ordinea perfectă dar nevăzută descrisă la începutul cap.3 există cu adevărat? Secțiunea care vine pare menită să spulbere speranțele aduse de cele trei secțiuni unificate de tema **mai binelui**.

8) **8:8-9:10 Cel mai mare rău de sub soare: toți au aceeași soartă!**

Aceasta pare a fi cea mai întunecată și depresivă secțiune a cărții, căci ecleziastul pare să distrugă aici toate speranțele pe care ni le-a făcut până acum. El demonstrează cât se poate de clar că nici măcar trăirea în neprihănire nu poate oferi un rost lucrurilor de

sub soare și nu poate reprezenta răspunsul căutat de acesta. El observă că sunt oameni neprihăniți care mor uitați în cetate și oameni nelegiuiți care se duc liniștiți la odihna lor. De asemenea observă că sunt oameni nelegiuiți cărora le merge ca și celor neprihăniți și invers. Excepțiile sunt suficient de multe ca să fim aruncați în nesiguranță și că să nu știm ce ne așteaptă (bine sau rău) și aceasta chiar dacă ne numărăm printre cei mai neprihăniți. Și nu în ultimul rând aceeași soartă au toți: toți mor, atât cei buni cât și cei răi. Deci nu putem vorbi de o ordine sub soare dată de trăirea în neprihănire. Acest lucru, faptul că toți au aceeași soartă, este pentru Ecleziastul cel mai mare rău de sub soare, deoarece tocmai acest lucru este cauza amplificării fără limite a răului de sub soare: din această pricină este plin inima oamenilor de nebunie și de dorința să facă răul! În același timp, acest lucru, îl determină pe Ecleziast să tragă concluzia că omul nu poate pătrunde ce se face sub soare. Omul nu poate găsi o ordine a lucrurilor sub soare care să îi ofere siguranță. Dovada e clară: omul nu poate prezice viitorul. Omul nu știe nimic din ce va fi și totul este înaintea lor în viitor. Ecleziastul demontează miturile noastre despre această viață. Dacă noi credem că dacă trăim în neprihănire vom avea anumite binecuvântări cu siguranță și vom fi scutiți de anumite nenorociri cu siguranță, ne înșelăm. Ecleziastul ne aduce cu picioarele pe pământ. Ca Iov de altădată, ne demonstrează că nenorocirea îl paște deopotrivă atât pe cel neprihănit cât și pe cel nelegiuit.

Dar Ecleziastul ne oferă și luminițe de speranță. Concluzia pesimistă este valabilă dacă reducem realitatea doar la ce se vede și doar la această viață. Din această perspectivă îngustă trăirea în neprihănire nu face o mare diferență și nu poate fi răspunsul la întrebarea: cum să îți trăiești viața? El nu neagă în schimb că există o ordine a lucrurilor sub soare. El spune doar că omul nu poate pătrunde lucrarea măreață a lui Dumnezeu, dar totuși afirmă existența ei. Deși cel neprihănit nu își poate prezice viitorul, el se află în mâna lui Dumnezeu. Deși cel neprihănit se confruntă cu aceleași nenorociri ca cel nelegiuit, Ecleziastul știe că fericirea este acum și aici pentru cei ce se tem de Domnul. Ecleziastul bineînțeles nu dezvoltă aceste luminițe, dar ne provoacă să ne lărgim perspectiva, să privim dincolo, dincolo de ce se vede și dincolo de mormânt.

În mod surprinzător cel mai întunecat pasaj din carte se încheie cu cel mai clar îndemn de a gusta viața! Ecleziastul nu vrea să ne deprime. De aceea el este mereu atent să echilibreze perspectiva. După ce ne vorbește despre deșertăciune, el ne îndeamnă totuși să ne bucurăm de viață. Cu siguranță noi îl întrebăm: cum poți să mă îndemn să îmi mănânc pâinea cu bucurie, să îmi beau cu inimă bună vinul, să gust viață, să fac cu toată puterea tot ce găsește mâna mea să facă, când tot tu îmi demonstrezi că nimic nu are sens sub soare, chiar nici trăirea în neprihănire? Ecleziastul nu ne răspunde direct la această întrebare. El ne oferă un prim motiv (care de altfel nu este suficient de puternic că contrabalanseze întunericul și deșertăciunea pe care el tocmai le-a scos în evidență): viața e scurtă, deci prețuiește-o și bucură-te de ea cât mai poți, și în același timp ne oferă indicii care ne trimit la *un dincolo*, la o perspectivă mai înaltă asupra vieții. Până la sfârșitul vieții el va evita să afirme în mod explicit această perspectivă, și chiar la sfârșit

nu o va dezvolta prea mult. El parcă ar vrea ca să găsim noi răspunsul, ca aceasta să fie descoperirea și concluzia noastră și nu doar a lui.

9) *9:11-10:20 – Înțelepciunea versus Nebunia*

Tema înțelepciunii a fost prezentă de la începutul cărții, și ea a străbătut cele trei secțiuni dedicate mai binelui sub soare: prietenii pe care îi alegi trebuie să fie înțelepți, raportarea echilibrată față de lucrurile materiale este oferită de înțelepciune, neprihănirea este susținută și protejată de înțelepciune. Pentru Ecleeziastul înțelepciunea este cea care îți deschide orizontul, care mărește perspectiva și care pune în calcul consecințe pe termen lung și urmări care nu sunt vizibile cu ochiul liber. Nu este la întâmplare faptul că penultima secțiune a cărții este dedicată înțelepciunii. De aceasta dată ea este pusă în contrast cu nebunia. Nebunia este cea care îți îngustează orizontul și perspectiva, cea care minimizează consecințele și urmărilor acțiunilor umane.

Tema înțelepciunii este introdusă de un pasaj care întărește ideea că omul nu poate găsi o ordine a lucrurilor sub soare și astfel nu poate prezice viitorul. Dacă moralitatea nu poate construi această ordine, iată că nici abilitățile umane (puterea, înțelepciunea, priceperea etc) nu pot face acest lucru. Toate atârnă de vremuri și împrejurări pe care omul nu le poate controla. Dar acest lucru nu înseamnă că abilitățile umane sunt total lipsite de importanță și de impact asupra realității. Nu, ci ele sunt importante și au impact, și chiar se poate stabili o ierarhie a acestora, și astfel: mai bună este înțelepciunea decât tăria! Însă pentru ca aceste abilități să poată avea efect este nevoie și de un context favorabil (de exemplu: înțelepciunea săracului să fie apreciată). Și astfel, Ecleeziastul introduce din nou tema înțelepciunii. Aceasta este pusă acum în contrast cu nebunia. Ecleeziastul ne arată că cele două sunt în totală opoziție, că sunt într-un război pe viață și pe moarte și că în acest război orice armistițiu sau încercare de reconciliere este o capcană, căci puțină nebunie biruie înțelepciunea și slava. Spre deosebire de nebunie, înțelepciunea este cea care lărgeste orizontul. Ecleeziastul pornește de la universul fizic ca apoi să ne conducă spre universul limbajului, spre universul social, și apoi spre cel moral și spiritual. El observă că în universul fizic sunt legi precise și astfel orice acțiune a noastră asupra universului fizic are o reacțiune, o consecință clară și precisă asupra noastră. Astfel, există o mulțime de pericole în acest univers fizic. Pentru a preveni accidentele din universul fizic, este nevoie de pricepere și înțelepciune. De aceea, când se tocește fierul și rămâne neascuțit, înțelepciunea te ajută să te oprești și să-l ascuți pentru a preveni accidentele și risipa de energie. Astfel în universul fizic înțelepciunea ne ajută să prevenim consecințele negative ale acțiunilor noastre și să le determinăm pe cele pozitive. Dar universul fizic este singura realitate? Doar acțiunile noastre fizice contează? Ecleeziastul ne mărește perspectiva și ne arată cum vorbele noastre au impact, cum un conducător are impact asupra societății, țării pe care el o guvernează, cum chiar gândurile noastre au impact și consecințele directe asupra noastră. Există și un univers social, moral și spiritual și orice acțiune a noastră (chiar și sub forma gândului) asupra acestui univers

complex are un răspuns care se întoarce direct spre noi (are o reacțiune, ca și în fizică). Deci înțelepciunea îți lărgeste orizontul și la fel cum în universul fizic te ajută să scapi de accidente și să realizezi acțiuni în favoarea ta, la fel în universul complex social, moral și spiritual te ajută să faci ceea ce este bine pentru tine și te ferește de ce se poate întoarce împotriva ta.

Spuneam că nu este la întâmplare faptul că penultima secțiune a cărții pune în contrast nebunia și înțelepciunea. În cele din urmă aceste două realități spirituale nasc cele două perspective antagonice asupra vieții cu care tot ne-a făcut Ecleziastul cunoștință de-a lungul cărții. Perspectiva îngustă, sub soare, care reduce totul la ce se vede de la viață până la mormânt, are de fapt originea în nebunie. Perspectiva care lărgeste orizontul și ne cheamă să explorăm nevăzutul și ce este dincolo de mormânt își are originea în înțelepciune. Astfel laudând înțelepciunea, autorul pregătește ultima secțiune a cărții care lărgeste explicit perspectiva și ne vorbește direct despre viața și judecata de după moarte.

Un alt mod prin care această secțiune pregătește ultima secțiune, este contrastul dintre aceasta și secțiunea 8 cea care ne vorbea despre cel mai mare rău de sub soare. După ce ne-a demonstrat că umblarea în neprihănire și înțelepciune nu poate oferi un sens lucrurilor de sub soare, el totuși laudă înțelepciunea și ne îndeamnă să o căutăm. Și noi îl putem întreba: dar ce rost mai are, oare nu au toți aceeași soartă? Ultima secțiune ne va spune că există un rost, tocmai pentru că realitatea nu se încheie aici, pe acest pământ.

10) 11:1-12:14 Bucură-te de viață și teme-te de Dumnezeu!

Ultimele două capitole reprezintă concluzia cărții. Prima parte a cap.11 ar putea foarte bine să fie inclusă și în secțiunea precedentă. Este de fapt un pasaj care face trecerea între cele două secțiuni. Dacă reacțiunea universului moral este valabilă în ce privește gândurile rele, ea este valabilă și în ce privește facerea binelui? Cap.11 ne învață că DA! Binele pe care îl facem se va întoarce către noi și îl vom reîntâlni exact când vom avea nevoie de el. Ecleziastul ne îndeamnă să fim activi și să sporim în facerea binelui tocmai din pricina acestor legități spirituale complexe. Faptul că nu știm cum acest bine se va întoarce către noi sau cum va rodi, nu trebuie să ne facă pasivi, ci activi. Și aceasta pentru că știm că în spate este un Dumnezeu al vieții, care este pro viață, și căruia Îi place să facă și nu să distrugă! Dar cu binele pe care îl facem ne vom reîntâlni doar în această viață, sau și dincolo de mormânt? Dacă tot este în spiritul înțelepciunii să lărgim orizontul, de ce să nu îl lărgim și dincolo de mormânt? Și exact acest lucru îl va face Ecleziastul în finalul cărții: da, atât binele, cât și răul pe care îl facem ne va căuta și dincolo de mormânt. Mormântul nu marchează finalul, ci un nou început. Sufletul se întoarce la Dumnezeu, și Acesta va judeca fiecare om cu privire la tot ce este ascuns, fie bine, fie rău.

Cu toate acestea, concluzia cărții nu este doar: teme-te de Domnul, ci bucură-te de viață și teme-te de Domnul. Ecleziastul a fost preocupat de-a lungul cărții de echilibru. El dorește să ne dăruiască o perspectivă matură, echilibrată asupra vieții. Pe tot parcursul

vieții el a dorit să ne facă să apreciem viața și să o trăim cu bucurie. Și exact la fel face și în finalul cărții. Finalul cărții răscumpără toate îndemnurile de-a lungul cărții de a ne bucura de viață și le pune într-o lumină nouă: trăiește-ți viața și bucură-te de ea, nu doar pentru că e scurtă și trecătoare, ci și pentru că tot ce faci tu are urmări eterne. Perspectiva veșniciei nu aduce paralizie și inhibiție, ci o mai mare poftă de viață. Ecleziastul vrea ca noi să trăim viața cu maximă intensitate, dar să o trăim responsabili, înaintea lui Dumnezeu. Ecleziastul nu vrea ca perspectiva judecării să ne paralizeze, ci să ne dea aripi. Judecata se va face în primul rând cu privire la ce este bine. Judecata vizează în primul rând răsplătirea. Domnul ne-a dăruit această viață pe câmpia deșertăciunii pentru a ne îmbogăți pentru veșnicie, și nu doar pentru a ne găsi motive să ne judece și să ne pedepsească. Viața pe acest pământ este un dar și nu un blestem! Ecleziastul ne cheamă la echilibru: să ne bucurăm de viață aici și acum și să ne temem de Domnul, să alungăm orice necaz din inima noastră, dar și orice rău din trupul nostru. Acest echilibru poate fi atins doar prin aducerea aminte a Creatorului nostru, care este deopotrivă Dătătorul și Judecătorul vieții. Și Ecleziastul ne îndeamnă să ne aducem aminte de El din tinerețea noastră. Bătrânețea cea grea este adusă ca argument în acest sens. Aducerea aminte a Creatorului din tinerețe va putea oferi o altă perspectivă bătrâneții, iar la bătrânețe este târziu și greu să îți aduci aminte de Creator.

Observăm faptul că chiar în finalul cărții, deși afirmă clar și explicit perspectiva veșniciei, el nu o dezvoltă prea mult. El rămâne consecvent metodei sale de a provoca pe cititor să caute decât să îi dea totul pe de-a gata, pe nemestecate, cum se spune. El deschide larg perspectiva nevăzutului la final, când cititorul este pregătit să o primească. Până acum fost convins că această viață, fără o perspectivă mai înaltă, este o mare deșertăciune! Dacă există o soluție, o speranță, ea ar putea fi dincolo, dar cu siguranță nu este aici!

În cele ce urmează vom sintetiza concluziile Ecleziastului cu privire la câteva teme majore care străbat cartea.

- **Adevăruri și mituri despre lume și viață**

Cum am mai spus, în această carte Ecleziastul ne vorbește foarte mult despre viață. El ne spune ce este și ce nu este viața, la ce să ne așteptăm și la ce să nu ne așteptăm de la aceasta viață. El vrea să ne prezinte viața așa cum este ea. Pentru aceasta el demontează o mulțime de mituri despre lume și viață. Iată câteva dintre acestea:

- ***Mitul unui destin special și al unor experiențe speciale***

Mulți tineri sunt încercați de gândul că ei sunt aparte, că ei vor trăi niște experiențe speciale pe care înaintașii lor nici nu le-u visat, că ei vor descoperi și vor realiza acel lucru nou sub soare. Ecleziastul ne aduce cu picioarele pe pământ. El ne spune răspicat că nu există nici un lucru nou sub soare. Toate experiențele pe care le putem avea noi în

această viață, au fost de mult gustate de înaintașii noștri. Nu există aceasta experiență unică, destinată doar nouă. Noi vom doar vom particulariza experiențele destinate omenirii în general. Nu ești mai special decât înaintașii tăi. Tu vei experimenta exact ceea ce au experimentat și ei. De aceea, este înțelept să iei aminte la învățăturile lor.

➤ ***Mitul de a rămâne veșnic în istorie***

Mulți oamenii încearcă să își împlinescă nevoia de sens etern amăgindu-se că prin realizările lor numele lor va fi imortalizat în istoria omenirii. Eccleziastul afirmă cât se poate de clar că nimeni nu își va aminti de noi, și aceasta pentru că nimeni nu ne-a cunoscut cu adevărat. Nici măcar prietenii noștri, dar ce să mai vorbim de cei care vor trăi peste 100 de ani și care nu ne-au întâlnit niciodată. Ei poate vor pomeni numele nostru, dar de noi, în adevărata noastră identitate, nimeni nu își va aminti. Dragostea noastră, ura noastră, pizma noastră, frământările adânci ale sufletului nostru, vor muri odată cu noi.

➤ ***Mitul unei lumi bune și frumoase***

Mulți tineri au gânduri frumoase despre lume. Ei doresc să își împlinescă propriile vise, și de aceea, lumea trebuie să fie un loc bun și frumos. Relele și suferințele ar trebui să fie excepții, dar ceea ce caracterizează în primul rând lumea este binele și frumosul. Pentru Eccleziastul lumea zace în răutatea. Nedreptatea domnește peste întreaga lume, oamenii sunt corupți, suferințele abundă peste omenire, iar pizma este motivația principală a acțiunilor umane. El nu crede în dreptatea realizată de om, ci este conștient că în locul rânduit pentru judecată domnește nelegiuirea și că lanțul corupției pornește de la judecătorul din sat și ajunge până la scaunul împăratului.

➤ ***Mitul de a schimba lumea***

Dar dacă lumea este așa rea, sensul existenței ar putea conta în încercarea de a schimba lumea. Astfel, unii oameni încearcă să își împlinescă nevoia de sens prin încercarea de a schimba lumea. Astfel, se așează pe ei înșiși în șirul unor eroi care străbat istoria, și prin intermediul cărora lumea va fi cu adevărat schimbată în bine. Vechea dorință: să faci lumea un loc mai bun. Eccleziastul acceptă faptul că se pot face mici schimbări, și că spre exemplu un împărat bun este o binecuvântare pentru o țară, dar în ce privește lumea în ansamblul ei, el este conștient că aceasta, în esența ei va rămâne la fel de rea și strâmbă. Schimbările ce se vor produce vor fi frecții la piciorul de lemn, dar ansamblul nu va putea fi schimbat, căci sub soare: ce este strâmb nu se poate îndrepta, și ce lipsește nu poate fi trecut la număr.

➤ ***Mitul că cel neprihănit va primi doar bine***

Un mit puternic din inima oamenilor religioși sau credincioși este că dacă faci bine vei primi în general bine și că vei fi scutit de rău. Se credea adesea că Domnul va proteja pe cel bun de necazuri, pe care le va păstra doar pentru cel păcătos. Eccleziastul ne spune răspicat că el a văzut oameni răi care o duc ca cei buni, și oameni neprihăniți care o duc

ca cei nelegiuți. Necazul se abate deopotrivă și asupra celui bun și asupra celui rău. Dacă faci binele, acest fapt nu garantează că vei primi doar bine și că vei fi scutit de suferințe.

➤ ***Mitul voinței: dacă vrei cu adevărat, vei izbândi!***

Există acel mit conform căruia, dacă ai un vis și perseverezi în împlinirea lui vei reuși până la urmă să îl împlinești. Dacă vrei cu adevărat, poți! Omul este puternic și astfel, prin propriile forțe, va reuși să obțină succesul dorit. Ecleziastul se amuză în fața unor astfel de teorii umaniste. E demonstrează că succesul nu ține atât de ceea ce face omul și de capacitățile lui, ci de vremuri și împrejurări. Da, este posibil ca unii să obțină succesul, dar doar unii și aceasta, în primul rând, datorită unor împrejurări favorabile. Reușitele în viața unui om țin mai mult de context decât de ce este sau face el. Iar aceste împrejurări sunt de cele mai multe ori imprevizibile.

➤ ***Mitul găsirii fericirii sub soare***

Tinerii cred că dacă vor urma pasiunile inimii lor și își vor împlini visele, vor fi fericiți. Există credința că lucrurile de sub soare ne-ar putea aduce fericirea pe care o căutăm. Oamenii astfel tânjesc după bani, după sex, după carieră, după putere, după renume, după înțelepciune etc. Ecleziastul ne demonstrează că nu există sub soare acel ceva care ne poate aduce fericirea. Pasiunile noastre și dorințele noastre ne vor conduce în final spre o mare dezamăgire. Propriile vise se vor dovedi înșelătoare.

➤ ***Mitul de a ști, de a înțelege rostul lucrurilor sub soare***

Mulți oameni cred că ei pot înțelege în profunzimea lor fenomenele și că pot surprinde rostul lucrurilor de sub soare. Ei își construiesc tot felul de teorii prin intermediul cărora încearcă să înțeleagă lumea și apoi să îi prezică viitorul. Ecleziastul ne asigură că nimeni nu poate pătrunde rostul lucrurilor. Putem surprinde câte ceva, dar viața este atât de complexă încât nimeni nu va reuși să îi dea de capăt. Drept dovadă, nimeni nu poate să își prezică nici măcar viitorul său propriu. El afirmă că viața, redusă la ce este sub soare, nu are sens. Tot ce face omul este deșertăciune. Omul nu poate descoperi un rost al său sub soare.

➤ ***Mitul că acțiunile din sfera morală nu au consecințe***

Unii oameni, pentru a putea păcătuți în liniște, neagă consecințele negative ale fărâdelegilor lor. Ecleziastul ne îndeamnă să nu ne îmbătăm cu apă rece. La fel cum universul fizic are legi precise, implacabile, la fel are și universul moral, social și spiritual. Faptele, vorbele și chiar gândurile noastre au impact deopotrivă asupra noastră și asupra celor din jurul nostru.

➤ ***Mitul unei vieți pline doar de necazuri***

Unii oameni, dezamăgiți de viață, tind să o vadă pe aceasta doar în negru. Ei văd în viitor doar necazuri, greutăți și suferințe. Ecleziastul ne învață însă că există și o zi a nenorocirii, dar și o zi a fericirii, și o vreme pentru plâns, dar și o vreme pentru râs. Viața

se compune deopotrivă din experiențe plăcute și mai puțin plăcute. Miturile noastre ne duc într-o extremă sau alta. Ecleziastul este matur, realist și ne cheamă la echilibru.

➤ ***Mitul că nu poți schimba nimic***

Dezamăgiți că nu au putut schimba lumea, unii oameni ajung la concluzia că nimic nu poate fi schimbat. Ecleziastul ne asigură că nici această extremă nu este după adevăr. Acțiunile noastre au impact asupra lumii din jur, chiar dacă acesta este limitat, și doar uneori are efecte mai clare, mai vizibile. Astfel uneori înțelepciunea unui om sărac poate scăpa o cetate, iar un împărat bun este mai de dorit pentru o țară decât unul nebun. Nu putem schimba lumea, dar totuși putem schimba ceva din ea.

➤ ***Mitul haosului și al nihilismului***

Ecleziastul recunoaște că împrejurările au un rol esențial, și că sub soare există nedreptatea. Dar el nu este de acord cu teoria hazardului, a nimicului, și că de fapt nimic nu contează. El crede că în spatele dezordinii de sub soare, există o ordine a lucrurilor, și Cineva care menține un echilibru în lume și în viață. El mai crede că există mai mulți de ***mai bine*** sub soare și că sunt lucruri care pot face o diferență: relațiile, raportarea cumpătată la lucrurile materiale și umblarea în neprihănire și înțelepciune. Nici haosul, nici nimicul nu sunt cele care domnesc sub soare, în ciuda dezordinii aparente pe care el nu o neagă.

Observăm din miturile de mai sus înclinația omului spre extreme și spre a simplifica lucrurile. Omul are tendința să vadă lucrurile în alb sau negru, și să nu mai deosebească nuanțele. Omul se zbate între idealism și nihilism, dar Ecleziastul ne propune o viziune realistă și echilibrată asupra lumii. Observăm de asemenea dorința omului de a înțelege și de a-și împlini nevoia de siguranță, elemente care îl determină să simplifice realitatea și să construiască mituri confortabile despre lume și viață. Ecleziastul nu vrea să simplifice realitatea ci mai degrabă să îi sublinieze complexitatea; nu se lasă capturat de nici o extremă, ci creionează un tablou complex și echilibrat al vieții. Astfel, el ne vorbește deschis despre nedreptatea și suferința din lume și despre răutatea și pizma omului, dar tot el subliniază că viața cuprinde și momente frumoase, și faptul că poți găsi oameni înțelepți în care să te încrezi și de la care să înveți. El observă o aparentă dezordine sub soare, dar tot el ne încântă povestindu-ne despre o ordine perfectă din spatele cortinei deșertăciunii. El denunță efemeritatea și deșertăciunea vieții, dar ne și îndeamnă să gustăm viața și să ne bucurăm de ea. El afirmă că lumea în ansamblul ei nu poate fi schimbată, dar tot el afirmă că mai ferece de o țară cu un împărat înțelept decât una cu un împărat nebun. El demonstrează că o conduită morală este urmată de multe beneficii, dar tot el subliniază că uneori celui neprihănit îi merge ca celui nelegiuit și invers. El reliefează faptul că toate atârnă de vremuri și de împrejurări, dar nu uită să înalțe înțelepciunea mai presus de putere, și să arate că aceasta are un impact real asupra lumii. El ne spune că omul nu poate ști nimic din viitor, dar și faptul că cel neprihănit se află în mâna lui Dumnezeu. El susține că omul nu poate pătrunde rostul lucrurilor de sub

soare, dar tot el afirmă existența unui plan perfect al Creatorului. Eccleziastul nu simplifică realitatea, nu o îndulcește și nici nu o înnegrește. El o prezintă așa cum este ea, în complexitatea ei, în cruzimea și splendoarea ei deopotrivă. El nu generalizează pripit, ci evidențiază cu precizie excepțiile de la regulă; abordează paradoxurile și contradicțiile realității și nu se ferește să abordeze subiecte sensibile și controversate.

Multe din dezamăgirile noastre și din greșelile noastre în viață se datorează unei viziuni eronate asupra realității, unor expectanțe nepotrivite de la viață. Când așteptările noastre intră în contradicție cu realitatea apare dezamăgirea, și de obicei după ce apare dezamăgirea avem tendința să ne refugiem în cealaltă extremă. Astfel, cineva care vedea viața în roz, după o dezamăgire, va avea tendința să vadă viața doar în negru. Cineva care se încrede orbește în oameni este trădat, și deodată devine suspicios pe toată lumea, inclusiv pe cei mai apropiați dintre prieteni. Și exemplele pot continua. Erorile și miturile noastre despre viață își au originea fie în dorințele noastre, fie în dezamăgirile noastre, dar nu într-o analiză de tip ecleziastic a realității. Astfel, idealismul nostru izvorăște din dorința noastră de ne vedea visele împlinite în această lume, iar nihilismul nostru izvorăște din visele noastre năruite de această lume. Dar ambele extreme izvorăsc din tendința noastră de a simplifica realitatea, iar această tendință se pare că izvorăște deopotrivă din nevoia de siguranță și din lene. De ce oamenii, de parcă s-au înțeles cu toții între ei, simplifică cu atâta ușurință o realitate atât de complexă cum este viața? Lenea ar fi un răspuns. E mai comod, e mai ușor să tragi repede două concluzii și să reduci totul la trei teorii decât să îți bați capul ca Eccleziastul cu paradoxurile realității. În același timp dacă nu simplifici și accepți complexitatea vieții, descoperi că de fapt nu poți înțelege toate nuanțele acestei complexități, și aici intervine marea problemă. Dacă nu înțelegi, nu poți anticipa, și dacă nu anticipezi nu te poți simți în siguranță. Și atunci simplificăm, pentru a ne crea iluzia că am înțeles, că putem face prognoze cu privire la viața noastră, deci că ne putem simți în siguranță. Noi ne dorim ecuații simple de genul: „dacă..., atunci...”, dar Eccleziastul tocmai acest lucru ne demonstrează: viața nu poate fi redusă la astfel de ecuații simpliste, iar viitorul nu poate fi cunoscut. El este imprevizibil. Într-adevăr, aceasta este o temă fundamentală a cărții, și anume că viața este atât de complexă și nu poate fi cuprinsă de mintea omului, iar dovada pentru acest lucru este că viitorul nu poate fi profețit. Într-adevăr, în știință se identifică legi cauzale tocmai pentru a se putea face prognoze. Dacă prognozele făcute după anumite legi și teorii propuse se dovedesc a fi adevărate, atunci și teoria și legile propuse sunt considerate adevărate. Argumentul suprem al Eccleziastului că omul nu poate cuprinde complexitatea vieții este tocmai incapacitatea sa de a face prognoze corecte și precise cu privire la propria viață sau a celor din jur. Iată mai multe pasaje în care se subliniază incapacitatea omului de a înțelege, fapt dovedit prin incapacitatea lui de a sonda viitorul:

- Căci cine știe ce este bine pentru om în viață în toate zilele lui de viațuire deșartă pe care le petrece ca o umbră? Și cine poate să spună omului ce va fi după el sub soare? (6:12)

- În ziua fericirii, fii fericit, și în ziua nenorocirii, gândește-te că Dumnezeu a făcut și pe una și pe cealaltă, pentru ca omul să nu mai poată ști nimic din ce va fi după el. (7:14)
- Toate acestea le-am cercetat cu înțelepciune. Am zis: Mă voi înțelepți. Dar înțelepciunea a rămas departe de mine. Cu mult mai departe decât era mai înainte și ce adâncă! Cine o va putea găsi? (7:23-24)
- Căci pentru orice lucru este o vreme și o judecată și nenorocirea paște pe om. Dar el nu știe ce și cum se va întâmpla căci nu are cine-i spune. (8:6-7)
- Când mi-am pus inima să cunosc înțelepciunea și mă uit cu băgare de seamă la truda pe care și-o dă omul pe pământ (...) am văzut atunci toată lucrarea lui Dumnezeu, am văzut că omul nu poate să pătrundă ce se face sub soare; oricât s-ar trudi el să cerceteze, tot nu va putea afla; și chiar dacă înțeleptul ar zice că a ajuns să înțeleagă, tot nu poate să găsească. (8:16-17)
- Oamenii nu știu nimic mai dinainte; totul este înaintea lor în viitor. (9:1)
- Căci omul nu-și cunoaște nici măcar ceasul, întocmai ca peștii prinși în mreaja nimicitoare, și ca păsările prinse în laț; ca și ei sunt prinși și fiii oamenilor în vremea nenorocirii, când vine fără veste nenorocirea peste ei. (9:12)
- Nebunul spune o mulțime de vorbe, măcar că omul nu știe ce se va întâmpla, și cine-i va spune ce va fi după el? (10:14)
- Cum nu știi care este calea vântului, nici cum se fac oasele în pântecele femeii însărcinate, tot așa nu cunoști nici lucrarea lui Dumnezeu care le face pe toate. (11:5)

- **Antropologia Eccleziastului**

Eccleziastul nu ne vorbește în cartea sa doar despre viață, dar și despre om. În cele din urmă, nu poți vorbi despre viața de sub soare fără să vorbești și despre om. Deci el nu ne oferă doar un ghid pentru a ne călăuzi în această viață complexă, ci și un ghid pentru autocunoaștere și cunoașterea semenului. El nu își propune să scrie o carte completă despre psihologia umană, dar creionează câteva trăsături fundamentale ale omului. Iată câteva dintre acestea:

➤ *Nevoia de sens etern*

Deja am comentat această trăsătură specifică omului. Ecleziastul ne vorbește despre gândul veșniciei care este pus în inima omului. Premisa demonstrației lui este tocmai faptul că în om există o sete arzătoare după sens, și mai ales după un sens etern. Dacă nu ar exista această sete, atunci toate cuvintele Ecleziastului ar fi ele însele lipsite de sens și de impact. Omul caută permanent un folos, un rost al acțiunilor sale, și nu se poate pur și simplu împăca cu gândul că va muri și va dispărea din istorie.

➤ *Dorința de a fi, de a trăi*

La începutul cărții, Ecleziastul scrie despre ochiul care nu se mai satură privind și urechea care nu obosește auzind (1:8), și își încheie cartea scriind: ***Dulce este lumina și o plăcere pentru ochi să vadă lumina soarelui.***(11:7). Analizând trupul nostru el descoperă ascunsă în noi o puternică dorință de a fi, de a exista, de a viețui. Ideea de moarte sau de sfârșit ne înspăimântă. Nu putem relativiza lucrurile pe cât ne-am dori: moartea sau viața nu este tot una pentru noi.

➤ *Nevoia de a cunoaște, de a înțelege, de a cerceta*

Ecleziastul ne uimește prin pasiunea sa de a cerceta existența și de a încerca să înțeleagă rostul lucrurilor de sub soare. Deși pasiunea aceasta, prin intensitatea ei deosebită, pare a fi o raritate în istorie, el este conștient că există ceva pus de Dumnezeu în toți oamenii care se traduce prin nevoia de a cunoaște, de a pricepe: ***Mi-am pus inima să cercetez și să adâncesc cu înțelepciune tot ce se întâmplă sub ceruri: iată o îndeletnicire plină de trudă la care supune Dumnezeu pe fiii oamenilor.***(1:13) În om este pusă de Domnul o curiozitate specială, o dorință de a explora și de a cunoaște, căreia omul nu i se poate opune. Ea este atât de evidentă la copii, iar la oamenii mari ea uneori este amorțită de necazurile și deșertăciunea vieții.

➤ *Nevoia de siguranță*

Deși nu pare să vorbească explicit despre ea, ea se deduce din rândurile pe care le scrie Ecleziastul. Omul adesea simplifică realitatea. Ecleziastul ne vorbește despre înțeleptul care zice că a priceput și de nebunul care rostește multe vorbe. Omul își construiește teorii simpliste despre lume și viață tocmai din dorința de siguranță. El ar dori să poată profeti viitorul, să poată să știe ce urmează și să poată schimba anumite lucruri. În acest sens el rostește multe vorbe care înmulțesc deșertăciunea, dar totuși nu poate ști ce va fi în viitor.

➤ *Nevoia de relații*

În cartea Ecleziastului relațiile interumane sunt fundamentale. Ele constituie primul ***mai bine*** care poate face diferența pe câmpia deșertăciunii. Singurătatea este asociată cu nefericirea, iar bucuria cu părtășia de la masă. Înțelepciunea este primită într-un context

relațional: trebuie să umbli cu cel înțelept ca să te poți înțelepți. Mai bine doi decât unul. Omul are nevoie de semeni, de celălalt, căci așa a fost creat.

➤ ***Pizma din inima omului și glorificarea sinelui***

Ecleziastul ne atrage atenția și asupra răutății și nebuliei din inima omului. Omul este înclinat spre rău și inima lui este plină de multă nebulie. Când analizează răutatea omului, Ecleziastul observă că unul din elementele esențiale care o generează este invidia: ***Am văzut că orice muncă și iscusință la lucru își ar temeiul numai în pizma unuia asupra altuia.*** Spuneam că Ecleziastul este atent la generalizări, dar iată că aici că generalizează fără ezitări. Omul este centrat pe sine, iar glorificarea sinelui este un dumnezeu pentru acesta. Ideea de a fi deasupra celuilalt și incapacitatea de a accepta pe celălalt mai presus de sine se află în centrul inimii omului, face parte integrantă din natura sa, și îi influențează toate acțiunile, dorințele, și alegerile. Această înclinație idolatră pe sine generează nedreptatea și suferința dintre semeni. De dragul sinelui omul este gata să calce pe cadavre, să strivească pe celălalt care îi stă în cale.

➤ ***Iubirea de argint și valorizarea lucrurilor materiale***

Am comentat în cap. 5b-6 că singurul lucru reluat din cap. 2 pentru a fi denunțat ca deșertăciune este iubirea de argint. Ecleziastul dedică acestei teme mai bine de un capitol și jumătate. El descoperă în om o dorință nebună de a poseda, de acumula, de avea mai mult și mai mult din lucrurile materiale. El este gata să își sacrifice relațiile și integritatea de dragul acestui mai mult. Deși acest mai mult nu se termină niciodată, omul nu încetează să alerge după el. Fericirea este confundată cel mai adesea de oamenii cu banii. Sistemul judiciar este corupt de la judecătorul din sat și până la împărat, ne spune Ecleziastul, iar explicație este simplă: toți vor mai mult!

➤ ***Înclinația spre hedonism***

Ecleziastul observă și înclinația teribilă a omului de a idolatriza plăcerea. El adesea caută împlinirea pe calea plăcerii. În om există o lume fără sfârșit a poftelor, care nu se satură niciodată, și care odată stârnite fac ravagii. Omul este înclinat să se transforme într-un animal hedonic și să își lepede demnitatea: ***Toată truda omului este pentru gura lui, și totuși poftele lui nu se împlinesc niciodată.*** (6:7).

➤ ***Înclinația omului spre nebulie***

În penultima secțiune a cărții, Ecleziastul ne vorbește foarte mult despre nebulie, iar în 9:3 el afirmă că inima oamenilor este plină de nebulie tot timpul cât trăiesc. El vede în nebulie îngustarea perspectivei și a orizontului. Ansamblul este ignorat, legile cauzale (mai evidente sau mai puțin evidente) sunt sfidate. Nebunia este asociată cu mândria celui ce știe, și celui ce știe mai bine decât Dumnezeu însuși. Omul Îl scoate pe Creator din ecuația vieții lui și neagă consecințele acțiunilor din sfera moralității. El vrea să

păcătuiescă în liniște. Pentru aceasta el este gata să își pună capul în nisip asemenea struțului.

➤ ***Înclinația omului de a se amăgi prin mulțimea vorbelor***

Ecleziastul abordează de mai multe ori în carte tema limbajului. Mulțimea vorbelor este folosită de om spre autoamăgire în Casa Domnului (5:1-7), în lauda de sine în ce privește acumulările materiale (6:11), în a se convinge pe sine că este înțelept (8:17), și toate acestea trădează nebunia sa (10:13-15) și obosesc pe ceilalți din jur. Omul prin mulțimea vorbelor doar înmulțește deșertăciunea și își trădează nebunia, dar cu toate acestea el va folosi de multe ori limbajul ca un mecanism de apărare spre autoamăgire.

➤ ***Idolatrizarea vizibilului și răzvrătirea față de Dumnezeu nevăzut***

Însăși metoda folosită de Ecleziast ne deschide mintea să înțelegem faptul că premisa sa este că omul idolatrizează vizibilul și este reticent și răzvrătit față de Domnul cel nevăzut. Tocmai de aceea el pornește mereu de la ce se vede pentru a ne conduce apoi spre ce nu se vede. O expresie care se repetă foarte des în carte este ***am văzut...*** Ecleziastul cunoaște inima omului predispusă spre îndumnezeire, spre a gândi viața alungându-L pe Dumnezeu din conștiința lui și reducând existența la ce se vede. Tocmai de aceea el demonstrează mai întâi nonsensul unei astfel de perspective înguste și apoi îl momește pe cititor spre o perspectivă mai largă în centrul căreia se află Creatorul.

➤ ***Înclinația omului spre extreme***

Căutarea permanentă a echilibrului și evitarea extremelor este o permanentă preocupare a autorului de-a lungul cărții. Acest fapt oglindește convingerea Ecleziastului că omul este predispus spre extreme. Punctul de echilibru al omului este frica de Domnul, relația sa cu Dumnezeu. Alungarea omului din Eden a adus un dezechilibru profund în personalitatea sa, și de aici mereu predispoziția teribilă spre extreme. Doar refacerea relației cu Domnul este calea către recăpătarea echilibrului.

➤ ***Omul poate alege să se schimbe!***

Deși Ecleziastul insistă pe înclinația naturală a omului spre nebunie, el are convingerea că omul se poate schimba, că poate alege calea înțelepciunii și fricii de Domnul, că poate alege să Îl caute pe Creator din tinerețea lui și să înceapă să păzească poruncile Lui. Premisa Eclesiastului când scrie concluzia cărții este că omul poate răspunde revelației lui Dumnezeu, și nu este condamnat în mod implacabil robiei păcatului.

➤ ***Nevoia omului de Dumnezeu***

Deși nu este menționată în mod explicit toată cartea ne ajută să conștientizăm nevoia omului de Dumnezeu. Omul are o sete de fericire care nu poate fi stinsă prin nimic din lucrurile de sub soare. Este o sete infinită care nu poate fi potolită de nimic ce este finit și trecător. Însă fericirea este doar pentru cei ce se tem de Dumnezeu și păzesc poruncile Lui. În cele din urmă doar relația cu Domnul poate potoli această sete. Nevoia

fundamentală a omului, din care derivă de altfel toate celelalte nevoi ale sale, este nevoia de Dumnezeu.

Din nou, viziunea Ecleziastului asupra omului este una echilibrată și realistă. El vede în om o făptură minunată, complexă, creată după chipul lui Dumnezeu, cu nevoi profunde care derivă din nevoia sa fundamentală de Dumnezeu. În același timp, el evidențiază înclinația puternică, firească a omului spre rău, nebunie și răzvrătire. Ultimul verset din cap. 7 pare să sintetizeze viziunea sa despre om, precum și paradoxurile ființei umane: „*numai că iată ce am găsit: că Dumnezeu a făcut pe oameni fără prihană, dar ei umblă cu multe șiretenii.*” El înțelege ființa umană deopotrivă prin lentila creației și prin cea a căderii. Omul a fost creat de Domnul ca făptură minunată, desăvârșită. Dar căderea omului în păcat a afectat în profunzime ființa umană și a infectat-o cu virusul îndumnezeirii. Astfel omul va avea mereu tendința de a se abate de la Domnul și de a născoci alte variante și planuri, în care el este în centru, în care el este Dumnezeu.

- **Căutarea permanentă a echilibrului**

Deja am menționat de câteva ori că tema echilibrului străbate întreaga carte. Ecleziastul răspunde înclinației încăpățânată a omului spre extreme prin chemarea sa permanentă spre echilibru, spre echilibru în gândire și în trăire. Vom sintetiza principalele puncte de echilibru propuse de carte. Vom semnală de asemenea cum acestea decurg unele din altele și sunt legate între ele.

- ***O viziune echilibrată despre Dumnezeu***

Totul pornește cu o viziune corectă și echilibrată despre Dumnezeu. Dezechilibrul din noi are drept cauză fundamentală alungarea Creatorului din conștiința noastră. Recăpătarea echilibrului are drept soluție cunoașterea Creatorului, redescoperirea Lui. Dumnezeu despre care ne vorbește Ecleziastul este un Dumnezeu personal, moral și sfânt care va judeca toate faptele omului, dar este și un Dumnezeu al vieții, al bucuriei, care va răsplăti toate faptele bune ale omului. Dumnezeu îngăduie răul și nedreptatea pe pământ, dar totuși din spatele cortinei El ține totul sub control și le face pe toate frumoase la vremea lor. Dumnezeu de care ne vorbește Ecleziastul este un Dumnezeu măreț ale cărui planuri eterne nu pot fi cuprinse de mintea omului, dar este și un Dumnezeu care se bucură de om și își găsește plăcerea în bucuria acestuia de a mânca și bea înaintea Lui! Dumnezeu este etern, dar valorizează viața trecătoare de pe pământ și se implică în ea. El îl cheamă pe om la sfințire, dar este conștient de condiția lui și este și îngăduitor față de greșelile Sale. Domnul are planuri pe care omul nu le poate înțelege, dar descoperă acestuia ceva din ele. Totul pornește de la o viziune echilibrată despre Creator. Iar ideea centrală despre Dumnezeu în carte este că El este în același timp un Dumnezeu al bucuriei, al vieții, și al răsplătiri dar și un Dumnezeu al sfințeniei și judecății. Ferice de cine înțelege acest lucru și îl păstrează mereu în inima sa.

➤ ***O viziune echilibrată despre om***

Am vorbit deja despre antropologia Ecleziastului, așa că nu vom mai insista mult. Omul este văzut într-o manieră echilibrată: deopotrivă glorios și decăzut, rob păcatului dar și capabil să răspundă revelației divine și să aleagă schimbarea, atras de deșertăciune, dar incapabil să își găsească fericirea în ea, reticent față de Creator, și totuși cu un dor nepus față de El!

➤ ***O viziune echilibrată despre lume și viață***

O viziune echilibrată despre Dumnezeu și om ne ajută să ne construim o viziune echilibrată despre lume și viață. Nu vom dezvolta această temă deoarece am detaliat-o deja mai sus. Viața este complexă și imprevizibilă. Totuși ea este în mâna unui Dumnezeu nevăzut și desăvârșit. Viața e plină de necazuri, dar și de bucurii. Întâlnești mulți oameni plini de pizmă, dar și oameni înțelepți care îți pot deveni un sprijin. Lumea este înclinată spre rău și nu poate fi schimbată în ansamblul ei, dar sunt anumite lucruri care pot fi îmbunătățite. Sunt beneficii ale trăirii în neprihănire, dar uneori cel neprihănit o duce ca cel nelegiuit și invers. Ecleziastul nu este nici un idealist, nici un nihilist sau fatalist. El este un realist optimist.

➤ ***O viziune echilibrată despre sine și ceilalți***

Cele două adevăruri generale de mai sus ne ajută să ne construim o viziune echilibrată despre noi înșine și despre oamenii pe care îi cunoaștem. Domnul despre care am vorbit mai sus se implică în viețile tuturor, și umanitatea descrisă mai sus se regăsește în fiecare din noi. Eclesiastul ne ajută să ne înțelegem pe noi înșine și pe ceilalți prin intermediul afirmației din cap. 7: „Nu este nici un om neprihănit care să facă binele fără să păcătuiască.” Deci omul este capabil să facă bine, dar nu este capabil să atingă perfecțiunea. Așteptările noastre cu privire la noi și la ceilalți trebuie construite pe baza acestui adevăr. Astfel ne vom ajusta în permanență imaginea de sine și percepția aproapelui și ne vor dăruia un echilibru sfânt atât în trăirea în neprihănire, cât și în relații.

➤ ***Echilibru în trăirea în neprihănire***

Ecleziastul ne vorbește despre cele două extreme: perfecționismul (*nu fi prea neprihănit!*) și desfrâul (*nu fi nici în cale afară de rău!*). Putem avea așteptări prea mari sau prea mici de la conduita noastră morală. Dacă vom idolatriza neprihănirea ne vom judeca pe noi înșine în termeni absoluți, în alb sau negru. Vom cădea în capcana perfecționismului și fie vom dispera la cele mai mici căderi, fie ne vom nega greșelile tocmai pentru a evita disperarea. Dumnezeu ne împuternicește să ne schimbăm, să facem binele, să trăim în neprihănire, dar perfecțiunea va fi departe de noi. Născuți sub păcat, asaltați în permanență de firea pământească, nu vom putea deveni peste noapte perfecți, și nici chiar la sfârșitul vieții. Sfîntirea este un proces, iar desăvârșirea un loc spre care țintim. Isus ne cere să fim desăvârșiți ca și Tatăl din ceruri. Trebuie să ne dorim acest lucru și să luptăm cu toată tăria pentru el, dar în același timp să fim conștienți că cel care spune despre sine

că nu are păcat, trăiește în minciună și adevărul nu locuiește în el (vezi Ioan cap. 1). Standardele sfințeniei lui Dumnezeu sunt amețitoare dar nu sunt menite să fie descurajante. Sfințirea este un proces. Domnul ne ia pe fiecare de unde suntem și nu ne lasă acolo. Creștem încet, pas cu pas, iar Domnul explodează de bucurie la fiecare pas al nostru la fiecare milimetru de creștere spirituală. Cealaltă extremă este delăsarea și desfrâul: ***Oricum nu putem fi perfecți, și, de fapt, nu putem să ne schimbăm, Suntem din țărână și asta este: nu putem să ne abținem și păcătuim! Ce rost mai are să ne luptăm împotriva păcatului?*** Aceasta este o falsă smerenie și duce la desfrâu. Ecleziastul o denunță ca pe ceva rău și el crede că omul poate alege și poate fi împuternicit de Domnul să facă binele. Deși nu poate fi perfect în ceea ce face, omul poate face binele iar Domnul îi cere acest lucru.

➤ ***Echilibru în relații***

La fel cum avem tendința să ne judecăm pe noi înșine în termeni absoluți, rigizi: alb sau negru, la fel avem tendința să îi judecăm pe ceilalți în acești termeni, și mai ales când aceștia greșesc față de noi. Ecleziastul ne îndeamnă să fim îngăduitori cu cei care ne greșesc deoarece și noi la rândul nostru facem aceleași greșeli față de ceilalți. Nu putem cere perfecțiunea de la semenii noștri. Nici nu putem porni de la premisa că nu pot face binele și deci nu pot fi vrednici de încredere. Omul poate alege, poate face bine, dar nu poate fi perfect, după cum nici noi nu putem fi perfecți într-o relație. Oamenii sunt înclinați să facă răul, dar există și oameni care se schimbă și devin înțelepți, există și oameni care aleg binele în multe situații. Deci nu ne putem raporta simplist la oameni, adică la fel față de toți. Suntem chemați la discernământ căci nu toți oamenii sunt la fel. Oricum, este de evitat atât încrederea oarbă (căci *blestemat este oricine se încrede în om și nu în Domnul!* – vezi Ieremia 17), cât și suspiciunea exagerată (atenție la gândurile rele împotriva semenului cu care trăim în pace!).

➤ ***Echilibru în căutarea înțelepciunii***

Și în ce privește căutarea înțelepciunii pot fi două extreme: fie mândria celui ce știe și a găsit-o, fie ignoranța și lenea celui ce se resemnează că oricum înțelepciunea nu poate fi găsită. Ecleziastul ne îndeamnă din nou la echilibru. Da, ne spune că viața este complexă, că nu putem cuprinde marea lucrare a Creatorului, că sunt multe pe care nu le putem pricepe. Da, ne îndeamnă la smerenie și să avem curajul să spunem: „nu știu!”, dar în același timp să nu cădem în capcana lenei cognitive ci să căutăm cu perseverență înțelepciunea.

➤ ***Echilibru în acțiune***

Cartea Ecleziastul ne învață că sunt multe care nu depind de noi. Noi nu suntem dumnezei, de aceea nu putem deține controlul. Foarte multe țin de vremuri și de împrejurări. Este foarte bine pentru inima noastră să acceptăm acest adevăr. Însă Ecleziastul nu vrea să devenim pasivi și resemnați. Da, el nu vrea să fim sperați și să

credem că totul în univers atârnă de noi, dar vrea să fim implicați și activi. Sunt și lucruri care țin de noi, de aceea cartea este presărată cu îndemnuri la acțiune și implicare. Deci, nici autorul nu ne vrea nici activiști disperați, nici pasivi resemnați, ci implicați echilibrat.

➤ *Echilibrul în a trăi: viața de acum și cea viitoare*

Dar poate că elementul central de echilibru spre care autorul vrea să ne conducă este o raportare înțeleaptă la viața de acum și cea viitoare. Adevărul recunoscut de toți este că viața de acum e trecătoare. De aici se desprind două extreme: Prima vizează acel „carpe diem” clădit pe un refuz de a ne gândi la moarte și la ce va fi după. Și acesta degenerază de regulă în conduită imorală. A doua extremă este o detașare de viața de acum, căci oricum este trecătoare. Și această detașare sau disprețuire a vieții de acum, poate lua două forme: forma disperării și forma spiritualizării. Cel disperat nu are speranță. El nu neagă moartea ca cel ce idolatrizează clipa prezentă (carpe diem!), dar nu vede nimic dincolo de mormânt, și atunci cade în depresie și disperare, în resemnare și nihilism. Cel prea spiritual, crede în viața de după moarte, dar o vede pe cea prezentă doar ca un pretext pentru pregătirea pentru adevărata viață. Și aici merită să insistăm. Există pericolul de a spiritualiza prea mult viața prezentă. Viața nu mai este luată ca atare, ca o valoare în sine, ci ca un pretext pentru realizarea unor lucruri veșnice, ca de exemplu: mântuirea oamenilor și zidirea chipului lui Hristos în noi. Și atunci nu mai putem gusta viața căci aceasta este văzută doar ca un pretext pentru ceva viitor. De exemplu: Mă duc la serviciu să fiu o lumină pentru mântuirea oamenilor. Ce fac oricum va arde, deci nu este valoros în sine, dar prin ce fac, oamenii pot vedea în mine Lumina și pot face pași spre mântuire. Sau: tund iarba în curte pentru a fi o mărturie pentru vecinii mei, căci cu iarbă sau fără iarbă în curte, oricum curtea mea va arde la judecată etc. Ecclesiastul nu ne propune această spiritualizare a vieții. El nu neagă că există consecințe eterne ale faptelor noastre și că tocmai aceste consecințe ETERNE ne înalță din groapa deșertăciunii, dar în același timp el afirmă că viața aceasta, deși trecătoare, este valoroasă în sine și merită trăită. Și aceasta pentru că este un dar din partea Creatorului și El se implică în ea și își găsește plăcerea în ea. Laitmotivul cărții este îndemnul de a mânca și bea cu bucurie. La început poți crede că este un fel de resemnare, de carpe diem în fața deșertăciunii vieții. Dar când ajungi în cap. 9 îți dai seama că nu mai este așa:

- Du-te dar de mănâncă-ți pâinea cu bucurie și bea-ți cu inimă bună vinul, căci de mult a găsit Dumnezeu plăcere în ce faci tu acum. (9:7)

Dumnezeu Se implică în activitățile banale ale omului și își găsește plăcerea în ele. Iată ce le oferă valoare și semnificație ÎN SINE. Deci nu mă duc la serviciu doar pentru a fi preot, ci și pentru că Domnul găsește plăcere în ce fac. Lui îi place ca omul să fie iscusit în lucrul lui, ca ce începe să ducă la bun sfârșit. Mă duc la o petrecere nu doar pentru a fi martor, ci pentru că lui Dumnezeu îi place bucuria și sărbătoarea și se bucură alături de

noi. Tund iarba nu doar pentru a fi o lumină pentru vecini, ci pentru că lui Dumnezeu îi place frumosul, ordinea, și deci și iarba tunsă! Eccleziastul ne îndeamnă să gustăm viața și să ne bucurăm de ea, deoarece ea are valoare în Sine din pricina Dăătorului ei care își găsește plăcerea în fiii oamenilor. Și dacă trăiesc viața cu așa o intensitate, cu El și înaintea Lui, mărturia față de necredincioși și modelarea chipului lui Hristos vor veni natural. Noi nu trebuie să trăim și să fim și martori, ci să trăim cu Domnul și așa vom și martori. Este vorba despre o sfântă normalitate: să trăim viața cu Domnul. Tendința noastră firească este să o trăim fără El. Dar cealaltă extremă este să nu o trăim și să o spiritualizăm. De multe ori mărturia noastră creștină este o caricatură pentru că din dorința de a fi martori uităm să trăim, uităm să fim oameni. Și cei necredincioși vor sesiza acest lucru și nu vor fi atrași spre mântuire. Mântuirea nu înseamnă o disprețuire a vieții și creației prezente. Viața prezentă și creația prezentă, deși trecătoare, vin de la Dumnezeu, iar lui Dumnezeu îi pasă de ele. Ele nu sunt doar un pretext. Ele au valoare în sine. Deci mai întâi de toate să fim oameni, și să așteptăm viața viitoare trăind-o pe cea prezentă! Învață să guști viața cu Domnul: o onomastică, un meci de fotbal, o masă bună, o excursie frumoasă... Nu încerca însă să o guști fără El căci vei fi dezamăgit. El oferă valoare în sine vieții prezente, El este eliberarea noastră din capcana deșertăciunii.

- **Planul nevăzut al Creatorului**

Cartea este străbătută de referirea la un plan nevăzut al Domnului pe care noi nu îl înțelegem. Domnul vrea să gustăm viața dar nu să ne legăm inima de ea astfel încât să o uităm pe cea viitoare sau să uităm dependența totală de El. De aceea El presară viața cu lucruri strâmbe, el îngăduie nedreptatea și suferința, și multe lucruri care nu le putem înțelege. Dar nu este haos. În spate este un plan nevăzut care este desăvârșit. Dar, pentru a ne ancora în El avem nevoie de credință. Deși cartea nu folosește în mod direct expresia a CREDE sau a te ÎNCREDE în Domnul, ea este o carte care te provoacă la credință; ești condus spre credință ca și unica ta salvare. Nu este o credință oarbă, dar nici o credință bazată pe o înțelegere și cunoaștere totală. Farmecul și misterul vieții constă în faptul că dincolo de cortină este Cineva care controlează fiecare vreme din viața ta și orice lucru îl face frumos. Deși de cele mai multe ori nu înțelegem, suntem invitați să credem că tot ce face El este FRUMOS, DESĂVÂRȘIT ȘI ETERN, și că la ce face El nu mai este nimic nici de adăugat, nici de scăzut.

- **Concluzia surprinzătoare a cărții**

Dumnezeu este măreț și plin de surprize. La începutul studierii cărții deșertăciunii (Eccleziastul) mă gândeam că la sfârșitul studiului voi fi mai detașat de viața prezentă și mai ancorat în cea viitoare. În mod cu totul paradoxal și neașteptat mă descopăr mai atașat și implicat în viața prezentă, dar într-un sens bun, în cel menționat mai sus. Învață

asemenea unui copil să gust viața alături de Domnul. Viața are valoare și merită trăită nu doar pentru că are consecințe eterne, dar în primul rând pentru că este un dar de la Domnul, și Domnul își găsește plăcere în ea. Când am citit cu atenție versetul 9:7 am descoperit ceva nou despre Domnul și am descoperit o altă lume. Viața fără Domnul este o tragedie, dar viața cu Domnul are SENS și începe de acum și aici.

- **Unicitatea, specificitatea cărții și rolul acesteia în canon/Biblie**

Ecleziastul este unică în Biblie și nu am putea renunța la ea. Ar fi o așa mare pierdere dacă nu am avea-o în canon. Ea este unică prin temă, limbaje, abordare. Ea face parte din cărțile poetice și de înțelepciune care sunt dedicate umanului și lucrării lui Dumnezeu din inima omului. Biblia ne învață nu doar cine este Domnul, dar și cine suntem noi și ce este viața. Ecleziastul ne este de mare ajutor în a ne cunoaște pe noi înșine, în a ne explora nevoia de sens etern, setea după Domnul, neîmplinirile, și înclinația spre rău și dezechilibru. Dar Ecleziastul mai mult ca orice carte din Biblie ne vorbește despre VIAȚĂ și despre ce înseamnă să fii OM. Frământarea Ecleziastului este căutarea rostului vieții și a ceea ce este bine pentru fiii oamenilor să facă în ea. Moartea este o temă principală. Nu poți vorbi despre VIAȚĂ ocolind tema morții. Cum să te raportezi la o viață al cărei sens este curmat brusc și violent de realitatea crudă a morții? Ce așteptări să am și să nu am de la această viață? Ce pot înțelege și ce nu pot înțelege din ea? Ecleziastul te face să devii dezamăgit de viață dar ca apoi să o redescoperi. Ecleziastul prezintă viața atât de echilibrat și îți modelează așteptările tale față de ea. Cartea Ecleziastul te ajută să beneficiezi de experiența de viață a celui mai înțelept om care a gustat viața în toate fațetele ei. De ce să pornești fără busolă, fără ghid în labirintul complex al vieții? De ce nu înveți mai întâi de la Solomon ce este viața și ce nu este, ce îți oferă și ce nu îți oferă? Nici o altă carte din Biblie nu este dedicată în mod special VIEȚII OMULUI PE PĂMÂNT, și nici o altă carte din Biblie nu prezintă atât de profund și de clar echilibrul între raportarea la viața de acum și viața viitoare. Ecleziastul este o carte pe care trebuie să o studiezi de tânăr. Îmi pare rău că nu am studiat-o la 20 de ani. Mă gândesc că studierea Bibliei este un proces de 15-20 de ani. Poate în alegerea cărților trebuie să ținem cont și de indiciile oferite de acestea. Ce rost ar avea să amâni studierea Ecleziastului pentru momentele de pe patul de moarte, și ce rost ar avea să amâni Cântarea Cântărilor pentru perioada văduviei? Revenind la Ecleziast, ea își are un rol unic în canon, iar Scriptura ar sărăci mult fără prezența ei.